

Laudes

- est mediatrix nostra
- Cxxix.** De eius charitas et misericordia erga omnes est copiosa
- Cxxx.** Exemplum in Theophilo quem a lapsu mirabiliter reparavit.
- Cxxxi.** De sancto Basilio quem cum suis a Juliano apostata mirabiliter liberavit
- Cxxxii.** De peregrino cuius animam ad corpus revocavit
- Cxxxiii.** De puellula quam per visum edocuit et trigesima die vocavit.
- Cxxxiiii.** De monachis hierosolymitanis quorum inopie bis subvenit.
- Cxxxv.** De reliquijs eius quibus ignis exhorruit
- Cxxxvi.** De filio indei quem ab incendio liberavit
- Cxxxvii.** De sacra eius iconia et columnis quas per pueros levavit
- Cxxxviii.** Exhortatio virginum et viduarum ad eius laudes et imitationem
- Cxxxix.** Exhortatio omnium fidelium ad idem
- Cxl.** Oratio communis pro fidelibus ad virginem matrem
- Cxli.** Oratio specialis pro se ad eandem.
- Cxlii.** Oratio ad filium pariter et ad matrem.

Explicit tabula.

Incipit de beata virgine Maria libellus totus ex dictis authenticis contextus venerabilis patris Vincen. Beluacen.

De laudibus virginis matris Hiero in sermone de assumpcione beate Marie. Cap 1

Ideum ore pro

phetico iubemur in sanctis suis laudare multo magis in memoria beate virginis matris eius oportet nos dignis deo preconijs iubilare. Nullique dubium est quin ad gloriam laudis eius pertinet at totum quicquid honoris vel laudis dignę genitricis sue fuerit impesum. Ex quo timo satis ac vereor ne forte improbus et indignus inveniatur eius laudator. Nam ut verum fatear quicquid verbis humanis potest dici minus est a laude cęli qua divinis et angelicis excellens est laudata preconijs Veritatem si ad hunc nemo idoneus. vos omnibus cessare non debet quilibet etiam peccator a laudibus. Nam et divinus sermo in psalmis agit de peccatore: Sacrificium inquit laudis honorificabit me. De his igitur ex quibus certi sumus tantisque ad nostram edificationem et nominis christi laudem qualicunque sermone differamus ut religio conservet per famulatum et devotio augetur per affectum.

Bern. in sermone de eodem Fateor quidem nihil est quod apostoli me delectet sed nec quod terreat magis quam sermonem habere de gloria virginis matris. Ut interim silentium illud ineffabile privilegium merito et prerogativam penitus singularem tanto eam affectu devotionis universi ut dignum est honorant amplectuntur ut licet de ipsa loqui gestiant omnes quicquid tamen de indubitabili dicitur eo ipso quo dici potuerit minus gratum sit minus sapiat et minus acceptetur. In ea si laudavero virginatatem:

multe mihi videt offerri virgines? ea.
Si humilitate predicauero. inuenient forte vel pauci qui mites facti sunt et humiles corde. docete ipsi? filio. Si multitudinem eius misericordie voluero magnificare. sunt etiam et mulieres et viri misericordie. **U**num est in quo nec prima simile visa est nec sequente habere: **S**andium videlicet matris cum virginis pudore vel honore. **O**ptima sibi plane parte elegit. quia bona quod est fecunditas coniugalis. **M**elior autem castitas virginis. **O**ptima propterea virginitas fecunda seu fecunditas virginis. **M**arie privilegium est quod non dabitur alteri. virgo mater non cuiuscumque sed dei. **N**ec virginem alter filius. nec deum decuit alter partus. **V**erum si diligenter attendas non habet in Maria. sed ceteras que virtutes propterea inuenies singulares que videbatur esse communes.

Qualiter oraculis predicta est diuinis. **V**idero? ubi supra.

Cap. II

Nec ut iam dictum est diuinis angelicis que preconijs est laudata ac predicata. **A** patriarchis quidem figuris et enigmatibus prefigurata. ab apostolis preannuntiata. ab euangelistis exhibita et monstrata. ab angelo venerabiliter atque officiosissime salutata. **B**ernardus supra missus est omel. ii. **S**crutare scripturas et proba que dicta sunt esse vera. **U**t enim pauca de pluribus loquar. ipsa est mulier que caput serpentis contriuit venenatum dum omnimoda maligni suggestionem tam de carnis illecebria quam de mentis superbia deduxit ad nihilum. **F**ulbertus ubi supra. **N**empe dixit etiam ad veterem deum serpentem: **I**nimicitias ponam inter te et mulierem et inter semen tuum et semen illius. ipsa preterit caput tuum. **Q**uid est serpentis caput conterere nisi principalem diaboli suggestionem resistendo superare? **S**i ergo querat que non mulier operata sit huiusmodi victoriam. profecto non reperit in linea generationis huiusmodi.

nec perueniat ad Mariam. **Q**ue nimirum illud serpentis caput virtutum pede contriuit in eo quod virginis simul et humilitate deo consecranit. virginis namque seruata prebat extinxisse concupiscentiam carnis. **H**umilitate vero que fecit pauperem spiritum concupiscentiam metis. **R**ectum solum. sed eo quod maxime triumphauit quod de sua mundissima carne corporata sapientia usqueque malicia vicit. attingens a fine usque ad finem fortiter et disponens omnia suauiter. **B**ernardus ubi supra. **A**d hanc igitur diuinum illud oraculum singulariter intendebat. **H**anc quam nascituram innuebat. **H**inc et Salomon cum nosset ut vir sapiens muliebri sexus infirmitate fragile corpus lubricam mentem que tamen et deum promissum legerat. et ita pergere videbat. ut qui vicerat per feminam vinceret per ipsam. **H**anc solum requirebat et vehementer admirans aiebat: **M**ulierem fortem quis inueniet? **E**t ne hoc quiescere putetur desperando. subdit prophando: **P**rocul et de ultimis finibus preconijs eius. **H** est. non vile. non mediocre. non denique de terra nec saltim de celo terris primo preconijs fortis mulieris huius solum a summo celo egressio eius.

Qualiter prefigurata est a patriarchis. **Cap. III**

Quid etiam rubus ille moysi portabat. flamas quidem emittens sed non ardens nisi Mariam parietem et dolorem non sentientem. **Q**uid virga Aaron florida non tamen humectata. nisi Mariam ipsam concipientem licet virum non cognoscentem. **N**ec mireris hoc in flore christum intelligi. licet alias in floribus fructu dicat designari. **N**oueris. non in eadem aaronica virga non solum flore vel fructu sed ipsis etiam frondibus eundem prefigurari noueris. et apud Moysen nec fructu virge nec flore solum ipsa virga demonstrari. **I**lla utique virga qua videlicet aqua vel diuiditur traiecit. vel de petra excutitur bibituris. **F**ulbertus Carnotensis. episcopus in sermone de natiuitate beate Marie. **S**icque virga illa sine radice vel quolibet

Laudes

alio adminiculo nature fructificauit. ita virgo **M**aria sine opere coniugali filium preceauit. et flore designatum propter speciem et fructu propter utilitatem. Est enim speciosus forma propter filijs hominum. et refectio vitalis hominum et angelorum. **Bern.** ubi s. Nec est inconueniens diuisis rebus diuersis ex causis christum figurari. et in xpo quod est eius potentiam. in flore vero fragrantiam intelligi. in fructu quoque saporis dulcedinem. et in frondibus paruulorum ad se confugientium sedulam protectionem. siue ab estu carnalium desideriorum. siue a facie plequentium impiorum. **B**ona quidem et desiderabilis est umbra substatialis Iesu. ubi tutum est fugientibus refugium. et gratum fessis refrigerium. **Q**uid etiam illud **S**edeonis vellus. quod utique de carne sed sine carnis vulnere telum in area ponitur. et nunc quod est lana nunc area rore perfudit. nisi carne assumpta de carne virginis. et sine detrimento virginitatis. **A**ui utique distillatibus celis tota se infudit plenitudo diuinitatis ad eum. ut de hac plenitudine omnes acciperemus qui vere sine ipsa non aliquid quam arida terra sumus.

Qualiter pronuntiata est a prophetis. **Cap IIII**

Considera quoque quod in precepto virge Aaron perpetrato miraculo. sciens dominus hoc opus suum magni esse mysterij. iussit eandem virgam ad monimentum fieri. **D**onebant enim filij israel virge presentia sollicitate querere. quod significaret factum tam mirabile. **Q**uod loquitur per **E**saia diuinitus aperuit cum dixit. **E**gredietur virga de radice **Y**esse. et flos de radice eius ascendet. et requiescet super eum spiritus domini. **E**t apertius. **E**cce inquit homo percipiet et pariet filium et vocabis nomen eius emanuel. **I**psum quoque filium virginis. id est emanuelum hunc clare prescribens ait. **P**uer natus est nobis et filius datus est nobis etc. **Q**uod ergo designauit deus miraculo. hoc a secretis eius perdidit vaticinio. et quod vates cecinit. hoc exitus rei consequentem approbavit. **Bern.** ubi s. **P**redicto ergo **S**edeonis facto. propheticum illud ap-

tatur de aduentu dominico. **D**escendit sicut pluuia in vellus. **P**er hoc nomen quod sequitur. **E**t sicut stillicidia stillantia super terram. id est intelligi datur. quod per aream rore madidam inuentam. **P**luuia nempe voluntaria quam segregauit deus hereditati sue. placide prius et absque strepitu operationis huiusmodi suo se quietissimo elapsu virgineum demisit in vterum. **P**ostmodum autem ubique terrarum diffusa est per ora predicatorum. non iam sicut pluuia in vellus. sed sicut stillicidia stillantia super terram. cum quodam utique strepitu verborum ac sonitu miraculorum. **Q**uia et nubibus ipsis que pluuiam portabant iussu est. ut quod in aure audierat. super tecta predicaret. quod et fecerunt. **E**t enim in omnem terram exiit sonus eorum. et in fines orbis terre verba eorum. **A**udiamus et **H**ieremiam. **N**ouum inquit creauit dominus super terram. femina circumdabit virum. **S**i dixisset infantem vel paruulum. nec nouum videretur nec mirum. **S**ed vir erat **I**esus. necdum etiam natus. sapientia quod est non etate. nec corporis sed animi vigore. **H**anc quoque **H**ieremie nouitatem **E**saia lucidissime aperit cum dicit. **D**abit dominus ipse vobis signum. quia ecce homo percipiet et pariet filium. **V**ides quod pulchre et concorditer mira facta sanctorum et mystica dicta sibi inuicem coincidunt. **V**ides quod stupendum sit hoc unum de virgine factum miraculum. quod tot miracula fuerunt. tot oracula promiserunt. **U**nus quippe fuit spiritus prophetarum et licet diuersis modis signis ac temporibus eadem res diuersi non diuerso spiritu. et presiderunt et presixerunt. **Q**uod ergo **M**oyli monstratum est in rubo et igne. **A**aron in flore. **S**edeoni in vellere et rore. hoc aperte **S**alomon presidit in forti muliere et eius precio. **A**pertius **H**ieremias precipit de femina et viro. **A**pertissime vero **E**saia declarauit de virgine et deo. **S**abriel tandem exhibuit ipsam virginem salutando.

De natiuitate eiusdem virginis. **fulbertus episcopus ubi s. Cap V**
Inter omnes itaque sanctos huius beatissime virginis

memoria eo frequenti^o atq; festiu^o agit
 quo maiore apud deū grāz inuenisse cre-
 dit. **U**n post alia quedā ipsius antiqui-
 ora solēnia nō fuit p̄tenta deuotio fide-
 lium quin natiuitatē eius sup̄adderet diē
 festiuū. Ea itaq; die peculiarit̄ ille liber
 qui de ortu eius atq; vita inscriptus ē in
 ecclia recitāndus eēt si nō a p̄rib; int̄ apo-
 cripha numerāndus iudicatus fuisset. At
 qm̄ sapiētib; uiris ita uisū est nos alia q̄-
 dam s̄ nō aliena de ortu ipsius legētes ī
 hope p̄seqm̄. ⁊ ecclesiasticū morē debi-
 tis officijs exequam̄. **H**ec q̄dē h̄go m̄r
 priusq; nasceret̄ diuinis est oraculis enū-
 ciata ⁊ miraculis designata. tandem h̄o
 nata. progenie diuinitus ordinata. **R**a-
 ta siquidem est ut legimus naçareno p̄re-
 bethleemita m̄re. q̄s uibes ipsius natiui-
 tati uel cōuersationi p̄destinatas esse nō
 tacuerūt p̄phē. **D**escēdit aut̄ a radice il-
 lius fide p̄clari Abrae cui sup̄ne p̄missa
 fuerat oīuz b̄ndictio gentiū in suo semi-
 ne. **D**escēditq; a stirpe **D**auid quē de^o
 p̄p̄ notā sibi p̄bitatē sublimauit dicēs:
 Inueni uirū s̄m cor meū. **D**e regali nē-
 pe tribu s̄l ⁊ sacerdotali duxit originē. q̄
 s̄mū erat pitura regē ⁊ p̄tifice. **N**ō tñ
 s̄ idcirco dixerim^o. q̄ ipse dñs q̄ peccato-
 res vocare uenit. matrē suaz peccatores
 habere p̄gnatos dedignat̄ sit. int̄ q̄s ea-
 dem speciosa uelut inter spinas liliū ap-
 paruit. **B**erñ. in sermone de as-
 sūptione b̄tē **M**arie. **Q**uidam
 itaq; sidereū micat in **M**arie generatiōe
 uidelicet q̄ lōge añ p̄rib; diuīnitate celi-
 tus est rep̄missa. q̄ ex abrae semine ⁊ ex
 regib; orta. q̄ etiā illi generationi ob sin-
 gulare p̄uilegiū sc̄itas diuinit^o agnosci-
 tur esse p̄cessa. **H**ac. n. int̄ figuras ut di-
 ctū est mysticas sacerdotāl virgā dū sine
 radice floruit. **H**ac **S**edeonis uell^o dū
 in medio aree sicce maduit. **H**ac ī **E**ce-
 chiel uisione oriētāl porta q̄ nulli vnq;̄
 patuit p̄signabat. **H**ac etiā inter p̄phas
 p̄ ceteri **E**saias tunc ex radice **J**esse uirgā
 oriturā. **Q**ūc enidētius uirginē pariturā
 p̄mittebat.

Descificatione ipsius in ytero
 matris. **H**ildefonsus toletan^o
 ep̄us. **C**ap VI

DEniq; si non in matris
 ytero lāficata fuisset. ei^o natiui-
 tas colēda nō esset. **Q**ūc aut̄ q̄
 ueneratiōi habet auctoritate toti^o ecclie
 p̄stat eā ab oī pctō originali immunē fui-
 se. p̄ quā nō solū **E**ug m̄ris ē soluta ma-
 ledictio. uerū etiā oib; cōdonata b̄ndic-
 tio. **N**ullis q̄q; nata ē delictis subiacu-
 it. nec originale peccatuz in ytero sc̄ifica-
 ta cōtraxit. **A**lwin^o in li. de trini.
Ipsa nēpe lana fuit mūdissima. ⁊ uirgi-
 nitate clarissima. q̄ sola digna esset in se
 dei recipere filij diuinitatē. sicut lana cō-
 chily sanguinē. ut ex eadē fieret purpura
 impiali maiestati t̄mmodo digna. q̄q;
 nullus esset dign^o induere nisi augusta p̄-
 ditus dignitate. **B**erñ. ubi supra.
Hac etenī ut dictū est omnimode p̄stat
 ab originali p̄tagio sola dei grā priusq;
 nasceret̄ esse mūdatā. quā nimirū pietas
 ch̄ristiana credere p̄hibet uel min^o a **J**o-
 remia ī ytero sc̄ificatā. uel nō magi a **J**o-
 hāne sp̄sancto repletā. **R**eq; h̄o festis
 laudib; nascēs honoraret̄ si nō scā nasce-
 ret. **H**ac ē eplā ad cano. lugdu-
 nenses. **E**st itaq; h̄go regia ueris ho-
 norū titulis cumulata. q̄ p̄culdubio scā
 fuit añ q̄ nata. **N**ec fallit̄ oīo sc̄tā ecclia
 diē natiuitatē ei^o sc̄t̄m reputās ⁊ ānua ce-
 lebritate suscipiēs. **E**go puto q̄ ⁊ copio-
 sior sc̄tificationis b̄ndictio q̄ in alijs san-
 ctis ab ytero sc̄tificatē in eā descēderit q̄
 nō solū ipsius ortū sanctificaret. s̄ ⁊ uitā
 eius ab oī peccato deinceps immunē cōser-
 uaret. **N**ō alteri nemini q̄dē in natē mu-
 lierū credit̄ esse donatū. **D**ecuit nimirū
 reginā uirginū ut singulari p̄uilegio vi-
 taz absq; oī pctō duceret q̄ dū pcti mor-
 tisq; p̄ptorē pareret. uite iusticieq; mu-
 nus oib; obtineret. **A**ug^o in li. de
 natura ⁊ gratia. **E**xcepta igit̄ eadē
 sc̄ta uirgine **M**aria si oēs sc̄ti ⁊ sc̄tē
 cū h̄ uinerēt interrogati fuissent. ut sine

pectō eēt. oēs vna voce clamassent: Si dixerim? qz pectm̄ nō habem? ipsi nos se- ducim? z veritas ī nob nō est. **Excepta** inq̄ hac scā h̄gine de q̄ pp̄ honorē dñi cū de pctis agit. nullā p̄lus volo questi onē h̄re. **Scim?** n. q̄ ei plus gr̄e collatū fuerit ad pctm̄ ex oī parte vincēdū. q̄ illū p̄cipere z parere meruit quē cōstat nullū habuisse peccatum.

De impositione nominis eius Fulbertus vbi s. Cap VII

Hecigit electa z insignis in filias nō fortuitu quidē aut solū parētū placito sic pleriq̄. s̄ diuina dispēsatio e nomē accepit. ita q̄ ip̄a q̄z vocabuli sui figura magnū aliqd̄ innuit. **Interpretat̄. n. Maria marj stella.** **Quāq̄** siqd̄ mare trāseūtibz op̄ est no- tare stellā hāc lōge a sup̄mo celi cardine conuiscātē z ex illi? respectu estimare ac di- rigere cursum suū ut possint apprehēdere portū destinatū. **Sicut** etiā oportet vniū- los christicolos in fluct? hui? seculi remi- gantes stellā hāc q̄ sup̄mo rex cardini deo p̄xima ē. **Mariā** attēdere. z exēpli ei? respectu vitę cursū dirigere. **Qd̄** q̄ fe- cerit h̄ nec inanis glorię v̄to iactabitur. nec scopul? adūsoz fr̄aget. nec absorbebi- tur scillea voluptatū voragine. s̄ p̄spere veniet ad portū quietē eterne. **Bern̄.** **sup̄missus ē omei. ij.** Ipsa q̄z p̄ri- etas stellę virgini m̄ri p̄uenit valde. qz si- cut stella sine sui corruptione suū emittit radiū. sic z absq̄ sui lēsiōe h̄go peperit filiū. **Nec** sideri radi? suā minuit clarita- tem. nec virgini fili? suā virginitatē. **Ip- sa** ē igit̄ illa stella nobilis ex **Jacob** orta cui? radi? vniūsu mūdū illuminat. cuius splendor z ī sup̄nis p̄fulget z inferos pe- netrat. fr̄as etiā plustrās z mētes calefa- ciens magi q̄z corpa. fouet vtutes z exco- quit vitia. **Ipsa** inq̄ est p̄clara z eximia stella sup̄ h̄ mare magnū z spaciosū ne- cessario s̄blenata. micās meritū z illustrās exēplis. **Q̄**lq̄s te intelligis in hui? seculi p̄flunio magi in p̄cellas fluctuare q̄s

p̄ terraz ambulare. ne auertas oculos a fulgore hui? sideris si nō vis obrui p̄cel- lis. **Si** insurgāt venti tēptationū. si sco- pulos incurras tribulationū. respice stel- lam. voca **Mariā**. z ut impetres orōnis suffragiū. nec deseras p̄uersationis eius exēplū. **Ipsa** sequēs nō denias. **Ipsa** ro- gās nō desperas. **Ipsa** cogitās nō erras **Ipsa** tenēte non corruis. **Ipsa** p̄tegente nō metuis **Ipsa** duce nō fatigaris **Ipsa** p̄pitia p̄uenis. z sic in te metipso experiris q̄ merito dicat̄ **Maria** nomen h̄ginis.

Dugo de sc̄to victore. **Maria** nimis stella christi sol. **Ideo** peccatores velut in nocte a **Maria** p̄solat̄. iusti ho- tāq̄ in die a christo illuminat̄. **Itaq̄** si p̄timefcis supplicatur? ad christū acce- dere. ad **Mariā** respice. **Sen?** tuū p̄spi- cis. nō illic qd̄ timeas inuenis. **Hec** ē p̄i- ma pietas q̄ tibi adhuc trepidātī tēpera- tur excelsior maiestas. **In** **Maria** siqd̄ pietas. z in p̄re maiestas. **In** christo ho- z pietas ex cōpassione generi. z maiestas p̄ excellētia deitatis. **Maria** porta. chri- stus hostiū. p̄ occultū. **Per** **Mariam** igit̄ ad christū. z p̄ christū venit ad deū.

De bona indole z virtutib? ei? Fulbertus vbi supra Cap. VIII

Quid aut putas qualis olim fuerit v̄l nūc sit ista p̄sona que sanc̄ oibz spectāda. p̄poni- tur z imitāda. **Doc** ī p̄mis astruere p̄bas est. q̄ aīa ei? z caro quā elegit z habita- culū sibi fecit sapiētia dei p̄ris. ab oī ma- licia z imūdicia fuit purissima. dicēte scri- ptura. q̄ in malinolā aīam non introibit sapiētia. nec habitabit in corpe. subdito peccatis. **Deinde** ho p̄fidēter asserimus qz nullo vtutū genere vacabat cui ple- nitudinē gr̄e inesse dei nūcius assererat. **Quis** n. cū admiratione iocūda nō spe- culet̄ ipsi? adolescētē mature fortitudinē z prudētā ac fidē in angelico colloquio vbi tā p̄stāter eloquit̄. tā prudēter intro- gat. tā facile credit? **Quis** nō iusticiā ei?

miret q̄ sic vniūsa p̄cepta diuine legi im-
plere satagebat. ut nec ad se nō p̄tinētia
q̄dā velut purificationē legalē inexplē-
ta relinq̄ret. Ipsi q̄z t̄pantia saq̄ enituit
q̄ deo h̄ginitat̄ liliū in hūilitat̄ valle p̄-
duxit. Depromebāt itaq̄ vtutes in co-
gitationē. et affectu cordis ei⁹ ineffabilē ar-
monia quaz ipsa creatrix et inhabitatrix
ei⁹ dei sapientia delectabat̄ audire. conu-
scabāt q̄z. s̄ for̄ i sup̄ficiē s̄monis et act⁹
vñ possēt hoīes gl̄ficare deū et exēpla sa-
lut̄ accipere. **D**ilo cluniacēn̄ ab-
bas. Ann̄ q̄z scim⁹ p̄ certo q̄ oīs ei⁹ vi-
ta et actio semp̄ intēta fuit i dño. Ipsa si-
quidē optimā partē elegit. Ideoq̄ filij
dei m̄ esse p̄meruit. **A**mbro⁹ in li.
de virginitate ij. Sit itaq̄ in nobis
tāq̄ i imagine descripta h̄ginitas Ma-
rie. equa velut speculo refulgeat spēs ca-
stitat̄ et forma virtutū. Virgo erat et corpe
et mēte. corde humilis. h̄bis grauis. aīo
prudēs. loquēdi peritior. legēdi studiosi-
or. intēta op̄i. verecūda s̄moni. nō i cer-
to diuitiaz s̄ in p̄ce pauper̄ spem repo-
nens. arbitrū mēti deū nō hoīem q̄rēs.
nullū legere. cunctū bñ velle. maiorib⁹ as-
surgere. equalib⁹ nō inuidere. iactātiā fu-
gere. Quā illa vel vultu lēgit parētes. q̄n
fastidit hūilē. q̄n risit debilē. q̄n vita-
uit in op̄e. Nihil tornū in oculis. nihil. p̄-
cax in h̄bis. nihil i actu irreuerēdum.
Nō gest⁹ fractior. nō incessus solutior.
Non vox peculātor ut ipsa spēs corpis
fieret simulacrum mētis et figura. p̄bita q̄

De proposito virginitatis ipsi⁹
Bern̄. in sermone de assūptiōe

Cap IX

Quicūq̄ si diligēt ut dixi
attēdas in Maria singulas vir-
tutes. in ea p̄sūs iuenies singu-
lares q̄ videbāt esse cōes. Quē etenim vel
angelica puritas illi audeat virginitati
cōpari q̄ digna fuit sacrariū fieri spūssā-
cti et habitaculū filij dei. Si p̄cia rex p̄-
sam⁹ de raritate. sup̄ oēs ē illa q̄ p̄ma. p̄-
posuit angelicā i tris vitā ducere. et vire

ppositū h̄ginitat̄ imobile qd̄ nec aliq̄t
nus titubauit angelo filium p̄mittēte.

Hugo de perpetua virginitate
br̄e Marie. Quid ē. n. qd̄ ait āgelo :
qm̄ virū nō p̄gnosco. Hoc ē qz virū nō
cognoscere p̄positū habeo. Nec culpā-
da est h̄go de p̄tēptu legi i q̄ maledictē
sterilis. imo singulariter laudāda q̄ p̄ma
oīuz h̄ba legi p̄siderās nō carnaliē sapiē-
da elegit in trā fieri abiectio plebis et op̄-
p̄biū hoīuz. vt p̄ mūdiciā integritat̄ i ce-
lo fieret socia angeloz. Et pulcre. p̄ casti-
tatis amore p̄ma maledictū legi in carne
sua sustinuit illū ex sua carne pitura. qui
ipse i carne sua. p̄ nob̄ maledictū legi su-
scipiens. nos a legi maledicto liberauit.
Vñ merito ei soli dictū ē ut et filij pare-
ret et h̄go p̄maneret. **Bern̄. sup̄ mis-
sus ē omel. ij.** Nonū igit̄ cāticū illud
q̄ solis i regno dei cātare h̄ginib⁹ dabit̄
ipsā h̄ginū reginā cū ceterj. imo p̄mā int̄
ceteras etiā dulciori quodā et elegātor
carmine caniturā. ac ciuitatē dei lētifica-
turā esse nō dubitat. Cui⁹ itaq̄ dulcifo-
nos depromere vel exp̄mere modulus ne
ipsaz qd̄ h̄ginū vlla digna inuenit̄. qz
soli merito decātandū fuabit̄. q̄ sola de
partu diuino nō i semetipsa s̄ i ipso quē
peperit gloriatur.

De eximia hūilitate ipsi⁹. Idē
in sermo. de assūptione.

Cap X

Quāta potro et q̄z precio-
sa vtus hūilitat̄ cū tāta purita-
te innocētis. imo cū tāta gratie
plenitudine. Digna plane quā dñs respi-
ceret cui⁹ decorē rex p̄spiceret. eiusq̄z sua-
uissim⁹ odor ab c̄no illo p̄ni sin⁹ accubi-
tu ipsū attraberet. Vide q̄z māifeste sibi
p̄cināt virginitis n̄e cāticū et epithalami-
um. cui⁹ nimirū vter⁹ sp̄s fuit thalam⁹
Audi Mariā i enāgelio. Resperit inq̄t
hūilitatē ācille sue. Audi eādē i epitha-
lamio: Cū cēt inq̄t rex i accubitu suo nar-
dus mea dedit odorē snū. Nard⁹ siq̄dē
berba humilis est et pectus purgat. vnde

Laudes

manifeste hūilitatē designat. cui odor et decor inuenit grām apud deū. **I**dē super missus est omel. ij. Si enī hūilis xgo Maria nō fuisset. sup eā spiritalis sanct⁹ neq; requiescisset. qz scriptū ē: Sup quē req̄scet spūs me⁹ nisi sup hūmilē et quietū. Porro si nō sup eā requiescisset. utiq; nec eā impregnasset. Quō enī de ipso p̄cipet sine ipso? Pulchra xgo xginitatē et hūilitatē p̄mixtio. nec illa mediocrit̄ aīa placet deo. in qua et hūilitas virginitatē cōmēdat. et virginitas hūilitatē exornat. S; q̄nta putas ueneratione digna est in q̄ f̄cūditas exaltat hūilitatē. et part⁹ p̄secrat virginitatē. Laudabilis quidē virt⁹ virginitas. s; necessaria magi hūilitas. Illa suadet. ista p̄cipitur. De illa dī: Qui pōt capere capiat. de ista dicit: Nisi q̄s efficiat sicut paruulus iste nō introibit in regnū celoz. Illa gremunerat. ista exigit sine q̄ nemo saluatur. Deniq; placere pōt hūilitas q̄ virginitatem amissam deflet. sine hūilitate autē au deo dicere. nec Marię virginitas placuisset. Ergo si nō potet virginitatē hūilis imitare hūilitatem virginis.

Cur eā de⁹ sibi in matrē elegit.
Fulgencius vbi supra
Cap XI

Uli ergo tanteq; p̄sonę nihil tandē ad honorj cumulu accedere maius posset q̄ ut dei filiū xgo p̄cipet et virgo m̄ ederet. Hac nēpe dignitate facta ē uenerabilis ipsis etiā angeloz ordinib; sacris. Quō opere manifeste ille magn⁹ fortisq; Gabriel declarauit. q̄ eā et añq; m̄ dei fieret. qz futuram nouerat tāta ueneratione salutādo p̄uenit. Ea deniq; dignitate facta est. et erga superos imperiosa s̄m charitatē. et sup inferos p̄ discretionē. **B**ern. in sermone de assūptione. Prudentissim⁹ igit̄ artifex de⁹ hūianū gen⁹ quassatum nō p̄fregit. s; utili⁹ omnino refecit ut nobis uidelicet nouum Adā ex veteri

formaret et Eua in Mariā trāssunderet. Et quidē cū oīs sufficiētia n̄ra ex deo sit poterat chūst⁹ p̄ se sufficere. s; nobis non erat bonū hominē solū esse. cōgruū magi ut uterq; reparationi n̄re sex⁹ adesset. quorum corruptioni neuterq; d. fuisset. **F**eterū in ipso uerent̄ hoīes maiestātē d̄ni nam. qd̄ aut̄ humana fragilitas trepidet ad Mariā: Nihil auster⁹ in ea est. nihil terribile. tota suauis est. **I**dē super missus est omel. ij. Et ipse qd̄ fuit matrē suam in celestib; singulari donaturus gloria. singulari q̄z in t̄is p̄uenire curauit et grā q̄ uidelicet intacta p̄cipet et incorrupta pareret. Quā et deū nō nuli de uirgine nasci decebat. et uirgini non nisi deū parere cōgruebat. Proinde factor hoīum ut hō fieret nascitur⁹ de hoīe. talē sibi debuit matrē eligere. qn̄ potius p̄dere qualē et se decere sciebat et sibi placitūram. Voluit igit̄ esse uirginē de q̄ imaculata imaculatus. p̄cederet oīz maculas purgatur⁹. uoluit et hūmilē de q̄ mitis et humilis corde p̄diret. **M**ax in le uirtutum hoīb; exēplū saluberrimū ostensur⁹ Dedit ḡ uirgini partū cui iā ante et uirginitatis inspirauerat votū. et hūilitatis p̄rogauerat meritū. Alioquin quō grā plenā angelus eam p̄nūciat si uel parum qd̄ qd̄ ex gratia nō esset habebat. ut. neque sc̄m̄ lectōz erat cōceptura sancta eēt corpe donū accepit uirginitatis ut esset et mēte accepit hūilitatis. **D**is nimirum d̄ntū gemmis xgo regia ornata geminoq; mēt̄ parit et corpe decorē p̄fulgida specie sua et pulcritudine sua in celestibus cognita celi ciuium in se prouocauit aspectus. ita ut et regis animū in sui p̄cupiscētā inclinaret. et celestē nunciū ad se de supernis educeret.

Cur eam de p̄sari uoluit. Idē vbi supra omel. j.
Cap XII

Utrum que est hec uirgo tam uenerabilis ut saluetur ab

Virginis Marie

angelo tam humilis ut desponsata sit fabro. **I**dem in ij. Denique cum esset virgo electa. virgo conceptura et paritura. mirum cur desponsata fuerit non nuptura. Sed illa fuit ratio desponsationis Marię que et dubitationis Thomę. Nos siquidem erat iudeorum ut a die desponsationis usque ad tempus nuptiarum sponsi sponsas in custodiam reciperent. ut earum sibi pudicitiam curiosius seruariet. quo sibi ipsi fideiiores existerent. Sicut igitur Thomas dubitando etideo palpando constatissimè factus est confessor dñice resurrectionis. Ita Ioseph Mariam sibi desponsando et ob hanc conversationem in tempore custodię studiosius comprobando. factus est eius pudicitie fidelissimus testis. Et sic de filij resurrectione citius quidem ego quam sum infirmus crederem. Thomę dubitanti atque palpanti. que cephe audienti et credenti. Sic de matris continentia facilius eius sponso custodienti quam ipsi virgini de sola sui conscientia defendenti. Quis autem eam videns non desponsatam et tamen gravidam. non potius diceret meretricem quam virginem? Nec decebat hunc dici de matre dñi: tollerabilius et honestius fuit putari christum ad tempus de coniugio natum fuisse quam de fornicatione. **A**mbrosius super Lucam. ij. li. Maluit etiam dominus aliquis de ortu suo quam de matris pudore dubitare. quia sciebat teneram esse virginis verecundiam. et lubricam pudoris famam. nec putavit ortus sui fidem matris astruendam iniurijs. Nec voluit virginibus de opinione sinistra excusationis velamen relinquere quod infamata quam videret domini matrem. **B**ernardus ubi s. Sed nunquam non poterat de aperitum aliquod signum ostendere quo fieret ut eius nec ortus infamaret. nec mater criminareretur. Poterat utique. sed non poterat latere demones quod sciret homines. **H**ieronymus super Mat. li. j. Cur ergo non desponsata virgine sed de desponsata christus concipitur. Primum quidem ut per generationem Ioseph origo Marię demonstraret. Secundo vero ne a iudeis ut adultera lapidaretur. Tertio quoque ut fugiens in egyptum haberet

viri solacium. **M**artyr etiam Ignatius quare tam addidit causam. videlicet ut partus eius diabolo celaretur. **B**ernardus ubi supra. Oportebat enim a principe mundi aliquandiu celari sacramentum divini consilij. non quod deus non palam opus suum facere vellet. ab illo impediri se posse metueret. sed ut in opere reparationis nostre sicut in ceteris non tantum potentiam sed prudentiam suam ostenderet. Itaque deo placuit eo modo et ordine sibi hominem reconciliare quo noverat eum cecidisse. ut sicut diabolus prius feminam seduxit. et postmodum virum per feminam vicit. ita prius a femina virgine seduceretur. et postea viro christo manifeste debellaretur. quatinus dum et malicie fraudi ars pietatis illuderet. et maligni fortitudinem christi virtus cotereret diabolo deus et prudentior et fortior apparet. Ita quippe decuit incarnatam sapientiam spiritualement vincere maliciam. ut non solum attingeret a fine usque ad finem fortiter videlicet et de supernis expellens superbum. et apud inferos spolians auarum. sed omnia quoque celestia scilicet et terrena disponeret suaviter. ut et illic deiciens inquietum reliquos in pace firmaret. et huc debellaturus invidum suę nobis humilitatis et mansuetudinis exemplum perutile relinqueret. sicque et suis suavis et hostibus fortis apparet. **I**gitur necessario Maria viro desponsatur quia per hoc et a canibus sanctum absconditur. et a sponso virginitas sponse comprobatur. et virginis tam verecundie paritur quam fame prouidetur et a secretis celestibus hostis excluditur. **B**losa super Mattheum. Ideo quoque fuit desponsata ut ecclesiam significaret que et virgo est et sponsa.

Cur eam tali viro scilicet Ioseph tradi disposuit. **B**ernardus ubi supra. **C**ap. XIII

Ioseph igitur viz euangelista nominat. non quia maritus. sed quia

hō fortitudinis erat. vel potius quia sicut
 euangelistam vir eius. id est. **M**arię di-
 citur. merito appellatur quod necessario
 putat. sicut et pater saluatoris putabat.
Regis. n. vir matris neque filij pater extitit. quod
 nis ex necessaria dispensatione ad tempus
 vtriusque putat et appellat sit. **C**onijce tamen
 ex hac appellatione que licet dispensatoria
 intentum honorari meruit ut saluatoris pater et
 dicitur et creditur sit. **C**onijce et ex ipso nomine
Joseph quod interpretatur augmentum. quod et quilibet
 homo fuerit. **S**ilentiā memto illi magni quod
 dam patriarche vediti in egypto. **I**stiusque
 scito non solum illius vocabulum fuisse sortitum
 sed et castimoniam adeptum. innocentiā et gratiam
 persecutum. **I**lle siquidem **J**oseph ex inuidia
 fratri veditur et in egyptum ductus. christi ven-
 ditione figurauit. **I**ste homo herodianā
 fugiens inuidiam christi in egypto comporta-
 uit. **I**lle domino suo fide seruās dominę suę com-
 misceri noluit. **I**ste quod dominam suā domini sui
 matrem virginē agnoscēs. et ipse pertinēs fi-
 deliter custodiuit. **I**lli data est intelligentia
 in mysterijs somniorum. **I**sti quod datum est fieri
 consciū atque participē celestium sacrorum. **I**l-
 le frumenta seruauit non sibi sed omni populo. **E**t
 iste panem et vinum ex celo seruandū accepit tā-
 sibi quā toti mundo. **D**enique dubium non est
 quin **J**oseph iste fuerit bonus homo atque fide-
 lis. cui matri desponsata est saluatoris. **F**idelis
 in quibus fructus et prudēs quę constituit dominus suę
 matris solatiū. suęque carnis nutriciū. so-
 lum denique in terris magni principis adiuto-
 rem sibi fidissimum. **H**uc accedit quod di-
 citur fuisse de domo **D**avid. vere de stir-
 pe regia descendit. nobilis genere. nobili-
 or mente. non degenerās a patre suo **D**avid
Prosus in quibus filius **D**avid. non tamen car-
 ne sed fide scititate deuotione. quę et tāquam al-
 terū **D**avid inuenit dominus virum sicut cor suū
 cui tuto committeret secretissimū ac sacra-
 tissimū sui cordis arcanū. **C**ui etiā tāquam
 alteri **D**avid incerta et occulta sapiētig
 suę manifestauit. et dedit illi non ignarū eē
 mysterij quod nemo principū huius seculi co-
 gnouit. **C**ui denique datum est quod multi re-
 ges et principes cum vellet videre non viderūt. et

audire et non audierunt. non solum vi-
 dere et audire. sed etiam portare dedu-
 cere amplecti deosculari nutrire et custo-
 dire. **A**mbo quidem erāt de domo **D**a-
 uid **J**oseph et **M**aria. sed in **M**aria ve-
 ritas quā iurauit dominus **D**avid ē completa
Joseph tamen scio ac teste. promissionis ad-
 implete.

Qualiter in coniugium virgo con-
 sensit. **D**ugo de sancto victore.

Cap XIII

Virum quidem habere vir-
 go consensit ut propositum suum celeret.
 vel quod parentibus nuptias im-
 peratibus inobediēs esse timuit. spe quam
 apud deum habebat non dubia quod eam custo-
 diret. **S**uscepit ergo coniugium sed non mutauit
 virginitatis propositum. **D**e virginitate siquidem
 eius habet fides et pietas fideliter confitetur.
 quod eius perfectionem nullatenus iminuit pu-
 galis consensus. sicut ipsius castitatem non vi-
 olauit conceptus. nec integritatem abstulit
 partus. **S**pontaneus. non consensus inter virum et fe-
 minam legitime coniunctos quod vterque alteri de-
 bitore sui se sponte det iste est quod coniugium est. ipsa
 videlicet societas tali consensu federata que
 altero viuente altere ab altero non dissol-
 uit. **E**st et alius consensus comertij videlicet
 carnalis adinuicem exigendi atque reddendi
 simile inter virum et mulierem constituens pa-
 ctionem. comes non effector coniugij officium
 non et vinculum. **Q**ui tamen et ipse cum ab
 utroque pari voto suscipitur. pari necesse
 est et voto teneatur. **S**ed huius debiti ne-
 cessitas illos coniugatos adinuicem sibi
 non subijcit in quibus dum sanctificaretur
 coniugium huius operis consensus
 non precessit. **N**ec tamen hoc officio ces-
 sante veritatem seu virtutem coniugij ces-
 sare credendum est. imo potius tanto veri-
 ac sanctius esse coniugium quo non libidi-
 nis ardore sed solo charitatis nexu funda-
 tum est. **Q**uid enim in concupiscentia car-
 nis coniugium sanctum esset et in charitate non
 eēt. **A**bsit. **S**ed multo veri- ac iusti- sciam
 ac verum dicitur. vbi nihil habet castitas viri

erubescat. s̄ charitas vñ gloriat. **Hieronymus** cōtra **Heluidiū**. Tu aut̄ **Heluidi** dic̄ **Mariā** virginē nō p̄mansisse. ego pl̄ in v̄dico **Ioseph** etiā virginē p̄ **Mariā** fuisse ut ex virginali cōingio nasceret̄ fili⁹ virgo. **Si** n̄ in virum sanctū fornicatio nō cadit. ⁊ aliā vxorez ille nō scribit̄ habuisse. **Marię** x̄o quā habuisse putat⁹ est custos poti⁹ q̄s marit⁹ fuit. relinquit̄ eū virginē cū illa p̄māsisse. qz dñi p̄r appellari meruit. **Aug⁹** de cōsensu euāgelistaz li. i. **Igitur** exēplo **Ioseph** ⁊ **Marię** fidelib⁹ cōiugatis insinuat magnifice etiā seruata pari cōsensu p̄tinētia. p̄iuges p̄ se p̄manere. vocariqz p̄iugiū nō p̄mixto corporis sexu s̄ custodito mētis affectu. **Itēz** cōtra **Julianū** li. v. In illo siqdem cōingio **Ioseph** ⁊ **Marię** oīa tria nuptiarū bona dixi p̄pleta fuisse. videlicet fidem. qz nullū adulteriū. prolē vero dñz **Iesū** christū. sacramētum qz. qz nullum diuortium.

Qualiter ad eā **Gabriel** missus fuit. **Idē** in sermo. de annūciatione **Cap XV**

Secreta porro cōiugia celebrata sūt **Marię** thalamo q̄bus **Gabriel** p̄anymph⁹ inter fuit. **Adulāte** p̄missio ne abnueret deuota virgo. dñi spūs p̄mittebat̄ eē maritus vt ⁊ nasceret̄ fili⁹. ⁊ pudor p̄maneret illi. **Dū** n̄ speciosa deo tacitā fidē castitatis. p̄positē. x̄gineo cultu celat. dñi purpureos vult⁹ cādoze mētē exuperat. placuit deo forma mētis ⁊ corpis deoze vestita. **Petit** ḡ **maria** celestib⁹ regni. mitunt̄ angeli. rex ipse stellato micās solio mādata dirigit. **Concionāte** deo mirāē sedes. stupēt throni. ptātes oēs. ac diuinus silet exercit⁹. p̄r nihilomin⁹ instat votis nuptialib⁹. curj occupat⁹. **Vade** inq̄t **Gabriel** ethereas sedes rūpe. ⁊ antiquū p̄ seculi p̄siliū virgini n̄re defer **Marię**. hęc icolit parua naçareth mēnia. cui angusta q̄dē ē dom⁹ s̄ patent celi palacia.

huic vnici⁹ mētē q̄ carior alit̄ fuit nemo. ⁊ ut plen⁹ dicā altez me donare volo vt sit illa m̄r cui ego sū p̄r. x̄ginē video. matrē facio. nomen p̄resto genitrici. nec spoliū patit̄ gloria x̄ginal. **Ac** ne dubitet esse patrāda ḡ mādo viscera fouebit aura celestis. ⁊ occultū se nomē infundet p̄ repagacula mētē. **Exiet** de scō sanctū p̄ integrū illibatū. **Eritqz** sine marito m̄r. cui ego sum sine p̄iuge p̄r. **Sic** n̄ mūdo succurrere volo. **Yā** nō dicet̄ m̄r vinētū **Eua** s̄ **Maria**. **Ipsi⁹** erit totū cui⁹ filius possidet celū. **Petr⁹** epūs **viuerneñ**. sup̄ missus est omel. j. **Sic** ad x̄ginē de⁹ angelū mittit petitorē qui dat arras suscipit dotē. **Grām** fert. fidē refert. **Itaqz** festinus int̄pres puolat ut a dei spōsa hūanę dispositionis affectū arceat ⁊ suspēdat. nec a **Ioseph** virginem auferat. s̄ reddat eā christo cui pignera ta est cū fieret in vtero. **Christ⁹** ḡ suā recipit spōsam nō p̄cipit alienā.

Cur ad eā de⁹ angelū misit. **Be**da sup̄ missus est. **Cap XVI**

Hortū p̄fecto restaura tionis hūanę principū. ut angelus a deo mitteret̄ ad virginem partu diuino p̄secrādā. qz p̄ma p̄ditiois hūanę fuit cā. cum serpēs a diabolo mitteret̄ ad mulierē sup̄bie spūs decipiēdam. **Quia** ḡ mors intrauit p̄ femina. apte redijt ⁊ vita p̄ femina. **Ylla** siqde a diabolo seducta. p̄ serpentē gustū viro nec obtulit. hęc a deo p̄ angelū edocta mundo salutē auctozē edidit. **Viero⁹** in sermone de assūptioe. **Recte** etiā ad virginē angel⁹ mittit qz semp̄ est angelis cognata virginitas. **P̄fecto** n̄ in carne p̄c̄t carnē viuere. nō trena vita s̄ celestis est. **Vnde** in carne angelicā gloriā acquirere maius est merit⁹ q̄s h̄re. **Esse** quippe angelū felicitatis est. esse vero virginē virtutis. dñi s̄ obtinere nitit̄ virib⁹ virgo cū gratia q̄d̄ habet angelus ex natura. **Ambro⁹** in li. de symbolo **Ad** p̄ceptū ergo partūqz diuini pignet̄

nunciandū angel^o diuinit^o ad Mariam missus est. ne puella tanti ignara mysterij ad insperatū inuolati corporis tumorem expanesceret. 7 causā insolite conceptionis esse prodigiū ignorās crederet si nesciret opus esse diuinū. **Bern. in omel. j. super missus est.** Nec arbitror hūc angelū ad virginē missū de minoribus esse qui quilibet ex causa solēt ad terras crebra fungi legatione. Quod etiā ex eius noīe palā intelligi dat. Gabriel videlicet quod dei fortitudo interpretat. Et quod nō ab aliquo alio forte excellentiore se ut assolet spū. sed ab ipso deo mitti prohibetur. **Petr. epūs sup missus est.** Missus g̃ angelus Gabriel a deo. ubi mediator est angel^o. cesset opinio terrena pellat interpretatio. Quis attentū audit. quis a quo missus sit tm̄ dei secretum scrutari refugit. Quod enim per angelum mādanit deus. ille meretur scire qui timet inquirere. Sup quē. n. ait req̄scescēt spūs me^o nisi sup hūilē 7 māfuctū. Māfuctus est qui iussis obedit. imansuetus qui iussa discutit.

Qualiter idē angelus nazareth venit. Aug^o vbi s. **Cap XVII**

P Refato igitur cuncto celitus audiēte senatu mandato Gabriel accepto fulmineos obtutus. oraq; tonātia pauēs arcano paruit tremefactus imperio. Vox igit astriferum volatu rapido secant axem. percussit lumine noctē ac flāmeos artus vibrans veluti pauo versiculor radijs solis obiectus p̄ medios celi sinus ferebat. inimq; similans pulcritudo seipsā trahēbat. donec extrema Marię tecta tāq; nimbo coruscus ingrederetur. **Bern. vbi s.** Missus ē inquit angel^o Gabriel a deo. quo? In ciuitate galileę cui nomē nazareth. Videamus si nazareth potest aliquid boni esse? Nazareth enim interpretatur flos. Videt autē mihi quoddam semē diuinę cognatiōis tāq; e celo iactatum in terras fuisse. videlicet allocutiōes

7 p̄missiones antiq; patrū. **Abraā Isac 7 Jacob celit^o facte.** quod semē floruit in mirabilib; ostēsis in exitu isrl' de egypto in figurj 7 enigmatib; p̄ totū iter i deserto. deinceps in visionib; 7 vaticinijs p̄phetaz. in ordinatione quoq; regni 7 sacerdotij vsq; ad christū. Qui videlicet christus huius seminis ac floz intelligit esse fruct^o. 7 ob h̄ nūciat in nazareth nascitur^o qm̄ in flore sperat fruct^o p̄cessur^o. Prodeunte vero fructu flos decidit. qz veritate apparēte in carne. figura pertrāsijt. Unde 7 nazareth ciuitas galileę dicitur. i. transmigrationis. qz nascēte christo trāsierūt illa oīa que in figura cōtingebant illis. Nos itaq; flores 7 nos qui iam fructū tenem^o p̄trāsisse videmus. et dū adhuc florere videbant trāsituri p̄uidebant. **Vñ David; Vane inq̄t floreat 7 trāseat vesp̄e decidat.** Vesp̄e nāq; id est. t̄pis plenitudine in quo misit te^o filiū suū factū sub lege ipso dicente. Ecce noua facio oīa. trāsierūt 7 dissipauerunt vetera. Fgnū igitur exaruit dū carnalis iudeoz p̄plus ab omni pinguedine spūs vacuus littere sicce adhesit. 7 flos eius decidit. dū gloriatio quā habebant in lege remāsit. regnūq; sacerdotiū p̄phetia templū. 7 oīuz illoz magnaliū de qb; gloriari solebant decor euannit. Verbum autē dñi. i. christus qui est hui^o floris fructus manet in eternum.

Qualiter ad virginē introiuit. Idem ibidem omel. ij.

Cap XVIII

Missus est igitur angelus a deo ad virginē a celso ad humilem. a domino ad ancillam. a creatore ad creaturam. ad virginem carne 7 mente. virginem professione. virginem qualem describit ap̄lus corpe et spū sanctā. nec nouiter nec fortuitu inuentam. sed a seculo electā. ab altissimo p̄cognitā ac sibi preparatā. ab angelis conseruatā. a p̄rib; p̄signatā. a prophetis p̄missam. **Idem ibidez omel. ij.**

Ingressus est ergo ad eam scilicet angelus ad Mariam: Quo ingressus? Puto quod in secretarium pudici cubiculi ubi fortassis illa clauso super se ostio patrem suum orabat in abscondito. Solent nimirum angeli astare orantibus et in eis delectari quos vident in oratione levare puras manus. Gaudet se offerre holocaustum sancte devotionis divino conspectui in odorem suavitatis. Marię igitur orationes quantum in conspectu altissimi placuerit angelus indicavit qui ad eam ingressus ipsam cum tanta reverentia salutavit. Nec fuit illi difficile per ostium clausum ad abdita virginis penetrare cui utique ex nature sue subtilitate quolibet corpus eque quantumlibet solidum vel spissum pervium est ac penetrabile. Non est ergo suspicandum quod apertum inveniit virginis ostium cui nimirum erat in proposito frequentias hominum fugere colloquia vitare ne vel orantis silentium turbaret vel castitas continentis temptaretur. Clause rat sibi etiam illa hora suum super se habitaculum sed hominibus non angelis. **De cluniacensis.** Virginalis quippe reverentiam solitudo decet et gignalis pudoris secretum est. Tali fruebat Maria Christum paritura. Qui sicut natus est solus inter mortuos liber sic istius ex qua natus est matris pudor solus permansit integer.

De mutatione nominis Eue in eius salutatione. Berni. vbi supra omel. ij. Cap XIX

Qurrite nunc matres et filie currite omnes que post Eam et ex Eva parturimini et parturitis cum tristitia: Adite virginalis thalamum ingredimini si potestis fororis nostre pudicum cubiculum. Ecce etenim deus mittit ad virginem angelus affatur Mariam: Apponite aurem parieti auscultate quid nunciet ei si forte audiatis unde consolemini. **Agitare pater Adam sed tu magis Eva mater exulta.** quod sicut omnium parietes sic omnium fuistis perceptores et quod infelici?

est prius perceptores quam parentes. Ambo inquam consolamini super filiam et tali filiam sed amplius illa de qua malum illud ortum habuit cuius opprobrium in omnes mulieres pertransiit. Instat namque tempus quo iam tollatur opprobrium. Nec habeat vir quid cause iam adversus feminam quod dum imprudenter excusare se conaretur illam crudeliter accusare non cunctabatur dicens: **Mulier quam dedisti mihi domine dedit mihi de ligno et comedi.** Propterea curre **Eva ad Mariam** curre mater ad filiam filiam pro matre rideat ipsa matris opprobrium auferat. Ipsa patri pro matre satisficiat quoniam ecce si vir cecidit per feminam iam non erigitur nisi per feminam. **Idem in sermone de assumptione.** Ecce **Maria** tam officiosissime salutatur ut iam in regali solio super omnes celestium ordines legionum exaltata eam cernere videatur et paulominus feminam adorare qui solebat hactenus equanimiter ab hominibus adorari. **Aug. vbi s.** Itaque matrem domini mox futuram prior salutatur et oraculum patris alta de sede sursum nunciat. **Idem in alio sermone de eodem.** **Artem** tribuit matrimonia scribit salutatur puellam viri salutationis ignaram: **Aue** inquit gratia plena et vacuata est culpa. **Maledictio Eue** mutat in benedictionem **Marię.** Ipsa quippe mater generis nostri mundo per gratiam intulit genitrix homo domini nostri mundo attulit salutem. **Auctrix peccati Eva** meriti **Maria** Eva occidendo obfuit. **Maria** vivificando profuit. **Obedientia** pro inobedientia mutat fides pro perfidia compestat.

De gratie illius plenitudine. Hiero. vbi s. Cap XX

Hec inquit gratia plena talibus decebat virginem oppignerari muneribus ut esset gratia plena que dedit celis gloriam terris deum pacemque refudit gentibus fidem vitis finem vite ordinem moribus disciplinam. Et bene plena quia ceteris quidem per partes prestatur: **Marię** vero se simul infundit plenitudo gratie tota. **Descendit**

Laudes

quippe sicut pluuia in vellus. et sic stillicidia stillantia super terram. Plane celestis imber elapsu placido virginem vellus infudit. et tota diuinitatis vnda in carne se contulit. ac deinde per crucis patibulum expressum. omnibus terris pluuia salutis effudit. et humanis mentibus stillicidia gratie prestavit. Vere ergo plena per quam largo sacrispluuii imbri suffusa est omnis creatura.

Bern. vbi supra omel. iij. Legimus Stephanum plenum gratia et apostolos spiritu sancto repletos. sed longe dissimiliter a Maria. Alioquin nec in illo corporaliter habitauit diuinitatis plenitudo. nec illi conceperunt de spiritu sancto.

Idem in quodam sermone. Bene quoque Maria dicitur gratia plena. quia deo et angelis et hominibus grata. Deo per humilitatem. angelis per virginitatem. hominibus per fecunditatem.

Idem. O plena gratiarum. non solum puero Abras. sed et camelis potum tribuas de superfluenti hydria tua. quia tu es vere puella. prelecta et altissimi filio preparata.

Idem. Offerrentur inquit virgines regi sed post eam: nam primatum ipsa sola vendicat. Felices itaque qui cum regina nostra de privilegio virginitatis gloriantur. Sed perijt ista virtus a me. computruit ut iumentum in meo stercore. Numquid ideo non est quod de hydria tua possim bibere? Numquid in sola virginitate plenitudo consistit gratie? Puellam angelus querit quam dominus filio domini sui preparauit. Bibit ille de hydria tua. delectatus virtute sibi cognata. Sed nunquid etiam iumentis potum tribues? utique. Bibit angelus quod virum non cognoscis. Bibat et iumenta quod de humilitate singulariter singularis. Bibat etiam architrclinus. quia tres metretas hydria tua continet. Pater enim qui est principium trinitatis iure vocatur architrclinus. Tertia vero metreta fecunditas ea de qua bibit ipse pater. Vnde volens angelus fecunditatem tuam commendare dixit: Quod enim ex te nascetur sanctum. vocabitur filius dei. Ac si diceret:

Cum eo solo tibi cois est ista generatio

De contubernio dei cum virgine. Petrus episcopus vbi supra.

Cap. XXI

Dominus tecum qui non ad te venit visitandi studio. sed in te nouo illabit nascendi sacramento.

Aug. vbi s. Tecum ergo dominus in corde. tecum in ventre. tecum in auxilio. Gratulare gratie beata virgo. christus e celo suo in utero tuo ex sinu patris dignatur in utero descendere matris. Dominus inquit tecum.

Bern. vbi s. omel. iij. Quid mirum si gratia plena erat cum qua dominus erat? Hoc potius mirandum est quod ab angelo inuenit est eam cum virgine quam angelum ipsum ad virginem miserat. Ita ne velocius angelo deus fuit quem festinantem ad terras celerior ipse peruenit? utique. Nam cum esset rex in accubito suo. nardus virginis odorem suum detulit. et ascendit in conspectu eius fumus aromatum illius. et inuenit gratiam coram oculis domini. clamantibus circumstantibus: Quae est ista que ascendit per desertum sicut virgula fumi ex aromatis. Statimque rex egrediens de loco sancto suo. exultauit ut gigas ad currendum viam. et licet a summo celo egressio eius nimio puellas desiderio nuncium suum peruenit ad virginem quam amauerat quam sibi elegerat cuius decorem perciperat. Quem a longe venientem percipiens ait ecclesia gratulans et exultans: Ecce iste venit saliens in montibus transiliens colles. Merito quoque rex decorem virginis perciperat quam nimis obseruauerat quicquid a patre suo David longe antequam promissa fuerat. dicente sibi: Audi filia. Audiuisti. et credidisti. vidisti et intellexisti. aureque sua inclinauit ad obedientiam. et cor suum ad disciplinam. Nec populum suum augere populi successione. nec domum patris sui curauit heredem relinquere. sed quicquid honoris in populo. quicquid de paterna domo terrenarum rerum habere potuisset quam stercorea reputauit ut christum lucrifacere. Nec eam in contemptum sefellit. cum et ipsum sibi filium vendicauit

Petrus epūs vbi supra. Dominus inquit tecū. Cū Agne inquit erat q̄ ad virginē miserat. precessit nunciū suū deus. sed a deo nō recessit nūcius. Tene-ri siquidē angustia loci nō potest qui totus vbiq; est sine q̄ nihil est. **Bern.** vbi supra. Cū q̄ sit equalit vbiq; totus per suā simplicē substantiaz; alit tñ est in rationalibus creaturis q̄ in ceteris et ipsaz; aliter in bonis q̄ in malis per efficaciam. Ab vtriusq; quidē capi pōt p cognitionē. sed a bonis tñ capit etiam per amorem. Sic igitur est in solis bonis. ut etiā sit cū ipsis ppter concordiam volūtatū. Sed licet cū omnib; sanctū ita sit specialiter. tñ cū Maria cū qua vtiq; tāta ei cōsensio fuit ut illius nō solū volūtatē sed etiā carnē sibi coniungeret. ac de sua virginisq; substantia. vnū christū efficeret. vlt potius vnus christus fieret qui totus dei totus virginis. vnus vtriusq; filius esset. **Dñs** inquit tecū nō solū fili⁹ quē carne induis. sed etiā spū sanctus de quo cōcipis. et ipse pater qui genuit quē concipis. **Pater** inq; tecū q̄ filiū suū facit et tuum. **Filius** tecū qui ad condendū in te mirabile sacramentū miro modo et sibi referat genitale secretū. et tibi seruat integrū virginale signaculū. **Spū sanctus** tecū qui cū patre et filio tuū sanctificat vterum.

De benedictione virginitatis eius secunde. Aug⁹ vbi supra.

Cap. XXII.

Benedicta tu in mulieribus que vitā paries viris et mulierib; **Petr⁹ epūs vbi s.** Reuera in mulierib; bñdicta. q; in qb; Eva maledicta puniebat viscera. in illis nūc gaudet honorat suscipit Maria benedicta. Et facta est vere nūc mater viuētium per gratiā que prius erat moriētium mater per naturā. **Ex glo. sup Lu cam.** Benedicta ergo in mulieribus. i. pte mulierib; et q; virginitatez; nouisti sine exemplo mulieb; cōditionis. et quia virgo mater eris. et q; deum gene-

rabis. **Bern.** vbi supra. Benedicta inq; tu in mulieribus que generalem mulierum euasisti maledictionē. et singularem consecuta es benedictionē. ut nec sterilis maneat. nec cum dolore parturias. **Dura** quidē necessitas et iugum graue super omnes filias **Eug.** **Mat** et si pariunt cruciant. et si nō pariunt maledicuntur. **Quid** inter hęc facies virgo que ista legis? **Vibi** inquit pro minimo est q; hominib; displiceo dū me possim virginē castā exhibere christo. **Quis** o prudens et deuota hgo. quis te docuit virginitatē placere deo? **Quę** lex. que pagina veteri testamenti vel precipit vel cōsulit in carne nō carnaliter viuere et angelicā in terris vitā ducere? **De** virginibus ait apostolus: preceptum domini nō habeo. cōsiliū autē do. **Tu** vero. non dicam pceptum. sed nec cōsiliū habuisti. nec exēplū nisi q; vnctio te docebat de omnibus. et sermo diuinus et efficax ante tibi factus magister q̄ filius. tuā prius instruxit mētem q̄ indueret carnē. **Siperi** virgo sinū. prepara vterum. qm̄ ecce facturus est ibi magna qui potens est. intantū ut p maledictione israel beatā te dicant oēs generationes. **Nec** suspectā habebas fecunditatē. q; nō aufert integritatē. **Cōcipies** quidē sed sine culpa. grauida eris. sed nō grauata. paries. s; nō cū tristitia. **Nescies** viz et gignes filiū. **Illi⁹** eris mī cui⁹ de⁹ est pater. fili⁹ pñe charitatis erit corona tue castitat; sapiētia paterni cordis erit fructus vteri hginialis. **Deū** deniq; paries et de deo concipies.

De trepidatiōe virginis ad angeli affatum. Aug⁹ vbi supra.

Cap. XXIII.

Quicq; post illius benedictionis presagiū terretur virgo nouitate verborum **Petrus epūs vbi supra.** Venerat siquidem angelus in specie blād. in bello fortis. i. habitu mī. smone tribil. hūana pferēs. diuina pmittēs. **Uñ** et hginē quā

Laudes

leniter sollicitavit visu. turbavit auditu
z quā missi p̄sentia parum mouerat to-
to pondere cōcussit mittentē auctoritas.
Quis enīz motu blādo. affectu pio vir-
ginem sibi deus in matrē. famulā sibi do-
minus verteret in parētem: viscera tamē
eius turbata sunt. ipsaq; tremefacta con-
ditio cū eius cōditor deus quē tota crea-
tura non capit. totū intra pectus huma-
num se recepit z condidit. **Idem.** Nā
etiam ut angelū vidit. mens eius scz vir-
ginis. tremuit z obstupuit. in eius ingres-
su diuinitatis ingressum sensit. Templū
humani corporis turbabatur z domici-
lij carnalis angustie mouebantur. cū in
pectore h̄gineo tota dei magnitudo cō-
deretur. Ipse nimirum hominem ex vte-
ro mulieris resumpsit. qui virginē ex viri
corpore formauit. **Ambro.** super
Lucam li. ij. Trepidare quippe vir-
ginum est ad omnes virozū ingressus pa-
uere. omnes eoz affatus vereri. **Discant**
ergo mulieres. pposituz pudoris imitari.
disce virgo verborum vitare lasciuam.
Maria etiaz angeli verebatur salutatio-
nem. **P. Hiero.** ad **Oceanum.**
Mariam in penetralibus angelus solā
non cum agapeta loquentem inuenit. et
illa virilem introitum formidauit. Tu q̄
es malicie fornicat. quid a viro frequenti
salutari desideras? **Bern.** vbi s̄.
Solent virgines que vere virgines sunt
semp esse pauide. z ut timenda caueant
etiaz tuta pertimescere. sciētes se thesau-
rum p̄ciosū in vasis vitilibus portare. z
nimis arduū esse celibem ducere in carne
vitam. Deinde quicquid nouum quic-
quid subitum fuerit ortuz suspectas ha-
bent insidias totumq; contra se estimāt
machinatum. **Idcirco** **Maria** turbata
est in sermone angeli. sed nō perturbata.
Turbatus sum inquit **Dauid** z nō sum
locutus. sed cogitavi dies ātiquos. z an-
nos eternos in mente habui. **Similiter**
ergo **Maria** turbata est z non est locuta
sed cogitabat qualis esset salutatio illa.
Petrus epūs vbi s̄. **Cito** nāq;

respondere facilitatis est hūang. cogitare
vero ponderis est maximi z iudicij p̄ma-
turi. **Bern.** vbi supra. **Q** ergo tur-
bata est verecūdie fuit virginal. z q̄ nō
perturbata fortitudinis. q̄ tacuit z cogi-
tauit prudētie. **Sciebat** nempe virgo
prudens q̄ frequenter angelus sathang
se in angelū lucis transfiguratur. sed quia
simplex z humilis erat. nihil tale de sc̄to
angelo penitus estimabat. z ideo qualis
esset ista salutatio cogitabat. **Idem**
in sermo. de assūptiōe. **Mirum**
indignam sese angelica salutatione repu-
tabat. z forsitan in mente talia meditan-
do voluebat. **Unde** hoc mihi vt veniat
angelus domini mei ad me? **Glo. su-**
per Lucā. **Elisabeth** erubescit de cul-
pa. **Maria** vero de verecundia. **In** mu-
liere nāq; mod⁹ pudoris adhibetur. z in
virgine gratia pudoris augetur.

Qualis āgel⁹ ab ea fugauit me-
tū. **Bern.** sup missus ē omel. iij.
Cap. XXIII.

Angelus itaq; **Mariam**
virginem intuens z varias eā
secū voluere cogitationes faci-
lime deprehendens. pauidam consolā-
tū dubiam cōfirmat. eamq; familiariter ex
nomine vocans. benigne persuadet neti-
meat. **Petrus epūs vbi supra.**
Dum enim eam ad totā deitatis gloriā
in se portandam exhortatur. ne tāto pō-
dere fabricę celestis in ea subtilis nū cor-
poris barena succumbat. z totius huma-
ni generis fructum portatura tenuis vir-
ga frangatur. metū fugans eam consola-
tur dicens. **Re timeas** **Maria.** **Ecce** añ
causaz dignitas virginis ex nomine nū-
ciatur. **Maria** siquidem hebraicę domi-
na nuncupatur. **Vocat** igitur angelus
eam dominam. ut dominatoris genitri-
cem. **Ac** si dicat. **Trepidatio** desinat ser-
uitutis. quā vocari dñam facit z impat
auctoritas ipsa sui germinis. **Aug⁹**
vbi s̄. **Re** ergo iquit terreat a p̄spectu
meo mī dñi mei. **Nā** ego cōceptiōis tue

cum festinatione abiit. **E**lizabeth salu-
tata in eius ministerio quasi mensib; tri-
bus humiliter stetit. **T**ertius hic fuit vir-
ginis ascensus ut difficile riperetur tri-
plex funiculus. **F**eruebat siquidē in que-
renda gratia charitas splendebat in car-
ne virginitas. **z** obsequio eminebat hūili-
tas. **M**erito proinde cantor ille diuin⁹
in eius admiratiōe precinebat: **Q**uē est
ista quę ascendit: **P**lane super homines
ascendit et ipsos etiam angelos trāscen-
dit. **M**imirū supra angelos aquam vinā
neccesse est hauriat quā hoīb; refūdat.

Quē adē virgo repleta toti mū-
do refudit gratię beneficium
Petrus epūs vbi supra.
Cap. XXVI.

Inuenisti ergo iquit gra-
tiam apud deū. **Q**uātam pu-
tas inuenit gratiam: **Q**uātam
vtiq; superius dixerat. videlicet plenam
z vere plenā. per quā imbre largo totam
infūderet creaturā. **M**iero⁹. **H**ęc est
enī gratia q̄ dedit gloriā celis. deū terris
gentib⁹ fidē. vitij; finē. vitę ordinē. mo-
ribus disciplinā. **H**anc detulit angelus
gratiā. accepit virgo. salutē seculis red-
ditura. **B**ern. vbi supra. **I**nue-
nisti ait angelus gratiā. **S**ed qd? **P**le-
na est gratia. z gratiā adhuc inuenit. **D**i-
gna proorsus iuenire qd querit. cui ppria
non sufficit plenitudo. nec suo potest esse
cōtenta bono. sed ad salutem vniuersita-
tis supēffluentia petiit. vnde z postmo-
dum audire meruit: **S**pūs sanctus sup-
ueniet in te. z preciosum illud balsamū
tanta tibi copia tantaq; influet plenu-
dine ut copiosissime esluat vsq; quaq;.
Altius igitur intuemini fratres. quanto
deuotionis affectu **M**ariā a nobis ho-
norari voluerit. qui totius boni plenu-
dine z in ea posuit: vt proinde si quid in
nobis est spei. si quid gratię vel salutis
ab ea nouerimus redundare. quę ascen-
dit affluēs delitijs. **H**ortus plang deli-

tiarū quā nō solum afflauerat veniens.
sed etiam perflauerat supueniens auster
ille diuinus. vt vndiq; fluant z effluant
aromata illius. **T**otis ergo medullis cor-
dium z votis omnibus veneremur **M**a-
riam. quia sic est voluntas eius qui totū
nos habere voluit pillā. **I**psa est apud
deum aduocata nostra qui non potest
sustinere repulsam. qm̄ apud deum inue-
nit gratiam. **P**rudens quippe virgo nō
sapientiam ut **S**alomon. non diuiti-
as. non honores querebat. sed gratiam
requirebat. **S**ola nimirum est gratia
qua saluamur. sola gratia indigemus.
Quid alia concupiscimus: **Q**ueramus
igitur gratiam. sed per inuentricem gra-
tię **M**ariam. qd querit inuenit ac sem-
per inueniet z frustrari non valet. **Q**uē-
ramus inquit gratiam sed apud deū. nā
apud homines fallax grā. **L**etęz qdqd
illud est quod offerre paras deo. **M**arię
cōmendare memento. ut eodem ad gra-
tię largitorez gratia redeat quo influxit
alueo. **R**eq; enim impotens erat deus z
sine hoc aqueductu gratiā prout vellet
infundere. sed tibi vehiculū voluit. pui-
dere. quia forte manus tuę plene sūt san-
guine vel muneribus infectę. **I**taq; mo-
dicum qd offerre desideras gratissimis
illis z oī acceptatiōe dignissimis. **M**a-
rię manibus offerenda trade. si nō vis re-
pulsam sustinere.

De p̄nunciatione filij ex vir-
gine nascituri. **P**etr⁹ epūs vbi
supra. **Cap. XXVII.**

Hęc nimirum dicēs et an-
gelus ipse miratur aut tātū fē-
minam aut omnes homines mi-
sericordiam meruisse per fēminam. **S**ur-
pet totum deum intra virginales angu-
stias venire. cui tota simul creatura. p̄ba-
tur angusta existere. **H**inc est qd remo-
ratur. qd virginē de merito vocat. de gra-
tia cōpellat. bona trepidatione deponit
nec sine metu metum audientis discutit.

Bern. omel. iij. vbi s. **H**ec ē inq̄t o virgo gratia quā inuenisti apud deuz 7 h̄ tibi signū: **E**cce ꝑcipies in vtero 7 paries filiū. **Det̄** ep̄s vbi s. **E**cce cōcipies in vtero. qđ caro nescit. non habet cōditio. natura nō admittit. **Q**uis enī ad fructū añ puenit. q̄s tr̄e labore ac sudore sentiat. **Q**uis añ poma carpit q̄s suę plantę industriā impēdat. **Q**uis ꝑter viā ad mansionē puenit. **Q**uis ꝑter naturā incremētū nature suscipit. **B**eata ḡ 7 vere beata **M**aria q̄ ꝑter generandi curas. ꝑter materna fastidia ad tātā gloriāz germinis puenit. **B**eata q̄ diuinum pignus totis corporis externis nescie tibi in suo pectore suscepit atq̄ seruauit. **B**eata q̄ qđ de sup̄nis angelo deferente suscepat. soli suę mēti cōmisit 7 credidit. **I**taq̄ negociū celeste sicerit̄ intra domū h̄ginis vt ipsa dom̄ septa nō sētiāt manētib̄ claustris. **I**dē. **E**cce inq̄t cōcipies in vtero 7 paries. vt cōcept̄ sit veritas nō figura. part̄ ꝑprietas nō imago. sicut ver̄ deus natus est de deo vero. **I**n ortu siq̄dē christi fratres h̄iani corporis iniuria sublata est nō natura. nec ē creatura deleta sed culpa damnata. **E**st igit̄ h̄eresis q̄ christū aereū corpus assumpsisse dicit. nec habuisse carnē s̄ hominē simulasse confingit. **I**dē. **C**ōcipies inq̄t 7 paries filiū: **N**ō dixit tuū nec tibi qđ sc̄m̄ illud vocabit̄ filiū dei. **D**igitur h̄go **M**aria te matrē ꝑstitit gr̄a: nō nā genitricē te dici voluit pietas quā nō sinebat integritas. **I**n tuo ꝑceptu creuit pudor. aucta ē castitas. solidata virginitas. tibiq̄ nō modo salua sūt oīa. verū etiam aucta nilq̄ minuta. **E**x te incipit auctor tuus. ex te origo tua oritur. **I**n tuo germine ē genitor tuus. **I**n tua carne deus tuus. **I**pse lucē mūdi ꝑ te capit qui lucem mūdo dedit. **M**onita ḡ ꝑ āgelū ne ꝑsumas hūc vocare filiū. s̄ mox ut genueris innoca saluatore. i. **I**esuz. qz virginitas nō sibi parit filiū. sed parit pign̄ auctoris 7 integritas suū gestat dominū. nō alūnum.

De predicatione nominis pueri. **Cap** XXVIII

Hoc est ergo quod subiūgit ab angelo: **E**t vocabis nomen eius iesū. **I**esus hebraice. soter grece. saluator dicit̄ latine. **M**erito ergo virgini salua sūt oīa q̄ genuit oīuz saluatore. **I**n h̄ nomine tota deitatis maiestas adoratur. 7 ut ait ap̄tus: **I**n nomine **I**esu omne genu flectat. celestium. terrestrium 7 infernoꝝ. **H**oc deniq̄z nomē est qđ cecis visum. surdis auditū. claudis gressum. sermonē mutis. vitā mortuis dedit. **T**otāq̄z diaboli potestatem de obsessis corpib̄ virtus huius nominis effugauit. **B**ern. vbi s. **D**eniq̄z vocabis inq̄t nomē eius **I**esū. **I**pse. n. saluū faciet populū suū a peccat̄ eoz. **D**uos legim̄ **I**esus in huius typo ꝑcessisse. 7 ābos ꝑplis ꝑfuisse. quoz vn̄ de babylone populū suū eduxit. alter suū in terrā ꝑmissionis introduxit. neuter aut̄ a peccatis saluauit. **I**ste vero n̄ **I**esus 7 a peccat̄ saluat ꝑplm̄ suū 7 introducit in terrā viuētium. **H**ic erit magnus 7 filiū altissimi vocabitur. **P**lane magnus cuius magnitudinis nō est finis. **Q**uis. n. magnus sicut deus n̄. **A**ltissim̄ pater nāq̄ quous omnipotens sit. nō tñ vel equalē sibi cōdere creaturā vel unequalē sibi gignere filiū potuit. **F**ecit igitur angelū magnū s̄ nō altissimū. **S**olū aut̄ vnigenitū qz nō fecit sed genuit. ipsū sibi ꝑ oīa cōpari. nec rapinam estimat nec iniuriā. **S**ed quare d̄: **H**ic erit magnus. 7 nō potius est. nisi forte qz qui magnus deus semp̄ erat. ex tempore magnus hō. magnus doctor. magnus ꝑpheta erat futurus. **E**t tu quidē o virgo paries ac nutries paruulū. sed vidēs paruū. cogita magnum. qz magnificabit eū dñs in ꝑspectu regū. ita ut omnes gētes 7 reges adorēt eū. **M**agnificet ḡ dominū 7 aīa tua. qz hic erit magnus 7 tibi faciet magna. **M**agnificet 7 a nobis magnus dñs quos ut faceret magnos factus est paruulus. **S**tudeamus 7 effici sicut

Laudes

parvulus iste. discam? ab ipso qz mitis est 7 hūilis corde. **Petrus epūs vbi s.** Et filius inqt altissimi vocabit. **Uñ** qd virgo concepit nō terrenū sed celeste germē esse cōvincit. **Virgo** quidem peperit. s. de? filiū suscepit. **Sequit.** Et dabit ei dñs deus sedē **Dauid** p̄ris ei?. **Hinc** heretic? pfidię suę nebulas inuenit. **Hinc** sibi materiā erroris fingit. **Ecce** inqt nō ego dico sed angel? qz dabit illi dñs deus: **Quōd** maior est qui dat q̄s qui accipit? **Sed** qui accipit. añq̄s acciperet non habuit. **Ros** aut frēs h̄ audiam? ut fideles n̄ ut pfidi. qd̄q̄ illis erroris est occasio. nobis sit augmentū fidei. **Dabit** inqt dñs illi. quis. cui? vtiq̄ dñs hōi. diuinitas carni. **Apostolū** audi dicentē: qz de? erat in ipso mūdū reconcilians sibi. **Hic** ḡ de? qui erat ī christo regnuz sibi dabit in christo. susceptoqz corpori conferebat qd̄ semp diuinitate sua possiderat. **Itaqz** qñ accipit filius **Dauid** dicit. cū aut dat dei fili? nūcupatur.

Qualit̄ virgo inquisiuit modū concipiendi. Idem.

Cap XXIX.

Quitaūt **Maria** ad angelū: **Quō** fiet istud? **Ecce** et **Maria** iterrogauit. **Cur** ergo **Zacharias** velut querulus p̄cunctator p̄gnā incurrit. qz p̄ctor? cognitor nō verba sed corda puidit. nec qd̄ dixerit q̄sqz sed quid senserit indicauit. **Erat.** n. interrogantiū dissimilis causa. spes p̄diuisa. **Hęc** p̄tra naturā credidit. ille. p̄ natura dubitauit. **Hęc** itegre rei ordinē querit. ille qd̄ deus iubet fieri nō posse p̄scribit. **Ule** plētib? exēplis ad fidē nō accedit. hęc ad fidē sine exēplo p̄currit. **Hęc** miratur de partu virginali. ille de cōceptu disputat coningali. **Merito** igit loquit hęc deūqz suū cognoscit. 7 cōfitef in corde. ille vero tacet donec **Iobānē** quem negabat cōniet? p̄prio reddat ex corpore. **Aug?** in sermo. de annūciatiōe

dñica. **Quō** inquit fiet istud. ut 7 vtero grauelcā pudico. 7 imunis sim a marito qm̄ penit? virū nō cognosco? **Desp̄** sata nāqz sū homini iusto. **Si** illū nō cognouero vnde erit qd̄ generabo? **Si** fieri pōt ut concipiam intacta generē clausa indica modū 7 paratū iuenies animū meū. **Omnibz.** n. modis exopto ego deo meo ut 7 habeā prolē 7 nō perdā pudorem. **Bern.** vbi s. omel. iiii. **Hic** quidē ad vocē angeli prudent? tacuit virgo dū adhuc dubia cogitabat qualis esset ista salutatio. malens humilitē nō respōdere. q̄s qd̄ nesciret loqui temere. **Iā** vero p̄fortata 7 bñ p̄meditata angelo quidē foris loquēte sed deo intus p̄suadente. fide. s. depellente timorē 7 leticia verecundiam ait ad angelum: **Quō** fiet istud qm̄ vix nō p̄gnosco. **Nō** dubitat de facto. s. modū requirit 7 ordinē. **Non** enī querit an fiat. sed quō. ac si diceret: **Cū** dñs cōscientię meę testis ancillę suę votū esse virū non cognoscere sciat. qualege. quo ordine sibi placebit ut illud fiat: **Si** me inqt oportuerit frāgere votuz ut talem parā filiū. 7 gaudeo de filio. et doleo de p̄posito. fiat tñ voluntas eius. **Sin** aut virgo concipiaz h̄go parā qd̄ vtiqz si ei placuerit impossibile non erit. tñc scio vere quia respexit hūilitatē ancillę suę. **Ambro?** super **Lucam** li. ii. **Non** itaqz de effectu dubitauit sed qualitatē effectus inquisiuit. legerat enī qz virgo generaret sed nō quō generaret. **Nō** ergo fidē renuit. non officii recusauit sed accōmodauit affectū 7 spōdōdit obsequiū. **Bern.** in sermone de assūptiōe. **Hoc** aut inuolabile. p̄positi fundamentū esse. p̄bauit. qz angelo p̄mittenti tam cōstanter r̄ndit: **Quō** fiet istud? **Fortassis.** n. idcirco primit? turbata est in sermone illi? qz benedictā se in mulieribz audierat. que nimiz in virginibus benedici semp optabat. **Et** ex tunc quidem cogitabat qualis esset salutatio illa q̄ tā videret esse suspecta. **Vbi** vero in filij. p̄missione manifestum videbatur

virginitatis periculū imminere. nō potu-
it ultra dissimulare quin diceret: Quō
inqt fiet istud qm̄ vix nō agnosco? Ve-
rito proinde illā bñ dictionē habere me-
ruit. et istā nō amisit ut longe gloriosior fie-
ret et ex fecunditate virginitas. et ex virgini-
tate fecunditas. Magnū liquidē est esse
virginē. sed longe amplius p̄ omnē mo-
dum esse virginē matrē.

De respōsione angeli sup̄ mo-
do concipiendi. Idem super
missus ē vbi supra.
Cap XXX

Utergo Maria moduz
et ordinem p̄ceptionis quesivit
Angelus ei respōdit: Spūssan-
ctus superveniet in te. Sed quō dicit h̄
ei iam gratia plene. Nūqd̄ gratia imple-
ri potuerat. et necdū habere spiritūsan-
ctum cū ipse sit dator gr̄az? Cur igit̄ an-
gelus repromittit eū tanq̄ adhuc novit̄
supventur? An fortassis ideo non dixit
simpliciter veniet sed superveniet. qz prius
quidē in ea fuit p̄ multā gratiā. et nūc su-
perventurus nūciat p̄pter abundantioris
gratiz plenitudinē quā effusus erat sup̄
illā. At vero quē iā plena erat. illud am-
plius quō capere poterat? An prior qui-
dem eius gratia tantū repleverat mentē
Sequēs x̄o debebat etiā perfūdere vē-
trem. ut plenitudo divinitatis quē an̄ in
illa sicut et in mul̄e sanctoz spūaliter in-
habitat. in ipsa etiā sicut in nullo sancto
rum corporaliter inhabitare incipiat.
Beda sup̄ Lucam. Spiritus itaqz
sanctus in virginē supervenit qui et mentē
eius ab omni sordē vitioz emūdavit. et
in eius utero redēptoris corp̄ operatiōe
sua sine virili semie de ipsi⁹ virginis car-
ne creavit. **Bern̄. in serm. de nati-
vitate bte Marie.** Item spūs inqt
sanctus in te superveniet. i. desuper ange-
los. et omnem creaturaz in te veniet. ac si
diceret: De me interroges. qz supra me ē
et nō potero ad illud ascēdere; Igitur et

ne steteris. vel inter angelos virgo sanctā
paululū cū p̄transieris eos invenies quē
diligis aīa tua. **Petr⁹ epūs vbi
supra.** Ecce didi: qm̄ virū nō cognoscis
quē vix mulier querit. quē tu in paradi-
so p̄didisti. Redde mulier vix. redde dei
depositū. ordinē naturē p̄termitte. crea-
toris ordinē recognosce. Ille ex te assu-
met et virū faciet qui te in p̄ncipio fecit et
ex virō assumpsit. Ne ḡ virū queras. cel-
set opus hoīs. qm̄ ad hoīs repationē ars
divina sufficit. Hinc ē qd̄ de⁹ ipse venit
ad te. nec iam caro ad carnē. s̄ spūssanct⁹
supveniet in te. Qd̄. n. ex carne natū est
caro est. et qd̄ ex spū. spūs est. deus autez
spūs ē. Ideo qui de spū nascit sine p̄tro-
neria de⁹ est. **Diero⁹ in sermo.
de assumptione.** Et h̄ est p̄vilegiū nō
naturē s̄ gr̄e virginis beatę de qua nat⁹
est ipse de⁹ et h̄o. idcirco et ipsa plus ē me-
ritis nō natura q̄ virgo et h̄o. Quā et si ce-
terę virgines illā imitat̄ vsqz ad Gabrie-
lis obsequiū nove salutatiōis. et p̄ceptū
part⁹ deinceps totū ē diviniū qd̄ opatus
est in ea spūssanct⁹. An hoc ipsū sane vir-
ginis vter⁹ q̄uis mūd⁹ q̄uis impollut⁹
et sanct⁹ adhuc tñ vilitate hūanitatē erat
idut⁹. ut ita dicā. ac si lana cādidissima
suiqz coloris dealbata. Ad quā cū acces-
sit spūssanct⁹ velut eadē lana cū inficitur
sanguine conchilij vel muricis vertit̄ in
purpurā. versa ē et ipsa sine coitu in ma-
trē ut nō sit iā admodū qd̄ fuerat. s̄ pur-
pura verissima ad indumētū sūmi regis
divinit⁹ aptissime dedicata. Itaqz licet
dudū vniūsis q̄ sub celo sūt x̄ginibz icō
parabilis esset. ut i se divinitatē admixti-
onē salva vtraqz natura decēter suscipere
posset. tamen cum gratia repletur. cū spi-
ritu sancto perfunditur. cum virtute altis-
simi obumbratur. fit celsis sublimior. fa-
stigijs pulcrior. sanctitate gloriosior. me-
ritorum p̄rogatiuis. ita ut nullis iam
vsibus esset mācipanda nisi divinis.

Laudes

De obūbratione virtutis altissimi. Aug^o i ser. de anūciatione dñica. Cap XXXI

Hic ergo refert angelus modū cōceptionis quōd in verbo fieret saluator. **Q**uīnt Maria dgo dei. despōsata dei. dilecta dei. mater dei. filia dei. si hūc a me modū requirj quōd virgo parias 7 post partū virgo p' maneat. vel quōd fiet in te. qui fecit te. au di me 7 nō pturberis in te. **S**pū sanctus supueniet in te. 7 virtus altissimi obumbrabit tibi. ita ut nec estū patiarj libidīs 7 mater sis creatoris. **P**etr^o epūs vbi s. **I**dcirco quidē eā dei virtus obumbrat ne portās deū fragilitas hūana succūbat. **E**stus itaqz corporj nri nesciat quā diuinę virtutj vmbra ptegit nec habitatiōis mūdang secretū inquirat q̄ se supni splēdoris velamēto septā circūspicit. **B**ern. sup missus ē vbi s. **V**irtus inq̄t altissimi obumbrabit tibi. **Q**ui pōt capere capiat. **Q**uis n. excepta fortassis illa q̄ h in se sola experiri meruit intellectu capere possit. qualiter ille splēdor inaccessibilis virgineis se visceribus infuderit. 7 ut illa quōd est iaccessibile ferre possit ad se accedere. dū partiūcula eiusdem corpis cui se aīate ptēpauit reliquę massę vmbra culū fecerit. 7 forte ppter velamen sacramēti dictū obumbrabit tibi qz q̄ sola p se trinitas in solā 7 cum sola virgine dicat operari. soli datū est nosse cui solū datū ē experiri. **D**icat ḡ spū sanctus supueniet in te. qui vtiqz sua potentia fecūdabit te. 7 virtus altissimi obumbrabit tibi. **H**oc est illū modū q̄ de spū sancto cōcipies dei virt^o 7 dei sapientia chūst^o in suo secretissimo consilio sic obumbrādo pteget 7 occultabit ut sibi tm̄ not^o habeat 7 tibi. **A**c si diceret angelus virgini: **Q**uid a me requirj quōd in te mor experieris: **S**cies vtiqz scies. sed illo doctore q̄ 7 actore. **N**ō n. doceri pōt nisi a donāte. nō pōt addisci nisi a suscipiente. **G**lo. sup Lucā. **P**otest aut his ver-

bis vtraqz natura saluatorj intelligi. qm̄ vmbra solet ex lumine 7 obiecto corpore formari. **C**ū ḡ brā virgo tantę maiestad lumē cape n̄ posset eo q̄ hō pur^o eēt. hāc altissimi virt^o obūbrauit. dū ipsa lux incorporea diuinitatj in ea corpus hūanitatē suscepit ut eā pati posset. **M**iero^o vbi s. **I**git angeloz 7 q̄uis natura sit cellioz. nō tm̄ grā maioz. **R**ā 7 ipsi ne corruerēt saluati sunt grā gratuita. sicut ait ppha: **V**erbo dñi celi firmati sūt. **Q**uā si spū dei oīs virtus eo 7 pstat virginem gloriozā in quā supuenit spū sanct^o 7 de^o tot^o illapsus portat in vtero nouē mensibus amplioza virtutū priuilegia pmeruisse 7 grām ab angelis collaudatā pcepisse. **U**n 7 si mirabilioz tm̄ ē i Maria quā obūbrauit altissimi virtus. vt vltra omnem virtutem angelicā sit quōd in ea factū est. **A**c etiā p h angelis exinde grā maioz pstat ab eo quē venerāt 7 adorāt sup se chūstū dñm suoz regē ex eadē virgine natum.

De sanctitate pueri nascituri. Petrus epūs vbi supra. Cap XXXII

Deoz inquit 7 quōd nascet ex te sctm̄ vocabit^o fili^o dei. **R**emo sanctū h coiter accipiat sed illa singularitate q̄ celestis exercitus clamat: **B**ern. vbi s. **S**anct^o sanctus sanct^o dñs de^o sabaoth. **C**etero credo qz nō habuit qz pprie noīaret illud ex imiū. illud magnificū. illud reuerēdū quōd de purissima virginis carne cum aīa sua vnigenito patris erat vniēdū. **R**ā si dixisset sctā caro vel sctūs hō vel sctūs infans. parū dixisse videret. posuit igit indefinite sanctū. qm̄ illud quōd virgo genuit singularit^o sanctū fuit 7 p spū sancti ficationē 7 p verbi assūptionē. **P**etr^o epūs vbi supra. **A**lex q̄ deo nascendi necessitas fuit cui suppetit faciendi potestas. qz naturā ipsam nascendo refecit

quã operãdo fecerat . nimirũ que facta fuerat ut generaret ad vitã . ad mortẽ generabat . Per peccatuz quippe naturale vulnus acceperat ⁊ accepit esse mortis origo que vitę initiũ erat . Hoc est negociũ quod nasci cõpulit christũ . ut auctori natiuitas daret nature remediũ . ⁊ nature curatio esset viuificatio filioꝝ . Venit ergo ad virginẽ . opifex ad opus suũ . creator ad creaturã ut suã repararet facturam . Et quod in partu virginis agit . nõ creatori iniuria sed creature salus esse . pbat . Nã si de hoĩem fecit . q̃s arguet cur refecit . ⁊ quod ex limo formasse credit dignũ . cur ex carne reformasse indicat idignũ . Quid p̃ciosius caro aut limo . Ergo reparatiõis nostre q̃sto p̃ciosior materia ⁊ maior est gloria . **M**iero vbi s̃ . Igit̃ quod natura nõ habuit . vsus nesciuit . ratio ignorauit . mens hũana nõ capit . celũ pauet . terra stupet . creatura oĩs etiã celestis miratur . Hoc totũ e quod p̃ Gabrielẽ Marię diuinit̃ nũciat ac p̃ christũ adimplet

De anũciatione p̃cursoris iam cõcepti . Bern . vbi s̃ .

Cap XXXIII

Ecce inq̃t Elizabeth cognata tua ⁊ ipsa cõcepit filiũ in senectute sua . Quid necesse fuit etiã huius sterilis p̃ceptũ virgini nũciare . Nũquid forte adhuc dubiã ⁊ incredulã oraculo recentiori voluit miraculo cõfirmare . Absit . S̃ h̃ ideo dicit̃ ut dũ miraculo miraculũ addit̃ . gaudiũ gaudio cumulet̃ . Necesse erat quippe illã non modico leticig ⁊ amoris p̃ueniente inflã mari incẽdio que filium p̃r̃ne dilectionis mox erat p̃ceptura cũ spũsancti gaudio . Neq̃ . nisi in deuotissimo ⁊ hylarissimo corde tãta se poterat dulcedis ⁊ alacritatis affluẽtia capere . Vel ideo cõceptus Elizabeth nũciat̃ Marię . q̃ p̃fecto decebat . ut h̃bũ mox diuulgandum vbiq̃ p̃r̃ sciret virgo p̃ angelũ q̃s audiret ab hoĩe . ne videlicet dei m̃r̃ a cõsilij filij videret̃ amota . si eoz q̃ in terris tã

pp̃e gererentur remansisset ignara . Vel ideo poti⁹ ut dũ nũc saluatori . nũc p̃cursoris aduentũ edocet̃ . Maria rex tẽpus ⁊ ordinẽ tenens ipsa meli⁹ postmodũ scriptoib⁹ ⁊ p̃dicatoib⁹ euangelij referaret veritatẽ q̃ plene de oĩb⁹ a p̃ncipio myste riy⁹ celitus esset instructa . Vel ideo ut audiẽs cognatã suã vetulã ⁊ gravidam cogitet inuẽcula de illi⁹ obsequio . sicq̃ paruulo p̃ph̃e adhuc paruulo dño officij sui primitias offerẽdi detur occasio . fiatq̃ mirabilius miraculuz de miraculũ dũ ad seinuicẽ cõcurrit matrẽ ⁊ infantũ ab alterutro excitata deuotio . **Petr⁹ ep̃s vbi s̃ .** Deniq̃ mittit̃ ad Elizabeth Mariã virgo ad sterilẽ . ad anũ iuuenicula . ut ambę pio certamine sumant̃ parit̃q̃ p̃cipiãt̃ . altera de nouitate fidẽ altera de necessitate virtutẽ .

De expectatione virginei r̃si . Bern . sup̃ missus est .

Cap XXXIII

Audisti virgo factuz . audisti ⁊ modum . vtrũq̃ mirum . vtrũq̃ iocundũ . ⁊ q̃m auditui tuo datũ est gaudiũ ⁊ leticia . audiamus ⁊ nos a te respõsum leticig quod desideramus ut iã exultet̃ ossa humiliata . Expectat angelus respõsũ tuũ . expectamus ⁊ nos verbũ miserationis . q̃s miserabilĩ p̃mit̃ snã dãnatiõis . ⁊ ecce offert̃ tibi p̃cium ñr̃ salutis statimq̃ liberam̃ si consensẽ . Hoc flebilis Adã cũ misera sobole a te supplicat̃ . h̃ Abraam . h̃ David . ⁊ facti p̃r̃s q̃ habitãt in regione vmbre mortis . h̃ totus mũdus tuis genib⁹ . p̃uolutus expectat . q̃m ex ore tuo p̃edet cõsolatio miseroꝝ . redẽptio captiuoꝝ . liberatio dãnatoꝝ . **Aug⁹ vbi s̃ .** O beata Maria tuũ omne seculũ deprecãt̃ assensum ⁊ expetit̃ . te fidei suę mũdus obfidem fecit . Noli virgo morari nũcio festinanti r̃nde verbũ ⁊ suscipe verbũ . Recole virginẽ in Esaie libro quã pariturã legisti . gaude ⁊ exulta q̃ tu illa esse merit̃ isti . **M**aries quidẽ filiũ ⁊ virginitatẽ nõ

Laudes

patiens detrimentū. efficiens grāvida et
eris mī semp̄ intacta. **P**aries aut̄ non
meriti cuiuslibet hoīem. s̄ totius seculi
saluatorē. **B**ern̄. vbi s̄. **V**aitaqz
virgo respōsū. respōde verbū. qđ trā. qđ
inferi. qđ expectāt et superi. **I**psē qz rex
oīuz et dñs q̄tū occupiuit te corē tuū. tū
desiderat et respōsionis assensū in q̄ppo
suit saluare mūdū. et cui placuisti in silen
tio. iam magis ei placebis ex h̄bo cū ipse
tibi clamat e celo. **P**ulcra inē mulieres
fac me audire vocē tuā. **R**ūde verbū et
suscipe verbū. **P**rofer tuū et cōcipe diui
num. **S**i grata in silentio verecūda. nūc
tū magis in h̄bo pietas necessaria. **A**pe
ri cor̄ fidei labia cōfessionī. viscera creato
ri. **E**cce desideratus cūctis gentibz foris
pullat ad ostiū. surge curre aperi.

De excellenti eiusdez virginis
hūilitate. **P**etrus ep̄s vbi s̄.
Cap XXXV

Ecce inquit ancilla domi
ni. **E**cce quā vocauit angel⁹ do
minā. ipsa se cognoscit et p̄fiter̄
ancillā. qz deuotus aīm⁹ infulis bñficio
rum ad obsequiū crescit. auget ad grām
nō ad supbiā ptumescit. nō ad arrogan
tiā prosilit. **B**ern̄. vbi s̄. **E**cce inq̄t
ancilla dñi. hūilitas n̄ detur. ut sedes
gr̄e p̄paret. **E**t est hęc hūilitas tā subli
mis quę honori cedere nō nouit. insolē
scere gloria nescit. dei mater eligit et an
cillā se nominat. **Q**ō magnū est hūilem
esse in abiectioe. magna h̄o proflus et
mira virtus hūilitas honorata. **S**i me
miser homuntionē meis decepta simula
tionibz ad aliquē vel mediocrē honorē
puerit ecclesia deo nimirū h̄mittēte
vel p̄pter mea vel p̄pter subditoz pecca
ta. nōne statim oblit⁹ qui fuerim talē me
puto qualis ab hoībz q̄ cor nō vidēt pu
tat⁹ sū. famę credo qz cōscientiā nō atten
do. reputāsqz nō honorē virtutibz. s̄ vir
tutes honori eo sanctiorē. q̄ superiorē me
estimo. **A**t illa q̄ dei mater eligebat hūi

litatē nō obliuiscēbat. **E**cce inq̄t ancilla
dñi. **I**dē i sermone. de assūptio
ne. **L**ate h̄o hūilitati. tāta quoqz fidei
magnanimitas in secretario virginei cor
dis accessit ut iste duę virtutes i ea fierēt
ex mutuo respectu clariores. qz videlicet
nec hūilitas tāta minuit magnanimita
tem. nec tāta magnanimitas hūilitatem
ut in estimatiōe sua tā esset hūilis et nubi
lomin⁹ i p̄missionis credulitate magna
nimis. et quę nihil aliud q̄ exiguā se repu
tabat ancillā. ad hoc tū incōprehēibile
mysteriū nullaten⁹ dubitaret electā. si ve
ram dei se et hoīs genitricē crederet mor
futurā. **A**git h̄ nimiz in cordibz electoꝝ
diuine gr̄e p̄rogatiua. ut eos nec hūili
tas pusillanimes nec magnanimitas fa
ciat arrogantes.

De ipsius deo cōsentanea peti
tione. **I**dē sup̄ missus ē omel.
iij. **Cap XXXVI**

Htergo: fiat mihi secur
dum verbū tuū. **V**ult a se req̄
ri deus etiā quę p̄mittit. et ideo
forte multa prius pollicet q̄ dare dispo
suit. ut ex p̄missiōe deuotio excitet. sicqz
qđ gratis datur⁹ erat. oratio deuota. p̄
mereat. **S**ic pius dñs merita nobis ex
torquet a nobis. et dū nos p̄uenit tribuē
do qđ retribuatur gratis agit ne gratiā tri
buat. **H**ęc virgo prudēs intellexit qn̄ p̄
uenienti se muneri gratuitę p̄missionis
iunxit meritū suę orationis. **F**iat inq̄ies
mihi de verbo fm̄ verbū tuū. **V**erbum
qđ erat in p̄ncipio apud deū fiat caro et
carne mea fm̄ verbū tuū. **F**iat obsecro
mihi verbū nō prolatū ut trāseat. s̄ p̄ce
ptuz ut maneat carne. s̄ indutū nō aere.
Fiat mihi nō tū audibile auribz. s̄ et vi
sibile oculis. palpabile manibz. gestabile
humeris. **F**iat mihi non mutis figuris in
pellibz mortuis exarātū. sed in humana
forma meis castis visceribz viuaciter im
pressum. et hoc nō mortui calami depun
ctione. sed sp̄s sancti operatione. **F**iat

inquit mihi verbū eo modo quo nulli aī me factū ē. nec post me faciēdū est. **M**ultipharicē quidē multisq; modis olim de^o locutus est p̄ib; in p̄phetis. 7 alijs qdē in aure. alijs in ore. alijs etiā in manu factum est. mihi autē oro ut fiat 7 in vtero. **P**olo ut mihi fiat aut declamatorie p̄dicatū. aut figuratī signatū. aut imaginarie somniatū. sed silenter inspiratū. p̄sonaliter incarnatū. corporaliter inuisceratum. **V**erbū igit qd nec poterat nec indigebat fieri. dignet̄ ī me 7 mihi fieri. **F**iat quidē omni mūdo generaliter s̄ mihi fiat s̄m verbū tuum specialiter.

De angeli reuersiōe 7 virginis impregnatione. Petrus ep̄s vbi supra. Cap XXXVII

Ecce audistis fratres angelū cū muliere tractantē hoīs reparationē ut eisdes cursib; hō rediret ad vitam. quib; dilapsus fuerat ad mortē. **A**git angel^o de salute cū **M**aria. q; cū **E**ua angelus egerat de ruina. **A**udistis angelū de limo n̄e carnis arte cōstruentē ineffabili templū diuine maiestatis. **A**udistis ī terris deū. in celis hoīez incōprehensibili sacramēto collocari. **A**udistis inaudita ratione in vno corpe teum hominēq; misceri. **A**udistis fragile nostrę carnis naturā ad portandā totā gloriā deitatis angelica exhortatione roborari. **A**ug^o vbi s̄. **U**t igit illa p̄missū immane saluo pudore cōplendū placita mēte concepit. 7 virgineo sic ore sermonē hūilitatis. s̄. 7 obedientię reddidit. **M**ox angel^o ardua celi letiore cursu petijt 7 aī patris eterni solū p̄fectis mysterijs exultauit. **N**ec mora dñi sereni semine celi clausus vter^o tumuit. dñi oculum sermonē p̄ venas fidei secretis visceribus infudit. **I**ntra virginē spūs versatur mēbra format. intra penetralia sacra corpus aīat. **I**n illa breuitate mensuras tēpor; deus patit̄ magnos inter paruos esse dignat̄. sed cōstitutus in paruo non

decreuit in magno. **P**etr^o ep̄s vbi s̄. **H**oc est qd virgini nūciatū erat per angelū: **I**nuenisti gratiā apud deū. **R**ā vtiq; qd erat in principio apud deū intra se virgo verbū reperit. **F**actaq; est magnuz deitad templum. 7 pusillū erat humanitatis hospitium. 7 quē non capiebat pusillitas humani corpis. magnitudo cepit meriti virginalis. **I**dem. **Q**uātus aut sit deus ignorat ille satis qui nō mirat̄ animū huius virginis. celū pauet. tremūt angeli. creatura non sustinet. natura nō sufficit 7 vna puella sic teum in sui pectoris hospitio capit. recipit 7 oblectat. ut terris pacē. celis gloriā. salutē perditis. vitā mortuis. terrenis cū celestib; parentelā. ipsius dei cū carne cōmertiū p̄ pensione dom^o exigat. p̄ vteri mercede cōquirat. illudq; p̄pheticū impleat: **E**cce hereditas dñi filij merces fructus ventris. **Q**uę etenim verbo credit. merito verbū cōcipit 7 ad totā rem puenit. quę secreto auditu fidei cōsentit. **Q**utum ergo peccat hereticus qui post causā nō credit cū hāc aī causā credidisse aspiciat.

De verbi patris incarnatione Berni. i sermo. 8 natiuitate btē Marię. Cap XXXVIII

Ques itaq; diei verbum **D**eructauit dū **M**aria verbū de patri corde suscepit. **R**ā vtiq; pater nomē habet diei. siquidē ex die dies salutare dei. s̄. 7 virgo plane dies rutilans quę p̄cedit sicut auroza cōsurgens. **F**ons aut sapiētę verbū patris in excelsis qd virgine mediante suscepit naturā hominis. **E**rat quippe verbū apud deū in principio iam quidē scaturiens fons. sed interim tm̄ in semetipso. **E**t dicebat dñs ab initio: **E**go cogito cogitationes pacis 7 non afflictionis. **S**ed quis sensum dñi cognouerat? aut quis cōsiliari^o ei^o erat? **E**rgo penes ipsū cogitatio sua latebat. **D**escendit itaq; cogitatio p̄q; in opus pacis. dñi verbū caro factum est

et habitat iam in nobis. **H**abitat plane
 verbum istud in cordibus nostris per fidem. **H**abi-
 tat in memoria in cogitatione nostra et
 usque ad ipsam descendit imaginationem.
Quid enim prius homo de deo cogitaret nisi
 forsitan idolum corde sacrificaret? **N**unc
 autem comprehendere voluit. videri cogitari
Quoniam modo? **I**n presepio iacet in vir-
 ginali gremio cubans in monte predicans in
 oratione pro noctans aut in cruce pendens
 in morte pallens inter mortuos liber et
 in inferno imperans seu etiam tria die resur-
 gens et apostolis loca clavorum victorie signa
 demonstrans nouissime pro coram eis celi se-
 creta descendens. **Q**uid horum non vere non
 pie non sancte cogitatur? quicquid horum cogi-
 to deum cogito et pro omnia ipse est deus meus.
Augustinus de doctrina christiana
 II. j. Sicut autem cum loquimur ut id quod aui-
 gerimus in animam audietis per aures car-
 neas illabatur fit sonus verbum quod in corde
 gestatur et locutio vocatur non tamen in eum so-
 num cogitatio nostra convertitur sed apud
 se manens integra forma vocis qua se in-
 sinuet auribus assumit sine aliqua labe sug-
 mutationis ita verbum dei non commutatum
 caro tamen factum est ut habitaret in nobis.
Itaque corrupto auro semine ingressus est
 morbo et integro auro semine processit salus.

De tanti beneficii grata valde re-
 cordatione. **B**ernardus in sermone de
 pentecost. **C**ap. XXXIX

Amplissima propterea nunc
 mihi suppetit materia et malorum
 meorum et bonorum domini mei que sunt
 ineffabilia. **E**t autem breui verbo concludam
 omnia verbo incarnato dei sapientia in om-
 ni sua copia nihil vni redimeret nos iue-
 nire potuit melius. **S**ed et mala circūde-
 derant nos quorum non erat numerus. **M**is-
 sus erat a diabolo coluber tortuosus ut
 venenum per aurem mulieris in eum mentem trans-
 funderet et sic in totius posteritatis origi-
 nem refunderet. **M**issus est iterum a deo
Gabriel angelus ut verbum patris per aurem

virginis in ventre ipsius eructaret ut ea-
 dem via qua venenum intrauerat antido-
 tum intraret. **B**ernardus in sermone
 quodam. **E**ramus ergo iam non quasi in incer-
 tum profecto non tale est erga nos cor dei
 patris quale nobis expressit quod de eius corde
 processit. **I**dem in sermone de pentecost.
Vidimus quippe gloriam eius quasi unigeni-
 ti a patre quod totum paternum totum dulce
 quicquid nobis de patris attulit corde. **I**dem
 in sermone de nativitate beate **M**arie
Curandum est autem nobis sumope ne ver-
 bum ipsum quod de ore patris ad nos egres-
 sum est virgine mediate vacuum reuertatur
 sed per eandem virginem nihilominus gratiam
 per gratiam referam. **E**ructem memoriam
 donec suspiram presentiam et originem suam flu-
 entia gratie reddat ut iteque fluat. **A**lioquin
 si non ad fontem redeat exsiccat et infideles in
 modico quod maximus est accipere non me-
 remur. **M**odicum ad presentiam plane memoria
 modicum ad id quod cupimus magnum ad
 id quod meremur longe quidem infra desiderium
 sed nihilominus supra meritum. **I**dem
 in sermone de nativitate domini. **D**uritia
 cordis mei vitina domine sicut verbum ca-
 ro factum est sic et cor meum carneum fieret.
Siquidem et hoc per prophetam pollicetur es. **A**u-
 feram inquit a vobis cor lapideum et dabo vo-
 bis cor carneum.

De tota incarnati verbi dispen-
 satione. **I**dem in sermone de pen-
 tecost. **C**ap. XL

Dacebit ne tibi domine
 Jesu ut dones mihi vitam tuam
 sicut donasti conceptionem? **N**on
 solum enim perceptio nostra immunda sed et vita per-
 uersa mors periculosa. **N**on solum autem con-
 ceptionem sed et vitam meam per singulos sta-
 tum gradus tibi donabo mortem quoque
 resurrectionem ascensionem adhaerentem et spiri-
 tus sancti missionem ut conceptionem meam emun-
 det tuam et vita mea instruat tuam mors
 mea destruat tuam resurrectionem meam prece-
 dat tuam ascensio mea preparet tuam. **P**orro

spūs adiuet infirmitatē tuā. Sic enim plane videb̄ z viā p̄ quā ambules z cautelam qua ambules z ad quam mansionem ambules. In vita mea cognosces vitam tuā. In morte mea tibi dabo iusticiam meā. z his cōpletis reuertar ī domū. **De** autē de absentia mea murmures aut cōtristeris. mittā tibi paraclytū qui tibi donet pignus salutis robur vitę. lumen sciētę. **Doc** itaqz p̄ris verbū in sublimi p̄stitutū. ut ad nos descēderet pp̄ria benignitas inuitauit. misericordia traxit. veritas qua se venturę pmisit compulit. puritas vteri viginal̄ suscepit. salua virginis integritate potētia eduxit. in oībus obediētia deduxit. patiētia vxo armavit. charitas verbis z miraculis manifestauit. **Chrysosto. in sermo. de natiuitate sancti Iohannis.** Itaqz viij. kalēdas ap̄ulis concept⁹ est dñs. qui dies futurus erat z passionis ei⁹. In eadē etenim die passus est in qua z cōceptus est.

Qualiter virgo cōcepit de spū. sancto. Hugo de perpetua virginitate b̄ie Marię. Cap XL I

Quēterū in parētib⁹ carnaliter generātib⁹ vtrobiqz quidē natura s̄bam mīstrat partui creando. ut ex vtriusqz carne. p̄cedat q̄ solū in vni⁹ carne formāda est caro. **Doc** tñ naturę debitū ita p̄sus absqz vlla necessitate v̄l coactiōe req̄rit ut nisi sp̄ote z sola dilectiōe ad tribuēdū id nō inclinetur. **Sane** q̄cqd nolēti violēt̄ abripit ad effectū hui⁹ p̄sus incōgruū z inefficax inuenit. **Sola** ḡ dilectio ē q̄ naturę ad partū seminādū p̄suadere pōt. **Semē** q̄dē a sola muliere formādū p̄cipit q̄d sil̄ a viro z muliere semināt. z h̄ ī muliere p̄ amorē viri. z ī viro p̄ amorē mulier̄ op̄ari natura solet. quā ī altero tñ sibi sufficere nō valet. pp̄t̄ h̄ etiā mulier a solo viro p̄cipere dicit. licet tā de se q̄ de viro accipiat vñ scēdāt. qm̄ id q̄d p̄cipit in altero quidē

de carne viri sumit. **Altero** v̄o p̄ amorē viri ministrat. **Cōcepit** ḡ Maria de sp̄itu sancto. nō q̄ de sp̄ū sancti substantia semē part⁹ acceperit. h̄ qz p̄ amorē z opationē sp̄ū sancti ex carne v̄ginis. diuino partui natura substantiam ministrabat. **Quia** n. in corde ipsi⁹ amor sp̄ū sancti singulariter ardebat. ideo in ei⁹ carne virtus sp̄ū sancti miracula faciebat. **Et** cui⁹ dilectio in ei⁹ corde nō suscepit sociū. ei⁹ opatio in illi⁹ carne nō habebat exēplū. **Doc** igit̄ solū virgo cōcepit. q̄d de sua carne p̄ amorē z opationē sp̄ū sancti accepit. de q̄ z solo sine virilis admixtione seminis filiū genuit. **Qd** ergo libido carnis in v̄gine p̄ceptionē opata est. q̄ nec de carne viri semē accepit. nec de sua carne p̄ amorē viri h̄ p̄ amorē z opationem sp̄ū sancti p̄cepit. **Recipit** sp̄ū sanct⁹ ideo p̄ christi dicēdus ē. qz sic dictū ē. nec de sua essētia semē part⁹ v̄gini tribuit. sed ipsi de carne. pp̄ria v̄gini p̄ amorē suum atqz v̄tutē substantiā ministravit.

Quali fili⁹ ex ea sibi carnē assūpsit. Petr⁹ ep̄s vbi s̄. Cap XLII

Hoc ineffabile sacramentum cōceptionis dñice credere magis conuenit q̄ referre. **Nā** qd natura nō habet vsus nescit. ignorat ratio. mēs nō sapit. cęlū pauet. terra stupet. creatura mirat̄. qualit̄ humanus sermo narrabit. **Deniqz** cōceptum v̄ginis euāgelista sicut hūano sermone pandit. sic arcano diuio claudit ut hō qd iussus est credere discutere nō p̄sumat. **Quis** enī attingeret arcanū deitat̄. partū virginis. causā rez. seculor̄ negociū. diuinitatis z carnis commercii. hoīem deum. **Aug⁹ ad volusianum.** Ipsa siq̄dē diuinitas animā sibi rationalē ac p̄ eandem corp⁹ hūanū totūqz hoīez ī meli⁹ cōmutādū nullaten⁹ ī dēteri⁹ mutata coaptauit hūanitatis nomē ab eo dignit̄ assumēs z diuinitatē ei largiter tribuens.

Homo itaq; deo accessit. non deus a se recessit. **I**dem contra Felicianum. **Q**uod igitur ad Mariam locali motu diuinitas venit. si ineffabili potestate sue manifestatione et uterque matris gignendum impleuit. et quod totum est substantie se plenitudine non priuauit. Ingressus est uterque virginis dei filius. ut iterum nasceretur ante iam genitus. non dissimilis genitori cum nasceretur ex eterno perpetuo. non dissimilis homini cum nasceretur ex matre mortiturus. **I**dem tamen et eternus in suo et mortiturus in nostro. dum utrumque continet ex seipso. neutrumque perdit ex altero. vno morte gustauit. altero mortuos suscitauit. sicque deum et hominem verum utriusque mediator. nec geminata persona. nec substantia confusa monstrauit.

Qualiter ut pluuia in vellus descendit. **B**ernardus. super missus est omet ij. **C**ap. XLIII

Descendit autem in uterum virginis dei filius sicut pluuia in vellus. quia distillantibus celis illa ipsi placido tota se infudit vnda diuinitatis. **P**etrus episcopus ubi sanctus. Ille inquam celestis imber illapsu placido se virginem in vellus effudit. totaque diuinitate vnda bibulo se nostre carnis in vellere celauit donec patibulo crucis pressa tris omnibus salutis pluuia effunderet. ac vitalibus partita stillicidijs tempore fidei germina irrigaret.

Ambrosius in sermo. de natiuitate domini. Recte namque sicut iam superius dictum est Maria velleri comparatur que dominum ita concepit ut eum toto hauriret corpore. nec eiusdem corporis scissuram pateret. sed esset mollis ad obsequium. solida ad sanctimonium. **P**lane Maria vellus de cuius molli sinu egressus est agnus. **A**ugustinus in enchiridion. Sic ergo filius dei naturam assumpsit humanam ab omni peccati nexu omnino liberam qualem de virgine nasci oportebat quam fides matris non libido preceperat. quam si per nascentem corruperet. non iam illum de virgine natus ecclesia consideret. quam matrem eius imitans quoti-

die membra ipsius parit et virgo existit. **C**um igitur dei filius esset vnice non gratia sed natura factus est filius hominis ut esset etiam plenus gratia. **E**t vnice nature humane tanta gloria nullis precedentibus meritis sine dubio gratuita nisi ut intelligeretur homines a peccatis se iustificari per eandem ipsius gratiam. per quam factum est ut homo christus nullam posset habere culpam. **H**inc et angelus vocat illi matrem gratia plenam. et paulo post nunciat apud deum inuenisse gratiam. proinde modus iste qui natus est de spiritu sancto non ut filius. de virgine vero ut filius gratiam dei nobis insinuat. qua homo nullis precedentibus meritis in ipso exordio nature sue quo cepit esse verbo dei copularetur in tantam vnitatem persone. ut idem filius dei qui et filius hominis esset. ac si in ipsa nature susceptione ipsa gratia quodammodo naturalis illi homini fieret quam nullum peccatum admittere posset. **Q**ue videlicet gratia idcirco significanda fuerat per spiritum sanctum. quia spiritus sanctus ipse proprie sic est deus ut etiam dei dicatur donum.

Etiam in utero virginis ociosus non fuit. **I**dem in sermo. de pente. **C**ap. XLIII

Aplanta quidem pedis vsque ad verticem non erat in nobis sanitas. **E**rraueramus ab utero damnati antequam nati. quia de peccato et in peccato concepti. **V**bi ergo primam medicinam christus apposuit. ubi primus locus vulneri patuit et utero virginis substantialiter illapsus de spiritu sancto conceptus est ut nostram conceptionem ipse mundaret. quam spiritus malus et si non fecerat tamen infecerat. ut etiam in utero vita eius ociosa non esset dum nouem mensibus antiquum vulnus purgaret. scrutans putredinem virulentam vsque ad viuum. ut sanitas sempiterna succederet. **T**unc iam operabatur salutem in medio terre videlicet in utero virginis Marię. ad quam sicut ad medium. sicut ad causas rerum. sicut ad negotium seculorum

respiciunt. et qui habitant in celo et qui in inferno. et qui nos precesserunt. et nos qui sumus. et qui sequentur. et nati natorum. et qui ab illis nascuntur. qui in celo sunt ut restaurentur. qui in inferno ut eripiantur. qui precesserunt ut prophete fideles inueniantur. et qui sequentur ut glorificentur. Idcirco beatam te dicent omnes generationes. genitrix dei. domina mundi. regina celi. que generationibus cunctis vitam et gloriam genuisti. In te repperiunt angeli leticiam. iusti gloriam. peccatores veniam. In te oculi totius creature merito respiciunt. quam in te et de te per te benigna manus omnipotentis quequid creauerat recreauit.

Qualiter illic seipsam inter lilia pauit. Hildeconsus Toletanus episcopus. Cap XLV

Utere alius ille tornatilis fuit. quia in eo sapientia se influxit. que in crathere uinum suum miscuit. In quo. id est. utero virginis et acervum tritici. et flores lilij christi gratia germinauit. quia christus et acervus tritici et liliu fuit.

Bernardus in sermone de natiuitate beate Marie. Denique qui nunc etiam in lilia pascit apud Mariam utique copiosius pro lilioz multitudine pascebat. An non lilia sunt decem uirginitatum insigne humilitatis supereminentia charitatis. Merito proinde canit dilectus. Sicut liliu inquit in spinas sic amica mea in filias. An non inter spinas erat que dicebat. Cum his que oderunt pacem erant pacificus. Ceterum et si iustus ut liliu germinet sed non ad liliu ut spousus pascit. nec singularitate sibi complacet. Audi denique in lilia comoratur. Ubi inquit duo vel tres congregati fuerint in nomine meo in medio illorum sum. Amat semper media. Iesus diuiticula. semper et reclinatoria reprobatur mediator dei et hominis filius. Currem itaque fratres extirpare spinas ac lilia inserere. si forte dilectus ad nos dignetur pascere descendere. Erunt tamen et in nobis lilia sic in Maria queque inferiora ualde. Si quidem gratia actione deuotionis hilaritas illustrauerit. oratione intentione

punitas candidauerit. confessione indulgentia dealbauerit. Ceterum quequid illud est quod deo paras offerre gratissimis illis Marie manibus trade. Quinque candidissima que daz lilia sunt. nec causabit ille lilioz amator inter lilia non inuenit quequid illud sit quod inter Marie manus inuenit.

Qualiter Maria uirum circumdedit in utero. Hieronymus super Hieremiam li. vi. Cap XLVI

Utere idem nunc iterum illud Hieremie uaticinium. quam inquit femina circumdabit uirum. id est. Maria christum gremio uteri sui. uidelicet absque coitu vel semine uiri. Qui in incrementa quidem etate pro uagit et infanti proficere sapientia et etate uidebit. sed uir profectus in ventre femineo solique mensibus pertinebit. Bernardus super missus est omel. ij. Hanc nouitatem ut iam superius diximus in Maria fecit dominus. ut scilicet uir circumdaret. et uir intra uirum corpusculi membra se cogeret. Ubi agnoscat longitudo breuis. latitudo angusta. altitudo subdita. profunditas plana. Ubi que agnoscat lux non lucet. habet infans aqua sitiens. panis esuriens. Videas etiam in eo si attendas potentiam regi. sapientiam instrui. virtutem sustentari. deum denique lactentem sed angelos reficiet. uagietem sed miseris consolatent. videas tristari leticiam. pauere fiduciam. fortitudinem infirmari. salutem pati. vitam moueri. Quod non minus mirandum est ibi cernit ipsa tristitia letificans. pauor confortans. infirmitas roborans. passio saluans. morsque uiuificans. Numquid non facile tibi est inter hec femina agnoscere uirum circumdantem. cum Mariam uideas uirum approbatum a deo. Iesum utero suo circumplectentem. Uir enim erat Iesus necdum etiam natus sed sapientia non etate. nec corporis sed animi vigore. In illa namque plenitudine spiritus quam in sui preceptione accepit. semper absque diminutione vel abiectioe permansit. Et tamen ut scriptum est. sapientia et gratia proficiebat dum eam qua semper plenus erat. nunc plus nunc minus

ostētabat: put cementiū meriū p̄gnere
vel expedire sciebat. Virū ergo dixerim
Iesum. nō solū cū iam diceret vir p̄pha
potēs in ope z sermone. s̄ etiā cū adhuc
tenera infantie mēbra virgo mater blan-
do. vel foueret in gremio. vel gestaret in
vtero. Virū inq̄ maturitate sensū nō
corpulētia mēbroz. nec vigore corporis
sed mentis.

**Qualiter hospitium dei z porta
clausa z hortus conclusus fuit.**
Cap XLVII

Quod deniq̄ dubitarē vi-
rum fuisse i vtero quē inibi deū
fuisse nō ambigo. **M**iero?
sup p̄s. xvij. Hinc itē scriptū ē: In
circuitu ei⁹ tabernaculū ei⁹. christus enī
in Maria velut in thalamo sp̄sū. z q̄si
tabernaculū eius fuit Marię corpus.

Odilo cluniacē. Cū cōgrue vi-
detur esse a patribz sancitū ut i memoria
dei genitricis illa recitet enāgelica lectio
q̄ narrat illas duas mēte z carne sorores
dñm Iesū excepisse hospitio. Cui nāq̄
illa in mūdū veniēti p̄parauit tēplū cele-
sti virtute sacratū. ac p̄petue virginitati
dedicatū. Huic iste tēporalis habitatio
nis p̄parauerūt domū z sincerissime cha-
ritatis p̄buerūt obsequiū. **M**iero?
in sermone de assūptiōe. Vere
nouū z omniū supeminēs nouitatū. q̄n-
te⁹ virtutū quē mūd⁹ nō pōt ferre nec vi-
dere aliq̄s itaq̄ ut viuere possit. sic in-
gressus est hospitium ventris ut nescirent
clausura corporis. sicq̄ gestat⁹ est ut tot⁹ in
eo deus esset. z sic inde exiuit ut oīo por-
ta sicut fatetur Ezechiel clausa esset.

Aug⁹ in sermo de annūciatiōe.
Quid est. n. hō nō trāsiēt p̄ eā nisi q̄ Jo-
seph nō cognosceret eā. Et qd est dñs so-
lus intrabit z egrediet⁹ p̄ eā. nisi sp̄s san-
ctus impregnabit eā. z angeloz dñs na-
scetur p̄ eā. Et qd ē clausa erit in eternū
nisi qz Maria x̄go est ante partū. virgo
in partu. z virgo post partū. Dicat ergo

Maria: Illa facta sū ianua clausa p̄ q̄
ostia paruus ad suos crucifixoꝝ ingrel-
sus est. qui ad discipulos clauso ostio ce-
naculi ut deus ingressus est. qui nat⁹ ex
ventre meo. me matrē dimisit intactam.
Adīpleuit ventrē meū diuinitate z vteꝝ
meū nō euacuauit castitate. Exiit e ven-
tre meo cursu gigāteo magnific⁹. z vēter
meus nō est pudore euacuatus. Nec cō-
ceptiōe inuēta sū sine pudore. nec partu-
ritione inuēta sum cū dolore. **M**aria
laudabilis inter fēminas cuius ab ange-
lo salutata virginitas. sola ip̄regnata nec
vtiata. exonerata nec euacuata. Hinc
etiā in Cant. canitur. **M**iero?
vbi supra. Hortus conclusus soroz
mea fons signatus. Emissiones tuę pa-
radisus. Vere hort⁹ deliciarum in quo
consita sunt vniuersa genera floꝝ z odo-
ramenta virtutum. sicq̄ cōclusus ut ne-
sciat violari nec corumpi vllis insidiantū
fraudibus. Fons itaq̄ sigillo toti⁹ trini-
tatis signatus ex quo fons vitę manat.
in cuius lumine lumē oēs videm⁹. Ipse
est enim iuxta Iohannem. qui illuminat
omnem hominē. Cuius profecto vteri
emissio supnoz ciuium omniū est para-
disus. De isto nāq̄ ventris agro patri-
archa Isaac lōge odorās aiebat: Ecce
odor filij mei sicut odor agri pleni quem
benedixit dñs.

**Qualiter ut terra inculta fruc-
tum pacis attulit. Bern vbi s̄.**
Cap. XLVIII

Non soluz itaq̄ iuxta qd
superius exposuimus: sicut plu-
uia in vellus descendit dei fili⁹
in Mariam. sed etiā sicut stillicia stil-
lantia super terram. **E**dem ibidē
omel. j. In illa nempe die stillauerunt
montes dulcedinem z colles fluxerūt lac
z mel. quando roꝝantibus celis desuper
nubibusq̄ pluētibus instū apta ē terra le-
ta germinās saluatoꝝ. Cū dñō dāte be-
nignitatē z trā n̄ra reddēte fructū suum

Virginis Marie

super illum montem montium. montem congregatum et pingue. misericordia et veritas obuiauerunt sibi. iusticia et pax osculate sunt.

Hugo de sancto Victore. Veritas non erat in celo cum iudice deo. misericordia vero in terra cum homine indicando ubi namque misericordia esset si cum misero non esset. Accepto denique tempore descendit deus assumpta veritate ut poneret rationem cum homine. Quod cum vidisset misericordia divini consilii non ignara perrexit in obuiam illi deum cupiens mitigare et placatum adducere. Ibi ergo misericordia et veritas obuiauerunt sibi. Veritas affirmabat homines neque merito debere condonari. misericordia vero respondit eos ut boni fierent etiam spontanea pietate debere renouari. Veritas dixit quod malis deo omnino parcere non deberet. Misericordia vero respondit quod si nemini deo parceret nunquam bonos haberet. Veritas dixit se nolle nec posse tot hominum scelera tolerare. Misericordia vero respondit: dei gratiam ad indulgendum superabundare. Videns itaque deus tam diuersas sententias ad effectum simul producere non posse. ait: Scriptum est. misericordia et veritatem diligit deus. Veritas autem vult ut totum imputetur. Misericordia vero ut totum condonet. Quaeque simul fieri non possunt. peccatum hominis et ex parte propter veritatem puniat. et propter misericordiam ex parte dimittat. Veritas autem intras cor hominis clamare cepit hominem accusans. misericordia vero non desistebat in celo pro homine postulans. Itaque veritas de terra per confessionem hominis oriebat et iusticia de celo prospiciens per dei misericordiam ad terras mittebat. Quoniam ergo misericordia cum deo pro homine erat. Iusticia vero et veritas a deo cum homine erat. Iam inter deum et hominem pro iusticia pax erat. Tunc ait iusticia ad pacem: Quicquid sanctum est optimo mala dimittere. nisi etiam studeat bona conferre. Laetavit peccata per indulgentiam. nunc conferat etiam virtutum dona per gratiam. Respondit pax et ait: Dominus dabit benignitatem et terra nostra dabit fructum suum. **Isidorus contra iudeos li. i.** Mystice vero terra signifi-

cat Mariam virginem. quae fide aperta non corruptione genuit saluatorem. Illam quippe sine virilis seminis commixtione solus creauit deus. Unde et alibi dicitur: lapis de monte sine manibus abscisus. **Isidorus super Esaiam.** Hic est fructus terre sublimis filius videlicet Marię virginis de qua quondam dictum est ad prophetam: De fructu ventris tui ponam super sedem tuam. **Bernardus in sermo. de natiuitate beate Marię** De dixeris ultra o Adā: mulier dedit mihi de ligno vitæ. dic potius: Mulier quam dedisti mihi cibauit me fructu benedicto.

Qualiter ut virga sine humore florere potuit. Isidorus super Numeri.
Cap. XLIX

Uirgam etiam Aaron quae sine humore florere potuit Mariam esse virginem putant quae sine coitu christi dei hominum edidit. **Bernardus in sermone. ii. de aduentu domini.** Iam itaque manifestum arbitror quae nam sit virga de radice Jesse. procedens quae homo flos super quem requiescit spiritus sanctus. quoniam virgo dei genitrix virga est. flos filius eius. Flos utique virginis filius. Flos candidus et rubicundus electus ex milibus. Flos in quem prospicere desiderant angeli. Flos ad cuius odorem reuiuiscunt mortui. Flos inquam non horridus sed ut ipse testatur flos capiti. Ad modum heni campi sine omni humano adminiculo virginis aluus floruit. sic inuolatis et castis visceribus florem protulit. cuius pulchritudo corruptionem non videat et in perpetuum gloria non marcescat. Hec est enim virga sublimis. planta celestis. sanctior vniuersis. quae verticem sanctum erexit usque ad dominum maiestatis. quia nimirum in altum miserat radices humilitatis.

Idem in sermo. ii. de annuntiatione. Illud sane diligenter attende quod hunc florere propheta non de virga dixit ascensum sed de radice ne putetur ut estimare nonnulli noua christi caro in virgine de nihilo creata fuisse. sed absque dubio

Laudes

probat a cois radicis origine cōmunē materiā habuisse. **Aug^o** ad volusia nū. Itaq; magnitudo huius dei q̄ nullas angustias i angusto sentit vter h̄ginale nō aduēticio sed indigena puerperio fecūdanit. **Bern^o** in sermone de natiuitate br̄e **Marie**. Hec ḡ meditari dixi sapiētā 7 prudētā iudicā ui suauitā fructare memoriā quā in huiusmodi nucleis sacerdotalis virga copiose p̄duxit. quā in supnis hauriēs vterius nob̄ **Maria** refudit. In supnis plane 7 vltra angelos. nā vsq; ad angelos plenitudie gr̄e supra angelos aut̄ gr̄a supueniēte puenit. ē nimiz 7 i angelis charitas. ē puritas. ē hūilitas. Quid horū n̄ eminuit i **Maria**? At h̄o cui aliq̄ dictum ē angeloz. Spūssāct^o supueniet in te zc. Deniq; veritas de tra orta ē 7 non de āgelica creatura. nec āgelos s̄ **Abrae** semen apprehēdit. Angelo q̄ppe magnū est ut sit dei minister. **Maria** h̄o sublimis qd̄ dā meruit ut sit mater. Fecūditas itaq; h̄ginis supeminēs glōria ē. tātoq; singulari munere facta ē excellētior angelis. q̄to differētius p̄ ministris nomē accepit matris. Hāc inuenit gratiā plenā iā gratia. ut charitate feruida. h̄ginitate integra. hūilitate deuota fieret nihilo minus sine virili cognitione grauida. sine muliebri dolore puerpera. paz̄ h̄ est. qd̄ n̄ in ea natū est sanctū fili^o dei vocat̄ 7 est. **Aug^o** in li. de fide ad **Petrū**. Ipsa itaq; virgo singulari gr̄a p̄uenta est atq; repleta ut ipsū haberet v̄tris sui fructū quē ex initio habet vniūsitatis dñm. ut illud qd̄ nascebat̄ ex p̄genie primi hoīs. tātmōdo generis originem duceret 7 nō criminis.

Qualiter in montana conscēdes Elizabeth salutauit. Glo. sup Lucam. Cap L.

Hcepto igitur ut dictuz est cōsensu virginis ut sine virili semine cōciperet dei filiū. discet

lit angelus ab ea. visum est vtiq; s̄tra/hendo nō famulatū. **Beda** ibidē Itaq; celestia petit quē 7 h̄go sequitur dū in montana progredit̄. **Ambro^o** sup **Lucā l. ij.** Non enī quasi incredula de oraculo nec quasi incerta de nūcio. nec quasi dubitans de exemplo. sed q̄li leta p̄ voto. religiosa p̄ officio. festina pro gaudio abiit in montana. Quo enim iā deo plena nisi ad superiora p̄scēderet? 7 hoc cū festinatione. qz nescit tarda molimina spūssācti gratia. s̄ nec gaudebat virgo diu videri in publico. Discite igit̄ 7 vos mulieres. nō per domos alienas circūcurrere. non in plateis morari. non aliquos in publico sermones miscere. **Maria** in domo sera. in publico festina. **Bern^o** super **Lucam**. Itaq; festināter abiit 7 **Zacharie** domū intrauit ut **Elizabeth** visitaret ac pregnantī grandēue iunēcula ministraret. **Ambrosius vbi s̄.** Discite 7 vos mulieres sanctę sedulitatem quā debetis cognatis pregnantibus exhibere. **Maria** nempe quē sola prius in penetralibus versabatur. non a publico virginitatis pudore. non a studio montium arduitate. nō ab officio itineris asperitate retardatur. **Glosa super Lucam.** Et salutauit **Elizabeth** quasi congratulās ei de dono qd̄ eam accepisse didicisset. **Ambrosius vbi supra.** Didicistis o virgines **Marie** pudorez. discite 7 eius humilitatem. Junior ad seniozem venit. eamq; prior salutauit. Decet eniz ut virgo q̄to castior. tāto sit 7 humilior. **Beda vbi supra.** Tandem igitur humilitatē quā angelo **Maria** exhibuerat. hominibus etiam exhibere curabat. 7 hoc quoq; minori superior ut adiunaretur minor. **Origenes super Lucam omel. j.** Idcirco etiam **Maria** post conceptum ad **Elizabeth** in montana properauerat. qz **Iesus** q̄ i vtero suo erat **Iohannes** adhuc in ventre matris positum sanctificare festinabat.

**Qualiter ad ei⁹ vocē Johānes
in vtero exultauit. Bern. vbi s.
Cap LI**

Hinc et cito aduent⁹ Ma-
rie dñiceq; presentie bñficia re-
clarat dñi subdit. Et factū ē ut
audiuit salutationē ei⁹ Eliabeth: exul-
tauit infās i vtero ei⁹. Ordine quidē na-
ture prior Eliabeth Marię vocē audi-
uit. s. fm rōem mysterij prior Jobes exul-
tauit. qz prior grām sensit. Sicut. n. illa
Marię. sic iste aduētū dñi sentiebat. Et
qz lingua nō poterat aīo exultate salta-
bat: Itaq; sup p̄ursionis officii spūs an-
cto repletus inchoabat. **Origenes
vbi s.** Idcirco nēpe ut dictū ē Maria
p̄ceptū ad Eliabeth i mōtana. p̄pera-
uerat. qz Jesus q̄ in vtero suo erat Jo-
hannē adhuc in vētre m̄ris positū facti-
ficare festinabat. Deniq; nō anq; Ma-
ria salutaret Eliabeth. s. statim ut locu-
ta est verbū qz dei fili⁹ in vētre m̄ris sug-
gesserat infās Jobes exultauit et tūc pri-
mū p̄cursozē suū Jesus p̄pham fecit.

Odilo cluniacēn. Sic igit ad itroi-
tum Marię Jobes exultauit et lusit. qz
vba dñi p̄tonāt p̄ os vginis audiebat
ac de vtero m̄ris in occurū illi⁹ erūpere
gestiebat. **Bern i sermo. 8 Johā-
ne baptista.** Vere ḡ lucerna ardēs fu-
it quē sic flāma celestis p̄occupauit ut iā
christi sentiret aduētū. cū nōdum sentire
posset vel seipsū. Ille nimiz ignis nou⁹
q̄ recēs e celo elapsus p̄ os Gabriel i au-
rem intrauerat vginis. rursus p̄ os vgi-
nis et aurē m̄ris ad paruulū introiuit vt
vas electionis impletet. et lucernā christo
dño p̄pararet. Quē tūc qdē adhuc sub
modio erat et ipsuz modii suū tm̄ matrē
scz illuminabat. magnū ei reuelās sac̄m
pietati ipso motu nouę exultatiōis. pau-
lo post ponēda sup cādelabz totūq; no-
uis illustratura fulgorib; mūdū. **Aug⁹
in quadā omel.** Nā qz saluator n̄
dei fili⁹ in corpe mortali quasi i nocte ap-
parere voluit lucernā sibi met vñ videret

vel videret accēdit. **Greg⁹ i omel.
euāgelij xx.** Vincetiā idē Jobes vo-
cem se esse asserit. qz vox vbi p̄cedit. Ad-
uentū itaq; dñi p̄currēs vox dicit. qz per
ei⁹ mysteriū p̄ris vbi ab hoib; audit.

**Marim⁹ epūs i sermo. de Jo-
hāne baptista.** Veniētē qppe dei fi-
lium i carne pleno let⁹ ore clamauit. et sic
p̄ri muto linguam aperuit. sic et aures ho-
minū auditu gr̄e saluatori inouauit. In-
tm̄ autē in eo special⁹ p̄fullit electio ut an-
mereret annūciare dñm. q̄ nascēdi sume-
re initiū vel linguā qua enunciare posset
accipe. Quid ē h̄ miraculi frēs: q̄ tātoz
nouitas gaudioz. ut Eliabeth illa vet⁹
mulier et noua m̄r veniētē ad se btē Ma-
rię testaret infātē in vtero se b̄re q̄ necdū
senties semetipsū dñicū iā sentiret adue-
tum: Null⁹ ignorat charissimi paruulū
omnē ab vtero m̄ris p̄deūtē int̄ ipa lud
exordia m̄stis p̄crepare vagitib;. solus
baptista dñi vltra legē nascētū natiui-
tate suā leticia et exultatiōe p̄cūt. ipsūq;
mūdi saluatorē. qz necdū sermone pote-
rat. p̄phético gaudio reuelauit.

**De cōpatiōe part⁹ vtriusq; Eli-
zabeth et Marię. Chryso. i omel.
lia de eodē. Cap LII**

Qualis autē rex tal⁹ et nūci-
us ei⁹. videlicz nat⁹ ex gr̄a nō ex
natura. Itaq; sic christi p̄cepti
onē an p̄nūciauit āgel⁹. sic et isti⁹. **Pre-
terea sic isti⁹ ptās anq; nasceret ostēsa ē.**
sic et illius virtus an ortum manifestata
est. **Aug⁹ in sermo. de eodē.** De-
niq; null⁹ ex p̄rib; natiuitatē ecclia cele-
brat. Jobis et christi solēniāt. Nascitur
Jobes d̄ sterili anicula. christ⁹ de vGINE
iuuencula. Jobem itaq; parit sterilitas.
christū integritas. In natiuitate Jobis
etas nō erat cōgrua parētalis. in natiui-
tate christi cōplexus non erat maritalis.
Porro āgelo nūciāte Jobes nascitur⁹
nō credit. et p̄ mut⁹ efficit. christ⁹ vō cre-
dit. et a vGINE fide cōcipit. et tm̄ eadē fere
verba sunt vtriusq; Zacharię videlicet

Laudes

7 **Marię**. Nam ppe moduz eadē verba sunt. vnde hoc sciā. Et quō fiet istud: s̄ tñ ille corripit. ista iſtruit. Illi dicit. q̄re nō credidisti. isti vero accipe qđ quęsisti. In vtriusq; liquidē verbis cogitatio latebat. sed hoies nō eū qđ corda videbat. Postremo Iohannes nascit vbi iā lux minuit 7 nox incipit crescere. **Christ⁹** aut vbi nox accipit decemētū 7 dies augmētum. vnde tāq; s̄ signū natiuitatē amborum respiciēs ipse Iohānes ait: Illum oportet crescere me aut minui. Videtur aut Iohes duoz testamentoꝝ. i. veteris ac noui quidā interiectus limes. dicente dño. **Lex 7 pphę vsq; ad Iohāne.** Sustinet ergo psonā vetustatis ppter quaz de senib; nascit. 7 pconiū nouitatē ppter qđ in viscerib; matris mūdi nat⁹ ppha declarat. Fuerat quidē diuina dispositio ut hō tantę gratię testimoniū christo pbiberet qui etiā christus putari posset. Nā inter natos mulierū ut ait ipse: nemo surrexit maior Iohāne. Itaq; si eo nullus erat maior homo. vtiq; qui maior est illo. plus est q̄ homo. **Maximus vnde supra.** Et qđ decuit vt de matre sterili nasceretur. qui fecunditatem virginis reuelaret. q̄uis mirabilem partū mirabiliter nat⁹ ostēderet: Quid hac religione gloriosius? quid hac fide insignius. in qua sterilis pcepit. parturit. mut⁹ loquit. 7 in secreto maternoꝝ viscerum paruuli totius mundi gaudia pzēludunt.

Qualiter Elizabeth virginem matrem benedixit. Ambrosius vbi supra. Cap LIII

Repleta est ergo spūs sancto etiā Elizabeth. Non prius quidē mater q̄ fili⁹ repleta fuit sed filius replet⁹. matrē etiā repleuit. pphetantq; m̄fēs spū paruuloꝝ. Maria tñ repleta est an̄ pceptū. Elizabeth aut p⁹ cōceptū. **Bern. vbi s̄.** Et exclamauit magna voce. nō tā clamosa q̄ deuota. Vel ideo voce magna. q; magna

cognouit dei dona: **Benedicta** inq̄t tu inter mulieres. Ecce eadē voce **Maria** x̄go ab Elizabeth qua 7 a Gabriele angelo b̄ndicit. ut 7 angelis 7 hoib; veneranda cunctisq; feminis p̄ferēda mōstraretur. **Petrus epus vbi supra** Et reuera virgo **Maria** int̄ mulieres benedicta. que 7 decus possidet virginittis 7 dignitatē ptulit matris. Vere b̄ndicta q̄ 7 supni cōceptus meruit gratiaz diuiniq; germinis suscepit gloriā. 7 sustulit integritatis coronā. Vere b̄ndicta q̄ celo fuit maior. terra fortior. orbe latior. Deū nāq; que mundus nō capit sola cepit. portauit eū qđ portat orbē. suūq; genuit genitorē. nutriuit omniū viuentiū nutritorem. **Miero⁹ in sermone de assūptioe.** Benedicta inq̄t in mulierib; tu es. i. plus b̄ndicta q̄ oēs mulieres. q; quicqđ maledictionis p̄ **Eua** infusum est. totū **Marię** b̄ndictio abstulit insup 7 gratiā refudit. **Idē i alio** **Eua** igit obfuit. **Maria** pfuit. **Eua** luxit. **Maria** illuxit. **Cadat i prosperiū Eue** q; loti sumus vniuersi per partū virginis **Marię.** **Glo. sup Lucā.** Nō igitur solū in ter mulieres b̄ndicta. s̄ inter b̄ndictos maiori b̄ndictioe insignis es virgo **Maria.**

Qualiter fructū ventris ei⁹ etiā b̄ndixit. Glo. interlinealis. Cap LIIII

Ut b̄ndict⁹ fruct⁹ ventris tui. non sicut benedicti sunt homines ceteri. s̄ sicut ait ap̄las: Qui est sup oīa deus b̄ndictus in secula. per quem 7 alijs benedictio venit. **Bern super missus ē omel. iij.** Nec quia tu benedicta. ideo benedict⁹ est fructus tui ventris. sed ideo tu benedicta. quoniam ille te p̄uenit in benedictionibus dulcedinis. Vere etenim b̄ndictus in quo benedictę sunt omnes gētes. de cuius plenitudine tu quoq; accepisti cū ceteris. q̄q; differentius a ceteri.

Benedictus ergo fructus ventris tui. benedictus in odore. benedictus in sapore. benedictus in specie vel in decore. **Huius** odoriferi fructus fragrantiam sentiebat qui dicebat: **Ecce odor filij mei. sic odor agri pleni.** An non vere benedictus. cui benedixit dominus? **Hieronymus in sermone ubi. s.** Talibus quippe priores sancti diuinitus afficiebant odoramentis talibus inspirabant de **Christo** presagis quod videlicet nasciturus esset in mundo in quo esset omnium salus et hereditas eterne benedictionis. **Iste** siquidem erat fidei vestes quibus induebantur sancti pores. **Iste** erat quas rebecca. imo spiritus sanctus domini secum habuit quibus **Jacob** filium suum induit. **Qui** enim spiritus sanctus eas domini seruasset ac protulisset. quid tam miri odoris pater **Isaac** in eis habuisset? **Totus** ergo mysterium erat quod gerebat. ut scilicet per vestimento et fragrantiam **Christus** annuncietur quem nos quicumque baptismum induimus in quo benedixit nos deus omni benedictione spirituali et celestibus. **Vnde** et huius odorem ut dictum est in spiritu longe trahens preserat. **Isaac** filium benedixit. in quo nimirum omnis benedictio celestis mundo effluit. **Et** bene ab eo plenus ager dicitur. quod plena gratia virgo **Maria** pronunciat. de cuius utero vite fructus effluxit creditibus. et nos omnes de plenitudine eius accepimus. **Bernardus ubi. s.** De sapore vero eiusdem fructus quidam quod gustauerat taliter eructabat: **Hustate** inquit et videte. quoniam suavis est dominus. **Et** alibi. **Magnum** multitudo dulcedinis tue domine. **Ipsa** quod fructus quia semel gustatus dulcedine sua magis appetitum excitabat dum se nos ad se inuitat dicens: **Qui** edunt me adhuc esurient. **Audi** et de specie in quam et desiderant angeli prospicere. **Ex** lion quippe spes decoris eius. **Tu** inquit speciosus forma pre filiis hominum. diffusa est gratia in labijs tuis. propterea benedixit te deus in eternum. **Idem in omel. ij.** Ergo maria benedictus fructus ventris tui. tu quod benedicta ex eius benedictione

quod non potest arbor mala fructum bonum facere. **Quid** dicebas **Ada**: **Mulier** quam dedisti mihi dedit mihi de fructu ligni et comedi. **Verba** malicie sunt hec quibus augeas magis quam deleas culpam. sed sapientia vincit maliciam. **Ecce** redditur tibi femina prudens pro fatua. humilis pro superba. que tibi pro ligno mortis gustum vite porrigat. et pro venenoso illo amaritudinis cibo fructus eterni dulcedinem porrigat. **Ergo** muta verbum inique excusationis in vocem gratiarum actionis. et dicit: **Mulier** quam dedisti mihi domine dedit mihi de ligno vite et comedi. et dulce fuit super mel osi meo. quod in ipso viuificasti me

Qualiter matrem domini magnificauit. **Beda** ubi. s. **Cap. LV**

Et vnde hoc inquit mihi. ut veniat mater domini mei ad me? **Quod** ignorat elizabeth operationem esse spiritus sancti. quod prophetice mater a matre domini ad profectus pignoris sui salutetur. verum hoc non sui meriti sed domini muneris esse fatetur. quoniam idem spiritus qui prophetice illi donum dedit. pariter et humilitate prestitit. **Ambrosius** super **Lucam.** **Vnde** **Beda** inquit mihi: quasi diceret. **Quantum** mihi bonum accidit quod ad me mater domini mei venit. **Sed** quia iusticia. quibusque meritis meis contigit? **Miraculum** sentio. mysterium agnosco. **Mater** domini ferax verbo. plena est deo. **Beda** ubi supra. **Ecce** enim ut facta est vox salutatiois tue in auribus meis exultauit in gaudio infans in utero meo. **Ipsa** quippe momento quo vox in aures corporis virtus quod spiritualis cor audientis intravit. et non solum matrem sed etiam sobolem amore aduenientis accendit. **Idem** in eodem. **Itaque** reuelate spiritu quo impleta erat elizabeth intelligit quid infantis exultatio significaret. **venisse.** scilicet matrem illius cuius precursor futurus esset. **Que** ergo prius erubescerebat non pariter dum nesciret mysterium religionis

iam nūc bñdicebat. Et q̄ se pus occulta bat qz filiū ꝑcepit. nūc se iactabat qz ꝑ phetā genuerat. Deniqz q̄ in occulto cognouerat. his q̄ simul aderant ⁊ audiebāt palā euāgelizabat.

Quali f̄ fidem ipsius cōmēda uit. Bedaybi. s̄. Capitulū LVI

Bata inq̄t que credidi-
sti qm̄ ꝑficiēt ea que dicta sūt tibi a dño. **D**ic apparet **M**ariā nō dubitasse s̄ credidisse. ⁊ iō fructū cōsecutā fuisse. **A**pparet etiā **E**licabeth ipsa ꝑba angeli ad **M**ariā dicta ꝑ spiritū itellerisse. **V**irgo itaqz credidit vbi sacerdos dubitauit. **A**ug^o in sermo ne de annūciatiōe. **H**inc vox illa ꝑginal̄ insonuit: **E**cce inq̄t ancilla dñi fiat in fm̄ verbū tuū. **O** felix obediētia. o insignis gr̄a q̄ dñi fidē hūilit̄ dedit celi opificē in se corpauit. **H**ec obediētia vera fuit oī sacrificio acceptior. **H**ec volūtas cūct̄ hostijs ḡior. **H**inc ⁊ gliaz ꝑmeruit quā ipsa postmodū auxit: **E**cce inq̄t ex s̄ btām me dicēt oēs gnātiōes **S**icut̄ **H**ieremiā fecit dñs in t̄ra nonum. qz sc̄m̄ia circū dedit virū. **C**ircū dedit inq̄s **M**aria virū angelo fidē ꝑbendo. qz ꝑdidit **E**ua virū sp̄iti ꝑsentido **S**ubitoqz btā dei genitrix ꝑgnās effici tur ⁊ ꝑ cūcta sc̄nla ꝑdicat̄ **V**dez de trinitate. li. xiiij. **C**hrist^o enī ex ꝑgine nasci voluit cui^o ꝑceptionē spūs nō caro. fides nō libido ꝑuenit. **C**redēdo q̄ ꝑpe nō ꝑcūbēdo sc̄tā virginitas ē sc̄cū data. qz nascebat nō trāsgressiōis ꝑtagiōe vitiosa natura. s̄ oīuz taliū vitioꝝ sola medicina. **V**dē in. li. de virginitate. **B**eatior certe **M**aria ꝑcipiendo fidem **C**hristi. q̄ ꝑcipiēdo carnē **C**hristi. **Q**uā ⁊ ipse dicēti sibi: **B**tūs vent̄ q̄ te portauit ⁊ vbera q̄ suxisti: **R**ñd̄it: qñ imo: **B**eatī q̄ audiūt ⁊ custodiūt verbū dei. **D**eniqz fr̄ib^o ei^o. i. cognat̄ fm̄ carnē q̄ nō crediderūt in eū. qd̄ ꝑfuit illa cogitio: **S**ic ⁊ m̄na. ꝑpinqtas nihil **M**arię ꝑtulisset. nisi felici^o ch̄istū corde q̄ carne gestasset.

De cantico ꝑrophetico quod matervirgo cecinit. Glo. super Lucam. Cap LVII

Auditis deniqz **M**aria ꝑconijs **E**licabeth dona que ꝑceperat ampli^o tacere nō potuit. ⁊ que ꝑginali pudore ꝑus acceptū oraculū silentio tēxerat. iaz cōgruo tempore patefecit. **C**ōgrue quidē ⁊ añ **Y**ohannē **E**licabeth. ⁊ añ dñi gnātiōne ꝑphetauit **M**aria: vt sic initio peccatū a muliere. sic etiā in initio salut̄ a mulieribus inchoarent bona. **D**ugo super magnificat. **N**ō ḡ **M**aria se potuit vltērius ꝑtinere. que sp̄m̄ quē intra cordis sui secreta tāta plenitudine redundantem sentiebat. ꝑ oris alieni claustra cernebat erupisse. **T**ūc igit̄ ad manifestationē spūs os aperuit. ⁊ verbū qd̄ cōceperat eructās. in laudē saluatoris erupit dicēs: **M**agnificat aīa mea dñm. **A**ug^o in sermōe vñ. s̄. **S**ic leta ꝑgo **M**aria filiū amplectit̄. portat a q̄ portat. plaudet nūc organis **M**aria et int̄ articulos ꝑuerperę ꝑcrepāt tympana. **A**udite que admodū tympanistrina n̄ra cātauerit: **M**agnificat inq̄t anima mea dñz. **C**ausaz igit̄ inualescēt̄ errati miraculū noni ꝑt̄ enicit. ⁊ **E**uḡ plactū **M**arię cant^o exclusit. **D**ugo vbi supra. **R**emo aut̄ hui^o cantia ꝑba ꝑtet leniē estimāda. q̄ nimirū tam de profunda ꝑceptiōe plata sūt. absqz ꝑfūda inuestigatiōe digne penetrari nō possūt. ⁊ oē qd̄ dictū est ab illa sūme veritat̄ in tima luce. cui mēs ꝑginis excellēt̄ inbeferat emanauit. nec aliud q̄c̄qz dicē potuit q̄ meditādo locuta nō ē s̄ gustādo quāqz non docuit ꝑ varia discurrens cogitatio. s̄ viui sapig fontē ꝑ ꝑtēplationē mētis inherēs deuotio. **G**lo super **L**ucam. **P**rimo quidē dona sibi specialit̄ cōmissa ꝑfitēs isinuat. deinde ꝑ beneficia dei quibz gnāliter humano generi ꝑpetuo consulere nō desistit enumerat ꝑ.

Qualiter in initio dñs magnificauit. Origenes super Lucam omet. viij. Cap LVIII

Magnificat inq̄t aia mea dñm. Saluator n̄ est imago dei inuisibilis. et aia n̄ra ē imago imaginis. An igit̄ illā ope cogitatione sermōe magnificauero. tūc imago in me gr̄adis efficit̄. et ipse dñs cui⁹ imago ē in aia mea magnificat. **Blo. sup Lucam.** Magnificari ḡ dñs nō q̄ ei humana vox aliqd̄ adiūgat. s̄ q̄ magnificat in nob̄ dñs aia n̄ra q̄ ad imaginē dei creata ē. Christo q̄ imago dei p̄is ē per iusticiā se p̄format. Sicq̄ dñs ipsuz ch̄ristū imitādo magnificat. q̄dā participatione magnitudinis eius s̄blimior erat. vt illā imaginē splendido bonoz colore factor̄ et q̄dā emulatiōe vtūq̄ exp̄mens appareat. **Bern̄. sup magnificat** Magnificat inq̄t igit̄ dñm aia mea. q̄ magnifice a magnifico dño ē magnificata. In p̄mis quidē ad imaginē et similitudines dei mirabiliter creata. post s̄ in Adā mirabiliter d̄formata. nūc aut̄ mirabilius gliosius ac magnificēt⁹ renouata. Magnificat ḡ dñs voce ope affectu Magnificat q̄dē dñm oīs creatura. sed aia mea sup̄ oia. Vn̄c oēs q̄ppe creaturā nihil tā magnifice fecit dñs sic aia mea

Qualiter se i dño exultasse dicit. Capitulum LIX

Exultauit sp̄s me⁹. i. ex̄ oēs creaturā et ex̄ semetipsū etiā p̄t̄ imēsitare gaudij saltauit i deo salutari meo videlz i Jesu filio meo. singlarit̄ meo. Ac si diceret. **Blo. sup Lucā.** Tāto me de⁹ munē s̄blimauit vt nullo lingue explicare possis officio s̄ totū interioris ai affectū i agēdis gr̄az laudib⁹ offero. totum qd̄ viuo qd̄ sentio qd̄ discerno i ei⁹ magnitudie p̄tēplāda. et ei⁹ p̄ceptū ob̄nuādis imp̄edo. In ipso tm̄ exulto. q̄ trena nō curo. p̄speri-

tas me nō extollit. adūsitā nō frāgit. s̄ illi⁹ sola sp̄s me⁹ mēoria delectat̄ a q̄ salus et̄na sp̄at. illi⁹ p̄petua d̄nitate letat̄ cui⁹ t̄pali p̄ceptiōe caro mea fecū datur.

Dugo. De saluatione q̄s quā hūano generi nūc p̄parari video. totū p̄conq̄s exulto. video nāq̄ d̄ me assumi qd̄ et creto. p̄ me offerri debere. Vere dilecta virgo Maria i cellā vinariā a rege sponso tuo introducta. et ab v̄brate dom⁹ ei⁹ in ebriata mēoria suauitat̄ illi⁹ eructasti et in iusticia ipsi⁹ exultasti. Vidisti quippe maiestatem. gustasti suauitates: iō q̄ qd̄ intus haulisti foras p̄pinasti. Duo nēpe sūt q̄ boni angeloz et hoīuz sp̄s i illo fonte boni et̄na p̄tēplatiōe hauriūt. videlicet incōprehensibil̄ dei maiestas. et ineffabil̄ bonitas. q̄rū alterū castū timorez gignit. alterū d̄o dilectionē parit. Pro maiestate nāq̄ venerat̄ deū. et p̄ bonitate diligūt eū. ne vel dilectio sine reuerentia dissoluta sit. vel reuerentia sine dilectione p̄gnalis. Ad hanc p̄tēplationem mens Marię s̄buecta fuit. q̄ celestis patrię dulcedinē in verb̄ suis tā mirabiliter exp̄ssit q̄ ineffabiliter cōprehēdit. Cū enī magnificare dñm se p̄hibuit. venerādā maiestatem in̄nauisiōe p̄tueri se māifeste declarauit. Cū d̄o se i salutari suo exultare asseruit. gustū in̄ne dulcedis se p̄cepisse ostēdit. Sane q̄ vniūse vie dñi mīa et vitas. dñm et saluatore p̄fiteri perfecta laus eē. p̄bat̄. cū in dño vitas et in saluatore mīa commēdatur.

De hūilitatis eius apud deuz acceptione. Cap LX

Maria vero vt suū gaudium eē solidū d̄mōstraret. illud nec a vanitate exortū nec ad vanitatem p̄sum on̄dit. s̄ se dei dona i dñs dirigē et p̄ respectu gr̄e q̄ p̄ueta erat i salutari suo se exultare p̄hibuit. **Blo. sup Lucā.** Vn̄ et s̄bdit. Quia respexit hūilitatem ancille sue. Ecce q̄ vilia d̄ se sentit et totū dei gr̄e tribuit. In iudicio

suo demōstrat se humilē s̄ respectu sup-
ne gr̄e sublimē. vt sicut mors intravit in
mūdū p̄ supbiāz. **Eug.** sic vitē pandatur
Introit⁹ p̄ hūilitatē Marię. **Bern.**
vbi. s̄. Resperit inq̄t hūilitatē ancillę
sue. **Hūilitas** sui cōtemptū. ancilla x̄o
sua deuotiōe cōmēdat famulatū. **Re-**
spiciendo igit̄ inq̄t me p̄ gr̄az suā ⁊ hu-
mitem fecit me ⁊ ancillā suā. suā inq̄s me
fecit. q̄r de me ⁊ in me opus suū sp̄iale fe-
cit. **Bene Maria** x̄go solā in se deum
hūilitatē resperisse dicit. q̄r d̄initatē p̄pi-
tiationē quā in p̄mis parētib⁹ humana
natura pdidit. in **Maria** p̄ hūilitatē re-
cupauit. **Quā** q̄r verbū p̄is in ea p̄ hu-
militatē sue meritū carnis subam quam
sibi vniret assūpsit. q̄si ad eā quā prius
abiecerat naturā s̄blimādā p̄ miāz respe-
xit. **Cui⁹** hūilitatē virtutē insinuat cum
ancillā se vocat. **Quā** q̄r se humiliē q̄d
erat ancillam p̄gnouit ideo sublimitē q̄d
nō erat mater eē meruit. **Eua** p̄ supbiāz
se dei creaturā eē nō considerās. iō puri-
ficari noluit. **Maria** x̄o hūiliter factori
suo se subdēs ancillā noīauit. **Iō** q̄s illa
est abiecta. ista x̄o electa. **Supbā** deus
desperit hūilem q̄s resperit. **Resperit** q̄-
dem ⁊ ei⁹ hūilitatē ⁊ ei⁹ hūiliationē. hu-
militatē resperit hūilē remūerās. hūilia-
tionē q̄s resperit hūiliatā exaltans. **In**
vtroq̄s ḡa deo se respectā eē testat. q̄m ⁊
ei⁹ hūilitas apud deū est accepta. ⁊ eius
hūiliatio apud hoīes i gl̄iaz cōmutata.
Bern. sup missus est omel. j.
Quā de hūilitatē apud deū acceptiōe di-
cit ipsa x̄go. q̄r resperit de⁹ hūilitatē an-
cille sue. **Ceterū** sup quē inq̄t requiescet
sp̄s me⁹ nisi sup hūilē ⁊ quietū. **Sup**
hūilē dixit. nō sup x̄ginē. **Si** ḡ hūil vir-
go **Maria** nō eēt. sup eā sp̄s s̄ctūs non
requiescit. ergo nec eā imp̄gnasset. **Quō-**
nā q̄s de ipso sine ipso cōcipet. **Datet**
igit̄ q̄m vt de sp̄s s̄ctō conciperet. sic ipsa
met pb̄bet. resperit d̄ns ei⁹ hūilitatē p̄-
tius q̄s x̄ginitatē. **Et** si q̄dē ex x̄ginita-
te placuit. t̄n̄ ex hūilitate cōcepit. vñ cō-
stat q̄ etiā vt placeret x̄ginitas. p̄culdu-
bio fecit humilitas.

**De imitāda eiusdem hūilitate
virginis. Hieronymus vbi. s̄
Capitulum LXI**

Qvos o filię si vere vir-
gines vultis eē. m̄rez d̄ni q̄ se an-
cillā vocat amore cordis imi-
tari curate. q̄ ab ipso sp̄sō cui vos deu-
uistis hūilitatē didicit. quā ⁊ ipse vos do-
cuit dices. **Discite** a me q̄r miēsum ⁊ hu-
milis corde. **Non** ḡ inq̄s a filio suo d̄no
n̄ro celos didicit fabricare. nō angelos
creare. nō miracula deitatis insignia p̄pe-
trare. sed t̄m hūiliari. ceteraq̄s documen-
ta virtutū intra hūilitatē custodiā aggre-
gare. vñ ⁊ in se solā hūilitatē resperisse fa-
tetur d̄ns q̄c̄ custos ē ceterarū virtutū.
Collocauerat enī in tuto statiōis portu
s̄blimia meritū suoz exercitia. ⁊ iō sic e-
d̄nit⁹ illustrata. **Bern. vbi supra**
Quid ḡ didi o x̄go superba. **Maria** se
x̄ginē oblita gl̄iat de hūilitate. ⁊ tu ne-
gligēdo hūilitatē blandiri tibi de x̄gi-
nitate. **Quā** q̄d tu castior aut deuotior il-
la. videlz vt sine hūilitate placē sufficiat
ex castitate tua q̄d illa nō potuit ex sua.
Deniq̄ q̄nto honorabilior es ex singu-
lari munere castimonie. tāto tibi tu ma-
iore iniuriā faci. q̄ ei⁹ in te decorē sedas
p̄mixtiōe supbie. **Alioq̄n** expedit t̄ x̄gi-
nem nō eē q̄s de x̄ginitate insolescere.
Rō oīnz q̄dē est x̄ginitas. multo tamē
paucorū ē cū virginitate hūilitas. **Si** ḡ
nō potes i **Maria** x̄ginitatē nisi mirari
stude hūilitatē imitari ⁊ sufficit t̄. **Q**si ⁊
x̄go es ⁊ hūilis. quis q̄s es magn⁹ es. est
t̄n̄ aliq̄d q̄d vltra mirari i **Maria** se ⁊ vir-
ginitas fecūda. **Auditū** q̄ppe non ē a se-
culo q̄ aliq̄ simul eēt mat̄ ⁊ x̄go. **Q**si ⁊
cui⁹ mat̄ attēdas. q̄ te tua sup ei⁹ mirabi-
li celsitudie ducet admiratio. **Rōne** ḡ
deū ⁊ āgeloz d̄nz habuit filiū. tuo q̄dē
imo x̄ritatē iudicio sup oēs choros exal-
tabit angeloz. **In** laudib⁹ virginū sin-
glarit̄ canit. q̄ sequit̄ agnū q̄cūq̄s ierit
Quib⁹ gl̄andib⁹ digna iudicat q̄ etiāz
p̄reit. **Ipsa** q̄ppe mat̄ ei⁹. ⁊ ipse erat s̄bdi-
tus. **Tu** x̄o si nō potes eū seq̄ q̄cūq̄s ierit

digre vel seq̄ q̄ tibi cōdescēderit. Hoc ē si nō potes sublimē incedere semitā virginitatē. sequere vel deū p̄ tutissimā viam hūilitatē. An nō salubriorē elegit sequēdi partē in hūilitate pctōr. q̄s in virginitate sup̄b. cū 7 illius imūdicā hūmilis sua satisfactio purget 7 hui⁹ pudicitia supra perbia inq̄net. **S**3 felix Maria cui nec defuit humilitas nec virginitas.

De varijs ei⁹ p̄rogativis 7 fama
Capitulum LXII

Et q̄dē singularis virginitas quā nō temeravit s̄ hono-
rauit s̄cūditas. s̄ nihilominus sp̄alis hūilitas quā nō abstulit s̄ extulit s̄cūda virginitas. 7 incōpabilis p̄sus s̄cūditas quā 7 virginitas simul comitatur 7 hūilitas. Quid loq̄ nō mirabile. q̄d nō incōpabile. q̄d nō singulare. **M**irū vero si nō hēsitās ī eor̄ p̄deratione q̄d tua dign⁹ iudices admiratiōe. **D**e maḡ q̄d mirū si de⁹ q̄ mirabil in sc̄is suis legit ac cernit. in m̄re sua mirabilior exhibet. **D**ugo vbi. s̄. Sic aut̄ virginis m̄ris hūilitas vt sup̄ ostēsuū est apud deū facta eēt acceptabil 7 ḡta. sic 7 hūilitas ei⁹ apud hoīes ī gl̄iaz cōmunitata. **V**n̄ postq̄ hūilitatē suā a d̄no respectā asseruit. ex h̄iaz se bt̄az in oēs generatiōes p̄dicādā s̄b̄iūxit. **R**am illud vsq̄ ad illud tps apud hoīes opprobrium sterilitatē portauerat. q̄ virginitatē integritatē thoro maritali p̄ferebat. **S**ed tūc respexit de⁹ hūilitatem ei⁹ 7 abstulit hūiliationē ei⁹. **I**ō inq̄t. bt̄az me dicēt oēs gn̄tiōes. vt in parū sit iaz ī gn̄tiōe p̄terita sterilitatē opprobriū sustinuisse q̄ ab oī futura gn̄tiōe bt̄ā vocatoz. p̄ fructu s̄cūditatē meē. **B**ern̄. sup̄ magnificat. **D**ilatātū cor. **M**arię genitric̄ dei q̄s plucidis oculis oēs creaturā in vera bt̄itudine collocādā simul aspexit. **E**cce inq̄t. intuēt̄ ē verbū istud 7 demonstrāq̄. **E**cce iam video q̄d futurum sit de me. q̄s fructus p̄cedet ex me. q̄t 7

q̄nta bona nō in soli s̄ oībz gn̄tionib⁹ pueniēt p̄ me. **R**ā 7 angelicarū gn̄tionū numerus permeum generatum reintegrabit. 7 hoīuz gn̄tio ī **A**dā maledicta. p̄ b̄ndictū ventris mei fructū ad eternam b̄ndictionē regnabit. **D**ugo vbi. s̄. **E**x h̄igit o **E**licabeth. i. ex q̄ p̄ os tuū sua maḡlia q̄ in me opat⁹ ē aperuit. ex h̄ eadē in oēs gn̄tiones manifestando magnificabit. q̄ in magna fecit

De hoc q̄d fecit ei d̄ns magna
Bern̄. in sermōe de nativitate
beatę Marię. Cap LXIII

Fecit ait Maria d̄ns mihi magna. **E**cce q̄nta deuotio hūilitatē iterū resonat ī sermōe beatę virginis. **E**licabeth nāq̄ gl̄iaz ei⁹ singularē p̄ revelationē sp̄s agnoscēs mirabat p̄sonā ad se veniēt̄ p̄mēdabat 7 vocē salutāt̄ 7 bt̄ificabat fidē creditis. **M**agna q̄dē p̄conia s̄ hūilitas deuota nihil sibi retinere patiebat. in cum maḡ vniūsa refudit. cuius in se b̄nficia laudabāt. **I**n inq̄t magnificas matrem d̄ni. s̄ magnificat aīa mea d̄nz. **I**n voce mea p̄hibes exultasse filiū in gaudio. s̄ exultavit sp̄s me⁹ in deo salutari meo. **B**eatā me eē dic̄ q̄ credidi. s̄ 7 credulitatē 7 bt̄itudinis cā sup̄ne pietatē ē respectus. vt ex h̄ maḡ bt̄az me dicāt oēs generatiōes. q̄ acillā hūilē 7 exiguā respexit de⁹. **V**idē sup̄ magnificat. **H**oc ipsū ḡ q̄ me bt̄ificāt oēs gn̄tiōes non mihi attribuo. nō meis meriti ascribo. s̄ ei poti⁹ q̄ fecit in maḡ. **M**agnū est per se q̄ x̄go sum. magnū q̄ mat̄ sum. magnū q̄ utrūq̄ simul 7 mat̄ 7 x̄go sum. **S**ed cui⁹ mat̄. vnigeniti dei plasmator̄ 7 saluator̄ oīuz. **G**lo. sup̄ **L**ucā. **O**b h̄ igit etiā magnificat aīa mea d̄nz. q̄ in diḡt⁹ ē facē magna. **N**il ḡ inq̄s meis meriti tribuo s̄ magnitudinē meā ad illū refero q̄ essentialit̄ potēs ē. 7 de p̄nis 7 d̄nifinis magnos fac ac fortes. **D**ugo vbi. s̄. **M**agnūz itaq̄ fuit vt Maria

dū ancillā se fateret plasmatorū sui mat
fieret. magnū vt dgo sine virili semie fi
liū concipet. Magnū vt dgo dei pīs
verbū carne sua indutū in vtero gesta
ret. Hec oīa mag̃ sūt s̃ ei q̃ potēs ē im
possibilia nō sūt. Iōq̃ fecit mag̃ qz po
tens ē. z singlarit̃ mag̃. qz singlarit̃ potēs
est. **Recit** Maria p̃ me aut in me mag̃
fec̃. s̃ inq̃t fecit. Quod enī ad salutē
oīz est i ea factū. hoc p̃uilegio electio
nis ad eius gl̃iam singlarit̃ est ordinatū
Fecit ḡ inq̃t Maria dñs in mag̃. Ideo
dixit magna. nec addit q̃lia. qz cum oīa
dei opa sensus hūani capacitatē exupe
rent. p̃cipue sacramētū redēptiōis z in
carnatiōis verbi mysteriū ineffabile sup
oīa eminet. Nihil enī vnq̃ magis mir
factum est q̃ vt de? homo fieret. z nata
incōprehēnsibil̃ ita sibi corp̃is subaz vni
ret vt nec i ea minus esset qz erat imensa.
nec i se minor existeret qz in illa fuerit to
ta. Hec sūt igit̃ mag̃. z ineffabilē mag̃.
ḡ facta sūt in Maria ad oīum salutē. et
Marię facta sūt ad gl̃iaz singularem.

**Qualit̃ bonitatez dei cōmen
dauit et ei? bñficia coia. Berñ
vbi. s̃. Cap LXIII**

Et sanctū inq̃t nomē ei?
Hec sola ē cā q̃retā mag̃ fecit
in dñi. sc̃m nomē ei? z qd̃ illd̃
est. bon? Remo q̃ppe bon? nisi solus de
us. **Glo. vbi. s̃.** Magnificat igit̃ eti
am aīa mea potētā z nomen sc̃m eius.
qz culmine potētē singlar̃ oīa q̃ fec̃ trās
cendit. z hui? noīs inuocatio sc̃ritat̃ par
ticipes facit. **Berñ. vbi. s̃.** Et mīa
eius a p̃genie in p̃genies. Ecce nomen
eius. qd̃: mīa. vbi? A p̃genie i p̃genies.
a indea i gētes. vel ab initio sc̃culi vsq̃
ad ei? t̃minū mīa ei? imp̃dit̃. nō passim
s̃ timētibz eū. A timore q̃ppe incipit̃ vt
ad amorē ipsius pueniat. **Glo. vbi
supra.** A specialibz itaq̃ donis ad ge
neralia dei iudicia dgo se conūtit z toti
us hūani g̃ūs statū describēs. qd̃ supbi
qd̃ hūiles mereant̃ exponit. Tandē etiā

ad singularē incarnatiōis nouē dispēsa
tionē d̃ba reducit ac dicit: **Suscepit** de
us israel puerū suū. videlz q̃si medicus
eg̃nū dū int̃ hoīes hō visibilis factus ē. vt
faceret israel. i. vidētes deū puerū suū. i.
hūilem z obediētē sibi pplm. **Recordat?**
vtiq̃ mīe sue. qz q̃ hoīem redemit nō est
meritū hoīs s̃ donū dñe pietat̃. **Berñ
vbi supra.** **Suscepit** ḡ naturā. susce
pit z cām. **Videbat** quidē p̃ oblit? esse
mīe q̃n vsq̃ in finē sc̃culoz distulit filiū
mittere. **Sz** recordat? est ei? quā nunq̃
fuerat oblit? vt nos semp̃ memores si
mus. z mīal̃ dñi in eternū cantem?

**De reditu ei? ab Elizabeth in
nazareth. Ambrosius sup Lu
cam. ij. li. Cap LXV**

Mansit autē Maria cum
Elizabeth quasi mensibus tri
bus. Quē etenī p̃t officii ve
nerat. officio inherbat. **Mansit** aut̃ nō
qz dom? eā aliēa dlectaret. s̃ qz frequēti?
i publico videri displiceret. **Rec** sola fa
miliaritat̃ causa remāsit ibi diuti?. s̃ vt
tanto tpe cresceret Elizabeth p̃fectus.
Si enī p̃mo ingressu Marię tant? illi
p̃fect? extitit vt ad ei? salutatiōē infās
in vtero illi? exultauerit. ipsaq̃ mī spū
sancto repleta sit. q̃ntū putamus qz ipsi?
Marię p̃sentia tanti t̃pis. id est. trium
mensū vsu addiderit. **Beda super
Lucā.** Itaq̃ tamdiu pmāsit Maria
cum Elizabeth. donec p̃cursoris natiui
tatē p̃pter quā maxime venerat videret
z sic in domū suā reuersa est videlicet ad
virū suū in nazareth. **Idem super
missus est.** **O**portebat nimirū vt sup
dictus est. eā h̃e virū. ne velut stupri rea
p̃t filiū ex se p̃creatū dānaret. **Et** vt i
his q̃ domestica cura naturalit̃ exigebat
puerpera virili solatio sustentaret. virū
inq̃ q̃ z integritat̃ illi? testis certissimus
z saluator̃ ex ea nati nutricius esset fide
lissim?. quiq̃ p̃ eo paruulo fm legē ho
stias ad templū deferret. z eū instante p̃
secutiōis articulo cū mīe ferret i egyptū

atq; referret. aliq; illi plura q̄ fragili-
tas hūanitatē assūptę poscebat mīstraret
necessaria. **R**ec multū obfuit siq; illum
ad temp⁹ ei⁹ filiū credidit cuz p̄dicanti-
bus aplis post ipsius ascēsiōnē cūcū pa-
lam credentib; q̄ de virgine natus esset
patuerit.

Quō et qualit̄ de spūscō hñs
inuēta est. **E**x glo. sup **Matthe-**
um. Capitulū LXVI

Hic ergo viro despōsa-
ta cū esset btā. xgo anteq; pue-
nirēt inuēta est hñs cōceptum
in vtero. nō d̄ virili semīe. s̄ vt sup ostē-
sum ē de spūsancto. **A**nteq; puenirent
dicit **Mattheus. i.** anteq; nuptiarū so-
lennia celebrarēt. vel anteq; ad op⁹ nu-
ptiarū puenirēt. nō q̄ postea cōuenerit
s̄ sicut vsualit̄ de aliq; dī anteq; pgnite-
ret morte est p̄uent⁹. i. sine pgnitētia mor-
tuus. **S**ic enī et **Maria** sine virili coitu
sanctis p̄is opatiōe p̄gnans est inuenta
Origenes i omel. **Lū** esset de-
spōsata. **S**z cui vel a q̄ inuēta. primo
quidē ab angel̄ eā custodientib; ac pte-
gentib; ad honorē illi⁹ q̄ erat ab ipsa ge-
nerā dus. **D**e hinc etiā inuēta nō incon-
grue putat̄ ab ipso **Joseph** q̄ pene licē-
tia maritali licet eā nō ptingeret. future
tū vxorj vt putabat oīa nouerat. **E**x
glo. sup **Mattheū. I** inuenit q̄dez
Joseph **Mariā** h̄ietm̄ in vtero s̄ nō in-
uenit q̄ h̄iet d̄ spūscō. **H**oc aut̄ addi-
dit euāgelista de suo. ne videlz aliq; sub-
reperet lectori suspicio. **Q**uodq; dī ha-
bens in vtero de spūscō. s̄ illud nouū
q̄ **Hieremias** p̄dixit futuruz. s. mulier
circū dabit virū. nō aliunde videlz q̄ ex
se gignēdo. **O**rigenes vbi s̄. **J**o-
seph aut̄ cū esset iust⁹ vtiq; iustus in ver-
bo. iust⁹ in facto. iustus ī legi cōsumatio-
ne. iustus ī initio gr̄e. noluit eā traduce-
re. noluit eā accipe. noluit eaz infamare
s̄ voluit occulte dimittere. sic māsuēt⁹
et misericors et pius.

De hūilitate ac reuerentia Jo-
seph erga illā. Cap LXVII

Querendū est nūc qd̄ de
illa cogitauerit vt eā dimittere
voluerit. **S**i enī in eā suspitio-
nem habebat quō iust⁹ erat? **S**i nihil
tale de illa cogitauit. cur illā sc̄tām et im-
maculatā ex iusticiāz dimittere voluit?
Sz mysterij h̄tutē et sac̄m quoddā ma-
gnificū in eadē cognoscebat cui se appro-
ximare indignū estimabat. **H**ūilians q̄
se añ tantā et ineffabilē rē se longe facere
querebat. sicut et bt̄is **Petr⁹** dño se hu-
milians aiebat: **R**ecede a me. qz hō pec-
cator sum dñe. vel sicut ille centurio mit-
tens dicebat ad eū: **D**ñe nō sum dign⁹
vt intres sub tectū meū. **S**ic igit̄ et **J**o-
seph iuste se hūilians in oībus cauebat
et timebat isti⁹ tantę sc̄tātj cōiūctionē
sibimet adhibere. ideo voluit eā occulte
dimittere dicēs: **M**aior ē ei⁹ dignitas.
superexcellit eius sc̄titas. nec meę cōgruit
indignitati. **J**ohānes os aureū
sup **Mattheū. li. j.** **D**ineestimabilis
laus **Marię**. magis credebat **Joseph**
castitati eius q̄ vtero ei⁹. et plus gr̄e q̄
nature. **C**onceptionē māifeste videbat et
fornicationē suspicari nō poterat. **P**os-
sibili⁹ credebat esse mulierē sine viro cō-
cipere q̄ **Mariā** posse peccare. **B**ern̄
sup missus est omel. **ij.** **B**ene q̄ cū
esset iustus noluit eā traducere. qz sicut
nequaq; iustus esset si incognitā reā cō-
sensisset. sic etiā iust⁹ nō esset si p̄batam
innociā cōdenasset. **V**idebat aut̄ et hor-
rebat dñę p̄ntię certissimū gestantē in-
signe. et qz mysteriū penetrare nō poterat
indignū se eius cōtubernio reputabat.
et volebat eā occulte dimitte. **E**xpauit
Petrus in **Christo** potētę magnitudi-
nem. expauit centurio p̄ntię maiestates.
et horruit **Joseph** in **Maria** sicut hō ni-
mirū tanti miraculi nouitatē mysterij. p-
fūditatē. et iō voluit eā dimitte. **V**ira-
ris q̄ **Joseph** p̄gnantē cōsortio virginis
indignū iudicabat se. cuz audias etiam

Elizabethe eiusdem pntia ferre non potuit. nisi cum reuerentia quidem et tremore. Sit namque: **U**n h m vt veniat m dñi mei ad me? **O**b h g Joseph voluit eam dimittere ea: **R**evidelz diuortij eam inqureret. et ratio exigeret. **Q**uid enim mderet vir iustus ppo dure ceruid. ppo non credeti et diceti: **S**i diceret q sentiebat q de illi puritate coprobauerat. none mox increduli indei atqz crudeles illu sbsannaret et illa lapidaret: **Q**uam namqz vitati crederent taceti i vtero. qua postea pteperunt clamate in templo: **Q**uid faceret nec dñi appareti cui postmodu impias man iniecerunt etiā miracul coruscanti: **M**erito ergo vir iust. ne aut metiri aut diffamare cogeret innoxia voluit occulte dimittere eam.

De cauta eiusdem suspitione circa eam. **C**apitulum LXVIII

Sed vero qsalit setiat et Joseph vt hoiez dubitasse contendat. h qz iust. erat noluisse qde habitare cum ea. ppe suspicionem. nec tm qz pius erat traduce voluisse suspecta et io voluisse occulte dimitte eaz. **B**revit etiā sic illa dubitatione Joseph necessaria fuisse m deo que dno certificari meruit oraculo. **M**erito qz Joseph taqz hoi Maria venit in suspicionem. aliunde qpe ee credebat qd de se non ee sciebat. **S**io corrigi dign. fuit ab angelo. qz n erat in eo malinola suspicio. **M**alinole namqz suspitiones sut calumiantiu. benignole gubnatiu. licz cuiqz de filio male suspicari h no licz calumiani. **Q**ui beniuole suspicat vinci cupit. tunc n letat qn qd male suspicat falsu innetu fuerit. **T**alis igit erat suspicio Joseph erga pinge suam. **A**ug. in sermoe d annunciatione. **R**esciebat qpe Joseph spsus qd cu Maria egerit angel. **S**ubito qz ioseph ituitu familiari et licentia maritali aspicit Maria pinge sua velut sponsus spsaz sua. videt i ea tumescetes venas i gutture attenuari. facie qtidie pallou-

bus obliterari. **P**ostreo videt ea gresibus gnari. itelligit ei vteru grandari. **T**urbat Joseph ho iustus q Mariam qua de templo accepit et non du coguerat guda sentiebat. et qua non meruerat i iugij honore hiet i pfusione. **S**ecus diu hestit ac disputat di: **U**n h ptigit qd ne eu eit. **N**o cogui. n tetigi. si n tetigi. n violau. si no violau n gudaui. **Q**uid ergo facia? **A**nxi gemo doleo curro p siliu quero donec plenu inuenio. p do adulteriu aut taceo ppe opprobriu. **S**i p didero. adulteriu qde n p sentio. h neuu crudelitat i curro. qm fm libru Moyli lapidandam ee cognosco. **S**i tacuero malum cosentio et cum adulteris portione mea pono. **Q**uam g adulteriu tace malu est. pdere pius e. ne p me fiat homicidiu dimitta iugiu. **C**ogitavit inqz Joseph occulte dimitte Maria pinge sua. cogitat vt eet alteri cu ia eet alteri non met refragatioe. h dei pceptioe. **S**z no timeat Maria **D**avid reg filia. qm sic in **D**avid venia ptulit fmo pphalis. sic **M**aria libat angel saluator. **V**eni iaz m dñi casta in q no vint comixtiois e appetitio. h spusscti adimpletio. qua no violauit inde. h solus impgnauit ops de. q no es comixta Joseph spso tuo nec cognita alicui viro. h soli deo. **I**n uoca deu tuu **D**avid piez tuu. no illum **D**avid adulterio fucatu. homicidio dinulgatu. h illu forti man pcliatum diu cu diabolo altercatu. **S**urgat dñs i adiutoriu tuu. mittat d celo angelu suu. visitet d celo sponsum tuu.

De instructioe Joseph p angelu facta. **C**apitulum LXIX

Ecce ergo iteru virgis ille panymph Gabriel. ille conspiciens celi cursor eqssim. medio nocte libamie die ad Joseph i visio ne: **J**oseph inqt fili **D**avid cur tm tribulari? **C**ur d Maria mala igeri t suspensione. cu ipsa genuerit t saluatore? **A**ufer celotypie animu ab ea qz ipse impregnauit ea q nascet ex ea. **J**o tristis e aia

ma. qz q̄ legisti i p̄bia. nō intellexisti in
 Maria. Ioseph fili David nat' ex ge-
 nere sacerdotali z regali. fili' p̄barū so-
 cius scribarū. ille q̄ scripsit mirabilia in
 lege sua. ipse fecit mirabilia i cōiuge tua
 Quid aut' sūt dei mirabilia. nisi q̄ sunt
 hoīb' impossibilia? Qui ḡ lapideas in-
 scripsit tabulas sine stilo ferreo. ipse ḡui-
 dauit Mariā sp̄sctū. Qui p̄duxit pa-
 nes i heremo sine aratiōe. ipse imp̄gna-
 uit h̄ginē sine corruptiōe. Et q̄ fec' h̄gā
 sine pluuiā germiare. ipse fecit filiā Da-
 uid sine semie gnāre. Qd' ḡ legisti i libris
 tuis aspice in Maria oculis tuis. vt di-
 gne dicas canticū David p̄ris tui: Sic
 audiuim' sic vidim' in ciuitate dñi i ci-
 uitate dei nr̄i. Accipe ḡ Mariā cōingez
 tuā semp' de ea secur'. in nullo sis sollici-
 tus. qz qd' natū est i ei' vtero nō est s̄ pec-
 cato s̄ de sp̄scto. Et qd' nascit' ex eius
 vtero nō vocabit' fili' iudei s̄ filius dei.
 Hæc ḡ Ioseph cū Mariā cōiuge tua
 cōem h̄ginitatē mēbroz. qz de h̄ginali-
 bus mēbris nascit' virtus angeloz. Sit
 Maria Christi sp̄sa carne sua h̄ginita-
 te seruata. sis z tu p̄ Christi cura castita-
 tis z honorificētia sc̄ritat'. vt de h̄gineis
 mēbris v̄is generes' secul' christianis sp̄-
 sum h̄ginitat' z maritū castitat'. cōez sin-
 gulis h̄ginib' z maritatis. Virginitas
 Marię angeli salutatiōe ē imp̄gnata. z
 a Johāne de vtero ē salutata. Gaude
 itaqz Ioseph. nimū qz cōgaude h̄gini-
 tati Marię. qz solus meruisti virginalē
 coniugiū possidere. qz p̄ meritū h̄ginita-
 tis. ita sepat' es a cōcubitu vxor' vt pat'
 dicar'. **Berū vbi. s̄.** Itaqz sicut pro
 Susanna i Daniele affuit Christi. ita
 p̄ Mariā affuit dñi angel'. **Glo. su-
 per Mattheū.** Apparuit aut' ei per
 imaginationē cordis oculis ostensaz et
 s̄ in somnis. qz p̄mebat' ipse somno du-
 bietat'. Ioseph inqt' fili David In no-
 mine vocat' familiaritatē z vitę cog-
 nitionē. **Beda sup missus ē.** Quau-
 tem dī fili David. nō tm̄ ad Ioseph s̄
 etiā ad Mariā p̄tinet. qz legi p̄ceptum

erat vt vxorē q̄sqz de tribu z familia sua
 duceret. **Glo. sup Mattheum.**
 Noli inqt' timere illā accipe. qz licz non
 sis necessari' cōceptui. eris tm̄ p̄curatiōi:
 Recognosce qd' olim domui David ē
 p̄missum z vide i illa impletū. **Ozi-
 genes vbi. s̄.** Cur ḡ dubitas. qd' im-
 prudent' cogitas? De' est q̄ gnāt. h̄go q̄
 gnāt. Qui' gnatiōis mister es nō largi-
 tor. seru' nō dñs neqz plasmator. Ergo
 mitra z serui. intēde. fer curā. z ei q̄ nasci-
 tur z eius genitrici. Accipe igit' eā secur'
 fm̄ legi p̄ceptū vxorē tibi noiataz z fm̄
 p̄suetudinē nuptiarū atqz coniūctionē
 longe alienā. Accipe illā vt cōmēdatuz
 celestē thesaurū vt honorabile dei tēplū
 vt regis ac sponsi celestis imaculatā do-
 mū. Ne timuer' eā accipe t' cōmēdatā re-
 ligiositati tuę creditā. Serua. fer curaz
 ne timuer' accipe p̄ingē tuā. Ipsam di-
 co cōingē vt diabolo h̄ginitatē ei' oc-
 cultē. vt iudeoz p̄uitatē excludā. vt legi
 instituta nō destrua'. In sequētib' autē
 demōstrabo qz nec ista p̄iū tua fm̄ cō-
 iugij p̄suetudinē habeat. nec iste q̄ gnāt
 tuus eē fili' credat'. Qd' enī in ea natuz
 est de sp̄scto est. qz videlz opator hu-
 ius natiuitat' sp̄sctus est.

**De p̄phetia Esaie sup conce-
 ptu virginis cōpleta. Glo. sup
 Mattheū. Capitulū LXX**

Hoc aut' totū qd' dictum
 ē videlz vt h̄go p̄pinq' suo de
 sp̄saret. z casta seruaretur. vt
 Ioseph p̄ angelū in somnis eā sp̄sam
 accipe iuberet. vt h̄go pareret z nomen
 pueri Iesum vocaret. totū in q̄s factū
 est vt adipleret. qd' p̄ p̄phaz a dño di-
 ctū est: Ecce virgo in vtero habebit zc.
Chrysostom' sup Mattheū.
 omel. v. Hic iudei nō dicūt h̄go sed
 puella. At si puella idēz ē qd' h̄go habe-
 mus p̄positū. Si h̄o puella cōi lege cō-
 iugij eēt i vtero habitura. iaz nō esset si-
 gnū. qz signū excedere debet oēs ordinē
 B 5

rerū. Quō g̃ cōuenit qđ **E**saías dicit?
Dabit inq̃t ipse dñs vobis signū: **E**cce
 x̃go cōcipiet. zc. **B**erñ. in sermo-
 ne. ij. de aduētū dñi. **A**udiim⁹ q̃
 dem **E**saia regi **A**chaç a dño signū in
 pfundū inferni vel in excelsū sup̃ petere
 suadētē. **A**udiim⁹ ⁊ ei⁹ rñsionē. formā
 quidē pietat̃ habētē. s̃ nō x̃ritē. **N**on
 petā inq̃t ⁊ n̄ tēptabo dñz. **D**issimulat
 ille ptāq̃ excellē vel iſcrutabilis sapiē si-
 gnū querere. fastigio solij regal' elat⁹ et
 hūanē sapiē x̃bis astut⁹. p̃pterea dñs
 ipse p̃mittit tomui **D**avid signū boni-
 tat̃ vt q̃s nec ptās nec sapiā terret alluci-
 at saltē exhibitio charitat̃. **P**ōt tñ in
 eo qđ ait in pfundum inferni ⁊ charitas
 ipsa qua nemo maiorē habuit vt ī infer-
 no q̃s moriēdo p̃ amid' descenderet non
 īmerito designari. videlz vt p̃cipiatur
Achaç vel in excelsō regnāq̃ expanse-
 re maiestātē. vel ad inferos descēdentis
 amplecti charitatē. **V**olest⁹ est g̃ nō so-
 lum hoīb⁹ s̃ etiā deo q̃ nec maiestātē co-
 gitat ī timore. nec charitatē meditat' cū
 amore. p̃pt' h̄ inq̃t dabit vob signū do-
 min⁹ ipse in q̃ ⁊ maiestas ⁊ charitas ino-
 telcat māifeste: **E**cce x̃go cōcipiet zc.

De nois emanuel intelligētia
 Capitulum LXXI

Ecce inq̃t virgo cōcipiet
 ⁊ piet' filiū ⁊ vocabit' nomē ei⁹
 emanuel qđ interpretat' nobiscū
 de⁹. **N**oli fugē **A**dā qz nobiscuz deus.
Re timeas hō nec dei noīe trear' audi-
 to. qz nobiscū de⁹. nobiscū carnis silitu-
 dine. nobiscū vtilitate. p̃pter nos venit
 tāq̃ vn⁹ ex nob. s̃ illis nob' passibil'. **H**u-
 go de scō victore. **D**eniqz nobiscū
 est de⁹ q̃ttuor modis. videlz p̃ p̃ntiam
 maiestātē. p̃ participationē hūanitatē. p̃
 vinculū charitatē. p̃ p̃ociniū x̃ritatē. **I**n
 p̃mo mala n̄ra cog̃sat. in secūdo expt' ē
 in t̃tio cōpatit'. in q̃rto aufert. et ē ema-
 nuel nobiscū de⁹. **B**erñ. in sermōe
 vij. de aduētū dñi. **N**ō solū antez

nobiscū est de⁹. verū etiā in nob' habitat
 ⁊ p̃ nobis stat. **T**riplex enī erat ⁊ ē vnū
 salis miseria. gn̄is hūani. quā triplex co-
 mitat' indulgētia. cōsiliij. s̃. ⁊ auxiliij ⁊ p̃si-
 diij. **Q**uotq̃t enī de gim⁹ in regione v̄m-
 b̄z moriē. ī infirmitate corpis. in loco tē-
 ptatiōis. faciles sum⁹ ad seducēdū. debi-
 les ad opandū. fragiles a resistēduz. si
 discernere volum⁹ int' bonū ⁊ malū deci-
 pim⁹. si tēptam⁹ facere bonū deficiam⁹. si
 conam̄ resistere malo deiçim⁹. **R**ecessa-
 ria p̃ inde saluatorij p̃ntia q̃ ⁊ in nob' per
 fidē habitās cecitatē n̄raz illumiet ⁊ no-
 biscū manēs infirmitatē adiuuēt. ⁊ pro
 nob' stās fragilitatez p̃teget ⁊ p̃pugnet.
Si enī ille ī nob' est. q̃s iā deçipiet nos?
Si ille nobiscū. qđ d' cetero nō possum⁹
 in eo q̃ cōfortat nos? **S**i ille p̃ nob'. q̃s
 cōtra nos? **F**idelis cōsiliarius est q̃ nec
 falli nec fallere queat. **F**ort' auxiliari⁹ q̃
 nō lacescat. **D**ion⁹ efficax q̃ sathanā s̃
 pedib⁹ n̄ris velocit' cōterat ⁊ ei⁹ oīa ma-
 chinamēta cōfringat. **I**pse nimirū ē dei
 sapiā cui semp in p̃mptu sit ignorantes
 instruere. **I**pse dei x̃t' cui facile sit ⁊ de-
 ficientes reficere. ⁊ picitantes eripe. **A**d
 hūc g̃ tñ eruditorē in oī delibatiōe cur-
 ram⁹. **H**ūc tam strenuū adiutorē in oī
 opatiōe inuocem⁹. **Q**uic tñ fido p̃pug-
 tori in oī colluctatiōe aīas n̄ras cōmit-
 tam⁹. q̃ nimirū ad h̄ venit ī mūdū. vt ha-
 bitās cū hoīb⁹ ī hoīb⁹. p̃ hoīb⁹. ⁊ tene-
 bras n̄ras illuminaret ⁊ labores leuaret
 ⁊ pericula p̃pullaret.

De trina mirabili mixtura et
 p̃mo d' p̃ma. **I**dē in sermōe. iij.
 de vigilia natiuitatis domini
 Capitulum LXXII

Nilla q̃dez assūptione
 carnis n̄re fec' op̃s illa maiestaf
 mixturas tres mirabilē singla-
 res ⁊ singlarit' mirabiles. coniūcta q̃pe
 sūt adinuicē de⁹ ⁊ hō. mat' ⁊ x̃go. fides ⁊
 cor hūanū. **I**n p̃ma cōmixtiōe trinitas

est i substantijs. 2 vnitas i psonis. sicut in
 suma teitate trinitas i psonis 2 vnitas
 in substantia. Et sic ibi psonę nō scindūt
 vnitatē nec vnitas minuit trinitatē. Ita
 etiā h psona nō cōfundit subas nec ipse
 psonę dissipāt vnitatē. **Sūma** qdē illa
 trinitas hāc nob exhibuit trinitatē op?
 mirabile. opus singulare i oīa 2 sup oīa
 opa sua. **Idez i sermōe. iij. 8 na**
tiuitate dñi. Verbu3 enī qd erat in
 pncipio 2 aīa nouit̄ creata de nihilo 2 ca
 ro de massa corruptiōis absq3 vlla cor
 ruptione dīno segregata artificio i vni
 tatem psonę puenit̄ indissolubili vin
 culo. **Hęc** itaq3 coniuicio sit ex trib3 s3
 stātij3. vt ex h ipso discas ad sacm̄ acce
 dere trinitatē. Et habes i his triplex ge
 nus potētię. qd nō erat creatū qd pierat
 repatū. qd erat sup oīa paulomin? ab
 angelis minoratū. **Hęc** sūt euāgelica il
 la farine sata parit̄ fermentata vt sit pa
 nis angeloz quē hō māducat. 2 ipse pa
 nis cor hōis cōfirmet. **Felix** mulier bene
 dicta i mulierib3. in cui3 castis viscerib3
 supueniēte spūsscti igne coct? est panis
 iste. **Felix** in q3 mulier q̄ in h tria sata fi
 dei sup fermētū immisit. **Fide** siqdē con
 cepit. 2 fide pepit. **Beata** q̄ppe q̄ credi
 dit. qm̄ pfecta sūt oīa q̄ dicta sūt ei a do
 mino. **Hęc** indignū videt̄ si regnū celo
 rū fidei **Marie** cōpat. q̄ 2 repat. **Qui?**
 itaq3 vinculū vniōis nulla soluere crea
 tura pōt. **Si** qdē nec pnceps mūdi hui?
 habet i eo quicq3. nec ipse **Johes** dign?
 est soluere calciāmēti ei? corrigiā. **Quid**
 tñ? **Certe** necesse ē aliq̄ten? soluāt. alio
 qm̄ qd dissolutū est nō resolidat̄. **Danis**
 integer. sapia occulta. thesaur? abscondi
 tus. quę vtilitas i his oīb3? **Aperi** tu li
 brū clausum agne dei vera māsueto
 fodiēdas manus tuas 2 pedes expone iu
 dco vt pcedat q̄ latet i eo thesaur? salutē
 2 copiosa redemptio. **Frangere** panē tuū
 esurientib3. **Solus** enī frangere potes q̄
 solus vt contracta solides stare potes.
 habens potestātē ponendi animas tuas

cum volueris resumendā. **Ergo** tua mi
 seratiōe templū hoc aliquatenus solua
 tur non penit? dissoluatur. **Ab** anima q̄
 dem caro separetur. sed verbū carni ser
 uet incorruptionez 2 animę plenam con
 ferat libertatē. vt sola libere inter mortu
 os agat 2 vinctos de domo carcerē edu
 cat. moriensq3 caro mortem perimat et
 hominū vita cum resurgente resurgat.

De prima secūda 2 tertia. Idē
in sermone. iij. de vigilia nati
uitatis dñi. Cap LXXIII

Hec est ergo prima com
 mixtio mirabilis facta in xbi
 patris incarnatiōe. videlicet de
 us 2 homo constans ex anima 2 carne.
Aduerte homo quia limus es 2 non sis
 superbus. quia deo iunctus es. 2 non sis
 ingratus. **Secunda** est mater virgo 2 h
 vtiq3 mirabilis 2 singulari. **A** seculo q̄p
 pe non est auditū q̄ virgo peperit. q̄ ma
 ter virgo permansit. sola hęc est in qua
 fecunditas 2 virginitas obuauerūt sibi
Tertia est fides 2 cor humanū. **Mirum**
 est enī quō cor humanū his duobus ac
 cōmodauit fidem. q̄ deus homo esset. 2
 q̄ virgo peperisset. **Sicut** enī ferrū 2 te
 sta non possunt coniūgi. sic 2 hęc duo ne
 quunt misceri si non misceat ea glutinū
 spūssancti. **Tam** facile hō potenterq3 p
 suasum est orbi vniūso. 2 q̄ deus homo
 sit. 2 q̄ mater virgo vt hoc mihi credibi
 le faciat credentiū multitudo. **Iuuenes**
 enī 2 virgines senes cum iuniorib3 elegerunt
 mori mortib3 mille q3 vel ad momē
 tum ab hac fide deficere. **Et** hęc quidez
 est excellens mixtura. sed excellentior est
 secunda. t̄tia hō excellentissima. **Primā**
 auris audiuit. **Auditum** est enim 2 cre
 ditum vbiq3 terrarū illud magnū pie
 tatis sacramentū. sed oculus non vidit
 quomodo dei filius intra xginālis vte
 ri angustias hūano corpi se piūxit. **Se**
 cundam ocul? vidit. q̄ fecūda 2 xginē

Laudes

illa singularis regina se p̄cepit. Joseph
q̄s coguit nō min⁹ testis q̄s custos tante
x̄gitat̄. Tertia h̄o ī cor ascēdit cū magi
oraculo q̄s oculo credim⁹. cū ea q̄ dicta
vel facta sūt firmissime ⁊ absq̄ vlla du-
bitatiōe tenem⁹. In p̄ma vide qd̄ ī se-
cūda p̄ qd̄. in tertia p̄ qd̄ dederit t̄ de⁹
Dedit enī t̄ Ab̄ristū p̄ Mariā p̄p̄ sani-
tatē. In p̄ma remediū ē. qm̄ ex deo ⁊ ho-
mine cataplasma p̄fectū ē. qd̄ oēs infir-
mitates tuas sanaret. Cōtulē sūt aut̄ et
cōmixtē duē sp̄s iste ī x̄gīs vtero tāq̄s
in mortariolo sp̄sctō tanq̄s pistillo illa
suauit cōmiscēte. S; q; tu dignus non
eras cui tonaret. Marię datū est vt per
illā accipes quicqd̄ habes. Cū igit̄ in p̄-
ma sit remediū. in secūda adiutoriū est.
q; nil h̄ie nos voluit deus qd̄ p̄ Marię
man⁹ nō trāsiret. In tertia h̄o fidei me-
ritū habem⁹. ⁊ in fide sanitas ē. q; q̄ cre-
diderit saluus erit.

De prophetia cibi pueri ema- nuelis. Capitulū LXXIII

Haddidit quoq; p̄pheta
de puero emanuele quē p̄dixit
nasciturū de x̄gine: Butyrū ⁊
inqt̄ ⁊ mel cōedet. ac si diceret: Erit par-
uulus ⁊ alimētū vescet̄ infantilib; vt sci-
at inqt̄ reprobare malū ⁊ eligere bonū.
Dic etiā bonū ⁊ malū audis. sic in arbo-
re vetita. sic in ligno trāsgressiōis. s; mul-
to meli⁹ q̄s Adā p̄m⁹ patit̄ iste secūdus
bonū eligēs ⁊ malū reprobas. Nā ⁊ ī eo
qd̄ p̄mittit̄: butyrū ⁊ mel comedit hui⁹
electio adūti pōt̄ Duo q̄ppe sūt ī om̄is la-
cte. butyrū videlz hūidū ⁊ pingue. casē
ecōtra dur⁹ ⁊ arid⁹. Bñ ḡ paruulus n̄r
eligē nouit q̄ butyrū comedēs. casēū reli-
quit. Que ē enī om̄is cētesima q̄ errauit
⁊ perit̄: Vtiq; gen⁹ hūanū qd̄ pastor
benignissim⁹ alijs nonagitanouē in mō-
tib; derelictū req̄siuit. In hac igitur oue
duo reperies: Naturā dulcē ⁊ bonā val-
de tanq̄s butyrū. ⁊ pcti corruptionē vt
casēū. Vide ḡ q̄s oportune puer n̄r ele-
git q̄ naturā n̄rāz sine vlla pcti corrupti

one suscepit. Nā de pctōib; legi: Coa-
gulatū est sic lac cor eoz. ī q̄b; vtiq; pu-
ritatē lacti fermentū malicię corrupat et
coagulamētū iniqtat̄. Sic etiā apis h; ⁊
mellis dulcedinē ⁊ aculei pūctionem.
Apis aut̄ ē que pascit̄ int̄ lilia q̄ florige-
ram inhabitat p̄iaz angeloz. Bñ ⁊ in
naçareth qd̄ interpretat̄ flos aduolauit.
⁊ ad redolētē p̄petuē x̄ginitat̄ florē ve-
nit. illiq; isedit ⁊ illi adhesit. Bñ⁹ apis
mel ⁊ aculeū nō ignorat q̄ cū p̄pha miaz
⁊ iudiciū ei decātat. Att̄n ad nos veniēs
solū mel attulit. nō aculeū q; nō venit vt
iudicaret s; vt saluaret mūdū. Verū no-
lite spare ī iniqtate. nolite peccare in spe
Dabet enī apis n̄ra qm̄ q; resumē acule-
um. ⁊ acrit̄ nimis infigere medullis pecca-
toz q; p̄ filio dedit oē iudiciū. Nūc aut̄
paruulus n̄r butyrū ⁊ mel comedit. q; bo-
nū hūang natē ⁊ dīnē mīę sic ī seipso vni-
uit vt eēt hō ver⁹ ⁊ pctm̄ nō h̄ns de⁹ mi-
sericors ⁊ iudiciū nō exhibitens.

De partu sanctissime virginis Blo. sup̄ Mattheū Ca. LXXV

Joseph igit̄ vt p̄dictum
est ab angelo monitus accepit
cōingē suā. videlz ad vitandū
ipsi⁹ x̄ginis infamiā. ⁊ ad referādū sal-
uatori aduētum. ad necessariū q̄s pueri
nascēt̄ obsequiū. s; p̄p̄ secreta q̄ didice-
rat ad op⁹ eā cōingale nō coguit. donec
filiū suū p̄genitū pepit. nō q; postea co-
gnouerit. s; ponit̄ donec p̄ ⁊. vel p̄ ḡno-
sic cū dī in ps: Donec ponā iūnicos tu-
os scabellū pedū tuoz. Et dī p̄genitus
Marię Ab̄rist⁹ nō post quē ali⁹ s; ante
quē nullus ex ea sit nat⁹. De q̄ppe quod
apit̄ vulnā sine sequat̄ aliud sine. nō p̄-
gēitū appellat̄. vel p̄gēit⁹ int̄ oēs electos
p̄ grāz Ab̄rist⁹ intelligit̄. p̄p̄ie h̄o vni-
genit⁹ dei p̄is vel Marię dī. **Blo.**
sup̄ Mattheum. Dicitur autem q;
Joseph Mariam facie ad faciem vide-
re non poterat. quam sp̄sctūs a conce-
ptiōe p̄it⁹ implenerat. Ideo q; quā de-
sponsauerat in facie nō coḡscebatur donec

uternus eius euacuaret. De q̄ h̄ nō agitur. **Aug^o in sermōe de anūciatione.** Ecce iaz infans pullat claustra virginis vrgēt secreta pudor. Quid ergo inq̄tagā? Quo me p̄taz? Vaz pugnat p̄ naturā dē. spūs parit̄ incubit et corp^o. Succurre ḡhides. succurre ineffabilis part^o. Exit itaqz cū deo p̄ sigculū virginis corpus et pudor p̄senerat illesus. Assint ḡ sodales angeli. canticū nouuz decantēt lyristubis et tympanis armoniam celestē ac melos cōcrepēt. Nupsit x̄go. pepit x̄go. mat̄ est x̄go. D̄ virginē x̄ginū mīma sūt terrena gaudia. descēdant dīna mysteria. Egerūt ī celo festi dū Gabriel redijt et x̄go cōcepit. Agāt in trīs gaudia noua qz x̄go pepit et concepit. **Glo. sup. Luca. ij. cap.** De perit aut̄ ī bethleē nō ī naçareth. q̄nīaz alibi cōcapi et alibi nasci voluit dñs. vt insidiant̄ Herodis furore facil^o euaderet. **Greg^o ibidē.** Rec ī domo parentū h̄ ī via nascit̄. qz p̄ hūanitatē q̄si ī alieno nascebat. Nō h̄m p̄tātez h̄m naturā. **Glo. sup. Esaiā. xix. cap.** Ascēderat q̄ppe sup nubē leuē. ī sancte virginis corp^o. vel carnē a pondere peccati immunē. et sic ingressus ē egyptū. ī mūdum infidelitate tenebrosū. **Bern^o ī sermōe. ij. de natiuitate beate Marie.** Proinde signant̄ de ipso p̄pheta loquit̄ dicens: Spūs an̄ faciē nostram. **Christ^o dñs ī ei^o vmbra viuem^o ī gētib^o.** Rā int̄ celestes qdē btitudines nō ī vmbra viuūt h̄ poti^o ī splēdore. **Un̄ ī splēdorb^o inq̄t sc̄toz ex vtero an̄ luciferuz genui te. verū id qdē p̄r.** At eūdē ipsū sane mat̄ splēdore genuit h̄ ī vmbra. nō tamē nisi ea q̄ altissim^o obumbravit. Merito p̄inde p̄ns ecclīa canit: Sub vmbra eius quē desiderauerā sedi. lucem q̄ppe meridianā indicari sibi petierat vbi sp̄sus pascit. h̄ rep̄ssa ē. et p̄ plenitudine lumīs vmbra p̄ satietate gustum interim recipit.

De integritate parietis. Aug^o cōtra. v. hereses. La LXXVI

Sicut aut̄ **Christ^o natus** est sol^o int̄ mortuos liber. sic et m̄ris ex q̄ nat^o est pudor solus p̄māsit integer. **Unde et Christ^o x̄mis** dicit^o est. nō solū p̄ hūilitatē carnis. sed fortassis et p̄ virginis partū. qz sine coitu nat^o est. **Idē sup. Iohānem.** Nō enī quesit̄ ī trā nisi m̄rez q̄ iam habebat desup p̄rez. **Beda super Marcū. li. ij.** Rec tñ sine certū p̄nitione sacramētū faber et fabri fili^o estimari voluit et dici. **Quin poti^o p̄ h̄ se docuit ei^o filiū eē q̄ fabricator. ē oīuz. q̄ etiam opat̄ spū et igne. vnde et de illo tanq̄ filio fabri dicebat Iohes qz baptizaret ī spūsctō et igni.** In magna siq̄de huius mūdi domo vasa diūsi generis fabricat. imo vasa ire sui spūs igne moliedo ī vasa miē cōmutat. **Aug^o in sermone de natiuitate dñi.** Ceterū p̄cesserat p̄ma gnatio sine viro et femīa. secūda qz de viro sine femīa. iam erat et tertia d̄ viro et femīa. Restabat ḡ q̄rta sine viro et femīa. q̄ tres p̄dictas libauit cūct̄ vīnētib^o desiderata. **Idē in sermōe d̄ anūciatione.** Itaqz bis nat^o ē dei fili^o qz secūdo nascitur^o fuerat mūd^o q̄ perierat nat^o. **Bern^o in exhortatorio de passiōe dñi.** Tu es ḡ dñe **Yesu** christe q̄si tenerrim^o ligni x̄miculus qui x̄ginalit̄ edidit^o oēs p̄foras duritiā hūilitate tua et charitate. vno īpetu spūs tui octingētos interficiēs p̄ncipes malitię. **Aug^o vbi. s̄.** Sz quō inq̄t incredulus: **Maria** fuit sine viro feta post partū intēg. **Ipsa** dicat sp̄sa dei arcani p̄scia facti. **Ipsa** qd̄ senserit nūcio iterloquēte dicat. **Ipsa** incredulos disputādo conuincat. **Ipsa** iūmicos suos īfideles ac rebelles tāqz potēs regīa. p̄sternat: **Potuit** x̄ga nud̄ ī lege vitalib^o abscaisa ramis sine trā atqz radicib^o fructuare. non potuit de^o et m̄rez facere et x̄ginē p̄secrare? **Erubescē** iam p̄fide et reginē orb̄ siml et celi captiua colla s̄bmitte. **Per hāc t̄** deus succurrere voluit non nocere. **Assint** nunc quoqz x̄gines simul et m̄res que

utrumque meum fide complet. gestusque decore
modulantibus sonis festa diei celebrent
atque ante thronos huius virginis frequent
dulcia cantica dragmatis. **Orb** audiat.
mundus gaudeat. terra celo pingat se. quia na
tus est deus in carne. signum virginale perman
sit. et omne seculum in Christi natiuitate renixit

**De inualida iudeorum et mani
cheorum obiectione. Aug⁹ in ser
mone de nati. dni. Ca. LXXVII**

Ad e contra iudeus contra
naturam inquit homo Maria pa
rere non potuit. Detestandus quibus
manicheus ait: Si Maria erat caro non
potuit esse homo. et si homo peperit. fantasma
fuit. Vtriusque igitur est mendandum. et exemplum
necessarium de veteri testamento in iudeum est. profe
rendum. Ecce homo ut dictum est Aaron. pro
tulit quod animum non habuit. non radicata pla
tatione. nec de fossa sarculo. non aucta suc
co nec fecunda data seminario. Et cum illi des
sent vniuersa iura nature. protulit quod nec se
mine suggeri potuit nec radice. Virga ergo
potuit in naturam nucis adducere. et homo non
potuit in naturam dei filium generare. Dicat
ergo in iudeus incredulus quem admodum
arida homo floruit et fructum ac nucem pro
tulit. Et ego dicam illi. quem admodum homo
percepit et peperit. Sed ille. profecto nec virge
poterit explicare conceptum nec virginis partum.
Veniat ergo ad ecclesias et exponat illi. ut co
gnoscat verum ordinem naturalium officiorum. Vir
go peperit tempore parietum. homo non habuit tem
pora germinandi. Illa namque decursis no
uem mensibus peperit. homo vero alia die quod
natura non habuit genuit. Deus ergo quod
mirabile in naturam signum ostendit ut asina
loqueretur. ipse mirabilis facere voluit ut
Christus de virgine nasceretur. Audiat Christus
ille manicheus. Solis radius specular
penetrat et soliditatem eius in sensibili subtili
tate pertraicit. et talis videtur intrinsecus
qualis extrinsecus. Itaque nec cum ingreditur
violat nec cum egreditur dissipat. quia in ingres
su et egressu eius specular integrum perse
nerat. Specular ergo non rumpit radius
solis et integritatem virginis ingressus aut

egressus vitare poterat deitatem. Sed quod
ulterius imozam. Audiat christianus quod
non vult audire iudeus aut manicheus. ut
iste proficiat in fide redeptus. et ille deficiat in
duratus. Virga illa vni agebam. Hic
homo Maria fuit quibus Christus verum
sacerdotem concepit et peperit. de quo David
cecinit dicens: Tu es sacerdos in eternum
secundum ordinem melchisedech. Superiore namque
Christus iam dixerat. virgam virtutis tue emittet
dominus ex sion. Et Esaias propheta aperti:
Exiet inquit virga de radice iesse. et flos
de radice eius ascendet. Quod ergo virga h
nucem produxit imago domini corporis fuit.
Quia enim trinitas huius in suo corpore sube vnio
ne communem testam et nucleum. In corio caro in
testa ossa. in nucleo interior comparat anima.

De illius secreti incomprehensibilitate. Petrus episcopus vbi supra.

Capitulum LXXVIII

Vtrum ad illud secretum re
galis cubiculi nulli permittit ac
cessus extraneo. nulli immundo. nul
lique infideli. Ad thalamum sponsi nullus ad
mittitur nisi factus proximus. nisi factus intimus. nisi
bonae conscientiae. nisi laudabilis fame. nisi pro
babili vite. Unum est iudicium hominis quod quoniam et qualis
suis. et tunc cogita vtrum natiuitatem domine se
cretum penetrare possis. vtrum ad illud cubi
culum totius maiestatis peruenire merearis.
Vtrum de teas conceptum virginis temerari
discursos attendere. ipsaque dei manus ope
rantes sanctissimi corporis templum intra ge
nitrici alium audax et curiosus arbitri inspi
cere. mysterium seculi absconditum oculis tuis
nudare. et ipsis angelis inuisibile sacramen
ti reuelare. sicque templum celestis fabricae
presidere. ut liquido deprehendas quomodo de
penetrare clausum carnis intraverit. quem ad
modum sacri corporis in illo venerabili
vtero praeter virginis conscientiam linia
menta pinxerit. quomodo praeter conce
pientis sensum mansura seculis ossa so
lidauerit. qualiter praeter hominis ordinem
hominis veram formam produxerit. quem
admodum praeter carnis sollicitudinem totam
carnis assumpsit veritatem. qua ratione

pter naturam nature nre integrā suscepit qualitatē. Et si adhuc tibi liber accessus nō patuerit. conceptū hginis discutere noli. sed crede ac pie senti. qz si sacramētū reqris iniuriā facis. Fide pcipe qz deo totū est possibile. nec mīma qdem operū eius assequi poterj sine fide. scptura qz dicente. qz oīa opa ei in fide: veruntū nisi totū ex fide consistit. non sine ratione subsistit sed ratiōe dīna nō tua. Quid enī tam rōnabile. qz vt quicquid voluerit deus possit: Nam vtqz q qd vult non pōt deus non est. Quē g mandat deus exequit angelus. implet spūs efficit hūil. virgo credit. natura suscipit celi enarrāt. stelle annūciant. magi p̄dicant. pastores adorāt. cognoscūt pecora testante p̄beta. Cognouit inqt bos possessore suū et asin⁹ p̄sepe dñi sui. Tu igit homo et si nō mox cū angelis. agnosce vlt tardissime cū iumētj. ne dñi mozarj et oblatas ipsis qz iumētj postponari qbz ante vel cōpar⁹ fueras: Ecce iumēta caudis adulant. aurib⁹ blandiūt. linguis lambunt. et nutu q possūt auctore suū fatent cōtra naturā in tuā venisse naturā. et tu cū iudeis discuti. carpis. qui dñz suuz a suis diuisorjz excluderūt. quem iumenta suis in p̄sepib⁹ susceperūt.

Iterū de ipsius reuerētia et honore. Aug⁹ in sermōe de annūciatione. Cap LXXIX

Castissimū ergo Marię hginis vterū. clausū ventri cubiculū. signatū pudoris cęnaculū merito plenissime collaudare. si meterē messem quā nō semiarē. Deus sol⁹ pōt metere qd non semiauit. sicut ipse in euāgelio dicit. Dicat igitur solus. dicat natus ex hGINE filius Marię. dicat sp̄s sę matri suę: Veto vbi non seminavi. et colligo vbi nō sparsi. Dicat et Mariā: Et ego te filiū generavi sed hginitatez meam non violavi. Regnū tenui virginitatē. et regez genui castitatē. Ingredientem et egredientē habui in palatio ven-

tris filiū impatoris. et e manib⁹ meis nō auulli clauem regj pudoris. Porta facta sum celi. ianua facta sum filio dei. Illa porta facta sum clausa. quaz in visione dīna vidit Ezechiel p̄pha. Itaqz considero conceptū tuū btā hgo et expauesco. intueor partum tuum et contremisco. Adoro filium tuum et renisco. Enarra obsecro m̄ quō meruisti dici nurus dei sp̄saqz filij dei: Ignosce inqz m̄ qz audeā seruus atqz vtinā vel bon⁹ vel nō etiā inutilis et mal⁹ seru⁹. cū sp̄sa dñi mei cōfabulari. et tñ indica m̄ quō potuerit dei filius per te gnāri. Audite audite Mariam nob colloquentē. carne absentem. spū p̄ntē. verēcūdia hginitatē vultum auertentē a collocutore et iudicantem quō imp̄gnata sit a creatore: Erant inqt Maria in domo mea puella iudea ex semīe David regj gnāta. Adulta suz facta et desp̄sata piugi. placui alteri nō intueniēte adulterio. h̄intcedēte spūs sancto. Desp̄sata sum hōi iudeo et placui hōi deo. Ignorauit qdem Ioseph sp̄sus meus q amasset me de⁹ meus. et putauit q adulterio imp̄gnat⁹ sit vent⁹ me⁹. Nāqz ignorāte sp̄so meo Ioseph venit ad me qdā magn⁹. Abisti paranympus. nō p̄iarcha p̄m⁹. aut p̄pha egregi⁹. s̄ Gabriel ille archāgel⁹. facie rutilans. veste coruscās. icellu mirabili. aspectu terribili visitauit me et pturbauit et salutauit et gūidauit. Dixitqz m̄: Aue grā plena dñs tecū. Dñs inqt tecū. sed plus qz mecū. vt sit in corde tuo. sit et in vtero tuo. Adimpleuit mentē tuā et carnē tuam. pcedat ex vtero tuo formosus tanqz sp̄sus de thalamo suo. pnceps ex aula regali ita vt hginitatē tuā nō faciat violari. Gaude itaqz Ioseph nimiumqz cōgaude hginitati Marię. qz solus meruisti hginale piugiū p̄sidere. qz p meritū hginitatē ita sepat⁹ es a p̄cubitu vxoris vt pater dicaris.

De mūdicia partus ipsi⁹ et puritate. Idem i sermōe de natiuitate dñi. Cap LXXX

Laudes

An autē desūt heretici. q̄ cū ipsi sint imūdi dicūt non potuisse fieri vt **Christus** & **Maria** nasceret. eo q̄ illa corpis pars turpis fuisse putet. Q̄d si etiā ibi aliqd̄ imūditie fuisse. sua p̄ntia dñs purificasset. At tēdite solē vbiq̄ radios mittētē ī sordibz ī cloacis ī locis etiā squalidissimis. Ecce cloace siccant & radi⁹ solis nō coinq̄nat. Audi etiā aliud imūde heretice. vbi est aīa tua impia & ifidel̄ q̄ ista sibi p̄fingit credēs spiritibz errorj. Q̄qd̄ tm̄ ē in capite ī manibz ī ocul⁹ & nō etiā ī intestinis tuis. vbi sūt stercoza tua. Ergo stulte aīa tua nō coinq̄nat a stercore tuo & deus inq̄nari potuit ab ope suo. **Idē de eodē.** Quid ḡ nob̄ p̄stiterit tāte s̄b limitat̄ hūilitas. Fides h̄ christianoꝝ remota ē a cordibz impioꝝ. qm̄ abscondit h̄ de⁹ a sapiētibz & prudētibz & reuelauit ea paruul⁹. Sapiētes. n. illi dñi alta quērūt & hūilia nō credūt. ista p̄termittentes. & iō nec ad illa pueniētes. ianes ac leues inflati & elati. tāq̄z int̄ celū & terram ī vento se medio pepēderūt. Sūt. n. sapiētes hui⁹ seculi nō dei. Nā si eēt in eis vera sapia q̄ dei & de⁹ ē. itelligerēt ab eo carnē potuisse suscipi. nec eū ī carnem potuisse mutari. & ifātili corp⁹ potētia eē inditā. & mūdanḡ molī nō eē s̄btractam. Cui⁹ op⁹ est apud p̄ez manēj vniūsus mūdus. cui⁹ op⁹ ē apud nos veniēt̄ virginis partus. Dedit q̄ppe x̄go m̄r̄ maiestat̄ ei⁹ indicii. q̄z x̄go añ cōceptū. tā x̄go post partū. A viro nō grauida facta h̄ inuēta p̄gnā. masculū sine masculino gestās. felicior atq̄ mirabilior fecūditate c̄dita & integritate nō pdita. **Idē de eodē.** Nat⁹ ē ḡ de⁹ n̄r̄ ex carne sed nō ex carnali corruptione. Nat⁹ vt hō sed nō genitus vt hō. ita suscepit carnis hūanitatē vt seruaret maiestat̄ honozē. Ac sic segregādo puritatē natiuitat̄ suę a cōcretiōe colluuiōis hūanę. Perregit q̄dē in ortu suo plenā hoīs disp̄sationē sed dei tamen non deseruit dignitatez. Ideoq̄z imūdo isto talis actu q̄lis natiuitate. puritatē ort⁹ sui h̄uauit & i vitz

sinceritate. Solus enī est ille in cui⁹ ore vt scriptū est volus nō fuit. vtiq̄z vt qui colluionē humanā in creatiōe nescierat. etiā in cōsatiōe nesciret. ac p̄ sinceritatez imaculatā in mūdo viueret. quē sinceritas imaculata genuisset.

De perpetua beate Marię virginitate. Hugo in. li. de perpetua virginitate beate Marię. Capiculum LXXXI

De virginitate siq̄dē eius h̄ pie fides & pietas fidelit̄ confitet. q̄ ei⁹ p̄fectionē nullaten⁹ iminuit cōingal cōsensus. sic ipsi⁹ castitatē nō violauit cōcept⁹. nec integritatem abstulit part⁹. **Aug⁹ in sermone de natiuitate dñi.** Sūt autē qui dicūt eā post partū dñi filios ex Ioseph habuisse. q̄d vtiq̄z nephās ē credē. **Benitalia** siq̄dē q̄bz ī mūdū p̄grediū portē dicūt. sicut ī libro **Iob** scribit. Qui condit portas ventris zc. Ergo porta per quā ingressus ē dñs sp̄ clausa fuit. sic ad **Ezechielē** dñs ait. Porta h̄ quā videt clausa erit & nō apiet. & vir nō trāsiēt p̄ eā qm̄ dñs de⁹ isrl̄ ingressus ē p̄ eā. Ecce vbi emidēt̄ oñdit nob̄ q̄z sc̄ta **Maria** sp̄ x̄go fuit. x̄go p̄māserit x̄go añ partū x̄go in partu x̄go post partū. Cōcepit & x̄go ē. gnāt & x̄go ē. lactat & x̄go est. **Maria** sancta heretice mal̄ esse potuit. mulier esse nō potuit. Intumescūt vbera virginis & intacta manēt genitalia m̄ris vtiq̄z corūpi nō potuit q̄ integritatē genuit. **Idē in eodem.** Legit̄ tamē **Christ⁹** dñs fact⁹ ex muliere fact⁹ s̄b lege. S̄z nemo cū mulierē audit m̄rez dñi eē noīs moueat offensione. Virgo p̄cepit ex sp̄. h̄ mulier ex sexu noīat. Et iō enā gelusta x̄ginē. apls aut̄ mulierē nūcupauit. vt oēs in partu x̄ginis oīpotentiam diuinitatis agnoscerent. in appellatiōe autem mulieris nomē pditiōis audirēt. **Hieronym⁹ cōtra Heluidium** Tu aut̄ **Heluidi** dic̄ **Mariā** x̄ginē

nō pmanisse. Ego in plus vendico Ioseph etiā virginē p Mariam fuisse vt ex xginali cōiugio nasceret fili? xgo. Si eni in virū sanctū fornicatio nō cadit. et aliā vxorē ille nō scribit habuisse. **M**arie xō quā habuisse putat est custos potius q̄ marit? Relinq̄t eū virginē et castū pmanisse. qz dñi p̄ appellari meruit. **S**z vñ inq̄s fr̄es dñi dicti sūt qdā si fr̄es ei? nō erāt? **I**n nūc docet̄ q̄tuor modis fr̄es in scriptur̄ dici: **N**atura. gente cogitiōe. affectu. **N**atura vt Esau et Iacob. **G**ente vt oēs indēi. **C**ognatiōe vt Abrahā et Loth. **A**ffectu q̄ in duo scinditur. in sp̄ale. et sic oēs christiani fr̄es vocātur. et cōe s̄ic oēs hoīes qz ex vno p̄ce. **I**mperitissime hoīuz ista n̄ legisti et toto scripturā pelago derelicto ad iuriā virginis tuā rabiē cōtulisti. **F**act? es i exēplū ei? quē fabulē ferūt. q̄ cū vulgo eēt ignotus et nihil boni posset facinor̄ exco gitare q̄ not? fieret. diantē templū incendit. **N**ulloqz p̄dēte sacrilegiū. fert̄ ipse i medio p̄cessisse clamitās sese incēdū subiecisse. **S**alcitātibusqz ephesi p̄ncipibz q̄s ob causaz h̄ facē voluisset. **R**ndit: vt qz bñ nō poterā male oībz inotescerē. **E**t h̄ qdē d̄ illo gr̄ca narrat historia. **I**n xō templū dñici corp̄is succēdisti. tu cōtaminasti sacrariū sp̄ssancti. ex q̄ vis frat̄ū et soroz q̄ drigā p̄cessisse cōgeriem.

De hoc q̄ peperit sine dolore. **H**ugo vbi. s. **C**ap LXXXII

Restat nūc vt eā etiā sine dolore demonstrem? peperisse. **P**rima nāqz illa nri gn̄is et dolul mater postq̄ mala delectatiōe cōceperat. tūc deinde q̄ filios i dolore paritura eēt audiebat vt apte demōstraret qz nō idcirco pariat cū dolore qz a viro concipit h̄ qz cū libidine. **B**eata xō virgo **M**aria vt supra p̄mā conditionē esset secūda restauratio. et naturā gr̄a vinceret. saluatorē xō nō solum sine libidine cōcepit h̄ neqz de semie viri partū accepit. et ob h̄ sine dolore filiū edidit. et cū

integritatē decore post partū virgo p̄mā. **S**ir **V**ildeffonsus ep̄us toletan? in sermōe de assūptione. **A**bsit igit vt dei fili? m̄is pudorē vllis vxauerit iniuriarū molestijs. **A**bsit vt illa q̄ oīs **E**uē maledictio soluta ē. ipsa i partu maledictiōis s̄biacnerit p̄mē dānatiōis. **A**bsit vt vbi virt? nascit? tanta vitioz colluuiō fuisse credat. **I**biquz tāta tristitia et gemit? intūenerit vbi gaudiū oīuz p̄dicat: ad cui? etiā partū multitudo cecinit angelozum. **A**bsit igitur vt inter angelozum discursus immūda sederit in sanguine septez diebz ad quam si ita esset. nec pastores mane iux legē. vt ita dicam ingredi liceret. **Q**ūc aut̄ angelus esse enāgelicā di gr̄a deuot? inuitat. veniūt et inueniūt de x̄to qd̄ eis p̄dicatum fuerat. h̄ et magi deinceps venerabiliter domū intrāt et inueniūt **M**ariā cum **I**oseph nō doloribz vxatā h̄ puero obsequentem. **H**ieronym? vbi. s. **E**rgo in partu virginis obstetrix nulla fuit. nulla mulierularuz sedulitas int̄cessit. **I**psa p̄nis infantē inuoluit. ipsa mater et obstetrix fuit. et eū in p̄sep̄io reclinauit. **A**ug? in sermōe d̄ assūptione. **D**icat q̄ **M**aria xgo. q̄ nat? est ex v̄tre meo. exiuit cursu gigāteo magnificus. et v̄nt̄ meus pudore nō est euacuat? **I**taqz nec p̄ceptiōe innēta suz sine pudore. nec parturitiōe inēta suz cū dolore. **I**dē de eodem. **I**psa inqz dicat sp̄ola dei. arcani p̄scia facti: **S**piritū angelo loquēte sensi. viruz **C**hristo deuota nesciui. nihil dolor̄ in partu sustinui. **D**e? voluit me gl̄ficare nō fedare. **N**ō potuit lacerari pudor me? p̄ quem nasci voluit de?. **S**ic nimirū **C**hrist? nasci debuit vt voluit. nec maiestas illa potuit pollui q̄ trāsīuit et mat̄ h̄ credidit qd̄ inuenit.

De nouitate miraculoz circa virginis partū. **I**dē d̄ symbolo. li. iiii. **C**ap LXXXIII

Quis autem nō expauescat cum audit deum natum?

Laudes

Viratis ad huc. adhuc mirare. parit
mat' & go fctaz intacta. Factor oiu' fit
int' oia. portat' manib' mris rector totu'
orb. lambit vbera reges sidera. tacet & ver-
bum est. **Recdū** se q's eēt demōstrabat
& vniūsa creatā creatorē suū indicabat
Bern. in sermōe de natiuita-
te dñi. In hac itaq; natiuitate dñi cō-
sidera quedā rerū gnā. nō solum diūsa
sed & valde dissimilia. Siqdē & puer q'
nascit' de' est. & mat' de q' nascit' & go est
& part' ipse sine dolore ē. Fulget ī tene-
bris lux noua de celo. gaudiū magnum
enāgelicat angel' d' excello. laudat mul-
titudō militiē celestis. dat' glia deo. par-
t' hōib' bonę volūtati. **Hec** & his filia sunt
xtus dñg nō fragilitat' hūanę. **Idē**
in sermōe de vigilia. Innoua dñe
signa & imuta mirabilia. qm̄ psuetudi-
ne ipsa viluerūt p̄ora. **Plane** solis ort'
& occasus terrę fctū ditas tpor' vicissitu-
do miracula mag' sūt. s' toties visa q' h'
iam hōies nō attēdūt. Innoua g' signa
& imuta mirabilia. **Ecce** inq't noua facio
oia. **Quis** h' ait: **Agn'** vtiq; q' sedebat
in throno. **Agn'** plane tot' suavis. tot'
delectabil'. deniq; tot' vnet'. hoc enī in-
terptat' **Christ'**. **Nā** q' poterit asper aut
durus videri. q' nec ipsi ī natiuitate q'c'q;
lesiōis intulit mri'. **D** vere noua miracu-
la. concept' fuit sine pudore. part' sine
dolore. **Mutata** ē in xgine nra maledi-
ctio **Eug;** peperit enī filium sine dolore.
Mutata ē inq; maledictio in bñdictio-
nem. sicut p̄dicatū est p' angelū **Gabrie-**
lem: **Bñdicta** tu inq't in mulieribus. **D**
beata sūma int' mulieres. bñdicta & non
maledicta. sola a gnāli maledictioē libe-
ra. & a dolore parturientiu' aliena. **Rec**
mirū frēs si dolore nō intulit mri' q' tulit
dolores totius mūdi. **Adhuc** etiā accu-
mulāt' & inouāt' sig' imutāt' miracula. **Nō**
enī solū sine pudore pcept' & part' sine
dolore. s' & mat' sine corruptioē. **D**ve no-
uitas inandita: **Virgo** pepit' p' partū
inniolata pmāsit. **Fctū** ditate plis cum
carnis integritate. & gaudium mris bñs
cū xginitatis honore.

De mysterijs eorum Cap. LXXXIII

Ecce diuitie salutis en-
glia nouitat'. **Duo** q'ppe sūt q'
timet hūana fragilitas. pudor
& dolor. **Utrūq;** filius dei tollere venit
vnde et vtrūq; suscepit. cū vt cetera sile-
am. nō solū mortē s' & mortē turpissime cō-
demnationē ab iniq's sustinuit. **Ut** g' fi-
ducia nob' daret q' h' a nob' tolleret p̄us
mrem suā imūnē ab vtroq; seruauit. vt
nec ī pceptu q'c'q; pudor. nec ī ptu q'c'q;
dolor existeret. & p̄ter h' mat' q's pmāsit
integra. **Iam** secur' expecto pmissaz in-
gliaz incorruptiois ī carne mea. qm̄ qui-
dem p̄seruata p' eū est incorruptio etiaz
in mre sua. **Facile** siquidē erit illi p' quē
mat' incorruptionē nō pdidit pariendo
& vt corruptibile h' incorruptionē indu-
at resurgēdo. **Habes** tñ adhuc maiores
diuitias & gliaz ampliorē. **Mat'** est sine
xginitat' corruptioē. filius aut' sine om-
ni peccati labe. **In** mrem nō cadit **Eug**
maledictio. nō cadit in plem gnālis illa
cōditio. de qua dictū est p' p̄betā: **Ne-**
mo mundus a sorde nec infans cui' vni-
us dici ē vita sup' trāz. **Ecce** infans sine
sorde solus int' hōies verax. imo & ipsa ve-
ritas. **Ecce** agn' sine macula. agn' dei q'
tollit pctā mūdi. **Quis** enī pctā melius
tolleret q's is ī quē pctm̄ nō cadit: **Iste**
sine dubio me pōt lauare quē p̄stat inq-
natū nō esse. **Hec** man' optū luto meū
oculū det'gat. quā sine puluere esse con-
stat. **Iste** in festucā educat d' oculo qui
nō habet trabem in suo. imo iste trabes
educat de oculo meo q' nec exiguū pul-
uerē h'z in suo. **Vidim'** certe diuitias sa-
lu' & vite. **Vidim'** gliaz ei' q'si vniq'enti
a p̄e. **Quer** a q' p̄e: **Et** fili' inq't altissi-
mi vocabit'. **Manifestū** ē q's sit altissim'
s' ne q's remaneat loc' dissilatiois. qd'
ex te nascet' sanctū ait āgel' ad **Mariā**
vocabit' filius dei. **D** vere sanctū. **Non**
dabis dñe sanctū tuū videre corruptio-
nem. quod nec matri quidem abstulit

icorruptionē. Crescūt miracula. diuitie multiplicant. thesaur' aperit. Quę gnāt mater 7 virgo est. qui gnātur deus 7 hō est. Sz nūqd dabit' sanctū canib' aut margarite porcis. Abscondat' certe thesaurus nī in agro 7 pecunia nra reponatur in sacco. Operiat' concept' sine semine mīr' desponsatione. partus sine dolore. parunli sine vagitib' 7 ingroze. Abscondat' 7 pturiēti incorruptio legali purificationē. infantis innocentia solita circumalione.

De filiū virginis educatiōe Marię. Capitulū LXXXV

Absconde inq̄ abscode Maria noui solis fulgorē. pone in p̄sepio. inuolue p̄anis infantē. Nam 7 ipsi p̄ani diuitie nre sunt preciosiores siquidez panni saluatoris oī purpura. 7 gliosius hoc p̄sepe auratis regū solijs. Ditiōz teniqz Christi paupertas cūct' opib' cunctisqz thesauris.

Idez in sermōe de annūciatione. Lacta Maria creatorē tuū. lacta panē celi. lacta p̄ciū mūdi. p̄be lambenti māmillam vt ille pro te p̄beat percutienti maxillā. Tu illi mater tpalē ministra subam vt ipse nob' 7 tibi vitā tribuat sempiternā. Lacta q̄ fecit te q̄ talē fecit te vt ipse fieret ī te. **E**x alio sermone de eodē. Ofelicia oscula lactanq̄ labris im̄ssa cuz inē crebra indicia reptāq̄ infantie. vtpote ver' ex te hōis filius tibi mīr' alluderet. cū ver' ex patre dñs dei vnigenit' imparet. q̄ etiaz post multas assūptę carnis iurias ad vltimū affixus patibulo se verū hōiem patiēdo monstrauit. vt verā te mīrem ostenderet

Odilo cluniacēn. Vnū quippe scim' p̄ certo q̄ oīs Marię vita 7 actio semp̄ intēta fuit in dño. Itaqz oē tpus dñicę infantie pueritie adolescētie cum illo pegit 7 obsequiū matne dulcedinis vt vera mat' vero hūanitatē suę filio ministravit. Quot aut' fuerit inē se colloq̄a q̄ dulcia q̄ amabilia. qn̄ in mīre fulge-

bat v̄ginitas 7 letabat' fecūditas. ī filio vero apparebat hūanitas 7 latebat diuinitas. **A**ugustin' in sermōe de natiuitate dñi. Quale erat deficiū ac v̄ginale p̄sortiū. nō dico nīm s̄ oīnz hōīnz excedit itellectū. landē ergo dñi loquet' os meū eius dñi p̄ quē facta sūt oīa. q̄ factus est int' oīa. p̄is reuelator. mīr' isqz creator. vtero v̄ginali recept' s̄ non inclusus. in sinu p̄is manēs d̄ matris vtero p̄cedēs. **I**dez in symbolo. li. iiii. **P**ortat' manib' mīris rector totius orb'. lambit v̄tera regēs sidera tacet 7 verbū est. **I**dez in sermone **F**atur in sinu p̄is. tacet in sinu mīris. lacta ḡ mater v̄go cibū nīm. lacta panēz de celo venientē 7 in p̄sepio posituz. v̄lut pioz cibaria inuētoz. Lacta euz q̄ talem te fecit. vt ipse fieret in te. q̄ tibi et mun' fecūditatē attulit cōcept'. 7 decus v̄ginitatē nō abstulit nat'. Qui sibi priusqz nasceret' 7 vterū d̄ q̄ nasceret'. 7 diē q̄ nasceret' elegit. 7 ipse p̄didit qd̄ elegit vt illinc velut sponsus de thalamo suo p̄cederet. q̄ mortalib' oculis videri posset 7 augmēto lucē annuę lucez se venisse mētium ostenderet.

De serpētis antiq̄ cōculcatiōe Berni. in sermōe de duodecim stellis. Cap LXXXVI

Nunc vidēdū est qualiter antiquus hostis s̄ Marię pedib' p̄culcat' 7 p̄trit' miserā seruitutē patit'. Ipsa nimirū est mulier qn̄dam a deo. p̄missa serpētē caput v̄tūqz pedē p̄tritura. Quā 7 p̄tinuo draco ille per Herodē insidiat' est parietī vt nascētē excipiēs duozaret filiū v̄ginis. eo q̄ iūmicitie eēt inē semē illi' 7 dracois **M**axim' in sermōe de quadragesima. Cū enī videret iūmic' dei filium ex Maria Eug' vtiqz filia p̄ tāta. p̄creatus miracula. secum vt arbitroz voluebat. Quis ē iste q̄ hūc ingressus ē mūdū nesciēte me? Noui qd̄ sit de fgm̄a nat' s̄ nescio vñ cōceptus. **A**stat ecce mater.

sed inuestigare non possum quod fuerit pater. Partum video. sed nascere non agnosco. et quod accrescit stupori meo inconsecta lege pariter. etiam edito filio mater exultat ut virgo. En iacet in cunabulis parvulus vultum lachrymis suffundit similemque se esse mortaliu[m] vagitibus perdit. Cumque nihil eidem infantia desit. nulla tamen illi velut infantie corruptio existit. Pannis oblitus sordet. sed celum illi radio stelle letioris arridet. Sed et in honorem ipsius angeli ei ministrantes in sidera terrasque concurrunt et exultantes annunciant quam non intelligo nouitatem. Quid est hoc miraculi? Video quod aduertere nequeo. audio quod sustinere non valeo. scilicet ut homo natus honoretur ut deus. A seculis quoque nunquam hoc mihi contigit ut quisque homo nascens hanc vitam intraret. et humani vitii nihil haberet. Quae tam noua haec potestis generationis? Int peccatores et impios natus mortalius de matre progressus purgat. cunctis nascentibus et ipso celo purior apparet. nihilque in eo reperio quod me delectet. sed quod omnes conatus meos enacuet. Quid agam? Quo me vertam? Fortior enim illius sentio. et in regno meo velle regnare puto. Ergo ne forte deus sit iste quem nullum potest delictum maculare? Sed si deus esset quomodo feminei partus indignitates sustineret? Quomodo cunis pannisque contentus esset. quis credere possit in deo vagitus infantie? Qui audienti ridiculum non sit deum femineo nutriri lacte? Post omnia ecce etiam esurit cum esurire deum nulla persuadere ratio possit. Ignorabat quippe diabolus quia quod Christus infantie nutrimenta proferebat. et quod homo esuriebat non erat fragilitas corporis. sed sacramentum celestis gratiae. Illi itaque congressum presumere partus femine animabat. sed patientem virginitas deterrebat. Humani denique corporis forma callidissimum hostem ad prelium perducere suavit. Sed verus dei filius et verus homo manifeste victoriam peregit.

Bernardus ubi supra. Dulce

denique versutus idem serpens insidiat est calcaneo profate mulieris. i. Marie virginis. sed sine causa. quam uniuersam prauitatem hereticam ipsa contemnit sola. Alii siquidem illam non de suba carnis suae Christum edidisse dogmatizabat. Alius parvulum non peperisse sed repensisse sibilabat. Alius vel post partum viro cognitam blasphemabat. Alius dei matrem audire non sustinet magnu[m] illud nomen theotocos impiissime suggillabat. Sed contumiti sunt insidiatores. conculcati supplantatores. confutati derogatores. et beatae cae dicunt omnes generationes.

De sapientie virginalis profunditate. Cap. LXXXVII

Non autem ut arbitror satis iuste mouentur quidam super quadam sententia mea qua dixi cum exponerem euangelium. dei consilium nulli etiam angelorum beatorum antequam virgini reuelatum. Hanc autem sententiam non constant affirmo. sed cum temperamento. Quis si ex sententia hoc dixerim. non video cur incredibile videatur. non quidem de opere ubi incarnandi quod multis etiam mortaliu[m] et prescire donatum est et predicere. sed de tempore et loco et modo et persone virginali electione. Nam illius incomprehensibile quae et virgo sollicita requisivit modum. in videtur ne ipsi quidem ut eius pace dixerim qui annuntiabat fuisse precognitum. Respondens quippe: spiritus sanctus superueniet in te: nonne quidem apte mittit ad magisterium spiritus sancti ut homo experiendo discat quod audiendo non poterat. sed et ipsa virginem vni probabit ex nomine vel ex facie an angel cognita. quod ipsa videlicet esset quam deus sibi in matrem elegisset. excepto duntaxat archangelo cui et seruanda ab initio tradita fuisse credenda est. Ergo salua fide et scripturarum veritate diuini mysterium de predictis quattuor ignorasse poterant angeli. praesertim ut horum reuelandorum prerogativa seruetur matri virgini. Beda in

omel. **Erurgens Maria.** Hinc et apte post angeli visionem in motana sibi que gustata suauitate supnoꝝ ciuium humilitatē gressibus se ad alta virtutum translulit. **Quę** mox vt ad salutandum os aperuit repleta est spūsctō **Elicabeth.** replet? et **Iohānes:** Quibus vno eodēq; spiritu edoctis illa salutantē quę esset agnouit et vt matrem dñi sui debita cū bñdictiōe honorauit. Ille q̄ illū esse dñm q̄ virginis vtero portaret intellexit. Illa inq̄ dñi matrem agnouit. sed nil in se repperit talis meriti q̄ digna fieret a tanta hospita visitari. **Virūq;** in modū idem spūs eam cū repleuit pñtiū simul et p̄teritorū ac futuroꝝ factū instruxit. **Vñ** et **Mariam** matrem dñi vocās fructū ventris eius singularitē bñdixit. et vba angeli ad **Mariam** p̄sensūq; **Marię** credentē ignotū sibi p̄didit. et a dño p̄ficiēda q̄ illi dicta erant aperuit. **Quis** ḡ dicere vel estimare sufficiat q̄ tūc grā spūs dei genitricem repleuerit. cū tanta ī m̄re p̄cursoris lux dñi celestis emicuit? **Verū** audiamus et verba quę dixit. si forsitan ex his valeam? vtrūq; dinoscere qd̄ intus habuit. **Audita** namq; responsione **Elicabeth** qua brām illam inter mulieres p̄dicauit matrem dñi sui cognominauit. fide forte laudauit. **Ad** cui? etiā ingressum se ipsam cū filio spūs sancto repletā esse signauit. **Non** amplius bona q̄ p̄cepit tacerē potuit. sed quę semp̄ aīo gerebat vbi temp̄ aptū inuenit etiā oris deuota p̄fessione patefecit. **Quam** vt v̄ginalē tacebat pudorē acceptū dñitū. aliq̄ diu tegebat. oraculū et arcanū mysterū celestis visui pectoris abdito venerabat occultum. **Expectabat** reuerentē donec ipse dono et distributor quid sibi dñi spūs al tribuisset. quid secreti reuelasset quicūq; vellet ostēderet. **At** postq̄ eadē quę sibi p̄fita erāt charismata p̄ alios reuelante spūs esse patefacta conspexit. mox etiā ipsa thesaurū celi quē in corde suo seruabat aperuit et ait: **Magnificat** aīa mea dñm zc. **Quibus** verbis p̄mo bñficia sibi

specialit̄ concessa enarrat. **Deinde** v̄gnalia dei beneficia quibus hūano generi in eternū cōsulere nō desistit enumerat.

Qualiter argumēta fidei conferebat in corde. **Ambrosi⁹** sup **Lucam.** li. ij. **Cap** LXXXVIII

Deniq; pastoribus infantem natū p̄dicatibus **Maria** nō min⁹ ore pudica q̄ corpe argumēta fidei conferebat in corde. **Si** autem **Maria** discit a pastoribus: cur discere tu declinas a sacerdotibus? **Maria** inquit cōseruabat oīa verba hęc conferēs ea in corde suo. **Beda** sup **Lucas** li. j. **Quam** quia sanctas legerat scripturas et sciebat p̄phetas. cōferebat ea quę secū acta videbat de dño cū his q̄ nouerat a p̄phetis scripta de dño. **Et** cognouit adinuicem collata instar celestium chrysrubin socia sui vultus luce concordia. **Idez** in omel. pastores loque. **Itaq;** virginalis pudicitie iura custodiēs secreta **Christi** q̄ nouerat nemini diuulgare volebat. sed ipsū quē vellet et quō vellet hoc diuulgare reuerentē expectabat. **Et** ipsa quidē secreta tacuit ore sedula tñ vigili scrutabat̄ corde. **Conferebat** enī q̄ acta videbat his q̄ agenda legerat. non tamē hoc ore p̄mens s̄ clausa in corde seruās. **Idem** in omel. **Cum** factus esset **Jesus** annorum duodecim. **Deniq;** vbi **Maria** cū **Ioseph** hierosolymā regressa. filium in medio doctoꝝ repperit. legit q̄ venit ipse cum eis naçareth et erat subdit⁹ illis. statiq; ibidē euāgelista repetit: **Et** mater eius p̄seruabat oīa vba hęc conferens ea in corde suo. **Quia** siquē q̄ de domino vel a dño dicta vel acta cognouerat mat̄ v̄go diligētī? ī corde retinebat sollicitēq; cūcta memorię cōmēdabat: vt cum tempus p̄dicāde vel scribēde incarnationis ei⁹ aduēiret. sufficiēt vniūsa put cēt gesta quę rētib; explicare posset. **Imitem̄** et nos frēs mei piām m̄rem dñi.

Laudes

ipsi q̄s fixa in corde seruātes oīa v̄ba et facta saluatoris n̄ri. **H**orū meditatiōe diurna et nocturna importunos inaniū cogitationū atq̄ nocentiū repellam⁹ incurfus. **H**orū crebra consolatiōe nos et p̄rimos n̄ros a fabulis supuacuis et male dulcorat̄ detractionū colloquijs castigare. et ad d̄ine laudis frequētia et ascendere curemus.

De ipsius taciūnitate. Bern̄ in sermōe. vñ. s. Cap LXXXIX

Quaterū. vbi Maria aliq̄n loquit̄. vbi p̄suptuosa c̄vi detur. Foris stabat quērēs loqui filio. nec auctoritate mat̄na aut sermonē intrupit. aut habitationē in q̄ filius loquebat̄ irrupit. **I**n oī teniq̄ textu q̄tuor euāgelioz nō nisi q̄ter Maria loquēs audit̄. **P**rimo quidē ad angeluz. sed cū allocut̄ eā fuisset iam semel et iterum. **S**ecūdo ad **E**liābeth q̄n vox salutationis eius exultare **J**ohānē in utero fecit eaq̄ magnificāte **M**aria et ipsa maḡ d̄ni magnificare curauit. **T**ertio **H**o ad filiū cū esset duodecim ānoz. q̄ ipsa et p̄ eius dolētes q̄lissent eū. **Q**uarto in nuptijs ad eundē filium et m̄stros nuptiarū. et his quidē sermo certissimus index fuit ingenitē m̄suetudis ac verecūdie v̄ginis. **A**lio et q̄ppe verecūdiam reputās suā sustinere nō valuit. defectum vini dissimulare nō potuit. vbi sane a filio increpata tanq̄ m̄i et hūil̄ corde. nec illi r̄ndit. non t̄n desperauit s̄ m̄stros facere qd̄ eis diceret admonuit. **C**eterū nūqd̄ non ab initio pastores legunt̄ venisse. et p̄mā oīuz **M**ariā inuenisse. **I**nuenerūt inq̄t **M**ariā et **J**oseph et infantes positū in p̄sep̄io. **S**ic et magi nō sine illa puerū inuenerūt. **I**nducens q̄s in tēplū d̄ni d̄n̄m tēpli. multa q̄dem a **S**ymeone audiuit. t̄a d̄ illo q̄s d̄ ipsa tarda ad loquēdū velox ad audiendū. **E**t q̄dē **M**aria cōseruabat oīa v̄ba h̄s cōferēs ea in corde suo. **S**z in his oībus

nec tē ipso qd̄cūq̄ v̄bū eā dixisse repies incarnationis d̄nice sacro. **V**e nob̄ q̄ spiritū habem⁹ in narib⁹. v̄e q̄ totū sp̄m. p̄ferim⁹ q̄ in illud d̄ni pleni rimarū v̄dicq̄ effluim⁹. **T**oties teniq̄ **M**aria filiū audinit. nō mō turb̄ i p̄abolis loquētem. s̄ et discipulis seorsū regni dei mysteria reuelantē. vidit miracula facientē vidit temū in cruce p̄dētē. expiratē. resurgentē et ascēdētē. **S**z i his oīb⁹ q̄tēs verecūdisime v̄ginis pudicissime turturis vor memorat̄ audita. **G**lo. sup **L**ucā. **I**taq̄ si **M**aria vt sup̄ dictum est etiā discit a pastorib⁹. debem⁹ nos discere a sacerdotib⁹. **S**i **M**aria iuenit̄ aī p̄ceptū apli tacere. debem⁹ post apli p̄ceptū magi doceri q̄ docere.

De verecūdie illi⁹ simplicitate Ambrosius super Lucam. li. ij. Capitulum XC

Alit etiā **M**aria ab initio verecūda vñ et i h̄mōe āgeli legit̄ fuisse turbata. **T**repidare q̄ppe v̄ginū est et ad oēs ingressus viri pauere oēsq̄ viri affat⁹ vereri. **D**iscat̄ ergo mulieres p̄positū pudoris imitari. **D**isce **H**go v̄boz vitare lasciuā. **M**aria etiā āgeli verebat̄ salutationē. **D**iscite q̄s mulieres nō circūcurrere p̄ domos alienas. nō in plat̄eis morari. nō in publico misceri h̄mōes. **M**aria sola i p̄ntrali b⁹ v̄sabat̄ vbi et sola ab āngelo repit̄ur. **I**n domo sera. **I**n publico festina. vnde et abijt̄ i montana cū festinatione. **E**t m̄s̄it trib⁹ m̄sib⁹ apud **E**liābeth. nō qz dom⁹ aliena eā delectaret. s̄ qz frequētius in publico videri displiceret. **B**ern̄. in. li. de gradib⁹ hūilitatis. **D**isce aut̄ et i m̄re d̄ni magnā in mirabilib⁹ fidē h̄re. i maḡ fide verecūdiā retinere. **D**isce verecūdia decorare fides rep̄mere p̄sūptionē. **M**aria vt i nuptijs vinū deficere coguit̄ h̄ t̄m filio suo dixit. **V**inū nō h̄nt. **V**breuit̄. q̄s reuerēt̄ suggestit. vñ pia sollicita fuit p̄ceptāq̄ p̄cis

Maria loquit̄ aliqd̄ non nisi quater in quatuor euāgelioz textu.

fiducia verecunde sumpsit. Denique quod in nostris meritis deficit. apud dominum verecundia fortasse supplebit. Quia et Petri post gravem lapsum lacrymam quidem video. sed precem non audio. nec tamen de indulgentia dubito. vnum inquit non habet: Quid modestius: quod fidelius? **Ide in sermone de muliere amicta sole.** Gratissima quippe gemma in Marię virginis diademate stellarum micas in capite verecundie rubor est in eius facie. An homo quos putat hanc eam caruisse gloria que fuit gratia plena? Quia et ipsa eius tacitate et eius euangelio postensa. probat fuisse verecunda. Obsecro ergo vos filioli hanc Marię virtutem emulamini. Si eam diligitis eius placere contendit. emulamini modestiam eius et mansuetudinem pudoris. Nihil enim homini christiano tam idoneum vel tam congruum est. maximeque monachum nihil adeo decet.

De ipsius mansuetudine et humilitate. Cap. XCI

Manifesta quoque in virgine virtus humilitatis elucet ex hac ipsa mansuetudine. Nimirum et humilitas et mansuetudo sunt collactaneę germanius in eo confederate qui dicebat: Discite a me quia mitis sum et humilis corde. Sicut enim in presumptio est elatio. sic non nisi ex vera humilitate procedit vera mansuetudo. Nec sola tamen commendat humilitas Marię tacitate. sed evidenter resonat in sermone. Audierat enim quod ex se filius dei nasceret. et nihil aliud quam ancillam eius se esse pretestabat. Hinc ad Elizabeth venit et continuo virginis gloria singulariter per spiritum reuelat. Denique et mirabatur personam ad se venientem et commendabat vocem salutarem et beatificabat fide credentis. Magna quidem preconiata sed et humilitas devota nihil sibi retinere passa. in eum magnum universa refudit. cuius in se laudabant beneficia. Tu inquit magnificas matrem domini. sed magnificat anima mea dominum. Denique legi in actibus apostolorum quod a monte oliueti redierunt

tes unanimiter perseverabant in oratione. Qui fuerunt hi? Si forte affuit Maria denominet prima. que super omnes est tam prerogativa. plus quam privilegio scitatis. Petrus inquit et Andreas et Jacobus et Iohannes et ceteri qui sequuntur. hi omnes perseverabant unanimiter cum mulieribus et Maria matre Iesu. Ita etiam mulierum sese ultimam exhibebat. ut omnium novissima poneret. Vere carnales adhuc omnes discipuli quibus necdum erat spiritus datus. quia Iesus necdum erat glorificatus. quando facta est inter vos contentio de primatu. cum Maria quanto maior erat humiliaret se non modo in omnibus sed in omnibus. Merito facta est novissima prima que cum prima esset omnium sese novissimam faciebat. Merito facta est omnium domina que se omnium exhibebat ancillam. Merito et super angelos exaltata est que infra viduas et penitentes iuxta eam de qua cuncta fuerant septem demonia. ineffabili sese mansuetudine inclinabat.

De virginis matris purificatione. Fulbertus carnoceus episcopus. Capitulum XCII

De purificatione marie virginis

Sicut beatissima virgo matrem uniusa dię legi implere satagebat precepta. ut nec ad se non pertinencia quedam relinqueret inexplata. Post partum namque verbi gratia purificationem implevit legalem que tamen non egebat que virum in concipiendo non nouerat. **Bernardus in sermone de purificatione.** In lege siquidem erat scriptum. ut mulier que suscepto semine pepisset filium. imunda esset septem diebus. octavo die circumcideret puerum. De hoc homo absolutioni et purificationi intenta abstinere se ab ingressu templi triginta diebus. quibus expletus offerret filium domino cum muneribus. Si quis non aduertat in ipso semine huius initio liberam matrem domini ab hoc precepto. Putat. non quia dicitur Moyses mulierem que pepisset filium. imundam esse non timuerit super matrem domini blasphemie crimine incurrere. et idcirco premerit suscepto semine. Alioquin nisi puturam preuidisset sine

semine virginē. quę necessitas erat de suscepto semine fieri mētionē? **D**atet itaq; q; lex ista mrem dñi nō includit q̄ non suscepto semine pepit filiū sicut p̄dictum erat p̄ **D**ieremiā. q; nouū faciet dñs super terram. **Q**uis qd nouum? **M**ulier inqt̄ circū dabit virū. **N**ō ab altero viro virū suscipiet. nō hūana lege hōies cōcipiet. s; intra viscera intacta; integra virum claudet. ita sane vt intrante; exēte dño inx̄. p̄ph̄am alium porta oriētalis clausa iugit̄ p̄seueret. **V**eda super **L**ucā. **D**igitur adaperies vuluam in euāgelio legit̄ consueto natiuitatē more loquit̄. nō q; dñs n̄r sacri ventri; hospitium qd ingressus sc̄tificauerat. egressus dūirginasse credat̄. **S**ic enim dicūt heretici btām Mariā virginē vsq; ad partū nō virginē esse post partū. **I**ux̄ fidem hō catholicā fili; dei clauso vtero virginis q̄si sp̄sus. p̄cedēs de thalamo suo. **G**lo. sup **L**ucā. **N**ō q; fili; non m̄r hostijs indigebat purgari. s; nos a legis timore voluit solui. **P**utas itaq; nō potat̄ animus moueri virginis atq; dicere: **Q**uid mihi opus ē purificatiōe? **C**ur abstineā ab ingressu templi cui; vter; nesciēs virum templū fact; est sp̄s sc̄ti; **C**ur nō ingrediar tēplū quę pepi tēpli dñm; **N**ihil in h̄ceptu. nihil in partu impurum fuit. nihil illicitū. nil purgandū. **N**imix cū p̄les ista sit fons puritatē; 7 purgationē facē venerit delictorū. qd in me legal purificet obfuatione. quę purissima facta sum ipso partu imaculatō. **V**ere o btā h̄go vere nō hēs cām nec t̄ opus ē purificatiōe **S**z nūqd̄ filio tuo op; erat circūcisiōe? **E**sto igit̄ int̄ mulieres tanq; vna earū. **N**ā 7 fili; tu; sic ē in numero puerorū. circūcidi voluit. 7 nō multo magis offerri velit.

De maiestatis filij occultatiōe
Ambrosi; in sermōe de purificatione. **C**apitulū XCIII

Sanctis certe fidelibus
 liq̄t. nequaquā redēptor; mrem
 ex ei; natiuitate p̄taxisse macu-

lam. q; dierū illoz spacio a sacris edib; abstinēs purgaret; quę sine hūana concupiscētia vel cōcubitu h̄go cōcepit sine carnis corruptiōe h̄go pepit 7 sine fine h̄go pmāsit. **A**c p̄ h̄ nec masculus ex ea nat; vuluā ei; apuit. s; h̄ iux̄ legi narrationē euāgelista p̄terēs. incarnatiōis diuine sacramētū imp̄is claudit mremq; dñi legē obfuantē introducit. **N**ec mirum si mulier legē voluit obfuarē quaz eius fili; nō venerat soluere s; adimplere. **S**ciebat enī q; ordine cōcepit. q; vsu p̄perat. 7 q; eēt quę genuerat. s; legem cōm obfuanē expectauit purgatiōis diē celauit fili; maiestātē. **H**inc ē q; eum in templo duodecim ānoz int̄ doctores legis inueniēs filiū Ioseph vocat̄ dicēs: **F**ili; qd fecisti nob̄ sic: **E**cce p̄ tu; 7 ego volentes quęrebam; te. quę p̄culdubio sciebat se sine concubitu Ioseph cōcepisse sine corruptiōe h̄gialit̄ edidisse. **S**z cur abscondit̄ p̄ceptiōis ac natiuitatē illi; sacramētū quę nouit̄ deuz̄ imensū. **Q**ūqd̄ q; alijs inuidit. quę ad tēplū deferēs sc̄i senis manib; tradidit; **A**bsit. **S**z h̄io celat vt sp̄s p̄ph̄ie repleta mūdi redemptionē imp̄is nō aperiat. **S**ciebat enim ia; tūc gr̄a plena sp̄s d̄nitatē afflata. q; si hūc hui; seculi p̄ncipes cognouissent nūq; p̄ salute n̄ra crucifixissent. **H**ic etiam vt legit̄ in euangelio erat Ioseph et **M**aria m̄r ei; mirātes sup̄ his q; dicebatur de illo. **Q**uib; mirātib;. etiā nos ipsi mirāmi; **C**ur ipsi mirabant̄ sup̄ his q; a sc̄to p̄pha Symeone dicebant̄ de illo? **Q**ūqd̄ enī Ioseph iam ī somnis ab angelo nō audierat qd̄ in ea natum est de sp̄s sc̄to est. **E**t iterū vocabit̄ nomē eius **I**esū. **I**pse enī saluū faciet p̄lm̄ suuz̄ a pctis eoz. **Q**ūqd̄ 7 ipsa h̄go sacratissima q; salua h̄ginitate filium se genuisse sciebat p̄sq; pareret vel p̄cipet ab angelo nō audierat q; sp̄s sc̄tus sup̄ueniret ī te 7 h̄t; altissimi obūbrabit t̄ 7 qd̄ nā scet̄ ex te sc̄tm̄ vocabit̄ filius dei; **Q**uid igit̄ admirant̄ sup̄ his q; de illo narrant̄ nisi q; ceteri mirātib; vt sac̄m̄ imp̄is occultēt; **Q**uid sibi velint talia q; d̄ tātillo

infantulo ab hoīe sene dicunt. ⁊ ipsi mirant. **Bern.** in sermōe de vigilia natiuitatis dñi. **U**t ergo iaz superius dictū est: opiat cōcept⁹ sine semie m̄is respōsatiōe. par⁹ sine dolore. parūlū vagitib⁹ ⁊ merore abscondat. et infantis innocētia solita circūcisione. parturiendū in corruptio legali purificatione ne sanctū canib⁹ det aut porcis margarite spargantur.

De ipsi⁹ in tēplo oblatiōe. Ambrōsi⁹ vbi. s. Cap XCIII

Offer itaq; beatissima tāq; legē obseruās in tēplo quē gēdi disti vt nō oīb⁹ s̄ paucis reuelatur. q̄s est quē genuisti. **A**ppareat interrim lapis hūilis absclusus de monte sine manib⁹ vt reprobet ab edificantib⁹. vsq; quo statuā pedib⁹ percutiens crescat in montē magnū. ⁊ impleat vniūsum orbē terrarū. **Q**uā paruus. o quā magn⁹ ē quē peperisti. **P**aruus in hūanitate. magn⁹ in diuitate. **P**aruus in regno iudeorū magnus in regno gentiū. **S**z nō ab omnibus in regno iudeorū ⁊ paruus estimat. **R**am ⁊ ipsa quē eū genuisti ex ipso populo israel in xgam creuisti. **V**irga enī de radice iesse surrexisti ⁊ floruisti. **V**irga **A**aron frondiūsti ⁊ nucem peperisti. ⁊ quia p̄e oīb⁹ imēsitatē eius agnouisti quē tam paruissimū ex te natum vidisti. **P**culdubio quē infantē gēuisti deū omnipotentē tremēs adorasti. adorans tremuisti. **Q**uē tñ qz fm hūanitatē filiū recognouisti lactasti vouisti aluisti. **Q**uīl putas nob̄ iudicare posset inter huiusce modi obsequia animi tui sensum o beatissima xgo cū hinc cerneret ex te natūz infantem tantillū. illinc attēderet deum imensum. **H**inc creatū. illinc creatorēz. **H**inc infirmū. illinc fortissimū. **H**ic alēdum. illinc alentē. **H**inc nō loquentem illinc angelos docētē. **Q**uis inq; tui pectoris arcana nob̄ referare valeat. quib⁹ modis cogitatū ad vtrāq; flectebas. cū

vniū eundemq; dei atq; hoīs filiū manibus teneres. **H**inc adorares vt dñz. illinc psolarer⁹ vt parūlū. **Q**uis ad taz ineffabile miraculum non obstupescat. **Q**uis non pene elinguis fiat. **G**enerat puella suū ⁊ oīz creatorē. nutrit filiū et oīz rectorē. **A**d mirandū spectaculūz ad qd̄ non solū hūana verū etiā angelica stupescit nata. **A**d s̄ frēs charissimi fidei oculos erigite. ad s̄ pietatē affectūz conuertite. ibi **C**hristū suscipite pro nob̄ in carne hūiliatū. s̄ adorate i sua diuinitate dñm excelsū. **A**mplectimī parūlū s̄ cogitate imēsum. amate hūilitum. timete excelsū.

De duplici ei⁹ oblatiōe. Berni in sermone de purificatione. Capitulūm XCV

Offer filiū virgo sacratā ⁊ bñdictū fructum ventris tui dño repñta. **O**ffer ad nr̄az omniū recōciliationē hostiā sctāz deo placētē. **D**io de⁹ p̄ oblationē nonā ⁊ preciosissimā hostiā acceptabit. **D**q̄ ipse ait **H**ic ē fili⁹ me⁹ dilect⁹ in q̄ m̄ bñ cōplacui. **S**z oblatio ista frēs sat̄ delicatavidetur vbi tm̄ dño s̄sistit. auib⁹ redimit⁹ ⁊ ilico reportat. **V**eniet qñ nō in tēplo offeret. nec int̄ brachia **S**ymeōis. s̄ ex cinitatē int̄ brachia crud. **V**eniet qñ nō redimet alieno. s̄ redimet alios sanguine pp̄rio. qz redemptionē eum misit de⁹ pater pp̄lo suo. **I**llud enim sacrificiū vespertinū. illud est matutinū. **I**stud q̄ dem iocūdus. sed illud pleni⁹. **I**stud enī in tempe natiuitatē. illud iā i plenitudine etatis. **D**e vtroq; tñ potes accipe qd̄ p̄p̄ha p̄dixit. **O**blat⁹ ē qz ipse voluit **R**am ⁊ modo oblat⁹ ē. nō qz opus habuit. nō qz s̄ legē dicto fuit. s̄ qz voluit ⁊ in cruce nihilomin⁹ oblat⁹ ē. nō qz iudens p̄ualuit. nō qz ipse meruit. s̄ qz voluit. **I**git ⁊ ego volūtarie sacrificabo tibi dñe qz volūtarie oblat⁹ es p̄ mea salute nō p̄ tua necessitate. **Q**uo quidem

Laudes

minuta habeo corp⁹ ⁊ aīaz dico **U**tinā
h tibi possem pfecte in sacrificiū laudis
offerre. **B**onū est enī in lōgeqz gliosius
atqz vtilius vt tibi magi offerar qz mibi
ipsi deferar. **N**ā ad meipsū aīa mea cō-
turbat. in deo vero exultabit spūs meus
si tibi veracit⁹ offerat.

De ipsius oblato redēptione.
Glo. sup. Lucā. Cap. XCVI

Sciendūz vero qd puuli
q̄ in toto regno iudeoz ad tē-
plūz portabant si de tribu leui
erāt in misteriu dom⁹ perpetuo teneban-
tur. **S**i hō de alia tribu erāt pgeniti. p-
cio a parētibz dato redimebāt ad ppria
referēdi. **A**mbrosi⁹ vbi. s. **H**ec ḡ
cā cur **C**hris⁹ a parētibz ad sc̄tāz ciui-
tatē ⁊ templū ducat in euāgelio māife-
stat cū dī: **U**t darēt hostiā vt dictū est
in lege dñi par turturū aut duos pullos
colūbarū. **H**ostia hęc pauperum erat.

Beda in omet. de purificatio-
ne. **I**n lege nāqz pcepit dñs vt q̄ possēt
agnū. p filio vel filia simul ⁊ turturē siue
colūbaz offerret. **Q**ui hō ad offerēduz
agnū nō sufficeret duos iam turtures vel
duos colūbe pullos offerret. **E**rgo dñs
noster p oīa memor salutē nō solū homo
fieri cū de⁹ esset. h etīā cū diues esset pau-
per fieri digt⁹ est. p nob vt nos sua pau-
perrate simul ⁊ hūanitate diuitiarū ⁊ di-
uinitatē suę picipes esse donaret. **A**m-
brosius vbi. s. **P**receptū inqz fue-
rat vt cui forte agn⁹ defuisset ⁊ vnū hōz
id est. aut par turturū aut duos pullos
colūbarū inuenisset deo in oblationem
filij offerret. ne p̄iudicaret ex altero qui
vnūq̄libet hōz obtulisset. **S**z qz chri-
sti ecclesieqz sacra significāt vtqz credē-
dum ē vtrūqz ad sacrificiū m̄ez inuenis-
se atqz obtulisse. **D**eniqz i hac oblatiōe
aniū illa p̄figurat oblatio que p salute
mūdi oblata ē vesp̄a diei dñi videlicet
passio p quā sum⁹ deo reconciliati.

**De illarū oblationū morali si-
gnificatione. Cap. XCVII**

Moralit⁹ autēz in turture
castitas inuenit. ⁊ in columba
charitas cōmēdat. **T**urē nāqz
intemeratā seruat viro vni fidē. colūba
vero aliarū cohabitantiū nō deserit vni-
tatem. **C**atholicus igit⁹ christian⁹ tūc ex-
re sp̄nalit⁹ turtur efficit. si verā trinitatis
fidē firma credulitate cōseruet ⁊ hereti-
ce prauitatē sensum tanqz fornicationis
in q̄namētā repudiet. **T**unc vere colum-
ba erit si longanimit⁹ vsqz ad finē in ca-
tholica societate pmaneat. ⁊ cōtra tem-
ptationū sc̄dala īmobili firmitate per-
sistat vt nō heretica fornicatio corrupat
in corde fidei castitatē. nec amara dissen-
sio ecclesiasticę charitatē dissipet vnitates.
Hec ē enī ecclesia catholica q̄ fidē vni do-
mino tanqz legitimo viro cōseruat ⁊ cō-
gregationē multoz in fide multiplicat.

**Glo. sup. Lucā. Deniqz siqs opa
fortia que masculi nomie. siue infirma q̄
fgmine vocabulo significant creauit vt
hec dño legitime cōsecrent. necesse est vt
lachrymas compūctiōis offerat que per
gemitū illarū aniū significant. **L**achry-
mis etiā in bonis indigem⁹ qz q̄ sine con-
sūmandi sum⁹ nescim⁹. **Q**ui enī nō inue-
nit agnū. i. diuitias innocēz vitę ad la-
chrymas recurat. **S**ūt autē duo gnā cō-
pūctiōis. dñi maloz recolētes supplicia
timem⁹. ⁊ dñi de desiderio celestiu ardē-
tes declinatiōe gemim⁹. **V**n duo pulli
offerri iubent⁹. vnus in holocaustum qn̄
amore celestiu inflāmam. alter p pecca-
to dñi de malis perpetratis gemimus.**

Bern. vt. s. Ceterū in illa oblatione
tres fuisse legunt⁹. ⁊ in hac nihilominus
tria req̄runt a dño. **F**uit in illa oblatio-
ne **J**oseph sp̄sus m̄is dñi cui⁹ fili⁹ pu-
tabat. **F**uit ⁊ ipsa **M**ago mar. ⁊ puer **J**e-
sus q̄ offerebat. **S**it ḡ ⁊ i oblatiōe n̄ra
cōstantia virilis. sit cōtinētia carnis. sit
cōsciētia hūilis. **S**it inqz in pposito p-
seueradi anim⁹ virilis. sit i p̄tinētia ca-
stitas v̄ginal. sit i p̄scia simplicitas ⁊ hu-
militas puerilis.

**Quali virgo filium obtulit per
manu Symeonis. Ambrosius
vbi. s. Capitulum XCVIII**

Qum aut induceret pue-
rum Iesum paretes eius ut face-
rent secundum legem pro eo. accepit cum
Symeon in vlnas suas et benedixit deum.
Dicenda occurrit predicanda virginis pro-
ventia non humana industria fulta. sed spiritu
vinitate afflata quam filium oblatura veniens
suorum nate humanitate suas prophetam tradi-
dit manibus offerendum. non utique ignara quod
esset cuius manibus deus hominem tradebat
sacrificio dedicandum. Offert autem dominus pro-
phetarum prophetam offert unicum unum. imo omnibus
in uno quam omnibus eundem peperit salvatorem.
Quod enim desinit nunc usque offerre quem ge-
nuit. cum suis sanctis inventio omnibus eundem re-
emptorem unum facit electum. Que ut verum
fatear mirum affectu et ipsam purissima facit.
Deus enim filios reputat quos divina gratia con-
sociat. quam non ipsa est mater electorum quam frater
genuit eorum. Si inquam Christus creditur esse
frater. cur non ipsa quam Christum genuit cre-
datur sit mater. Quod obsecro mihi beatissima
virgo offer nobis Christum propter suffra-
giis quam nescis invidere filiis. Sed nec atten-
das filiorum iniurias a quibus non ut dignum est
honorari. Tolerat enim pia mater irreuerentiam
am filiorum quam amore vincit generatorem. Er-
go quos in uno genuisti licet tantum meriti di-
gnos fove propter omnibus. et unicum filium de-
precare pro multorum filiorum excessibus. **Aug.**
in sermone de eodem. Ecce Symeon
ille senex audierat nuntium. quod non esset visurum
mortem nisi videret Christum. vidit et agno-
uit infantem tacentem. quem postmodum occi-
derunt iudges iuvenem miracula facientem.

**De cantico eiusdem senis.
Capitulum XCIX**

Intelligite fratres quantum ha-
bebatur desiderium antiqui sancti vide-
re Christum quem sciebatur esse venturum
Nam et ipse dominus ad discipulos ait: Multi

inusti et prophete voluerunt videre quod vos videtis
et non viderunt. et audire quod auditis et non au-
dierunt. Itaque Symeon iam ad audiendum
seruus. sed ad videndum maturus. non expecta-
uit ut Christum audiret loquentem. quod vidit
infantem. et illi processu erat iam decrepito
quasi desideranti suspiranti et quotidie in oratione
sua dicenti. quando veniet. quando nascetur. quando vi-
debo. putas durabo. putas habet me inveni-
et. putas isti oculi intuebuntur pro quem ocu-
li cordis revelabuntur. pro desiderio suo
nuntium accepit et foris nuntium intus revelatum
vidit et agnovit. amplexatusque eum a quo
portabat portavit et nunc quod pacem et salu-
tare dei videbat. in pace se dimitti postu-
lavit. **Ambrosius vbi. s.** Nunc di-
mitti inquit suum tuum domine secundum verbum tuum in
pace. Quia viderunt oculi mei salutare
tuum. Ac si diceret. Longa me expectatio-
ne fatigasti. diu retinisti. sed tandem viso
quem expectavi. iam de humane vite scandalo
in pace dimittit. Dimittit in pace eo quod secundum
missionem tuam pro incarnati ubi mysterium
soluimus inimicis et merear reconciliari. Di-
mittit in pace quod video pacem. Ipse enim pater
nostra qui fecit utraque unum. Hoc denique et omnes
electi dicunt quod Christum in vlnas suscipiunt
et oculis fidei salutare dei percipiunt. Quid
enim est Christum in vlnas suscipere nisi hunc
propter operibus in membris suis amplecti et foue-
re. Per vlnas enim. id est brachia ut operum
actionis exprimit. et ideo cum in alio Christum
esuriere satiatur. in alio sitiere potatur. in alio
hospitem suscipiunt. in alio nudum operiunt. in
alio infirmum vel in carcere positum visitant.
His proculdubio devotum actionibus eundem
spiritum quotidie puerum amplectuntur. et quam eis de
operibus ad pacem dei redeant a peccati scandalo
absolui se credunt. recte cum Symeone
dicunt: Nunc dimittis suum tuum domine. Ac
si dicant: Ideo nos a peccati scandalo
secundum missionem tuam absolues iam in pa-
ce reconciliatos passibus amoris propinquare
facis celestibus. quod fidei oculis salutare tu-
um. id est dominum Iesum Christum in membris
eius intueri eumque propter operibus amplecti
meruimus.

De hypopanti solēnitate **Idē**
in eodem. **Capitulū C**

Illi diei solēnitas quo
hec facta sūt a q̄bus p̄e ceteri
honoratioz habita ē. maxieq̄
eo loco q̄ p̄matū ecclia catholica in p̄ pa
stozē sortita ē. In tāta q̄ppe reuerētia il
lic habet. vt ea die cūcta ciuitatū turba ī
vñū collecta cereoz īmensis lumibz co
ruscans missarū solennia deuotissime ce
lebrēt. nullusq̄ q̄ mān lumē nō tenuerit
aditū publice statiois intret. tanq̄. s. in
templo dñi oblaturi. imo etiam susce
pturi lumie fidei q̄ interius fulgeāt exte
rius oblatiois sue religionē ostendant.
Hac etenī die iux legē ⁊ euāgelīū pacē
a natinitate Christi q̄draginta diebus
idem dño in templo a parētibz ē p̄nta
tus. a sctō Symeone suscept⁹ p̄ciq̄ cuꝫ
sacris muneribz ē oblat⁹. **H**ac die redē
ptionē israel expectātibz ab eodem Sy
meone et Anna publice ē p̄dicat⁹. **Q**uā
pium spectaculū. stat hinc x̄go ⁊ mater
nō cuiuscūq̄ s̄ dei. suscipit hinc puulus
x̄ginis fili⁹ cui⁹ dīnitatē nō capit mun
dus. **O**ccurrūt hincinde p̄phete. p̄phe
tatq̄ de puero sexus vterq̄. **O**fferē ob
latio. p̄ puero non tñ q̄ delicta emūdet.
s̄ que sacra declaret. **I**dem i alio
de eodē. **N**ō solū igit̄ ab angelis ⁊ p̄
phetis. a pastoribz ⁊ parētibz. s̄ etiā a se
nioribz ⁊ iustis. accepit testimoniū gnā
tio saluatori. **O**is etas ⁊ vterq̄ sex⁹ eūē
torūq̄ miracula fidem astruūt. **V**irgo
gnāt. sterilis parit. mut⁹ loquit. **E**li
zabeth p̄phetat. vtero clausus exultat. ma
gus adorat. vidua cōsūter. iust⁹ expectat
Et bñ iust⁹ q̄ nō suā s̄ ppli grāz require
bat. cupiens ipse vinculis corporeꝫ fragi
litas absolui s̄ expectās. p̄missū intue
ri. **Q**uo viso ostendit se velle dissolui ⁊
esse cū Christo: **Q**uē dimittit inq̄t seruū
tuū in pace **A**ug⁹ in sermōe de eo
dem. **E**xultent q̄ x̄gines x̄go **M**aria
p̄cepit Christū. **N**ihil ī ea qd nouerit pu
tent extimiatū. qz māsit x̄go post partū
Exultent viduē infantem **A**нна vidua

Christū cognouit q̄ magni meriti vtiq̄
fuit a x̄ginitate sua septē annis cū viro
suo vixerat. q̄ defuncto vsq̄ ad sanctaz
senectutē pueniēs saluatori infantia ex
pectabat. vt paruū videret annosa. par
uū agnosceret anicula intrantē in mun
dū saluatorē videret itura. **E**xultēt ⁊ cō
ingate nascitur **C**hristū p̄phetauit **E**li
zabeth maritata. **N**ullus p̄termisus ē
gradus de q̄ testimoniū nō h̄iet oīnz sa
lus. **N**ec solū in femineo sexu s̄ etiaz in
masculino. tria s̄ ipsa gnā sūt cōmēda
ta. **I**pse nanq̄ **C**hrist⁹ puer natus vere
integritatē pueritiē cōsecrauit q̄ sue m̄ri
fēcūditatē attulit ⁊ x̄ginitatē nō abstu
lit **E**xultēt itaq̄ pueri p̄tinētia vouētē
puero saluatori. **A**ctoz senex ille symeō
quē desiderauerat vidit ⁊ agnit. ⁊ tūc in
pace dimitti se postulauit **H**abet igit̄ in
testimoniū pueri puerū **C**hristū. scti se
nes **S**ymeonē. coningati q̄z **Z**achariā

Terū de eius veneratiōe. **Am**
brozi⁹ vbi. s̄. **Capitulū C.**

Exgo charissimi frēs vt
attēdat̄ q̄ deuotiōe solēnitate
huius diei celebrare debeat̄
nō vile sit vob̄ illud spectaculū in q̄ fili⁹
x̄ginis deus ⁊ hō cōplectit̄. in q̄ x̄go et
mat̄ ostendit̄. in q̄ p̄phē. imo oīnz p̄phe
tarū expectatio adimplet̄. in q̄ multa ec
clesiē sacra declarant̄. **B**ern̄ in ser
mone de eodē. **D**auid rex ⁊ p̄pha
exultauit vt diē istū videret. vidit ⁊ ga
uisus est. **N**ioq̄n si nō viderat vñ psal
lebat. **S**uscepim⁹ inq̄t deus mīaz tuaz
in medio tēpli tui. **I**n medio tēpli mīa
ē nō ī āgulo aut diuisorio. qz nō ē apud
deū p̄sonarū acceptio. **I**n cōmuni po
sita ē. offerē oībz. ⁊ nemo nisi quis renuit
expers ē illius. **M**edi⁹ v̄m stat o miserū
quē vos nescit̄. vt morietēs anteq̄ chri
stum dñi viderit̄. nō in pace dimittamī
s̄ potius a rugiētibz p̄p̄at̄ ad escam ra
piamini. **T**emplū inq̄t dei sctm̄ ē quod
estis vos. **I**gitur in mīa suscipit̄. in cor
de habitat **C**hrist⁹. in corde loquit̄ pacē

in plebem suā. et sup̄ sc̄tōs suos et in eos qui conuertunt ad cor. **H**ic in alio de eodem. Gratias itaq; redemptori nro qui tam copiose p̄uenit nos in benedictiōib; dulcedinis gaudia nra multiplicans infantie sue sacramentū. Celebratis siquidē paulo ante natiuitate circūcisione apparitione eius. festo hac die vobis illuxit dies oblatiōis ipsi. Hac namq; die sistit creatori fructus terre sublimis. Hodie placabilis et deo placens hostia manib; offert in templo x̄gineis portat a parentib; expectat a senib;. Ioseph et Maria sacrificiū matutinū offerunt. Symeon et Anna suscipiūt.

De illius diei processione. Capitulum CII

His quattuor processio celebrata p̄bat̄ que p̄ q̄ttuor orb; climata solennibus hac die gaudijs ad memoriā reuocat. Merito sane bini et bini p̄cedimus. sic enī ob cōmendationē sup̄ne charitatē et vitę socialis missos a saluatore discipulos legimus. Turbat itaq; p̄cessionē si q̄s incēdat solitari. nec sibi soli nocet. s; etiā ceteris est molestus. Hi sūt q̄ segregāt semetip̄s aiales sp̄m nō habētes nec soliti seruare vnitatē sp̄is in vinculo pacis. Jam x̄o sicut nō est bonū hōiez eē solū. sic in cōspectu dñi vacuū apparere p̄bitū. Cū enī ociositatē ipsi q̄s q̄s nemo cōduxit arguant̄ qui iam conducti sunt si ociosi inuēti fuerint qd merent̄? Fides quippe sine opib; mortua ē. Ipsa teniq; opera nostra in feruore agēda sunt. et desiderio cordis vt sint lucernę ardētēs in manib; nostris. Alioq̄n timē dum est ne forte tepidos euomere nos incipiat qui in euāgelio clamat: Ignem veni mittere in terrā. et quid volo nisi vt ardeat? Hic plane sacer et benedictus est ignis quez pater sanctificauit et misit in mūdū. et cui benedicit̄ in ecclesijs. sic scriptus est: In ecclesijs b̄ndicite dño. **M**

bet enī etiā adūsari. n̄ vt pote peruersus dño et emulatoz operū. habet inq; et ipse ignē suū. s; cōcupiscētiā. inuidiā. ambitionē quem in nobis saluator nō venit accēdere s; extinguere. Siq; hūc ignem alienū in dño sacrificio offerre p̄supserit. in iniquitate sua moriet̄. etiam si patrē Aaron habuerit. Porro sup̄ h. q̄ d̄ sociali vita et sup̄na dilectiōe de opib; bonis et feruore sc̄tō dicta sūt hūilitatē et maxima. maxime uecessaria ē vt honore p̄ueniam; inuicē. nec modo priores sed et ipsos minores sibi quisq; p̄ponat. q̄ nimirū hūilitatē p̄fectio est et iusticię plenitudo. Et qm̄ hylarem datorē diligit deus: Cantem; in vjs dñi qm̄ magna est gloria dñi. Cantem; dño canticū nouum qz mirabilia fecit. In quib; oib; si quis forsitan p̄ficere ac d̄ virtute in virtutē. p̄ficisci dissimulat nonerit i statione nō i p̄cessiōe se eē. imo vero et i regressione qm̄ in via vitę nō p̄gredi regredī ē. cū nihil adhuc i eodē statu p̄maneat

De virginis matris allocutione facta a Symeone Ambrosius vbi s. Capitulum CIII

Mrabant̄ aut̄ parentes eius qz de tātillo infantulo ab hōie sene dicantur talia. Sed audiant adhuc de illo maiora. audiant et potiora. Benedixit inq̄t illis Symeon et dixit ad Mariam matrem ei: Ecce positus est hic i ruinā et in resurrectionē multoz in israel et in signū cui contradicetur. In vna siquidem redemptoris nostri dei hōisq; persona perfectam dei perfectamq; hominis inesse confitem; naturam. et ex vna quidem dñm. ex altera seruū. ex vna fortem. ex altera infirmū. ex vna miraculis coruscantē. ex altera iniurijs succūtentē. Cum ergo populus iniurijs cerneret eum miraculis refulgētes deū eē arbitrabat̄. Cū aut̄ infirmitatib; vel iniurijs sbiacētē hōiez eē suspicabat̄. et h̄ qdē apd̄ incertas turbas. **R**ō in

Laudes

cordibꝫ discipuloꝝ ita variebat eo qꝫ illiꝫ
assiduis ac pꝫuatꝫ eloquijs fruebantur.
Quibus etiã ipsis dicit: **V**ob datũ est nos-
se mysteriũ regni dei etc. **A**t ubi ventum
est ad passionẽ mortis perijt fides. ablata
est oĩuz spes. Deniqꝫ oēs relicto eo fuge-
runt. **E**t quibus dũ vnꝫ vincitũ a longese-
quit ad atriu pueniens eundẽ se cogno-
uisse diffiteret. **E**t q̃s in passiõẽ mortis illo
ruente non rueret. cũ euz p̃cipuus illius
amator ⁊ auidus imitator vnus ancille
voce territꝫ nõ semel sed ter abnegaret?
Quia vero illo resurgẽte. resurrexerũt i
aia discipuli. sicut mors eiꝫ facta e rui-
na multoꝝ sic ⁊ resurrectio vita multoꝝ
Sz qꝫ nõ oēs in eũ crediderũt. recte sub-
iungit ⁊ in signũ cui p̃diceret. **Q**uod eni sig-
mus a noticia alioꝝ absco dimꝫ. **Q**uid
autã añ infidelĩuz oculos aliud fuit caro
redẽptor. q̃s q̃dam dinitatẽ eiꝫ sigilluz
absconsionis. **I**n signũ itaqꝫ redẽptoꝝ
positus est s̃ cui p̃dictũ est. **M**ors etenĩ
carnis p̃dicat nõ esse deũ qui vt hõ mori
potuit ab oĩbꝫ. que. s̃. p̃dictio q̃busdam
versa est i stulticiã. sicut ait apls. **E**t di-
xit **S**ymeon matri **J**esu: **T**uam ipsius
aiaz p̃trãssibit gladiꝫ vt reuelent cogita-
tiones ex multj cordibus. **I**n sc̃ptura sa-
cra gladij noie sp̃alis triblatio figurat.
sicut ps testat q̃ passiões a p̃secutoribꝫ
illatas in ipsos exoptat reflecti dicens:
Gladius eoz intret i corda ipsoꝝ. **H**ic
⁊ de **J**oseph in seruitute vel carcere tri-
bulato dicit: **F**errũ p̃trãssuit aiaz eiꝫ. do-
nec veniret x̃bũ eiꝫ. **Q**uã aut multẽ tri-
bulationes aiaz trãssoderit x̃ginis bea-
tissime: illa tñ h̃ sp̃aliẽ desigẽt q̃ mat̃na
trãssixit viscera dño i cruce monẽte. **D**i-
catur g̃ eidẽ a p̃p̃ha sc̃to: **T**uã ipsiꝫ ani-
mã p̃trãssibit gladiꝫ vt reuelẽt ex multis
cordibꝫ cogitatiões. **A**c si diceret: **M**a-
ternis visceribꝫ tribulatiõis gladio trãl-
uerterarj. videb in cruce pendẽte quẽ an-
gelo annũciãte x̃go cõcepisti. manente
x̃ginitate filiũ g̃ didisti. q̃tinꝫ p̃ h̃ factum
⁊ iudeoꝝ insultantiũ iniquitas ⁊ discipu-
loꝝ fugientiũ dñudeĩ infirmitas. **D**eĩqꝫ
illo pendente in cruce. iudẽi p̃ntes vt de-

scenderet insultabant. apli fugientes de
cruce illũ descendere posse nõ credebant
Quẽ vt vidit **M**aria. necesse fuit ma-
na p̃iaqꝫ viscera ex eiusdẽ redemptoris
passione gladio tribulatiõis trãssigi.

De materna virginis sollicitu-
dine circa filiũ **O**dilo cluniacẽ-
sis. **C**apitulum CIII

In sapozro dei genitrix
beata oẽ tempꝫ dñicẽ infantie
pueritiẽ. adolescẽtiẽ cũ illo per-
egit. ⁊ obsequiũ maternẽ dulcedinis vt
vera mater vero hũanitãtẽ suẽ filio mini-
strauit. **B**erñ. in sermõẽ de assũ-
ptione. **P**unq̃d non ab initio pasto-
res legunt venisse ⁊ p̃mã oĩuz **M**ariam
inuenisse. **I**nuenerrũt inq̃t **M**ariã ⁊ **J**o-
seph. ⁊ infantẽ positũ in p̃sep̃io. **S**ic et
magi nõ sine illa puerũ inuenerrũt. **G**lo-
sup **M**atthẽũ. **V**erũ cur nõ et **J**o-
seph cũ ea a magi inuentus est. ne videlz
aliq̃ gentibꝫ male suspitiõie daret occa-
sio q̃ statim saluatore nato p̃mitias su-
as ad eũ adorandũ miserũt. **G**lo. su-
per **L**ucã. **E**rat aut vterqꝫ. s̃. p̃r eiꝫ ⁊
mat̃ mirãtes sup his q̃ de illo dicebant
ab angelis a pastoribꝫ a **S**ymeone. **J**o-
seph siq̃dem ad cõseruandã **M**ariẽ fa-
mam **C**hristi p̃r ab oĩbꝫ est putatꝫ. ⁊ qꝫ
nutritius erat illiꝫ. **C**hrysostrõmus
sup **M**atthẽũ omel. viij. **C**onsi-
derandũ x̃o qꝫ post stellẽ gliosũ indicũ
Christus magos p̃sidi remittit. ⁊ ipse cũ
matre in egyptũ fugiẽs rescedit. vt dis-
camus ab ipsis vite p̃ncipijs ad tẽpta-
tiones ⁊ insidias preparari. sciẽtes tribula-
tiones maximas inseparabiles comites eẽ
virtutũ. **N**az statim vt ortus e **J**esus
cõtra eũ tyrãnꝫ sequit. m̃r innoxia i regio-
nẽ barbaroꝝ fugat. ⁊ magi reoꝝ moꝝe
claz fugiũt. **S**z ⁊ m̃icoꝝ deꝫ m̃ estis rebꝫ
q̃dã etiã iocũda p̃miscuit. **Q**uod certe in
oĩbꝫ sc̃tis fac̃ q̃s nec tribulatiões nec io-
cũditates h̃ie p̃tinuas p̃mittit. **C**assio-
dorꝫ i triptita historia. **F**ert̃ at qꝫ
i hermopoli t̃bebaide q̃dã arbor q̃ p̃sidi

Virginis Marie

vocatur sanet multos eius fructu vel fo-
lio vel cortice collo infirmantiū alligato
Hec etenim arbor ut aiūt. cū fugeret Je-
sus in egyptū cū Maria z Joseph. ad
ei? pntiā vsq; ad trā se inclinavit. eūq;
suppliciter adoravit. **Ex omel. de vi-**
gilia Epiphanię. Defuncto autem
Herode angelus dñi i somnis Joseph
in egypto apparuit. Ad cui? vocem sur-
gens puerū z mřez ei? accepit z in terraz
israel redijt. Ubi q; videndū q; nō dici-
tur accepit filiū suū z vxorē suā. s; puerū
z mřez eius. q; si nutricius nō maritus.

Qualiter inuenit eū in medio
doctoz. Beda sup Lucā. li. j.

Capitulum CV

Quoniam factus esset Jesus
annoz duo decim: ascendit
illis hierosolymā fm cōsuetu-
dinē diei festi cōsumatisq; dieb; cū redi-
rent remāsit puer Jesus i hierusalē z nō
cognouerūt parētes eius. **Augrīt aliq;**
quō dei fili? tanta parētū cura nutritus
obliuiscēdo relinq; potuerit his abesitib;
Quib; mřendū est. q; fili; israel mos
erat vt tempib; festis hierosolymā con-
fluentes. vel ad ppria redeūtes seorsum.
incederēt vini. seorsū aut; fēminę choros
ducētes. **Infantes aut; vel pueri cū q;**
libet parētū ire poterāt. **Et ideo brā Ma-**
ria z Joseph. puerū Jesum quē se comi-
tari nō cernebāt vicissim cū altero paren-
te reuersum putabāt. **Blo. sup Lu-**
cam. Existimātes igit; illū esse in comi-
tatu. venerūt iter diei z req;rebāt eū inter
cognatos z notos. **Detuebāt enī ne qd;**
Herodes in eius infantia patrare que-
sierat tūc. iam in puericia positū inuēta
oportunitate interficeret. **Deniq;** nō in-
uenientes illū reuēsi sunt in hierusalē req;-
rentes eū. **Vna quidē die a hierusalē re-**
gressi. **Secūda die in cōgatos eū quefi-**
erūt z nō inueniētes. **Tertia die regressi**
sunt i hierusalē nec inuenerūt. **Deniq;**
post triduū inuenerūt illū in tēplo seden-
tem i medio doctoz. q; si fons enī medi?
doctoz sedebat. s; q; si exēplar hūilitatis

pus interrogabat ne infirm? docere aude-
at. ne doceri paruulus a seniorib; erube-
scat. **Vidētes g; eū sic admirati sūt Ma-**
ria. s; z Joseph z alij quicūq; viderunt.
Et dixit mř ei? ad eū. Bern. super
missus ē omel. j. Fili qd; fecisti nob;
Ecce Marię puilegiū: Quis enī h; au-
deat angelo z? **Sufficit enī eis z p ma-**
gno habēt q; cū sint spūs ex cōditione ex
grā facti z vocati sūt angeli. ps. testan-
te: Qui facit inqt angelos suos spirit?
Maria hō se mřez agnoscēs deū maie-
stat; z dñm angeloz audacter appellat
filiū suū dicēs: **Fili qd; fecisti nobis sic z**
Blo. super Lucam. **Ecce inquit**
pater tuus z ego dolentes querebamus
te. **Et ait ad illos:** **Quid est quod me**
querebatis. nesciebat; q; in his q; patris
mei sūt oportet me esse. **Non eos q; filiū**
querūt vituperat. sed q; sibi vx? sit pat;
insinuat. z qd; ei potius cui etern? est fili?
debeat. **Ram q; deus z hō est.** nūc qui-
dem excelsa deitat; nūc infirma pfert fra-
gilitat;. q; si dei filius in templo cōmorat;
q; si fili? hōis cū parētib; q; iubēt regredit;
z h; ē qd; subdit: **Descēdit cū illis z venit**
naçareth z erat subdit? illis. **Magister**
q; ppe vtut; officiū implet pietat;. **Vira-**
mur si defert honozē pū. q; subdit? ē mři
Ista subiectio nō ē necessitat; s; pietatis
Quid enī parētib; debeam? ostendit.

Qualit; in nuptiis ostēdit suę
cōpassiōis affectū. Bern. in ser-
mone de hydris Cap CVI

Quoniam in nuptiis defici-
ente vino cōiuantiū verecun-
dię cōpassa ē pijsima hōgo. di-
cens filio suo: **Vinū nō hñt. his inq; ē**
cōpassa sic mīcor; z bēignissima. **Quid**
enī de fonte pietat; pcederet nisi pietas?
Quid inq; mř; si pietatē exhiberet visce-
ra pietat;? Rōne q; dimidia die pomuz
i māu sua tenuerit odorē ei? reliqua diei
pte huabit? **Vtū g; viscera illa vt? pietat;**
affectit in qb; nouem mensib; requieuit?
Rā z ante mentem q; ventrem repleuit
et cum ex vtero. pcessit ab aīo nō recessit

Laudes

Idem in alio de eodē. Ecce et nos oēs ad spūales nuptias vocati sumus. in quibus utiqz sponsus est Christus dñs. Sponsa xō nos ipsi sumus. Multū hęc spōsa sponso suo est inferior genere spē qz 7 dignitate. Attamē ppter istā etiopissam de longinq filii eterni regis aduenit. 7 ut illā sibi desponsaret etiā mori pro ea non timuit. In his qz nuptiis adest Maria siquid forte desit sollicita. 7 reuera iam nuptiarū hic prādiū celebrat. Nā cēna quidē in cēlo 7 i aula ęterna parat. ibi nūqz vinū deficiet. qm̄ ab vbertate domi illius inebriabim̄ 7 torrente voluptatē eius potabim̄. Paratū enī est flumē vini qd̄ letificat cor illi? celestis ppli. siquidem fluminis impet? letificat ciuitatē dei. Nūc autē qm̄ grādis nobis restat via: prandium quidē h accipimus. sed nō in tāta copia. qz plenitudo satietatē cęne ęterne reseruatur. Dic ę nonnūqz vinū deficiet. grā. s. deuotiōis 7 feruor charitatē. Quotiēns in necesse est frēs post lachrymosas querimōias nostras m̄rem exorare m̄e. vt suggerat suo benignissimo filio qm̄ vinū nō habeat? Et ipsa dico vob charissimi si pie a nobis pulsata fuerit. non deent necessitati n̄e qm̄ m̄coris est 7 m̄ m̄e. Nam si cōpassa est verecūdię illoz a quibus fuerat iuitata. multo maḡ compatiet nobis si pie fuerit innocata. Placet enī illi nuptiē n̄e ac ptinet ad eaz. multo amplius illi nimirū de cui? vtero tanqz e thalamo suo pcessit sponsus celestis.

Cur filius rñdit matri qd̄ mihi et tibi mulier. Idem vnde. s.
Capitulum CVII

Quem vero nō moueat qz in nuptiis illis respōdit dñs benignissime ac sc̄issime matri sue dicēs: Quid mihi 7 tibi mulier? qd̄ enī inqz o dñe ē 7 illi? Nōne qd̄ filio et matri: qd̄ ad illū ptinet queri? cuz tu sis benedict? fruct? ventris eius imaculati?

Nōne ipsa est que saluo pudore concepit 7 sine corruptiōe te pepit? Nōne ipsa est in cuius vtero nouem mētibz morat? es. cuius virginis vteribz lactat? es. cuz qua iam duo decim ānoz factus de hierusalē descēdisti 7 eras subdit? illi. Nūc ergo dñe quid molestus est illi dicens: quid mihi 7 tibi? Multū per oēm modum. Sed manifeste iam video qz non velut indignās aut confundere volens virginis matris teneram verecūdię dixeris: Quid mihi 7 tibi: cum veniētibus ad te iux matris pceptū ministris nihil cūctatus facias qd̄ illa suggestit. vt qd̄ ergo fratres vt qd̄ sic rñdit prius: utiqz ppter nos. vt conūsos ad dñm iam non sollicitet cura parētum 7 necessitudines ille spūale nō impediāt exercitiū. Vdin enī de mūdo sumus. debitores nos esse constat parentibz. At postqz nosmetipsos relinqm̄us multo maḡ ab eoz sollicitudine liberi sumus. Vñ 7 legim? fratrem quēndā in heremo conūsantes cū ad eum carnalis frater auxiliij gratia aduentasset. respondisse. vt adiret alterum fratrem. cum ille utiqz iam obisset. mirāte illo 7 dicente. quia mortuus esset. se qz mortuū esse rñdit. Optime ergo nos docuit dñs ne solliciti simus super ppinqs carnis nostre plusqz religio postulet qm̄ ipse matri 7 tali matri rñdit: Quid mihi 7 tibi est mulier? **Glo. super Lucam.** Non ergo matrē illaz cē negauit vt dicunt heretici. nec eam inhonorauit sed illa exigente miraculū facturū eam non agnouit. Ac si diceret: Ex eo qz genuisti hoc non operor. sed in cruce pēdes te matrem agnoscaz. cum vt filius curā tui discipulo cōmittā. **Bern. in sermone de hydrijs.** Deniqz nouerat ille cui loqueret. 7 illa quis loqueretur. Nam vt scias quō responsū ipsā acceperit. ait ministris: Quodcunqz pcepit vobis facite.

Virginis Marie

**Qualiter filius matrem hono-
rauit. Beda in omel. de eodem
Capitulum CVIII**

Nec enim matrem suam inho-
noraret qui nobis honorare patrem et
matrem precepit. aut eam sibi esse ma-
trem negaret. ex cuius carne uirginea car-
nem suscepit non despicit. Et in eo quod mi-
raculum factum ait: Quid in te est muli-
er. significat se diuinitatem que miraculum pa-
trandum erat non principium temporaliter accepisse
de matre. sed eternitatem semper habuisse de patre
Aug. in sermone de assumptione.
Quod autem ad illius benignitatem pertinuit
matris honorem seruare que legem que matris ho-
nores precepit non uenit soluere sed adimplere
Ambrosii super Lucam. li. ij. Idcirco
enim ut super dictum est eam cum viro despo-
siti uoluit. ne temeritate uirginitatis infamia
uideretur. cui quis alius insignis corrupte-
le preferre uideretur. Valuit igitur aliquid de or-
tulo que de matris pudore dubitare. quia
sciebat teneram esse uirginis uerecundiam et lu-
bricam pudoris famam. nec putauit ortus
sui fidem matris iuribus astruendam. **Berni**
super missus est omel. j. Ceterum antequam
non deum et dominum angelorum Maria suum au-
dacter filium appellat dicens: Filius quem fecisti
nobis sic: Ecce privilegium Marie. Quis
enim si audeat angelorum? Denique descen-
dit cum illis et uenit naçareth. et erat sub-
ditus illis. Quis quibus: De. hoibus. Rec-
tissime Marie sed etiam Ioseph. propter Mariam
uirare se ueriliter. et elige quod amplius
mireris. siue filij benignissimam dignationem. si-
ue matris excellentissimam dignitatem.
Utrumque miraculum. et quod femine deo obtinere
perat humilitas absque exemplo. et quod femina
deo principetur sublimitas sine socio. In
laudibus uirginis scriptura singulariter canit.
quod sequitur agnum quocumque ierit. Quibus
laudibus iudicis dignam que etiam preterit: De-
us itaque se humiliat et tu te exaltas: Deus
se hoibus subdit. et tu hoibus gesties dominari
tuo te proponis auctori. **Glo super
Mattheum.** Cum autem dicenti sibi ma-
trem suam et fratres suos stare querentes eum: Re-

spondit: Quae est mater mea et fratres mei etc.
non recusabat matris obsequia. sed preferbat
patris misteria. Fratres quos non continebat. sed
opus spirituale cognationi preferbat. nosque
spiritum carni preferre docebat. Unde qui amat
inquit patrem aut matrem plusquam me non est
me dignus. Iuxta litteras uero fratres domini sunt
eius consobrini: filij Marie. scilicet materterge
eius que de matre Iacobi minoris et Ioseph
et Iude. Spirituali autem mater illius
sunt qui eum in cordibus credentium gignunt.
fratres uero qui opera patris faciunt.

**Qualiter eam in fine discipulo
comendauit. Beda ubi supra.
Capitulum CIX**

Ante horam quidem pas-
sionis sue ut dictum est dixerat
filius matri: Mulier quid in te?
Ac si diceret: Quid diuinitati quam ex patre
semper habui cum tua carne coe est ex qua car-
nem suscepi: Respondit uenit hora mea ut
humilitatis assumptione fragilitatem moriendo
demonstrare. Plus est ut eterne deitatis
potentiam uirtutes operando patefaciam. uetu-
ra siquidem erat hora ut quod sibi et matri coe
esset ostenderet. cum eam moriturus in cruce
discipulo uirginem commendare
curaret. Carnis enim infirma pressus ma-
trem de qua hec susceperat pie cognitam eidem
quem maxime diligebat discipulo com-
mendauit. quam diuina miracula facturum
quasi incognitam senosse dissimulauit. quia
hanc diem natiuitatis auctorem non esse
cognouit. **Ambrosius** super Lucam
li. viij. Ipsa namque fugientibus apostolis
ante cruce stabat et pijs oculis vulnera
filij spectabat. Spectabat tamen non pi-
gnoris mortem. sed mundi salutem. aut for-
tasse quia cognouerat per filij mortem
mundi redemptionem futuram. putabat au-
la regalisse sua morte publice munere
aliquid adiuturam. Sed ipse Christus qui
factus est sicut homo sine adiutorio in-
ter mortuos liber. suscepit quidem ma-
tris affectum. non quesuit ad omnium
redemptionem hoibus auxilium. **Glo. super**

Johāne. Cū g̃ p̃dēs in cruce vidisset
matrē ⁊ discipulū stantē quē diligebat
p̃ ceteris familiari dilectiōe dixit m̃ri suz:
Mulier ecce fili⁹ tu⁹. Deinde dixit disci-
pulo: **Ecce m̃r tua.** Itaq; m̃ri quā reli-
quit alterū p̃ se filiū q̃dāmodo tribuit.
Cur enī h̃ fecerit ostēdit cū subinfertur:
Et ex illa hora accepit eā discipulus in
sua. **Aug⁹ sup Johānez omet-**
erit. In que sua cum reliquisset omia:
Suscepit utiq; m̃rez dñi Johannes in
sua non p̃dia q̃ nulla pp̃rie possidebat s̃
officia q̃ p̃ria disp̃satiōe exequēda cu-
rabat. **Bo. vbi. s̃.** Verū ⁊ si nō p̃-
pria habebat. tñ i illa societate cētuplū
accepit vbi erāt oīa coīa. nihil habēs ⁊
oīa possidēs. **Qm̃ g̃ Christus dñs dīna**
factur⁹ miracula m̃rez suā velut ignotā
repulit. Ecce iam ostēdit horam venisse
quā tūc p̃dixit. in q̃ scz agnoscat de qua
fuerat mortalit̃ nat⁹. ⁊ docet vt a pijs fi-
lijs impendat cura parētibz. **Vñ ⁊ ap̃ls**
Si q̃s ait curā suoz nō hz fidē negauit
Hieronym⁹ in sermōe d̃ assū-
ptione. Nec vero pudicissima h̃gini-
tas alicui discipulo ⁊ recti⁹ q̃s h̃gini cō-
mēdaret vt esset adinnicē grata societas
⁊ floridus aspect⁹ necnō ⁊ venust⁹ p̃uer-
sandi h̃nās alternatim pudicitiarū splē-
dor decoratus.

Johānes in hac dignitate
Petro similis fuit. Petrus da-
mianus. Cap CX

Libet igit̃ frēs charissi-
mi pulcrā varietatē dīne dispo-
sitiōis corā charitate via pp̃e-
dere. ⁊ egregios duos redēptorū ñri disci-
pulos q̃lī in se q̃dā dignitatē similitu-
dine cōgruāt cōpare **Petrus videlz et**
Johāne. Cōmisit nāq; dñs **Petro** cla-
ues ecclie. voluit ⁊ btō **Johāni** custodi-
am delegare **Marię.** Vtraq; nimirū
mat̃. mat̃ **Maria.** mat̃ ecclie. s̃ **Maria**
mat̃ **Christi.** ecclie m̃r christianoꝝ. **De**
Maria Christi carnē suscepit. eccliam
ho de lateri sui carne p̃duxit. **Ex ista p̃-**

dit̃ fm carnē natus. illā ptulit carne iaz
moritur⁹. **Ex ista** voluit nasci. p̃ illa di-
gnat⁹ est mori. **Ex vnā** semel nat⁹ est in
psona sua. **Ex altera** nascūt̃ q̃tidie mē-
bra sua. **Traxit** ex vna qd̃ p̃ altera mo-
reret̃. ⁊ q̃ vtraq; cōiter saluaret̃. **Mag̃**
igit̃ ⁊ felix est m̃r btā **h̃go Maria.** ex cu-
ius visceribz caro **Christi** assūpta ē. ex q̃
rursus p̃ aquā ⁊ sanguinē p̃fluxit ecclia.
Docitaq; mō ⁊ ex Maria p̃disse vide-
tur ecclia. vtraq; tñ casta. vtraq; mūda
vtraq; perpetuē h̃ginitatē sig̃culo p̃mu-
nita. **Harū itaq; duarū matrū duarū**
perpetuo h̃ginū. alterā Petro. alteraz
Johāni voluit cōmēdare. vt perp̃so di-
ligent̃ vtriusq; pondere misterij. excellen-
tiū meritoꝝ dignitas in duobz celi sena-
toribz videat̃ eq̃ri. **Dicit dñs Petro:**
Tibi dabo clauēs regni celoz: **Quicq̃**
⁊ btā Maria frēs charissimi celum non
fuit in cuius vtero h̃ginali nouē mēlibz
tota dīnitatē plenitudo p̃māsit. **Ex cui⁹**
castis mūdibz visceribz t̃i h̃bum p̃ qd̃
facta sūt oīa imaculata se carne vestiuit
in angusto. s̃ latebat alio p̃clusus. s̃ to-
tius orbis iura regebat imēsus. **In breui-**
ssimo inq; h̃ginali vteri domicilio p̃stitu-
tus ⁊ celi gubnabat imperiū ⁊ t̃renozum
oīuz nō amiserat p̃ncipatū. **Nō g̃ p̃sum-**
ptiue celū dī venerabilis virgo Maria.
atq; ideo bt̃m **Johāne** dñs q̃dāmō ce-
li clauiculariū eē p̃stituit cū beatę geni-
tricis suę custodē esse decreuit.

Qualit̃ btā virgo martyriū cū
filio sustinuit. Berñ. in sermo-
ne de assūptione Cap CXI

Martyriū sane virginis
tā in **Symeōis** p̃phā q̃ i ipsa
dñice passiōis historia cōmen-
dat̃. **Posit⁹** est h̃ ait sc̃t̃s senex de par-
uulo **Yesu** i signū cui p̃dicet̃. **Et tuā ip-**
sius aīaz p̃trālibit gladi⁹. Vere tuaz o
beata mater animam gladius pertransi-
uit. alioq̃n non nisi eaz pertransiens car-
nē filij p̃uenit. ⁊ q̃dem postea q̃ emisit
sp̃m tuus ille **Yesus** oīuz quidē s̃ sp̃alit̃

tuis ipsius plane aiaz non attigit crudelis lancea. que nec mortuo parcēs cui nocere nō posset lapsa puit. s̄ tuam utiqz aiaz p̄trāsuit. Ipsius nimirū aia iā nō ibi erat sed tua plane auelli neq̄bat. Tu am q̄ p̄trāsuit aiaz vis dolori vt plus q̄s martyrem non īmerito p̄dicemus. in q̄ nimirū corpe s̄sū passiōis excesserit cōpassiōis affectus. An x̄o tibi plus q̄s gladius fuit sermo ille reuera p̄trāsians animā 7 p̄tingēs vsqz ad diuisionē aīe 7 spiritus. **Mulier ecce fili⁹ tuus.** De cōmutationē **Johānes tibi p̄ Iesu tradidit. seru⁹ p̄ dño. discipulus p̄ m̄ḡro. fili⁹ c̄bedei p̄ filio dei. purus h̄s pro deo vero.** Quō vero nō tuā affectuosissimā aiaz p̄trāsīt h̄s auditio. q̄n̄ n̄ra licet saxeā. licz ferrea pectora sola scindit recordatio. **Vir mirū fr̄es q̄ Maria martyr in aia dicat fuisse miret q̄ nō meminit se audisse paulum int̄ maria gentiū crimīa memorātes q̄ fuissent sine affectione. longe id fuit a Mariē visceribz. longe sit 7 a hūilis ei⁹.** S̄ forte q̄s dicat. **Quid nō euz p̄scierat morturū. 7 quidē indubitant.** **Quid nō sperabat cōtinuo resurrecturū. vtiqz fident̄. sup̄ h̄s voluit crucifixū 7 vehement̄.** Alioq̄n̄ q̄nam tu frat̄. aut vñ t̄ h̄s sapia vt mirer̄ magi Mariā cōpatientem q̄s Mariē filiū patientē. Ille etiaz corpe mori potuit. ista cōmori corde nō potuit. **Idem super Lan. omel. xxi.** Est quidem sagitta timor domini q̄ carnis desideria configit 7 interficit vt sp̄s saluus sit. Est etiā sagitta h̄mo dei viuus 7 efficac̄. 7 penetrabilior oī gladio ancipiti 7 p̄tingēs vsqz ad diuisionē aīe ac sp̄s. Est etiam sagitta electa amor Christi q̄ aiaz Mariē nō modo cōfixit sed p̄trāsuit vt nullā in pectore x̄gina li particulā vacuā amore relinqueret. s̄ toto corde diligeret 7 esset gratia plena. Aut certe p̄trāsuit eā vt veniret vsqz ad nos 7 d̄ plenitudine illa oēs accipem⁹. 7 illa q̄dē ī tota se grande vulnus accepit amoris 7 suauē. Ego x̄o me felicē putauerim si sūmo saltem q̄si cuspide gladij

hui⁹ interdū p̄gi me sensero. vt vel modico amoris vulnere accepto. dicat etiā aia mea: vulnerata charitate ego sum: **Dicit q̄s Mariē. Glo. sup̄ Lucam.** Tuā aiaz p̄trāsuit gladius. i. dolor dominicē passiōis acutissim⁹. **Nō enī potuit videre filiū crucifigi sine affectū doloris mat̄ni. licet speraret resurrecturum mortēqz destructurū.** **Anselm⁹ in libro oronū.** **Quōna mea m̄cor dissimā q̄s fontes dicā erupisse de pudicissimis oculis. cū attenderes vnicū filiū tuū innocentē corā te flagellari. ligari. mactari. 7 carnē de carne tua ab imp̄is crudeliter disseari.** Quibz singultibz estimabo purissimū pect⁹ veratū esse cū tu audires: **Mulier ecce fili⁹ tu⁹.** Et discipulus: **Ecce mat̄ tua.** **Utinā cū felice Joseph dñz meū d̄ cruce deposuissem. aromatibz cōdidisses. i. sepulcro collocasses. vel saltē p̄secut⁹ essem vt tāto funeri nō deesset aliqd̄ mei obsequij.**

Qualit̄ virgo mat̄ post filij resurrectionez se habuit. De dilocuniacēsis Cap CXII

Sicut scire volumus q̄d dei genitrix post resurrectionez eius ante q̄s ipse c̄elos ascenderet agebat. sine dubio loca dñicē natiuitatis passionis sepulture 7 resurrectiōis frequenter visitabat. In eis lachrymas fundebat 7 oris sui sc̄tissimi oscula imp̄mebat. deinde ad notū sibi refugij. scz aplicū consortiū intuitu dñicōz locorū peracto cum gaudio remeabat. **Credimus eam interfuisse gaudijs ascensiōis dñicē. 7 in die sancto pentecostes cū apostolis sp̄s sancti gratiā accepisse. quā cōstat eam ab ipsa cōceptione Christi plenissime habuisse.** **Hieronymus in sermōe de assumptiōe.** **Nā ad exemplū hūanę vitę p̄ ascensionē christi generaliter eius cōuersatio cum apostolis vsqz ad eorum dispersionem fuit. sicut Lucas in actibus corū meminit dicens:**

Laudes

Vi oēs scilicet apli a monte oliueti hierosolymā regressi erāt pseuerātes vnanimiter in orōne cū mulieribz et Maria matre Iesu et frīb eius. Ecce dño Iesu ascendente in celum cū quibz virgo i sola virtū vacat ac meditatur in lege mā datoꝝ dei. vt et ipsa sit forma disciplinę Christi et virginibz ceteris exēplum perfectionis. Conūsat etiā cū testibz resurrectionis et ipsa testis. Conūsat cū senatoribz celi infra curiā paradisi sub disciplina spūsancti totiusqz maiestati diuinę mgrī. Inuenit p̄m a int̄ p̄mas cohortes sūmi regis. quozū vita iam nō erat de terris sed de celis. Hinc in cęnaculū ascēdisse legunt. quo pasca dignissime celebrabat. Ibi q̄pe manebant cū Maria dñi Iesu christi m̄re vnanimiter aspirati charitate. perseuerantes in orōne donec ex alto induerēt virtute. Nam q̄ dudū cum dño conūsantes virtutibz et miraculis pascebant. bene in oratione pseuerabant nihil hesitātes donec accipient spiritus sancti munera que poscebat.

Qualiter post aduētū spūsancti vitam duxerit. Idem in eodez Capitulū CXIII

Quod si querat̄ vltterius post ascēsiōnē videlz filij et aduentū spūsancti beatissimę virgo Maria mat̄ qd egerit. vnū pro certo est. qz virgo sancta corpe ac mēte p̄man sit. Quā sane Gabriel angelus ac si celestis panymphus intactaz custodiuit. et Iohannes apls cui eam Christus de cruce cōmisit. et ginē et go seruanit suisqz specialit̄ obsequijs deseruuit. Non q̄ eximus ille scōꝝ aploꝝ chorus eam deseruerit. int̄ quos nimirū post resurrectionē intrās et exiēs familiarit̄ de incarnatione Christi ac resurrectione ptulit. Tāto siqdē verius in se de hac materia cōtulerūt. q̄topleni ab initio p̄ spūsanctū oīa cognouerūt. et in oēs edocti veritatē puenērūt. Quā sane bt̄ssimā vir-

ginē et si oēs venerati sunt discipuli eius dilectiōis officio famulati: Iohānes tñ ei amplius ac specialius vsqz ad vite finem deseruuit. q̄ sibi a benigno mgrō i cruce p̄dēte cōmissaz i suā q̄si filiā matrem accepit. Etis aut̄ putas eadē virgo mater filij doloribz afficiebat. q̄ amore cruciabat. quo desiderio estuabat. dñi aīo reuolueret cūcta que viderat et audierat: puto qz quicqd̄ hūang virtutē cogitare non sufficiat. Nametsi diligebat ex toto corde Christū. nouit tñ inflā mabat. q̄tidie p̄ntia absens affectibz desiderioꝝ. tanto siqdē validius. q̄nto diuinis illustrabat visitationibz interius. Quā nimirū totā sancti spū repluerat grā. totaz diuus amor incanduerat. ita vt in ea nihil esset qd̄ mūdā violaret affectus. sed ardor cōtinu. ac p̄fusi amoris ebrietas. Fortassis q̄p̄ nimio amore in loco quo filius eius ac dñs sepultus dicit: interdū eā habitasse credim. q̄tinus pijs pasceret̄ interius amor obtutibus. nam qz iam viuēs cū mortuis quereret. hoc enim habet impatiens amor vt quē d̄siderat sp̄ inire se credat. Ignorat quippe iudiciū. ratiōe multotiēs caret. modum nescit. nec aliud cogitare potest qz qd̄ diligit. Amor nō accipit d̄ impossibilitate solatiū de difficultate remediū. Idcirco tandē virgo mat̄ sup choros eleuata ē angeloz vt possit sp̄m vultumqz videre saluatoris quē amauerat quē cupierat ex toto desiderio cordis.

Qualiter eam filius blandiēs ad gloriā suā cōuocauit. Idē in eodem Cap CXIII

Ueni inquit colūba mea imaclata mea veni de libano veni. Nō īmerito d̄ libano venire iubet. qz liban. cādidatio īterptat̄. Erat. n. cādida mul̄ meritoꝝ virtutibz ac valbata nive cādidior spūsancti muneribz i oibz colūbe simplicitatē repr̄ntauit. qz quicqd̄ i ea gestū est. totū puritas

et simplicitas. totum veritas et gratia fuit. totum misericordia et iusticia que de celo prosperavit. Ideo autem immaculata quia in nullo corrupta. **H**ugo de sancto victore. Tota inquit pulchra es amica mea et macula non est in te. **V**irginitas humilis et humilitas virginum. quod in unum conveniunt. quid fecistis. sic sublimastis humilem. sic fecundastis virginem. ut homo pariat dei filium. et humilis habeat sponsu dei. **N**ec alia talem decebat. nec alia talis inveniri poterat. **P**ulchra es et suavis quam scrutator rerum probat. quam inspector cordium laudat. quam diligens actor pulchritudinis. cui testimonium prohibet magister veritatis. **I**ocunde inquit intueor quod nullam in te maculam video. quod totam te pulchram aspicio. sed multo amplius me delectat quod totam dulcedine plenam invenio. **Q**uia fons distillas labia tua mel et lac sub lingua tua. odor unguentorum tuorum super omnia aromata. **E**cce circa illam commendat tria. labia. linguam. unguenta. **T**rinis quippe venerat ad virginem totam. suscepit in labijs ab ore patris osculum. in lingua patris verbum. in unguentis patris et verbi spiritum. **F**ons inquit distillas labia tua. nam dulcedinem emanat pressa. **M**el est divinitas. cera humanitas. fons habet in virgine caro factum. **E**rgo fons distillas labia tua. **I**n te quippe divina et humana natura soluta veteri discordia pacis osculo coniuncte sunt ad perfectam plenitudinem et eternam unionem. **E**go tibi charitate devinctus osculo oris mei labia tua pressi. simulque dulcis dulcedinem infudi. et a dulci dulcedinem expressi. **V**alde inquit pressi et impressi quia plene infudi et perfecte sociavi. valde igitur pressi dulcedinem. et vere expressi sanitatem quasi meum in te tuo sociavi. et per tuum a te cum meo pariter et tuo exiui. **M**el erat divinitas mea. et humanitas tua cera. **I**nde me ipsum feci fontem et factus sum. et ecce fons distillas labia tua. **Q**uod non impressum est in te assumptum est de te. ipsumque factum est dulcedine plenum in me. **M**odo itaque

sum et quod sum et quod factum sum unum ex te alterum ante te. **F**ons distillas labia tua. **O** quam dulcis et suavis es quam sola digna eras ut superne dulcedinis osculum in tuo conceptu susciperes et totius mundi suavitate in partu stillares. **M**el et lac sub lingua tua. **H**ec est verbum patris sub carne tua. sub lingua tua. quia verbum sub lingua quia absconditum. **M**el et lac deus homo. **M**el divinitas et lac humanitas. quia mel de celis rore et lac exprimitur de carne. **O**dor unguentorum tuorum super omnia aromata. quia omnem gratiam vincit sublimitas tua. **N**ullus in gratia tibi similis esse potuit per quam gratia super omnes filios hominum venit. **S**piritus sanctus in tua singulari humilitate requiescit qui in tua virginitate miraculum nulli comparabile fecit. **I**decirco odor unguentorum tuorum super omnia aromata. **A**lij quidem unguentum ad curationem. alij homo ad stabilitatem. et omnes ad necessitatem. **T**u homo filia delicata et omni gratia plena charissima in delictis tuis. uncta es ad decorem tui decoris et in signum dilectionis. unctum quippe paritura et tu quam es uncta. **I**psa quidem super te et pro cunctis participibus suis accipit unguenti plenitudinem. tu homo post ipsum pro cunctis suavitate.

Qualiter eam ex hac vita migrare fecit. **C**ap CXV

In autem hiemis transit inter abijt et recessit. **S**olida laus que a semetipsa initium capit. etenim laus queque verius commendant. ideo primum laudatur ipsa. **D**einde homo laudant que eius sunt et hoc totum fit ad amoris incitamentum. **A**dversa que commorantur ut ardentis desiderium ad effectum festinet et inde exire speret ubi dolor est. **H**iemis inquit transit. **E**n autem sancta age quod vis. mundus transit et concupiscentia eius. **C**ur diligatur quod transit cum diligendum non esset etiam si maneret. **Q**uia cum staret nocuit. cum pertransiret recepit. in altero crudele. in altero fallax.

Audi ergo potius unde gaudeas. quoniam hyems transiit imber abiit et recessit. **Q**uid est hyems? Ratione mortalis vita. quam corruptionis sue torpor astringit. et ignorantie caligo obnubilat. Ad agendum quippe bonum est pigra et ad proficiendum nubila. **E**t ubi est imber? Nam gelu quidem interius astringit. imber autem extrinsecus riuos dissoluit. **I**nter igitur est in his que preter ingenitam corruptionem quotidie molesta ingruunt. **E**gredere ergo cum iocunditate electa in filias. nec durus tibi videatur carnis corruptibilis indumentum morte deponere que et uinens noscitur corruptionem carnis non amasse. **E**xilium euadis ab eterna liberari. **N**on erunt ultra dolor et gemitus quam si priora transferunt. **I**am enim hyems transiit imber abiit et recessit.

Dieronimus ubi. s. Sic itaque mundi regina de terris et de presenti seculo neque eripit. securaque de sua inaccessibili gloria celi palatium ingreditur. ubi una societas civium supernorum. ubi dulcis solenitas angelorum. ubi post labores et erunas felix ac suavis refectio aeterni. **B**eda super **Lucam. li. j.** Nulla quidem historia docet eam ex hac vita gladii occasione migrasse. unde presertim in prophetia Symeonis intelligi gladium. id est. dolorem dominice passionis eius aiaz pertransisse. **U**t si Christum utpote dei filium sponte propria mori. ipsamque mortem devincere non dubitauerit. ut sua tamen carne. precreatum non sine doloris affectu crucifigi videre potuit.

Quotota curia celestis eius exequias celebravit. **D**ieronimus ubi. s. **C**apitulū **CXVI**

Adeus profecto exequias quantum credere. prophetas est angeli famulabant. et uniuersae celorum curie congratulabant. **N**ec mirum quod matheus honor illi est qui ex ea natus est. **Q**uod omnis celorum ordo venerat et adorat super se eleuatum cum patre in seie maiestatis dominice. **L**egimus itaque quod sepe ad funera sepulturaeque

ritum sanctorum angelos aduenisse. et ad exequias eorum obsequia prestitisse. necnon et aetas electorum usque ad celos cum hymnis et laudibus detulisse. ubi etiam utrinque sexus chori commemorant frequentem auditum laudes iterea cecinisse. et quod conspicuum est eisdem multo non minus lumine resplenduisse. **I**nsuper et adhuc uinens in carne ibidem miri odoris fragrantiam precessisse. **U**t si interdum ad recreandam et corroborandam spem astantium saluator noster ob merita suorum amplius comprobanda talia et tanta per suos celestes ministros circa defunctos dignatus est exhibere. **Q**uotomagi eius genitrici in die obitus sui credendum est celorum militiam cum virginibus suis festiue obuiam aduenisse. eamque iugenti lumine circumfulsisse. et usque ad thronum olim sibi etiam ante mundi constitutionem paratum cum laudibus et canticis spiritualibus perduxisse. **N**ulli dubium est totam illam celestem hierusalem ineffabili leticia tunc exultasse. tunc iocundatam fuisse ineffabili charitate. tuncque cum gratulatione iubilasse. **R**ecimento: **C**redimus enim quod ipse saluator omnium et ipse per se totum festiuus occurrit. et eam cum gaudio secum in throno collocauit. **A**lioquin quod crederetur impleuisse quod ipse precepit in lege: **H**onora inquit patrem tuum et matrem tuam. **P**orro quod ipse patrem honorauerit. ipsemet nobis testis est. cum ad iudeos dicit: **E**go honorifico patrem meum. **D**e matre uero euangelista dicit. quod de hierusalem rediens naçareth uenit et erat subditus illis.

Quambiguū est utrum cum corpore assumpta sit. **C**ap. **CXVII**

Quod de assumptione eiusdem virginis gloriose multi quidem illud apocryphum legendi studio canis amplectunt pietatis amore cum ex inde nihil aliud experiri possit pro certo nisi quod decima quinta die mensis augusti gloriosa migravit a corpore. **M**onstratur autem sepulchrum eius usque ad presens in uallis Josaphat medio. que est inter montem

tion et montē oliueti posita. vbi in ei⁹ hō
noze miro lapideo tabulatu fabricata ē
ecclesia in qua sepulta fuisse ab oīb⁹ ibi-
dem p̄dicat. sed nūc vacuū esse cernētib⁹
ostendit. **U**nde multi n̄roz dubitant
vtrū assūpta fuerit simul cum corpore. an
abierit relicto corpore. **Q**uō autē vel quo
tpe aut a quib⁹ p̄sonis sanctissimū eius
corpus inde fuerit ablatū. vel vbi trans-
positū. vtrū ne surrexerit nescit. **N**onnulli
tū eam astruere volūt iam resuscitatam
et in celestib⁹ beata cū **C**hrīsto immortalita-
te restitā. **Q**uod et de beato **J**ohanne
euāgelista eius mīstro cui virgini virgo
cōmissa est a **C**hrīsto. plurimi assene-
rant. qz in sepulcro eius vt fertur non nisi
māna inuenit quod et scaturire cernitur
Verū qd hōz verius censeat ambigim⁹
Meliusqz deo cui nihil ē impossibile to-
tum cōmittim⁹ qz aliqd auctoritate n̄ra
temere diffinire velim⁹. **S**icut et de illis
qz cum dño resurrexerūt et in ciuitate san-
cta hierusalē apparuisse legim⁹. sed vtrū
redierint in terrē puluerē certū nō habē-
mus. **N**onnulli tū doctoz senserunt et in
suis etiā scriptis reliquerūt qz in illis per-
petua resurrectio sit cōpleta. **F**atent. n.
qz nō essent veri testes nisi et eoz resurre-
ctio vera esset. **U**nde et b̄tus **P**etr⁹ di-
xisse legit cū de **D**auide in testimoniū lo-
queret. **E**t sepulcrū inq̄t ei⁹ apud nos ē
q̄si nō ausus sit dicē qz ipse vel corp⁹ ei⁹
apud nos ē. **H**ic etenim aiūt et ipsū cū ceteris
sc̄tis resurrexisse. id qz monumētū ei⁹ vacu-
um remāsisse. **Q**uod sane factū et d̄ alijs lo-
cis sc̄pturarū conant⁹ firmare. videlz vt
ibi resuscitati iam cū **C**hrīsto regnent in
gterna societate. qd qz deo nihil est im-
possibile. nec nos d̄ b̄tā **M**arie factū
abnuim⁹ qz n̄ p̄ cautelā salua fide
pio desiderio magi opinari oporteat qz
incōsulte d̄finire qd sine piculo nescim⁹

Qualiter **Augustin⁹** hic pie cre-
dendū efferationib⁹ ostendit.
Augustinus in sermone de eo
dem. **Cap CXVIII**

Ipsam qdē perpetuam
h̄ginē dei genitricem memores
cōditionis hūanę mortē subif-
se tpalē dicerenō metuim⁹. quā et idē ei⁹
filius lege sor̄t̄ hūanę sustinuit. eo qz hō
erat ex eius vtero suscept⁹ et p̄fusus. **S**z
si dicim⁹ eam vinculis mortē detentaz et
in cōmunē putredinē h̄mem ac cinerē re-
solutam. videndū est si cōueniat tante
sc̄titati. **S**cim⁹ enī dictum p̄mo parētī:
Puluis es et in puluerē ibis. **Q**uod si de
carnis resolutione d̄. hanc cōditionē ca-
ro **C**hrīsti de carne **M**arie sūpta euasit
que corruptionē nō sustinuit. **U**n̄ **D**a-
uid: **Q**uō dab̄ inq̄t sc̄m̄ tuū videre corru-
ptionē. **E**rcipit ab illa gn̄ali sn̄ia de vir-
gine sūpta natura. **P**ost h̄ autē que di-
cta sūt **A**dē a q̄b⁹ excipit fili⁹ **M**arie. cō-
tuendū est etiā que dicta sūt **E**uē. si cun-
ctis sint sem̄is gn̄alia. et si in aliq̄ excipia-
tur **M**aria. **E**rūnā quidē **M**aria cum
Eua sustinuit. cui⁹ aiāz gladi⁹ passiōis
Chrīsti p̄trāsūt. h̄ cōcept⁹ nō multiplica-
uit. nec sub mariti p̄tate d̄guit q̄ visceri-
bus integerrimis absqz viri cōmixtione
et pct̄i colluuiōe de sp̄sctō **C**hrīstū sus-
cepit: vnde et sine dolore genuit. et sine
pudoris violatiōe h̄go p̄mansit. **H**oc
enī potuit efficere d̄ m̄re q̄ sic elegit nasci
d̄ h̄gine. **Q**uod et si coicauit erūn̄is **E**uē. n̄
tū p̄turiēdo cū dolore p̄meruit h̄ singla-
ris sc̄tital eius. et gr̄a q̄ susceptiōe dei sin-
gularit̄ estimata est digna. **S**i ḡ **I**esus
que scim⁹ oīa posse. voluit integrā m̄rez
h̄ginitatē seruare pudorē. cur nō velit et
incoꝛruptā a putredinis seruare fetore?
Dicat qz q̄ cognouit sensū dñi: **R**ū qd
ad eius benignitatē p̄tinet m̄ris honozē
seruare q̄ legē que m̄ris honozem p̄cipit
nō venit soluere h̄ adimplere? **Q**uā ḡ in
vita p̄ ceteris gr̄a sui cōcept⁹ honozauit
credere piū est qz eam et ī morte singulari
saluatione et sp̄ali gr̄a honozauerit. **P**o-
tuit enī illā a putredine et puluere alienā
facere q̄ ex ea nascēs potuit h̄ginē relin-
quere. **P**utredo nāqz et h̄mis opprobri-
um ē hūanę cōditiōis. **A** quo videlicet

Laudes

opprobrio cum **I**esus sit alienus. **M**arię natura excipit quā de ipsa **I**esus suscepisse probat. **C**aro enī **I**esu caro **M**arię est. **I**psē autē idemq; qui resurrexerat cęlos ascendit et carnē quā de matre suscepērat super astra trāsuēxit honorās omnem hūanā naturā et multomag; maternam. **I**llud ergo sacratissimū corpus d quo **C**hris; carnē assūpsit et hūanę nature dīnam vniuit. non amittēs qd erat sed assumēs qd non erat. vt fieret hūbus caro. hoc est. deus hō. vermib; escam traditū esse. quia sentire nō valeo. dicere p̄timeasco. **D**e quo si nihil aliud sentirem q; de pprio. nihil aliud dicerem nisi q; absq; vllō dubio soluedū in morte futurum esset post mortē putredo. post putredinem vermīs. et post hūmem abiectissimū puluis. **Q**uod vtiq; de **M**aria credendum nō videt cōsentibile. **H**ęc enī estimationē ppellit incōpabile munus grę.

Iterum ad idem psuasiones alias inducit. **C**ap. CXIX

Quid me dicere multaz inuitat rerū consideratio. q̄rū est et illa quā ipsa **M**itas ait aliqñ: **Q**ui in mīstrat me sequat et vbi su; ego illic et mīster me; erit. **M**ariā siq; de op̄is exhibitōe. et fidei rigidissima veritate mīstrā eius fuisse intelligit oīs qui sanū sapit. **O**p̄e certe mīstrauit quę hūc in vtero gessit. p̄tuq; p̄sulū aluit et fouit. in p̄sep̄io reclinauit. in egyptū fugiēs abscondit. et oēs ei; infantīā p̄secuta est pio m̄ris affectu. ita vt vsq; ad crucē in qua iam virū p̄fectū vidit eū pendentes ab ei; nō recesserit p̄sectatu. nec solūmodo pedū gressu. verū etiā imitatiois affectu. **P**orro sicut ei; mīstratrix deuotissima sp̄u aliu; op̄erū q̄litate extitit. ita p̄culdubio religiōis fide et charitate secutrix fuit. quippe q̄ illū nō virili semine s̄m ordinē nature. s̄ mystico spiramine archangelo nūciante cōcepisse se nouerat. **V**n et cūcta q̄ circa illū fieri videbat

cōseruans. bis audiū ad fidez roborata pio corde cōferebat. **F**uit inq; sicut ostēsum ē fide et ope chris; mīstratrix et vsq; ad eius mortē deuota p̄secutrix. **S**i igitur vbi **C**hris; mīstros suos esse vult ipsa nō fuerit. vbi erit? **S**i autē ibi. nūqd grā pari; vel si equali grā. vbi est equa dei censura quę reddit vnicuiq; s̄m merita? **S**i merito p̄ oīb; **M**arię viuētib; donata ē grā. nūqd erit mortue muniēda? **A**bsit. **R**az si oīuz sanctorū mors ē p̄ciosa **M**arię sane ē p̄ciosissima q̄tātā dei grām comitē habuit vt m̄ dei dicatur et sit. **C**ōsiderat; igit; oīb; his vera ratione censeo cōfiteđū **M**ariā ad eternitat; gaudia gl̄iose assūptā **C**hris; benignitate ceter; honorat; susceptā et ad cōmunē putredinis hūmis ac puluer; humilitatē nō eē adductā. **S**i enī in p̄tate saluator; est de sc̄tō; capite capilluz nō penire. est et m̄ez suā cū aīa et corpe integrā posse seruare. **S**i nullus fidelū dubitat h̄ eū posse. cur dubitandū est etiaz q; ad tantā benignitatē attinet eum noluisse? **S**i deus sola grā in; crepitantes flāmas nō solū corpa puero; illesa. sed etiā vestimēta seruare voluit inusta. cur abnuat in m̄ez ppria qd̄ elegit in veste aliena? **I**onā in ventre ceti p̄ter natalē vsū seruauit incorruptū sola mīa. **M**ariam incorruptā p̄tē naturā nō seruauit gratia? **S**eruauit est **D**aniel in tēp̄atissime fami leonū. et nō est seruāda **M**aria tantis donata meriti; dignitatū? **H**ęc ergo cūcta q̄ dixim; q; naturā nō seruasse cognoscim; in integritate q; **M**arię plus grām q; naturā potuisse nō dubitam;. **L**etat; q; **M**aria leticia inenarrabili aīa et corpe in filio pprio cū filio pprio p̄ filiū ppriū quē in vtero suo gessit quē genuit quē fouit et aluit dei genitrix dei mīstratrix deiq; secutrix de qua vt dixi qm̄ aliter sentire nō audeo alit; dicē nō p̄sumo

Quid de illa materia pie sentiendū atq; loquendum sit. **C**apitulum CXX

Ascipiat hūc sensū fra-
terna charitas vīa. put spiritus
sanctus inspirauerit. et si refra-
gare his elegerit. cū nō vult dicere s̄ chri-
stū nō posse. pferat q̄re nō pueniat nllē
Et si se dei consiliū de his nosse veraci-
ter ostēderit. incipiā ei credere d̄ quibus
aliter nō p̄sūpsi sentire. Si ḡ sūt vera
que dixi tibi. **C**hriste gr̄as ago. qz d̄ san-
cta ḡgine matre tua nō nisi qd̄ pium ac
dignū est sentire nō potui. Si ergo dixi
vt rebui. approba. **C**hriste obsecro tu et
tui. **H**ieronymus vbi. s̄. De his
aūt de q̄b̄ certi sumus paulisper loq̄m̄ ad
edificationē et d̄ni noīs laudez. vt pro
famulatu religio cōseruet et p̄ affectu de
notio angeat. **Q**m̄ igit̄ hec est virgo q̄
sola vniūsa p̄nitatē hereticā interemit
sola post deum sit que nos in oī veritate
confirmet. suisqz meriti cōmendat. et au-
xilietur p̄cibus vt et ipsi digni inuentiam
in eius laudibz. **B**ern̄ in sermōe
de eodem. Fateor imperitiā meā nec
abscondo pusillanimitatē ppriā. Non
est qd̄ amplius me delectet. s̄ nec est qd̄
me terreat magis q̄ sermōne h̄ie de gl̄ia
virginis m̄ris. **A** laudibz siquidē hūana
mortalitas nō debet cessare cū hoīs sola
natura sup̄ spūs imortales exaltatur in
ḡgine. sed de illius gl̄ia. nec simile pa-
titur deuotio. nec dignū aliqd̄ potest cō-
cipere cogitatio. vel inerudita parturire
locutio. **Q**am ipsi celestis curie p̄ncipes
in tantē nouitatē cōsideratione clamant
non sine admiratiōe. **Q**uē ista que de
deserto. i. de sub sole vbi nihil est nisi la-
bor et afflictio spūs. ascendit delitijs afflu-
ens spiritualibz. **Q**uid in delitijs dixerit
de cuius ḡginitatē cū munere fecunditatis
hūilitatē insigne distillatē fauū charitatē
viscera mię plenitudinē gr̄e. p̄rogatiuā
gl̄ie singularē ascendēs. **E**rgo speciosa
facta ē et suavis etiā angelis sanctis in
delitijs suis.

Cū q̄ta gl̄ia virgo mater in
celum ascendit. **H**ieronimus
vbi. s̄. **C**apitulū CXXI.

De hac quoqz sanctissi-
ma ḡgine q̄lit ad celos ascen-
derit multo admirandū intuitu
secretorū p̄tēplatorū celestium in cantid̄ ait:
Vidi speciosam q̄si colūbā ascendentem
desup riuos aq̄rū. **Q**uasi colūba specio-
sa fuit. qm̄ illius colūbe speciē ac simpli-
citatē p̄mōstrauit que sup̄ d̄m venit. et
Johāne docuit. **D**esup riuos aq̄rū. qz
sup̄ aquā refectiōis educauerat eaz d̄ns
ex qua multi riuī deducti totā terrā irri-
gant delitiarū. **C**uius inestimabilis odor
erat nimis: ad cuius p̄fecto fragrantia le-
ta decurrit oīs illa hierusalē celestis. **C**ir-
cundabant eā flores rosarū et lilia cōual-
liū. eo qd̄ oēs aīę martyrio rubricatę bra-
chijs eā eterne dilectiōis cōplectant. et
ḡginitatē splendore cāditatē atqz ī val-
le hūilitatē enutritę circūdātes eā gr̄a ve-
neratiōis obsequūt. **R**ecte nimirū beata
dei genitrix et martyr et ḡgo fuit. q̄uis ī
pace vitā finierit. **Q**am qd̄ vere passa sit
Symeon p̄pha loquēs ad eā dixit. **T**u
am inq̄t ipsius aīaz p̄transibit gladius.
Alij quidē sancti p̄ **C**hristo passi sunt ī
carne. btā ḡgo dei genitrix in ea pte sui
est passa q̄ impassibilis et imortalis habe-
tur. i. in aīa vel in mēte. **I**dcirco vt ver-
fatear plusqz martyr fuit. qz specialit̄ et
atrotius passa est dum passiōis **C**hristi
gladiū in aīa sua sustinuit. **C**ōstat nepe
qz plus oībz dilexit. ideo et plus voluit ī
tantū vt aīaz ei⁹ totā p̄trāsiret ac possi-
deret vis doloris ad testimoniū eximie
dilectionis. **E**ius nimirū dilectio morte
fortior extitit. quia mortē **C**hristi suā fe-
cit. **Q**uē aūt circūdāt eā rosarum flores
indefinent ipsius pulcritudinē int̄ filias
hierusalē admirātes. **N**ō circūdāt eam
flores rosarū et liliū cōuallū vt virtutes
ḡtutibz sultiant. et decore formositas au-
geatur. **S**ctōz q̄ppe claritas submittit
vt ei⁹ amplior gl̄ia cōmedet que super
angeloz choros exaltata iam btissima
p̄dicat. **Q**am si quelibet ḡginitas intā-
tum erigit vt angelis compet. quez an-
geloz d̄no nuptiarū fēdere copulatur.

Laudes

Multomagis gloriosa virgo que singulari comendat privilegio et immenso ditatur merimonio. Sicut igitur in comparatione dei nemo bonus. Sic et in comparatione matris dei nulla perfecta invenitur. et si vir tutibus eximia comprobetur. Denique si gaudium sit in celo de quolibet peccatore penitentia agente. multo magis estimandum est pro tante virginis exaltatione.

**Qualiter ascendens a celi ci-
vibus et a filio suscepta sit. Ber-
nardus in sermone ubi supra.
Capitulum CXXII**

Quis ergo cogitare suffi-
ciat quod gloriose ea die mundi regi-
na processerit. et quanto devotionis
affectu tota in eius occursum celestium legio-
num multitudo procederit. quibus ad thronum
glorie cantid sit deducta. quibus placido vul-
tu. quibus serena facie. quibus divinis amplexibus a fi-
lio suscepta. et super omnes creaturam exaltata
cum eo honore quod tanta mater digna fuit cum ea
gloria quam tantum filium deicit. Felicia proorsus
oscula labijs lactentibus impulsa cui virginis
mater applaudebat in gremio. Verum inquit
non feliciores censebimus illa que ab ore se-
dentis in dextera patris hac die suscepit in
beatam salutacionem cum ascenderet ad thronum
glorie. canes epithalami et dicent: Oscu-
letur me osculo oris sui. Denique Christi
gnationem et Marie assumptionem quis enar-
rabit. Quia enim gratia per cetera adeptam est in
terris. tantum et in celis obtinet glorie singulari.
Quod si oculus non vidit. nec auris audiit
et in corde hominis non ascendit quod preparavit
deus diligentibus se. quod preparavit signenti-
se. Et quod omnibus certum est pro omnibus diligen-
ti. **Aug.** in sermone ubi. s. **Huius**
aia in celis assumpta. proculdubio Christi
filij sui claritate gloriosiusque aspectibus eius
profuerit et se videre desiderans semper con-
spiciens excellentiori quodam ac spirituali progati-
ua ab ipso honorat. corpus suum in illo pos-
sides. et si non suum pro quod genuit. tantum suum quod
genuit. Immo si non obviaverit auctoritas

nec dum prospecta vere credo quod pro quod ge-
nuit quod tanta sanctificatio dignior est celo
quam terra. Thronum quippe dei thalamus
domini tabernaculum Christi dignus est ibi esse
ubi est ipse. Hinc thesaurum dignus est celum
servare quam terram meritoque non putredinis
resolutio sed incorruptibilitas sequitur inte-
gritate tantam. **Hieronimus** ubi
supra. Maria ergo quanto virtute altissi-
mi extollitur ad sublimia. tanto clariores re-
sultat in gloria. Plena siquidem gratia ple-
na deo plena. virtutibus non potest non possi-
dere plenius gloriam et claritatem quam ple-
nissime accepit ut mater fieret saluatoris.
Hanc itaque filie sion omnes viderunt ac bea-
tam dixerunt eamque regine laudaverunt
Et tantam utique viderunt eam quantum nul-
lus enarrando explebit mortalium. quanto
magis deum qui talem et tantam fecit eam
ut ipse fieret per illam sicut scriptum est:
Dum natus est in ea. et ipse fundavit eam al-
tissimus. Cumque in domo patris mansiones
multe sint credimus splendidioris matris fili-
um persistisse. quam sibi domum olim edifica-
vit subnixam septem columnis. In qua ni-
mirum domo ecclesiarum dei nuptie paran-
tur. In eo namque virginis utero immortalis
sponsio virginitas consecrat ut totum cele-
ste commercium efficiatur.

**De assumptionis eius solen-
nitate veneranda. Idem in eo-
dem. Capitulum CXXIII**

Sicut ergo eadem glorio-
sa virgo incomparabilis est ceteris vir-
ginibus. sic et assumptionis eius festini-
tas incomparabilis est ceteris sanctorum solennitati-
bus. et admiranda etiam angelicis virtutibus
Ipsa etenim die beatissima virgo feliciter alle-
nantibus hymnidum angelorum chorum in pa-
scua eterne viriditatis introiit. et usque ad
thronum celsitudinem mater virgo processit atque
post Christum gloriosa resedit. An perfidetur
de ipsa sancta dei canit ecclesia. quod de nullo
alio sanctorum fas est credere videlicet eam ultra
angelorum merita transcessisse. Hinc etiam

Virginis Marie

ex persona angelicorum spirituum admirans
 spūscētū ait: **Q**uē est ista q̄ ascendit p̄
 desertū sicut ḡgula fumi ex aromatib⁹
 myrrhe ⁊ thuris ⁊ unūsi pulueri pigmē
 tari: bene q̄si ḡgula fumi · q̄ gracilis et
 delicata · q̄ dīnīl extenuata dīsciplīnīl ⁊
 intus in holocaustū cōcremata incēdio
 pij amoris ⁊ desiderio charitatē. **V**irgu
 la inquit fumi ex aromatib⁹ · quia multīl
 erat repleta virtutū odorib⁹ · vnde manāl
 ex ea fragrabat odor suauīssim⁹ etiā spi
 ritib⁹ angelic⁹. **V**ere btā supnoꝝ ciuīz
 societas ⁊ admirabil⁹ eoz charitatē vna
 nimitas · vbi nullus angelozum nō dico
 beatē **M**ariē ḡginis s̄ nec cuiusq̄ san
 ctoz inuidet gloriē · sed totum in altero
 possidet vnūq̄sq̄ qd̄ gratis p̄stat oībul
 vt glorificet eū · ⁊ de oībus ⁊ in oībus
 ⁊ ab oībus. **H**ęc est ḡ dies p̄clara in q̄
 beatīssima ḡgo puenire meruit vltra q̄
 nīḡ hūanitātē ē natura · vbi nō suba tol
 litur · sed gloriē magnitudo demōstrat
 cū eleuatur ad celi palatiū in dexteram
 p̄is · vbi **C**hrīst⁹ p̄ nobis introiuit pon
 tīfex factus in eternū. **I**psā enim p̄cessit
 ex ea fide vera genit⁹ ad celū vt ei para
 ret ī ethereis māsiōib⁹ locū. **N**ī gau
 diū in celo fit vt dictū est de qlibet pctō
 re p̄cūitētīa agente · multo magī estiman
 dū est p̄ tantē ḡginis exaltatiōe. **C**uius
 nimirū festiuitas oīz est ḡtūlatiō ciuīū
 supnoꝝ. **N**ec illū diē vt credim⁹ tm̄mō
 solēnīl p̄ ei⁹ honore ducūt annuū · s̄ cō
 tinuū iocūditatē colūt · etiā ⁊ in et̄nū ve
 neratiōis obseq̄o cuz oī amor ⁊ gaudij
 tripudio. **H**ęc ḡfestiuitas q̄ nob̄ renou
 uit annua illis oīb⁹ ē facta p̄tinua. **N**ec
 īmerito oīs illa celestis ciuitas p̄tūlat
 ⁊ venerat m̄rez · cuius filiū adorat super
 se regem.

Cur illa die legī euāgelīz de
Wartha ⁊ **M**aria. **B**ern̄ · ī ser
 mone vbi · s̄. **C**ap CXXIII

Uerū qd̄ mirāt angeli de
 terra deserta **M**ariā ascendere

delitijs affluentē: **V**irent⁹ pot⁹ christū
 pauperē de celestis regni plenitudine de
 scendētē. **L**ōge etenī ampliori miracu
 lo dignū videt filiū dei paulominus ab
 angelis mīozari q̄ m̄rem dei sup ange
 los exaltari. **I**llius siquidē exinanitiō
 facta est n̄ra repletio. **I**lli⁹ miseriē sunt
 mūdi delitiē. **I**llius inopia ē n̄ra copia
 sed ⁊ crucis ignominia facta ē credentiū
 gloria. **I**dem in alio. **Q**uē itaq̄
 p̄us **M**aria suscepit in hui⁹ mūdi ca
 stellū intrātē · ab eo suscipit hac die san
 ctam ingrediēs ciuitatē. **N**ec in terris lo
 cus dignior erat ḡginalis vteri templo
 in quo dei filiū **M**aria suscepit. **N**ec in
 celis regali solio q̄ **M**ariā hac die filiū
 sublimauit. **F**elix nimirū vtraq̄ susce
 ptio · vtraq̄ ineffabilis · q̄ vtraq̄ inexo
 gitabilis · vtrōiq̄ mirāda est dignitas
 ḡginis m̄ris · vtrōiq̄ amplectēda dig
 nio maiestātē. **V**t qd̄ enī ipsa die ī eccle
 sijs christi euāgelica illa lectio recitat⁹ in
 q̄ mulier int̄ m̄lires b̄ndicta saluatorē
 excepisse intelligit⁹. **C**redo vt ista quam
 nūc celebram⁹ ex illa susceptiōe aliq̄te
 nus estimet⁹ · imo vt iux̄ illi⁹ inestimabilē
 gloriā inestimabil⁹ ⁊ ista cognoscat. **I**n
 trauit inq̄t **J**esus ī qd̄dā castellū · ⁊ mu
 lier quēdam **W**artha noīe excepit illuz
 in domū suā. **F**elix mulier cui⁹ dom⁹ sal
 uatore suscepto mūda quidē innēta est
 s̄ plane nō vacās nisi forte q̄s dixerit va
 cūā quā salutat āgelus grā plenā. **N**ec
 hoc solū sed adhuc in eā q̄z supuenturū
 asserit sp̄m̄sanctū. **A**d qd̄ autē nisi vt q̄
 iam sibi plena erat nob̄ etiā supplena ⁊
 supfluēs fiat: **V**tinā in nos fluāt grā
 rū aromata · vtinā accipiam⁹ oēs de ple
 nitudine tanta. **E**t huic erat soroz noīe
Maria. **H**ęc soroz debēt esse cōtubna
 les. **H**ęc circa frequēs ministeriū occu
 pata · illa ḡo d̄nīc s̄monib⁹ intenta. **D**e
 natus ḡ dom⁹ spectat ad **W**arthā · im
 pletio ad **M**ariā. **V**acat enī d̄nō vt n̄
 sit dom⁹ vacans. **V**ndatio ḡo attri
 buitur **L**açaro quez a mortuis excitat
 vox virtutē vt videat formā gerē p̄nitēd

Laudes

Idem in alio **M**artha quidez et **M**aria tñ inueniunt in v̄ginali thalamo. qm̄ ipsa virgo mater et **E**licabeth grauide ac gr̄adue q̄si mēlibz tribz humili deseruiuit officio. et verba d̄ filio cōseruabat cōferēs in corde suo. Reminez ergo moueat q̄ suscipiens mulier non **M**aria sed **M**artha vocat. qm̄ in hac vna et sūma **M**arię et **M**arthę negociū et **M**arię nō ociū inuenit. **M**artha christum excepisse legitur que p̄or natu videtur. Nam et saluē initiū sibi magj vendicat actio q̄s comtēplatio. Laudat ergo **C**hristus **M**arię sed a **M**artha suscipitur. Amat **R**achelē **J**acob. sed ignorāti **L**ya supponit. **I**dem vbi. s̄. **N**ulla h̄o **L**açari mentio fit qm̄ ab inocētissimo corde **M**arię penitentia longe fuit. Absit enī vt p̄prij qcq̄ inq̄namenti tomus hęc aliqñ habuisse dicat vt in ea p̄ inde scopa **L**açari querat.

Quoniam in eius assūptione letificati sunt celi et terra. Idem de eodem. **C**apitulū CXXV

Itaqz glorioſa virgo dū celos ascēdit etiā supnoꝝ gaudia ciuiū copiosis augmētū cumulat. Nam si paruuli necdū nati **J**ohannis aīa liquefacta est vt **M**aria locuta est. que nam fuit illa exultatio celestium. cuꝝ et eius audire vocē et videre faciem eiusqz beata frui p̄ntia meruerunt? **R**os qz charissimi qui non habem? hic manentē ciuitatē. sed illam celestē inq̄rimus si tñ in ea ciues p̄scripti sum? profecto dignū est etiam vt h̄ exilio sup flumina **B**abylonis illi? recordari eiusqz cōmunicare gaudijs participare leticiā. et eam maxime que tam copioso impetu letificat hac die ciuitatē dei vt sentiamus et ipsi stillicidia stillātia sup terrā. **P**recessit nos regina n̄ra. p̄cessit et tam gloriose suscepta ē. vt fiducialit̄ sequat̄ dñam famuli clamitātes: **T**rahe nos post te in odore vnguētōꝝ tuorū. **A**duocata et in celum pegrinatio n̄ra p̄misit. que tanqz

mater iudicij et mat̄rię supplicij et efficaciter saluē nostre negocia pertractabit. **P**reciosū hac die terra n̄ra mun? in celum direxit. vt dando et accipiēdo felici amicitiarū scdere copulēt hūana diuinis. terrena celestibz. ima sūmis. **I**lluc enī ascendit fruct? terre sublimis. vnde data optima et dona p̄fecta descendunt. **A**scendens q̄ in altum virgo beata dabit ipsa qz h̄oibus dona. **S**iqz nec ei facultas deesse poterit nec volūtas. nisi forte aut nō credit̄ dei fili? m̄ez honore aut dubitare quis p̄t **M**arię viscera m̄icordis in affectu charitatē oīo trāsisse in quibz ipsa charitas que ex deo est nouem mēlibz corporalit̄ requieuit. **D**eniqz si diligim? eam gaudebim? vtiqz. qz vadit ad filiuꝝ et p̄gratulabim? ei. nisi forte qd̄ absit inuētrici gr̄e oīodis inueniam? ingrati. **H**ieronym? vbi. s̄. **I**lla namqz die nob oībz ipsius intuenētibz merit? salus ē aucta. **S**z et sacris v̄ginibus eam diligentibz honor et virtus amplior p̄stant et gratia.

Quoniam ipsa est mulier solē amicta et lunę supposita. Idem in eodem. **C**apitulū CXXVI

De hac rursus i canticis dicit spūscētus: **Q**uę ē ista que ascēdit q̄si auroꝝ p̄surgēs pulcra vt luna electa vt sol. **A**dmirat enim spūscētus. qz oēs admirātes facit de ascēsu v̄ginis huius. qz videt? ipso ascensu suo resplendet q̄si noui diluculi rutilāl auroꝝ multis freta sc̄toꝝ agmibz atqz vallata. vnde etiā d̄i terribil? vt castrorū acies ordinata. qz sc̄z hincinde sc̄toꝝ angelorū p̄sidijs fulta. **P**ulcra vt luna imo pulcrior qz luna. qz iam sine sui defectu cornuſcat celestibz fulgoribz illustrata. **E**lecta vt sol virtutū fulgore. qz ipse vt ex ea nascere? elegit eam sol iusticię. **B**ern? in sermōe de eodē. **I**psa est deniqz mulier amicta solē. i. induta ineffabili charitate. amicta inqz lumine sicut vestimēto. q̄ induim? indumētū ait

apls dñs Jesu christu. Et familiar ei fa-
cta es o dña. q̄s p̄tia. imo q̄s itima. Ve-
stisti eū s̄ba carnis. ⁊ ille te gl̄ia sue maie-
stati vestisti nibe solē. ⁊ ipsa sole vestisti.
Non fecit dñs sup̄ terrā vt mulier viz
circūdaret. nouū q̄s fecit i celo vt mulier
amicta sole appareret. Luna h̄o sub pe-
dibus eius est ecclesia. Nam Maria su-
per oēs etiā angeloz choros indubitan-
ter est exaltata. **I**dem de eodem
Deniq̄ sub ipsa est omnis defectus. q̄c
quid fragilitatis seu corruptiōis est. ex-
cellentissima q̄dam sublimitate. p̄ ceteris
oibus creaturis excedit ⁊ sup̄gredit. vt
merito luna sic etiam sub pedibz ei⁹ esse
dicatur. In sole siquidē est feruor ⁊ splē-
dor. stabilis in luna h̄o solus splendor ⁊
is oīno incertus atq̄ mutabilis. Vnde
scriptū est. Sapiens p̄manet vt sol. stul-
tus vt luna mutat. Iure ergo Maria
sole perhibet amicta que dñe sapiē. p̄fū-
dissimā vltra q̄s credi valeat abyssuz pe-
netrauit. vt q̄stum sine p̄sonali vnione
creature cōditio patitur. illi luci inaccessi-
bili imensa videat. Illo nimiruz igne
labia p̄phetę purgant. illo q̄s seraphin
accendant. longe h̄o aliter hęc h̄go me-
ruit nō velut sūmatim tangi sed operiri
magis ac circūfundi. ⁊ tanq̄ ipso igne cō-
cludi. Sane candidissim⁹ atq̄ calidissi-
mus hui⁹ mulieris amict⁹ cui⁹ oīa tam
excellēt irradiata noscūt vt nihil i ea nō
dico tenebrosū vlt saltē min⁹ lucidū s̄ nec
tepidū liceat suspicari. Oīs aut̄ stulticia
longe sub pedibus ei⁹ est. vt penit⁹ absit
⁊ ab insipientiū mulierū numero ⁊ a virgi-
num fatuarū collegio. Imo vero ⁊ vni-
cus ille stultus ac totius stulticię p̄nceps
qui vere mutat⁹ vt luna in decore suo p̄-
didit sapiāz. sub Marię pedibz cōtrit⁹
⁊ conculcat⁹ seruitutē patitur miseram.
Ipsa nimirū est mulier quondaz a deo
p̄missa caput serpentis antiqui h̄tuz pe-
de cōtritura. cui⁹ plane calcaneo multis
versutijs insidiat⁹ est sed sine causa. So-
la nanq̄ contriuit vniūsam hereticā pra-
uitatem. Deniq̄ ⁊ cōtinuo per Herodē

draco parienti insidiatus est vt nascen-
tem excipies filiu⁹ deuozaret. eo q̄ inter
semen mulieris ⁊ draconis inimicitia eēt

Qualiter duodecim stellis est coronata. Cap CXXXVII

In capite inquit ei⁹ co-
rona stellaz duodecim dignū
plane caput coronari stellis q̄z
ipsis longe clar⁹ micās ornet eas potius
q̄s ornet ab eis. Quid ni coronēt sidera
quā sol vestit. Sicut dies h̄ni circū dāt
eam flores rosarū ⁊ lilia cōualliū. Quis
gēmas estimet. q̄s stellas numeret e q̄b⁹
regiū diadema Marię cōpactū est. Su-
pra h̄oiez ē coronę hui⁹ exponere rationē
indicare cōpositionē. Nos tñ p̄ exigui-
tati n̄re modulo abstinētes a secretoruz
p̄culoso scrutinio nō incongrue forsitā
duodecim stellas istas duodecim p̄oga-
tias intelligere videam⁹. q̄bus Maria
singularit̄ adornat. Sūt enī in ea quat-
tuor p̄rogatię celi. q̄ttuor carnis. ⁊ q̄t-
tuor cordis. Prima de celo p̄rogatiua
fuit in eius gn̄atione. que longe ante pa-
tribz est celitus repromissa mystic mir-
aculis p̄figurata. p̄phetid̄ oraculis p̄nun-
ciata. Secūda fuit in angelica saluta-
tione. q̄ scilicet ab archangelo salutata
est officiosissime vt iam tunc sup̄ oēs ce-
lestiū ordines legionū exaltatam cernere
videretur in folio regali. ⁊ paulominus
adorare fēminā q̄ solebat hactenus ab
oibus equanimit̄ adorari. Tertia h̄o in
spūs sancti superuentione quo meruit vt
dictus est non sūmatim tangi. sed reple-
ri. vel vndiq̄ circūfundi. Quarta in filij
dei inenarrabili conceptiōe. Non enim
vt oēs ceterę p̄cepit i iniquitate sed so-
la spūs sancti sanctificatione. ⁊ ipsa con-
ceptio vel part⁹ signū magnū fuit sicut
Isaias ait. Dabit dñs ipse vob signū
Quodq̄ oīno vnus deus ⁊ homo ex ea
prodiret abyssus est luminis. nec facile
dixerim q̄ vel angelicus oculus ad eius
fulgoris vehemētā nō caliget. **Prima**
D 5

Laudes

ho carnis eius prerogativa est qd virginitas fuit pmerita. **P**rima qppe vita angelicam in terris ducere pposuit. in quo ipsius ppositi novitas eam evidenter illustrat eo qd in libertate spūs mosaica decreta transcendēs illibata deo corpis siml ac spūs sanctimoniaz vouit. **S**ecunda fuit qd sine corruptione fecundabat. **M**agnū quidē est esse virginē sed longe gloriosius virginē matrē. **E**t iste due stelle mutuis se radijs illustrāt. quia gloriosior apparet et ex virginitate fecunditas et ex fecunditate virginitas. **T**ertia ho qd sine grauamine grauida. vñ in ipso sue conceptionis initio qñ ceterę hōies miserabilius affligunt tota alacritate in montana cōscendit vt **E**licabeth ministraret **S**z et in bethleem ascendit iminēte iam partu portans illud onus leue a qd et ipsa portabat. **Q**uarta qd sine dolore puerpera. videlicet immunis a cōmuni maledictione mulierū in dolore parturientiu. **P**rima deniqz prerogativa cordis fuit māsuētudo pudoris. **N**ūqz enī loquax nusqz presūptuosa fuisse videt. vñ nec in textu q̄ttuor euangelistarū si bene memini nisi quater loquēs audir. **S**ecūda deuotio hūilitatē que euidentē in sermone apparuit dñi ex se filiū dei nasciturum audiens nihil aliud qz eius ancillā se eē respōdit. **T**ertia fuit magnanimitas credulitatē. **L**icet enī in estimatiōe sua tam esset hūilis. nihilominus tñ et in promissionis fide magnanimis. **H**e qz due stelle scilicet hūilitas et magnanimitas fuerūt ex mutuo respectu clariores. **Q**uarta fuit martyriū cordis qd tam ex hōibz commendat **S**ymeonis qz et historia dñice passiois: **L**uā inq̄t ipsius aīaz ptransibit gladi? **I**git̄ ingredimini filię sion et videte m̄rem **S**alomōis reginā in diamate qd filius suus coronauit eā. **L**ibi ho m̄ m̄ie tuis pedibz puoluta iacēs luna deuote supplicat vt in lumie tuo videat lumē et p te mediatricē veri solis obtineat grām quā vere p oibz amauit et or nauit. stola gl̄ie induēs et coronā pulcritudinis in capite tuo ponens.

Qualiter apud deū facta ē nostra mediatrix. **I**dem de eodē **C**apitulū **CXXVIII**

Itaqz sicut iam dictum est superius. prudētissim⁹ artifex deus hūanū gen⁹ quassatū nō confregit. sed vtilius oīno refecit vt nob videlicet nouū **A**dā ex veteri formaret et **E**uā in **M**ariā transfunderet. **E**t qui dem cū oīs sufficiētia nra ex deo sit poterat **C**hristus sufficere s nobis non erat bonū hōies solū esse: **C**ongruū maḡ vt vterqz repationi nostre sexus ad esset qz corruptioni neuter defuisset. **P**lane p̄potens et fidelis est mediator dei et hominū homo **C**hris⁹ **I**esus sed dñā in eo verent hōies maiestātē. **E**tenī de⁹ no ster ignis cōsumens est. **Q**uid ni vereat pctōr accedere. ne sicut cera fluit a facie ignis. sic ipse pereat a facie dei. **P**p⁹ igitur erat mediatrix ad mediatorē istum. nec alter nob vtilior qz **M**aria. **C**rudelis mediatrix **E**ua p quā serpēs antiqu⁹ pestiferū etiā ipsi viro virus infudit. sed fidelis **M**aria q̄ saluū antidotū et viri et mulieribz ppinavit. **Q**uid hūana fragilitas ad **M**ariā trepidet. **N**ihil austerū in ea. nihil terribile. tota suauis ē lac et lanam oibz offert. et oibus oīa facta est. **S**ecurū igitur accessum habes o homo apud deū vbi habes filiū ante p̄ez. an filiū m̄ez. **F**ili⁹ oñdit p̄i lat⁹ et vulnera m̄ oñdit filio pectus et vbera. **N**ec vlla pōt haberi repulsa. vbi tot occurrūt charitatē insignia. **I**de vñ. s. **I**taqz fm qd ecclia vt sup dictū est. qz videlz non a se s a **C**hristo resp̄det. intelligit p lunam. habes in muliere amicta sole ac superposita lunę p̄dictam mediatricē euidenter expressam. **R**empe vellus ē medium int̄ roze et aream. mulier int̄ solē et lunam. **M**aria videlz int̄ **C**hristū et eccliam. **S**z forte miraris non tam vellus optum roze qz mulierem amictam sole: **Q**uō nanqz tam fragilis natā subsistit in tam vehementi seruoze? **V**adā inq̄t

et video visionē hāc magnā. Magna plane visio. rubus ardens sine combustione. magnūq; signū mulier illesa manens amicta sole. Non est enī potentia mulier vt sustineat amictū sol. Non est hūanē vt tuq; nō angelice q̄dē. s̄ cuiusdā s̄blimior. Spūs inq̄t sctūs supueniet ī te. et tanq; m̄det illa. q; spūs ē de⁹ et te us n̄ ignis cōsumēs. Virtus inq̄t non mea nō tua s̄ altissimi obūbrabit tibi. Nihil itaq; mirū. si tali vmbraulo talē etiā mulier sustineat amictum. Amicta plane lumie sicut vestimēto. Dicit apls ait. Induimini dñm Iesum christum.

Quē charitas et misericordia erga oēs ē copiosa. Idē in eodē Capitulū CXXIX

Omnis copiosissima charitate beatissima x̄go mī sapientib; et insipientib; debitorē se fecit oib; sinū miē apuit vt d̄ plenitudine ei⁹ accipiāt vniūsi. Captiu⁹ redēptionē p̄ger curationē. tristis consolationē. pctōr veniā. iust⁹ gr̄az. angel⁹ leticiā. tota deniq; trinitas gl̄iaz. filij p̄sona carnis substantiā. nec ē q̄ se abscondat a calore eius. Putasne ipsa ē mulier amicta sole? Ipsa nimirū sibi velut alterū solē induit. qz sic ille sup bonos et malos indifferēt orit sic ipsa qz p̄tenta merita non discutit s̄ oib; exorabile et clemētissimā se exponit. oīm qz necessitates amplissimo q̄dā affectu miserat. Idē de eodē. Mulier q̄ vt dictū ē in solē et lunā est Maria inē Christū et eccliam. O pia mediatrix miē sinū apuit oib; vt oēs accipiant de plenitudine ipsi⁹. O mī miē p̄ ipsuz sanctissimū tuē mēq; affectū tuis pedib; pro uoluta luna deuot⁹ supplicatiōib; interpellat. vt solis iusticię gr̄am tuo mereat obtentu. Sileat aut̄ miāz tuā x̄go beata siq; ē q̄ eā inuocatā in suis necessitatibus sibi meminerit defuisse. Nos q̄dem tui seruuli tibi cōgaudem⁹ in x̄tutibus

ceterj. s̄ in hac potius nob̄ ipsis laudam⁹ x̄ginitatē. miramī hūilitatē. sed miā miseris sapit dulcius. hāc amplectimī charius. recordamī sepius et crebrius iuocamus. Nec ē enī que toti⁹ mūdi reparationem obtinuit. salutē oīm impetravit. Quis tā dē o b̄dicta miē tuę longitudinem et latitudinē. sublimitatē et p̄fundum inuestigare possit. Longitudo enī ei⁹ vsq; in diē nouissimū subuenit vniuersis eaz inuocantib;. Latitudo ei⁹ replet orbē terrarū. vt tua qz miā plena sit oīs tra. Sublimitas eius ciuitatis sup ne ruinas instaurauit. Profunditas qz sedētib; in tenebris et vmbra mort; redēptionē obtinuit. Sit ergo tuę pietatis ipsam quā apud deū gr̄am inuenisti. notam facere mūdo sanctj p̄abus tuis obtinēdo reis veniā. egris medelā. pusillis corde robur. afflictis consolationē perclitantiū adiutorium et liberationem.

Exemplū in Theophilo quez a lapsu mirabiliter repauit. Fulbertus carnocēn episcopus. Capitulū CXXX

Hec itaq; charissimi mater miē sicut iam supius dictū est materna dignitate facta est et erga superos imperiosa s̄m charitatez et sup inferos per districtiōnē. Dñ pluri ma scripta sunt exemploz argumenta d̄ quibus p̄mit⁹ vtrinq; placet cōmemorare singula. Ipsa siq; dem olim in auxilium magni pijs Basilij sctm̄ angelum misit et mortuū suscitauit q̄ p̄secutorem eius Iulianū apostatā maleuuentē p̄fundedit. et h̄ historia nota est. Ipsa est que te o peccator quondaz Theophile p̄nitentē seq; suppliciter inuocantē ab ipsis diaboli faucibus potenter eripuit. tibi qz male traditū de tua mancipatione chirographū in pignus libertatis restituit. Verum quid grauem hui⁹ lapsi reparationē enarrare cū opepcū sit audire. Sic q; Theophil⁹ vicedñs olī cui⁹ dā

Laudes

vbis cilicioꝝ vt scripta testatꝝ pꝛ infor-
tunia sua in tristitia decidit. vñ cōtulit
se ad quē dā in dēū maleficū petens eiꝝ
consiliū. h̄ mediatore locutꝝ cū diabolo
christianitatē abnegauit diabolū ad-
orauit eiꝝ de sua mācipatiōe factū chi-
rographū tradidit anulo suo signatꝝ
Postea h̄o facti pgnitēs multumqꝝ se
aīo angens qd faceret q se h̄teret. tan-
dem collectis fidei z spei viribꝝ se cōtulit
ad eccliam qndā in beate m̄ris dñi me-
moriam dedicatā. vbi qdraginta dierum
afflictioe mactatꝝ aīo cōtrito nomē eiꝝ
ingiter inuocabat ac patrociniū implo-
rabat. **Q**uid multa? Respexit hunc. p-
pitia misericordie mater ac per visionem
illi apparēs cū de impietate coarguēs ad
Christi cōfessionē cōfortauit. **C**onsola-
ta ē veniā pollicēdo dolentē. z ne dubi-
taret de pmissio sup̄dictū chirographū
diabolo potēt ereptū reddidit in pignꝝ
libertatꝝ captiuo. qd cū euigilās sup̄ pe-
ctus suū positū inueniret. q̄s letus extite-
rit. q̄s pio affectu voces exultatiōis z cō-
fessiōis ediderit nemo facile dixerit. **P**o-
ctem h̄o illā cōsecuta ē dñica dies qua
Alexophilus q̄si cū dño a mortuis resur-
gens ipse se coraz p̄plo p̄ntauit z rem sic
erat exposuit. **V**idēs p̄lm mō ex inau-
ditu tam horribilis scelerꝝ expauescē. mō
p̄siderata macie vultuqꝝ pgnitē pie cō-
patiēdo lachrymas fundere. **S**z audi-
to q̄stam z q̄s celerē m̄iam fuerat p̄secutꝝ
oēs q̄ mala conscia terri pene defecerāt
ad spem veniē cū gaudio respirabāt. **I**n
h̄o vt rem breui fine cōcludamꝝ ep̄o in-
bente malecaptum chirographum igne
Alexophilus cremauit. **D**einde suffra-
gante clero z p̄plo ductꝝ ad altare cū sa-
crosc̄tām cōionē de manu ep̄i ore susci-
peret facie refulsit vt sol. **P**eracto qꝝ tri-
duo cū laudibꝝ in ecclesia pie m̄ris dñi
p̄ quā recōciliatꝝ fuit a laboribꝝ suis bea-
to fine quieuit. **T**alibus ergo factis ap-
probatur. quia dñi maꝝ vbiqꝝ imperio-
sa est. vbiqꝝ magnifica. cui certe p̄mptū
est z angelos sanctos in ministeriū mit-

tere z ad beneplacitū suū inferoꝝ pacta
cassare. **H**is etiā z alijs infiniti numeri
beneficijs que vel scripta sunt vel passim
ingi sentiuntur effectu. patet qꝝ z iustis z
peccatoꝝ se fidelitꝝ inuocantibꝝ p̄stio-
lit. z nunqꝝ eis opitulari desistit. **V**eni-
ant igitur ad eam iusti cum **B**asilio lau-
dantes ac benedicētes effectumqꝝ cele-
rem suis sanctis desiderijs postulantes
sine dubio percepturi. veniāt z peccato-
res cum **A**lexophilo rea pectora cum inē-
no fletu tundentes. **I**psi quoqꝝ si vere
pgniteant desideratam veniā adepturi.

De sancto Basilio quem cum
suis a Juliano apostata mira-
biliter liberauit. **V**ieronymꝝ
in chronicis. **Cap CXXXI**

Julianus imperator cō-
tra perlas p̄fiscēs christiano-
rum sanguinē dijs vouerat pꝝ
victoriam. **A**mphilocheus ico-
niꝝ ep̄iscopus. **U**t autem pergens
in partes cesariensū. venit Basiliꝝ ep̄i-
scopus cum socijs suis ei obuiavit. **Q**uē
videns imperator dixit: **S**uperphilo-
sophatus sum te o Basili. qui respondit
vtinam philosopharer. eiꝝ pro benedi-
ctione tres panes hordeaceos obtulit q̄s
ille quidem stipatores suos accipe sed fe-
num ei reddere iussit dicens: hordeū qd
nobis dedit pabulum est iumētꝝ. reci-
piat z ipse fcnū. **Q**ui suscipiens dixit ei:
Nos quidem imperator ex quibus co-
medimus obtulimꝝ tibi. tu autem ex q̄-
bus naturam irrationalem nutris no-
bis reddidisti. **A**udiens hoc **J**ulianus z
insaniens dixit ei: **D**uius pastio fcnū si-
ne ablatione dabitur tibi. **C**um autem
perlas subiiciens reuersus fuero ciuitatē
tuam desolabo vt fiat ferifera magis q̄s
homifera. **N**on enim ignoro audaciam
a te populo suāsam. vt adorātam a me
deam postqꝝ statuerim eam non ferens
fascinationē cōstringēs vsqꝝ in finē. **E**t
hoc dicens pergebat ad p̄sarū regionē.

Regrediens autem **B**asilius in ciuitate et conuocans omnes multitudinem narravit eis verba imperatoris et optimi consilii de dit eis dicens: Pecuniam fratres ad nihil reputate salutem vestram puidete. ut si tyranno datum fuerit tempus muneribus cum placeamus. **Q**ui abeuntes in domos suas que habebant unusquisque in manibus cum alacritate attulit ad sanctum antistitem. auri. et argenti. lapidumque preciosorum infinitam multitudinem qui posuit in thesaurario subscribens uniuscuiusque nomen dicens eis: Potens est dominus et illum attricare. et vobis propria restituere. **S**tatimque precepit clero et omni populo ciuitatis cum mulieribus et infantibus ascendere in montem didymi in quo templum erat genitrici dei. et tribus diebus suscipientes ieiunium postulauerunt a deo dissipari imperatoris iniuriam sensum. **A**dhuc illis in oratione vigilantibus contrito corde. vidit **B**asilius in visu multitudinem militum celestium in monte hinc et inde. et in eorum medio super thronum gloriosam quadam in habitu muliebri sedentem ad primum sibi stantes magnificos viros dicentem: vocate in **M**ercurium et ibi interficere **J**ulianum multa blasphemiam in deum et filium meum. **I**taque sanctus ille cum armatura sua venit et iussus ab ea velociter abiit. **S**imilem visionem necesse **J**uliani vidit ipsa nocte **L**ibam sophista cum in pside esset. et questoris dignitatem ageret. **E**xpauescens ergo magnus **B**asilius a somno expergefactus in ciuitate cum **E**ubolo suo venit. et sancti **M**ercurii martyrii adiit. in quo ipse iacebat et ei preserbant arma. **Q**ue cum ille querens non inueniret custodem vocauit et vbi essent inquisiuit. **Q**ui assererat cum sacro vesperi ea ibi fuisse vbi preserbant perpetuo. **I**taque visioni **B**asilius credidit et ad montem omnibus adhuc dormientibus cum gaudio recurrit. **Q**uos excitans et ad orationem exhortans. reuelationem sibi factam et tyrannum eadem nocte interfectum illis euangelicauit. **D**einde cum omnibus gratias agens in ciuitatem rediit ad martyrium sancti **M**ercurii veniens lancea illius sanguine madidam inuenit. et iterum cum omnibus deo gratias agens

cunctos in magnam ecclesiam venire et participare dominis mysterijs impauit. **Q**ui autem populo festiuitate agente usque ad finem quatuor dierum omnibusque in ecclesia congregatis. **L**ibam **J**uliani questor venit in ciuitatem et ad ecclesiam usque pueniens nunciauit impiam tyranni mortem dicens: **C**um esset **J**ulianus secus enfratē fluminem relicta nocte septem militum excubiis custodiret eum. miles quidam ignotus cum armis suis venit eumque lancea valido ac terribili impetu perfodit qui subito ascendens nusquam comparuit. **I**lle homo miserimam diram et horribilem vociferationem emisit. et cum blasphemio clamore expirauit. **D**ugo floziaceus. **C**um enim moreret cepit **C**hristum deum blasphemare dicens: **V**icisti galilee. vicisti. et in his verbis miser spiritum efflauit. **A**mphilocheus. **N**arrauit etiam **L**ibam visionem per ordinem quam ipse predicta nocte viderat. precipiensque genibus **B**asilii baptismum postulabat. quod cum obtinuisset cœlestis **B**asilii factus est. **C**rastina vero die precepit. **B**asilius omnes pecuniam suam recipere. **Q**ui dixerunt omnes vna voce: **S**i mortali imperatori hoc volumus tribuere. ne ciuitatem nostram desolaret. multo magis **C**hristo immortali quae tanto nos interitu redemit offerri ea oportet. **E**cce in manibus tuis sunt omnia. sicut tibi deus iusserit age. **Q**ui admiratus eorum magnitatem tertiam partem etiam nolentibus tribuit. et de reliquo omnibus presbyterium cum ciborio ornauit. **C**assiodorus in historia triptita. **I**n antiochia vero cum audissent mortem **J**uliani publicani festiuitate celebrauerunt dicentes in theatris cum exultatione: **M**axime fatue vbi sunt vaticinia tua. vicit deus. vicit et **C**hristus eius.

De pegrino cuius aiaz ad corpus reuocauit **D**ugo abbas cluniacensis. **C**apitulū CXXXII

Arater quidam nomine **B**iraldus in monasterio cluniacensi debebat qui quadam die dum adhuc laicus esset ad sancti **J**acobi

Laudes

limina propare considerabat. preparatisq; necessarijs itineri sub luce diei q̄iter agredi debuit cū sua concubina voluptate carnis deuictus dormiuit. **U**t ḡ paululum ī itinere cū socijs p̄cessit antiquo hostis in angelū lucis se trāfigurans in similitudinē sancti Jacobi se ostendit. **D**ixitq; illi: **S**cias q; p̄ malis actibus tuis iam non potes salutē consequi. nisi feceris quę dico tibi: **A**bscide genitalia tua p̄mū. **D**e hinc interfice te metipsuz. et ob hoc habebis a deo p̄mū. **I**lle putās eum veraciter esse sanctū Jacobuz. virilia sibi abscidit. ferrūq; p̄ guttur suū trahens seipsum letalit̄ vulnerauit. **N**iam itaq; defuncti rapuit ei? deceptor cum suis satellitib; ita se p̄cedam cepisse nō modice gauisus est. **Q**utu hō dei dum transiret secus ecclīaz beati Petri. **V**enit ei obuiam beatus Jacobus assūpto secū et sancto Petro dixitq; demoniace cohorti: **C**ur tulistis aīaz pegrini mei **Q**ui cum in eū p̄ferrēt. quicqd mali poterant et ad extremū q; p̄misset seipsum dixit eis: **S**citote q; de ipsius p̄ditione non gaudebit; qm̄ illum sub mei sp̄e decepistis. et hoc quod ipse fecit quasi mihi obediens simplicit̄ egit. **S**i contra reluctamini eamus ad iudiciū sanctę Marię genitricis dei. **C**um igitur ob hoc ante genitricem dei venissent. et quid d̄ hac re sibi placeret inq̄rerēt. ipsa virgo pietate plena iudicauit aīam ad corpus debere reuerti. vt de malis quę egerat posset penitendo purgari. **S**ic ergo beatę virginis et apli meriti anima redeūte ad corp⁹ homo reuiscēs inuenit se sanū tātūq; cicatricez pro testimonio remansisse vbi guttur fuerat defecatum. **P**orro virilia membra quę sibi templerat non sūt ei restituta p̄ter vnū foramen paruuz per quod mingebat. **N**ic itaq; de morte quasi de somno graui surgens dei beneficioz et matris eius non imemor abiens in cluniacū factus est monach⁹ multisq; diebus in dei seruitio vixit deuot⁹

De puella quā per visum edocuit et tricesimo die vocauit.
Gregorius papa in dialogo.
Capitulum CXXXIII

Probus dei famulus et sorore sua **V**usa noie puella parua narrare cōsueuit q; ei q̄dam nocte per visionem sancta genitrix dei apparuit et coguas in albis vestibus puellas ostendit. **Q**uibus cū illa miserari appeteret sed eis se iungere non audeat. beata virgo ab ea requisitū an vellet cum eis esse. et in eius obsequiū venire **C**ui cum illa diceret. volo. p̄tinus ab ea mandatū accepit vt nihil vltra leue aut puellare ageret. sciens p̄ oīa q; int̄ eadem quas viderat h̄gines ad ei⁹ obsequiū die tricesimo pueniret. **Q**uib; visis in cū eī morib; suis puella mutationē accepit. et oēs a se puellarj vite leuitatē magna ḡuitatj manu deterisit. **C**unq; parietes ipsius sic eā mutatā mirarent. requisita rem retulit. et qd sibi btā dei genitricis insserit. et q̄ die ad ei⁹ obsequiū itura eēt indicauit. **I**taq; post vigesimū q̄ntū diē febris eā corripuit et die tricesimo btāssimam h̄ginē cū p̄fat̄ ad se venire p̄spexit **C**ui se vocāti respōdere cepit. ac de p̄ssis ocul' velocit̄ apta voce clamauit: **E**cce dñā venio. ecce venio. **I**n q̄ voce spiritum emisit.

De monachis hierosolymitanis quoz inopię bis subuenit
Gregorius turonensis ep̄s.
Capitulum CXXXIII

Monasteriū est ī hierusalem nō modicā hñs monachorū p̄gregationē. vbi cuz aliqñ victualia defecissent. **I**aq; biduū absq; refectiōe trāssissent. vociferati sūt ad abbatē vt vel eis cibos daret vel eos p̄ loca q̄b; vitā p̄tegē possent abire pmitteret. **A**lioqñ inquit te inconsulto abscedimus ne fame pereamus. **Q**uibus ille: **Q**uem? inq̄t fratres. **N**ec enī fieri pōt vt deficiat triticū in eius monasterio q̄vite

frugem ex utero suo pueri intulit mundo. Tunc illis tota nocte vigilatibus atque psallentibus orto mane reppererunt horrea cuncta ita ut vix ostium referari posset tritico repleta. Accepto quoque cibo gratias egerunt deo. Post multos annos iterum cum deficeret cibi clamauerunt rursus ad abbatem monachi. Qui ait: Vigilem ac deprecemur dominus forsitan nobis transmittere dignabitur alimentum. Itaque prosternunt ad panimentum templi. et nocte in oratione vigilanter transacta. cum se post matutinas somno redissent ostium obserat clamantibus munitis: venit angelus dei et super altare posuit innumeram multitudinem auri. Quod mane videns abbas et stupens munus celeste. deo gratias agens collegit. compatibusque victui necessariis plebem sibi creditam affluentem refecit. Nec mirum si beata virgo sine labore protulit seruis suis victum quem sine coitu viri concipiens virgo permansit et post partum.

Dereliquis eius quas ignis exhorruit. Idem Cap. CXXXV

Huius itaque beate virginis reliquias die quadam exhibebam in aurea cruce super me politas. Cuius per viam gradere mihi prospexi haud penul incendio concremari cuiusdam pauperis hospitium folijsque maxima prestant ignibus fomenta contactum. Surrebat miser aquam deportans cum liberis vxore. sed nequaquam mitigabantur flammę. Tunc ego extractam a pectore crucem eleuavi contra ignem. Mor igitur in aspectu sanctarum reliquiarum ita cunctus ignis est extinctus ac si non fuisset accessus. Vidi et hominem nomine Iohanne qui dum eiusdem virginis reliquias a hierosolymis deferens reuertere in patriam prius adire disposuit romam. At ubi altis ingressus est italie solitudines incidit in latrones. Qui spoliantes eum capsam reliquiarum aperuerunt. sed nihil in ea pecunie reperientes. extracta pignora sancta in

ignem proiecerunt. Cesoque homine discesserunt. Ille vero seminarius exurgens ut vel exustorum pignorum colligeret cineres. reperit illesas iacere reliquias super accensos carbones. ipsumque linteam quo inuolutę erant ita integrum ut non putaretur prunis iniectum. sed quasi ex aqua absconditum. Cunctaque cum gaudio collegit et viam quam pergebat ingressus ad gallias incolumis peruenit. Dic a gallijs leprosus abierat et in ipso loco quod baptizatus est dominus per annum integrum se fuisse moratum aiebat. Assiduo autem abluebatur in amne. sicque sanatus est reformata cute.

De filio iudei quem ab incendio liberavit. Cap. CXXXVI

In oriente puer quidam iudeorum filius. cum a cognatis suis christianorum filijs ad hoc adductus fuisset ut in ecclesia marie matris domini corpus et sanguinem domini perciperet. eo procepto gaudens ad domum patris redijt. illoque operante inter amplexus et oscula que acceperat cum gaudio retulit. At ille Christo domino suisque legibus inimicus ait. Si cum his infantibus coicasti paternam oblitus pietatem. ad vlciscendam mosaice legis iniuriam. in te patricida existas. Apprehensum ergo puerum in os fornacis ardentis proiecit. adiectaque igna quo vehementius vreretur iniecit. At vero mater pueri cum audisset quod commune pater deliberasset exurere filium. cucurrit ad liberandum eum. Sed cum vidisset incendia ab ore fornacis patulo huc illucque respergi ornatum capitis ad terram proiecit. diffusaque cesarie se miseram clamitans. ciuitatez vocibus impleuit. Christiani autem percurrentes ad spectaculum. retractis ignibus ab ore fornacis inuenerunt quasi super plumas mollissimas discumbentem puerum. Cuius bene dixissent dominum. pietum huius sceleris auctorem iudeum in fornacem. ita totum ignis absorbit ut vix de ossibus eius puerum

quodāmodo relinqueret iudiciū. **I**nrogantes autez infantulū christiani q̄le int̄ ignes fuisset ymbz aculū ait: **M**ulier que in illa basilica vbi de mensa panem accepi sedēs in cathedra puerulū in sinu gerit. **H** me pallio suo ne ignis me voraret operuit. **T**unc agnita fide catholica infans in patrem et filiū et sp̄m̄ sanctus credidit et salutaribz aquis renatus vna cū matre sua de nouo in fide vixit. **I**udeorum q̄z multi i vrbē illa hoc exemplo sūt saluati.

De sacra eius yconia et columnis quas per pueros leuari fecit **H**ieronymus.
Capitulum CXXXVII

In vrbē constantino politana iudeus quidā imaginē beatę Marię virginis in tabula breui figuratā et parieti domus affixā conspiciens. interrogauit cuius esset figura. audiensq̄ qd esset beatę Marię virginis iratus valde tulit ipsaz de pariete et ad vicinā currens domū vbi humana stercola egeri solent illic etiaz piccit. statimq̄ digna et ignominiosa morte consumptus. postea nusq̄ cōparuit. sed mācipatus vt creditur inri maligni sp̄s huius subtractus est aspectibz. **Q**uidā autem christianoꝝ imaginem sanctā req̄rēs int̄ sordes absconditū repperit. subleuāsq̄ et diligenter eam abstergens ac lauās secum honozifice in domo collocatam habuit. et ad honorem dei genitricis ex eadez tabula i qua imago sancta depicta erat oleum ebulliens distillare cepit. **G**regorius turonensis. **V**sq̄ hodie ho miraculum pseuerat. p̄terea beatę Marię renitet basilica a Constantino mirabili opere fabricata. ad quā adductę colūne. cū p̄e magnitudie leuari nō possent eo qd esset circūit̄ eoz sedecenorum pedū. ac diebz singulis labore casto fatigarēt. apparuit artifici sancta virgo p̄visum dicēs: **N**oli molestus esse sed cō-

iunge tibi tres pueros de scholis q̄rū ad intorio qd vis implere possis. **Q**uod et factus est. p̄stitūq̄ est. p̄phetā spectare mirāduz spectaculū. vt qd multitudo viroz fortitū neq̄erāt leuare. tres pueri absq̄ virtute perfecti corporis summa leuarent velocitate.

Exhortatio virginū et viduarum ad eius laudē et imitationem. **A**mbrosii in sermone de sancta Agnete. Ca. CXXXVIII

Quam autē in toto mūdo Marię yginę flos imarcessibiles coronas innectat vt scyptigerā pudoris aulam imaculato affectu custodiat. eo vsq̄ integritas pseueravit ad palmā vt in puellis trophēū acciperet ac p̄ vestigia virginis m̄ris ad celestē thalamū pueniret. **H**ieronymus in sermōe de assumptione **I**dcirco dulcissime ygines honozate q̄ vitā celestē vob̄ on̄ dit in terris. q̄ q̄ non nubūt erūt sicut angeli in celis. **R**ecurrū si yginitas angelis comparat q̄ angeloz d̄no nuptiaz federe copulat. et si q̄libet yginitas in tm̄ erigit vt angel comparat multo magis illa gliosa ygo q̄ singulari cōmēdat p̄uilegio et imēlo dicit mercimonio Amate q̄z colit̄ et colite quā amat̄ et unitam̄ quā laudat̄. **H**ec nā q̄z vita d̄ celo vob̄ fluxit quā p̄fesse estis d̄ celo. venit sp̄s̄us quē vna cū m̄re seq̄ debetis. **R**ec imerito d̄ celo viuēdi vsuz q̄ sistis q̄ vob̄ sponsū de celo petistis. **I**o via p̄satio sp̄ sit in celis. q̄ h̄bū dei qd amat̄ nō inuenit nisi i sinu p̄ris. b̄tē estis filie q̄ secute estis exēplū tāte yginis q̄l nō illecebra sollicitat carnis colluuiū p̄cipitat voluptatē. imo angelica imitatio delectat in tr̄is. q̄rū in futuro eq̄litas nobis p̄mittit in celis. **S**z et b̄tē viduę q̄ ce libē ducūt vitā in Christo. iōq̄z yginibus bene copulantur dicēte ap̄lo: **M**ulier innupta et virgo considerat que tōmini sunt vt sit sancta corpore et spiritu.

Quodamō n. magisteriū & ginitatē vi-
 uarū glificat & cōfortat exemplis. atqz
 p̄p̄mōdū nō inferioris virtutē est a con-
 iugio q̄ aliqui delectauerit abstinere q̄
 cōiugij delectamēta nescire. In vtroqz
 ergo gradu fortitudo laudat & celestis
 vitę virtus p̄dicat. Idcirco cognatio-
 nē cum Christo iam vterqz sortitur or-
 do ipso dicente in euāgelio: **S**iquis fe-
 cerit volūtate p̄ris mei qui in celis est ip-
 se meus frater soror & mater est. **V**n̄ qz
 cunctis facultas p̄stat libera. estote cha-
 rissime ad qd̄ vocauit vos Christi gra-
 tia. **E**stote Christi martyres ac sponsę
 sorores ac p̄pinque. quia quod carne nō
 potuistis totū gratia donatū est vobis.
Diligite matrē dñi quę vobis sponsuz
 genuit imortalē. cuius & vobiscū soror ē
 ipsa quę vt esset mater fecit p̄ris volūta-
 tem. p̄pinqua quidē vob non carne sed
 spū vt vnitas cōmendet ecclesię. **O**m̄is
 gloria v̄ia o & gines ab intus sit. qz filię
 regis estis. **I**ntus habete quod foris lu-
 ceat ne lampades vitę extinguant̄ ante q̄
 sponsus veniat. qz iam ad ostiūz pullsat.
Idē in eplā ad **E**ustochium
Deniqz o & go regredere quęso pauli-
 sper de carcere ac p̄ntis laboris mercedē
 ante oculos tuos depinge. quā oculus
 non vidit nec auris audiuit nec ī cor ho-
 minis ascēdit. **Q**ualis erit dies illa cuz
 tibi maria m̄ dñi choris occurret comi-
 tata & gineis cū p̄mare rubz **P**harao
 ne submerso cū exercitu suo tenens tym-
 panū p̄cinet responsuris. **A**ntem dño
 gloriose zc. **L**unc deca in tuos leta vola-
 bit amplexus. **L**ūc & ipse sponsus occur-
 ret & dicit. **S**urge & veni columba mea:
Iam enī hyems transijt & recessit. **L**unc
 & angeli mirabunt̄ & dicēt: **Q**uę est ista
 quę p̄gredit̄ quasi auroza zc. **V**idebūt
 te filię & p̄dicabūt reginę & laudabunt.
Sara cū nuptis obuiā veniet. **A**nna cū
 viduit. pueri qz clamabūt **O**sanna in ex-
 cellis. **Q**uoties te vana seculi delectat
 ambitio. quoties ibi videri aliquid glo-
 riosum sic mēte transgredere ad paradisū

Exhortatio omniū fidelium ad idem. Idem in sermone vbi. s̄ Capitulum CXXXIX

Iacet autē vt a p̄ncipio
 dixim⁹ ad dei genitricēz digne
 collaudandaz nemo inueniat
 idoneus. tamen votis oībus non debet
 cessare quilibet etiāz peccator a laudibz
Qam & diuus sermo cum de peccatore
 loqueret̄ ait ī ps̄: **S**acrificiū laudis bo-
 norificabit me. & illic iter quo ostendam
 illi salutare dei. **Q**m̄ ergo in laudibz sal-
 uatoris est iter salutis nostrę. in honore
 sanctę genitricis eius a laudibus nolite
 cessare. **V**si virgo es gaude. quia et tu
 meruisti esse quod laudas tantūmodo.
 cura vt sis q̄ digne laudare valeas. **V**
 si continens & casta venerare & lauda. qz
 non aliūde cōstat vt possis esse casta q̄
 ex gratia Christi quę fuit plenissime in
Maria. **V**si coniugata vel etiāz pecca-
 trix. confitere nihilomin⁹ & lauda. qm̄ vt
 laudetur inde m̄ia & gratia profluxit oī-
 bus. **E**t q̄uis laus in ore peccatoris nō
 sit speciosa: noli tamē cessare. quia inde
 tibi p̄mittit̄ venia vnde & te sicut omnes
 extortor vt laudes. **A**lioqn̄ nisi iux̄ mo-
 dulum ingenij nostri deū in sanctis suis
 laudare studeam⁹. quomodo enī fm̄ q̄
 canimus iuxta multitudinē magnitudi-
 nis eius laudare poterimus? **V**ino de-
 niqz p̄termittendū nō est quod imple-
 turi sumus qn̄qz iuxta quod scriptuz ē:
Beati qui habitant in domo tua dñe
 in seculum seculi laudabunt te. **V**nterū
 hō quia deus est imensus. quod voce n̄
 possumus. nec facundia valemus. vob
 ac medullis cordis exequam̄. vos igitur
 adolescentule animo diligite sponsū vir-
 ginem & amatorem virginitatis. qui ma-
 trem ideo virginem elegit vt ipsa omni-
 bus esset exemplū castitatis. **I**n ea tāqz
 in speculo refulget forma virginitatis.
 habetisqz in ea expresse magisteria pro-
 bitatis cum ea semper mansit immota
 singulariū virtutum comes pudicitia.

Dino namq; pudor indiuiduus esse virginitati debet sine quo recte castitas vera seruari non valet. Nunq; igitur beata virgo Maria sine pudoris sui custode pcessit in vita sua. 7 ideo si placet vobis charissime tanta virgo. 7 talis placeat 7 opus virtutis cuius vita disciplina est oiu; cuius mores instituta sunt ecclesiari; pcellit cunctis. supeminet vniuersis. Ideo quecuq; virgo sibi optat ab ea premiu; 7 implorat auxiliu; imitari debet exēplū. Sicut enī in compatione dei nemo bonus. ita 7 in compatione mris eius nulla inuenit perfecta q̄q; virtutibus comprobet eximia. Itaq; vnus est in celis pater noster. vnus est magister. vna est 7 forma vginitas in Maria. cui vos oēs vt integritatē imaginē reformatis faciem imprimere debetis in spūsancti scriptura. Hęc est enī hortus conclusus fons signatus ad quam nulli potest irūpere doli. nec fraus p̄ualuit inimici. sed permansit mente 7 corpore sancta multis donoz p̄uilegijs sblimata. Hęc ergo imitami morib; sequimini castitate. eiusq; auxiliū implorate. **Bern̄ super missus est omel. j.** Veneramini coninges in carne corruptibili carnis integritatē. miramini etiam vos sanctę virginis in virgine fecunditatē. miramini oēs homines dei matris hūilitatē. vos quoq; angeli sancti vestri regis honorate matrem qui nostre vginis adoratis prolem. Ipsum vtiq; nostrū parit ac vestrum regem nostri gn̄is repatozem. v̄e ciuitatē instauratorē. Cui; apud vos tā sblimis in nos tā hūilis. 7 a nob; p̄t̄ a vob; dēt 7 dignitati debita reuerētiaz dignitōi honor 7 gl̄ia. **Beda i omel de eodem.** Porro virginis matris eius vocem mentemq; nos fratres charissimi pro modulo nostro sequam; vt sicut illa se ancillam. sic 7 nos famulos eē Christi in cunctis actib; nostris ac moribus recolamus. eiusq; semper obsequijs oīa corporis nostri mēbra mancipemus ad implendā ipsius voluntatem nostre

mentis intuitū dirigamus. sicq; de pceptis eius munerib; gratias recte v̄nēdo reddamus. vt ad maiora p̄cipienda digni existere meream;. Precemur quoq; seduli cum beata genitrice dei vt fiat nobis fm̄ verbum eius. illud videlicet verbū q̄ incarnationis sue rationē ipse exponens ait: Sic deus dilexit mundū. vt filium suū vnigenitū daret zc. Nec dubitandū qn̄ nos citius exaudire dignetur de profundis ad se clamantes. q̄ ad hęc profundas conuallē lachrymarum ipse descendere dignatus est p̄pter necdum se cognoscentes.

Oratio cōmunis pro fidelib; ad virginem matrem. Augustinus in sermone d̄ annūciatione. Capitulum CXL

O Beata maria q̄s tibi digne valeat iura gr̄arū laudis p̄conia rependere que singulari tuo assensu mūdo succuristi p̄dito? qual tibi laudes fragilitas hūani generis persoluat. que solo tuo cōmercio recuperandi aditū inuenit? Accipe itaq; quascunq; exiles tuis meritis impes gratiaz actiones. 7 cū susceperis vota culpas nostras orando excusa. Admitte p̄ces nostras intra sacrariū exauditionis 7 reportata nobis antidotū reconciliatiōis. Sit excusabile quod per te ingerim;. sit impetrabile quod fida mente poscim;. Accipe quod offerim;. redona quod rogamus 7 excusa quod timem;. **Bern̄ in sermone. ij. de aduentu dñi.** Per te accessum habeam; ad filium ob̄dicta inuentrix gr̄e genitrix vitę mat̄ salutē vt p̄ te suscipiat nos q̄ p̄ te dat; est nob;. Excuset apud ipsū integritas tua culpā n̄rę corruptiōis 7 hūilitas deo grata n̄rę veniā impetret vanitati. Copiosa charitas tua n̄roz coopiat multitudinē pctōz 7 fecūditas gliosa fecūditatē nobis conferat meritoruz. Dñā n̄ra mediatrix nostra. aduocata nostra tuo

filio nos cōmēda. tuo filio nos recōcilia
tuo filio nos reprēsenta. Fac o bñdicta
per gratiā quā inuenisti. per p̄rogatiuaz
quā meruisti. per mīaz quaz pepisti vt q̄
mediante te fieri dignat⁹ est p̄iceps in-
firmitatū nostrē ⁊ miserē. te q̄z intercedē-
te participes nos faciat glorię ⁊ beatitu-
dinis suę christ⁹. **I**esus fili⁹ tu⁹ q̄ est su-
per oīa deus in secula benedictus.

Oratio sp̄alis pro se ad eandē
Anselmus cantuariensis.
Capitulum CXXI

O Sancta ⁊ int̄ sanctos
post deū singlarit̄ sc̄tā Maria
mat̄ admirabilis ⁊ ginitat̄. vir-
go amabilis sc̄cūditat̄ quę filiū altissi-
mi genuisti quę perditō hūani generi sal-
uatorē pepisti t̄ se conat̄ p̄ntare misera-
bil̄ aīa mea morib⁹ vitioꝝ ⁊ languida. t̄ ni-
titur q̄tū moribūda valet supplicare vt
merit̄ tuis potentib⁹. ac pijs tuis p̄cibus
digner̄ eam sanare. **S**ed dū anhelat ad
tantę benignitatē respectuz. erubescit ad
tantū nitorē ac mūdicię p̄spectū. heu pu-
dor! sordent̄ iniquitatē in p̄ntia nitentis
sc̄ritatē. **D**orreo dñā tibi parere in imū-
ditijs ⁊ horrozib⁹ meis. ne tu horreas me
pro eis ⁊ nō possū ne mihi videri sine eis
Eadem itaq̄ pctā mea cupiunt a te co-
gnosci. p̄p̄tationē ⁊ parere tibi fugiūt
p̄p̄tationē. **O** pie potēs ⁊ potenter
pia **M**aria de qua fons ē ortus mię ne
contineas p̄cor tam verā mīam vbi tam
veram agnoscis miseriam. **S**ana quęso
clemētissima infirmitatē. ⁊ delebis eaz q̄
te offendit feditatē. **S**ana q̄ aīaz pctō-
nis serui tui per ⁊ tutē bñdicti fruct⁹ ven-
tris tui qui sedet in dextera oīpotent̄ pa-
tris sui. **O** dñā mea mater sp̄i. nūquid
obliuiscer̄ tu odio mei qd̄ mūdo taz mi-
sericordie est intimatū. taz fidelit̄ diuul-
gatuz. tam amāter amplexatū. **I**lle bo-
nus filius hoīs venit hoīem perditū sp̄o-
te saluare. ⁊ mater dei poterit perditū cla-
mantē non curare? **I**lle venit ad p̄gni-

tentiā vocare peccatē. ⁊ mī ei⁹ p̄tēnet in
p̄nitentiā p̄cantē? **S** ⁊ si ābo parit̄ of-
fensi estis: nōne ⁊ ābo clemētes estis? **F**u-
giat ḡiusti dei re⁹ ad piā mīez dei mīcoꝝ
dis. ⁊ refugiat offēse m̄ris re⁹ ad piū filiū
benignę matris vtriusq̄ reus int̄ vtrūq̄
se iegerat iter piū filiū ⁊ piā mīez se iūtiat

Oratio ad filiū parit̄ ⁊ ad ma-
trem **Capitulum CXXII**

O **D**edñe parce seruo ma-
tris tuę. pia dñā seruo filij tui
parce. **Q**ui me initio inter du-
as tam imensas pietates non incidā. int̄
duas tam potentes seueritates. bone fili
bona mater nō sit mihi frustra quod de
vobis confiteor. hanc veritatē. nec crube-
scam q̄ in vobis spero hanc pietatem.
Dic mūdi iuder cui parces. dic mūdi re-
conciliatrix quę reconciliab⁹. **S**i tu dñe
damnas ⁊ tu dñā hōmūculū auerfer̄ cō-
fidentē ⁊ bona v̄stra cum amore ⁊ mala
sua cum inroze. **D**eus qui factus es fili-
us sc̄mine p̄pter mīaz. sc̄mina quę facta
es mater dei. p̄pter mīaz. aut miseremini
miseri. tu parcendo ⁊ tu interueniendo.
aut ostēdite mihi ad quos tutius fugiā
mīcoꝝdes. ⁊ monstrate in quibus certius
confidam potētiores. **S**i enī est imo qz
est tā maḡ mea iniquitas ⁊ tam modica fi-
des. tam tepida charitas. tam fatua q̄z
oratio. taz imperfecta satisfactio. vt nec
merear delictōꝝ veniaz nec salutis gra-
tiam. hoc est. ipsum quod supplico vt in
quo merita mea mihi videtis non suffi-
cere. in eo mię v̄strę non dignent̄ refice-
re. **O** dñā mater per quam talem fratres
habem⁹. quid gratiarū. quid laudis ti-
bi retribuemus? **M**agne dñe tu noster
maior frater. magna dñā tu nostra meli-
or mater. cor meum edocete qua reuerē-
tia vos debeat cogitare. **C**ontinuo amo-
re v̄stro cor meū langueat. aīa mea liq̄-
fiat. caro mea d̄ficiat. **V**tinā sic aīę meę
viscera dulci seruore v̄ię dilectionis ex-
ardescāt. vt viscera carnis meę exarescāt

Dñe mi dñe meę fili. dña ma' dñi mei. si ego non sum dign' qui sic debeā amo re vestro beatificari. certe vos nō estis in digni qui sic imo pl' debeat amari. Da te igitur obsecro pißsimi anime meę sup plicanti. date non ppter meritū meum s̄ ppter vestrum q̄sto digni estis amorem vestrum. Si dare non vultis vt habeaz quod desidero. date saltē vt vobis red dam quod debeo. Forsitan presumēdo dicam sed bonitas vestra me facit auda cem. Loquar igitur adhuc ad dñz meū z dñam meam cum sim puluis z cinis. Dñe z dña nōne melius est cū vos gra tis petenti donastis quod ipse non mere tur. q̄ cum vobis subtrahitur quod no bis iuste debet. Illud quippe ē pdican de mīe. hoc autē nefandę iniusticię. Im pendite ergo pißsimi gratiam vt recipia tis debitum. facite mihi vestram mīam que mihi expedit z vos decet. ne faciam ego vobis iniusticiam meā que nulli ex pedit z nullum decet. **D** amator z mise rator hominū tu potuisti reos tuos etiaz vsq; ad mortem amare z poteris te rogā ti amorē tui z matris tue denegare. **D**e neretur ergo vos sicut digni estis mens mea. diligat vos vt sibi expedit aīa mea seruiat vobis sicut debet caro mea. z i s̄ consumetur vita mea. vt in eternū psal lat tota substantia mea. Amen.

Expliaunt Laudes bea tissime virginis Marię.

Petrus comestor de laude beatę virginis

N fieri posset q̄ are ne puluis z vnde. **I**ndarū guttę rosa gemme. lilia flā me. **E**txera cęlicole. nix. grā d. serus vterq;. **V**entoz penne. vo lucrū. pecudum. genus omne. **S**iluaruz rami. frondes. auin quoz penne. **R**os gramen stelle pisces angues z ariste. **E**t lapides. montes. conualles. terra. draco nes. **L**ingue cuncta forent. mīme depro mere possent. **Q**uid sis vel q̄ta virgo re gina **M**aria. **Q**ue tua sit pietas nec li tera nec dabit etas.

Deo gratias.